

ISSN 1331-8578

21/2019

SVEZAK

ČASOPIS DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA

GODIŠTE XXI

SVIBANJ 2019

WWW.DRUSTVO-KNJIZNICARA-BPKP.HR

Tema broja:
Inkluzivne knjižnične
usluge

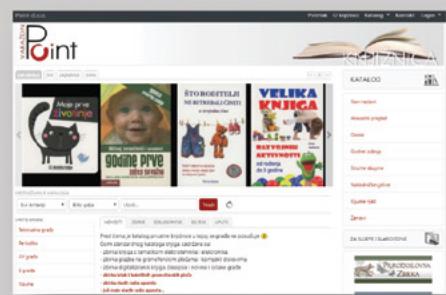
METELWIN - PROGRAMSKI PAKET ZA UPRAVLJANJE KNJIŽNICAMA

NOVI WEB KATALOG VAŠE KNJIŽNICE

Dragi korisnici, tvrtka Point kontinuirano radi na poboljšavanju vlastitih proizvoda kako bi upravo Vama omogućila bolji i ugodniji rad, a time i ljepše korisničko iskustvo. S ponosom Vam predstavljamo novi, bolji, brži web katalog.

Vama i Vašim korisnicima pružaju se sljedeće novosti:

- prilagođenost mobilnim uređajima
- elegantan dizajn
- interaktivno sučelje
- bolja preglednost
- lakše snalaženje
- brže pretraživanje
- personaliziranje stranice
- dodavanje novosti iz Vaših knjižnica
- reguliranje veličine fonta
- multimedijalnost

Katalog je u potpunosti besplatan svim našim korisnicima programa te ga nije potrebno ni posebno naručivati već će se automatski ažurirati na vašim računalima.

Preko 1400 knjižnica u sustavu od kojih je više od 1000 školskih

AKTUALNE NOVOSTI

Vaša revizija u samo par klikova

REVIZIJA SA BEŽIČNIM BAR-KOD ČITAČEM

MOGUĆ NAJAM
BAR-KOD ČITAČA !

Osim standardnog načina obuhvata knjiga u procesu revizije nudimo novi modul za obuhvat revizije pomoću bežičnog bar-kod čitača.

Moguće je odjednom poklikati na tisuće knjiga u jednom danu te nije potrebno nositi knjige do računala. Bar kod-čitač je vrlo jednostavan za korištenje i izrazito pouzdan za ubrzanje relativno duge i mukotrpne faze obuhvata knjiga („klikanje knjiga“) za sve vrste knjižnica.

Zašto koristiti bežični bar-kod čitač?

- Izrazito jednostavno povezivanje i rukovanje čitačem
- Omogućava dva načina rada – klasičan i revizijski (all-in-one)
- Veliki kapacitet memorije
- Znatno ubrzava proces „Obuhvata građe“
- Pouzdan uređaj – potvrdili knjižničari
- Pristupačna cijena uređaja

Ostale usluge:

- repromaterijal za knjižnice
- izrada e-knjiga
- školstvo (zbirka)
- digitalizacija tiskanih materijala
- digitalna knjižnica
- izrada bookmarka

Drage čitateljice i čitatelji, kolege i kolege,

pred vama je novi, 21. broj Sveska. Iza nas je dvadeset brojeva časopisa Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja koji su svi od reda bili rezultat timskog rada i entuzijazma vrijednih knjižničara, a takav je i ovaj. S vremenom je napredovao i postao vrijedan stručan časopis koji osim pregleda rada Društva i njegovih članova nudi i odgovore na aktualna knjižničarska pitanja te služi kao izvor inspiracije i ideja. Tematski aktualan, ovaj broj Sveska na samom početku nudi pregled inkluzivnih knjižničnih usluga u knjižnicama na našem području, ali i šire. Većina knjižnica i knjižničara prepoznaje svoju važnu ulogu u ostvarivanju ciljeva UN-ove Agende 2030 i provodi programe usmjerene pružanju odgovora na važna društvena, socijalna i ekonomski pitanja. O ulozi knjižnica u poticanju i promicanju inkluzije te knjižničnim programima i uslugama za isključene društvene skupine u temi broja pišu Dijana Sabolović-Krajina, Dunja Marija Gabrijel, Srđan Lukačević i Dino Radmilović, Branka Mikačević i Lucija Miškić Barunić, Silvija Perić i Bernarda Ferderber. O statusu djeće književnosti te o ulozi knjižnica u uključivanju marginaliziranih skupina s teoretičarkom djeće književnosti dr. sc. Marijanom Hameršak s Instituta za etnologiju i folkloristiku razgovarala je Sanja Pajnić, dok je Ilija Pejić predstavio zbornik „Socijalno inkluzivne knjižnične usluge“ koji je 2018. godine objavila Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica i koji daje važan doprinos ovoj temi.

Ovo je slavljenička godina za Bibliobusnu službu Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica koja slavi 40. rođendan i Bibliobusnu službu Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci koja postoji već 10. godina. Prepustili smo im stoga čast da osvrtom na svoj vrijedan dugogodišnji rad i na svoju važnu inkluzivnu ulogu za sve stanovnike ruralnih područja otvore rubriku iz narodnih knjižnica. I ove se godine pokazuje

da narodne knjižnice koje djeluju na području našega Društva aktivno prate trendove te programima i uslugama nastoje odgovoriti na aktualna društvena pitanja i potrebe zajednice u okviru svojih mogućnosti. Vjerujemo da će mnogi primjeri poslužiti kao dobar model i izvor inspiracije. U takvim nastojanjima ne zaostaju ni školske knjižnice, a ukorak s vremenom uspješno nastoji biti i Sveučilišna knjižnica Sveučilišta Sjever u Koprivnici.

Koliku važnost knjižničari pridaju cjeloživotnom učenju i stalnom stručnom usavršavanju svjedoči i zaista velik broj priloga koji se odnose na aktivno sudjelovanje knjižničara na stručnim skupovima u zemlji i inozemstvu.

S knjižnicama u svijetu u ovom nas broju upoznaju Dijana Sabolović-Krajina koja piše o knjižnicama na Islandu i Romana Horvat koja je kroz suradnju upoznala Gradsku knjižnicu Češki Tešin. Knjižnice su oduvijek bile čuvari baštine, a koliko god se njihova uloga s vremenom mijenjala, ova specifična uloga nisu izgubile. I u ovom vam broju donosimo pregled zavičajnog nakladništva koje prikupljaju i čuvaju naše zavičajne knjižnice.

Na samom kraju, ali ne i manje važno, pregled je rada Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja kao i pregled svih važnih postignuća, nagrada i priznanja njegovim članovima koji je u proteklom razdoblju zaista impresivan. Vjerujem da će i u ovom broju časopisa Svezak svatko pronaći nešto za sebe, nešto što će ga inspirirati i potaknuti na daljnji rad.

Zahvaljujem svim autorima priloga, urednicima rubrika i suradnicima koji su svojim radom, savjetima i prijedlozima sudjelovali u stvaranju ovog broja časopisa. Posebno zahvaljujem svima na povjerenju i podršci!

Maja Krulić Gačan

Impresum

Izdavač: Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, Trg Eugena Kvaternika 11, Bjelovar

Za izdavača: Silvija Perić

Uredništvo: Ilija Pejić (*Tema broja*), Neda Adamović i Bernarda Ferderber (*Iz narodnih knjižnica*), Vesna Zvečić i Marina Vidović Kruščić (*Iz školskih knjižnica*), Ljiljana Vugrinec (*Iz specijalnih knjižnica*), Lucija Miškić Barunić i Ana Peranić (*Stručni skupovi*), Vinka Jelić-Balta (*Knjižnice u svijetu*), Tina Gatalica (*Zavičajno nakladništvo*), Branka Mikačević (*Iz rada Društva*), Sanja Jozić (*Nagrade, obljetnice i stručne vijesti*)

Glavna urednica: Maja Krulić Gačan

Zamjenica glavne urednice: Ana Škvarić

Lektura i korektura: Rajna Gatalica i Mirjana Kotromanović

Marketing: Ljiljana Vugrinec, Vinka Jelić-Balta

Grafički urednik: Danijel Galinec

Tisk: Print i dizajn d.o.o.

Uredništvo mrežnih stranica: Antonija Mandić, Romana

Horvat, Ljiljana Vugrinec i Lucija Miškić Barunić

Webmaster: Lovro Janeš

Naklada: 500 komada

Tisak 21. broja časopisa Svezak finansijski su pomogli Grad Bjelovar, Grad Čazma i Grad Koprivnica te Bjelovarsko-bilogorska županija i Koprivničko-križevačka županija.

Pišite nam na svezak.urednistvo@gmail.com

Pratite nas na Facebooku!

Svezak - Digitalizirana baza
dostupna je ovdje:

Pišite i vi za Svezak!

Sadržaj

INKLUZIVNE USLUGE KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ“ KOPRIVNICA U KONTEKSTU MEĐUNARODNIH STRATEŠKIH DOKUMENATA, Dijana Sabolović-Krajina	4
POTICANJE ČITANJA U HRVATSKOJ ZA SVE GRAĐANE KROZ PROVEDBU NACIONALNE KAMPAÑE „I JA ŽELIM ČITATI! (2018. - 2019.) Dunja Marija Gabriel.....	9
INFORMATIČKO OBRAZOVANJE KORISNIKA TREĆE ŽIVOTNE DOBI KAO POTPORA INKLUSIVNOM DJELOVANJU KNJIŽNICE, Srđan Lukačević, Dino Radmilović.....	12
KNJIŽNICA ZA SVE KORISNIKE, Branka Mikačević i Lucija Miškić Barunić, ...	15
INKLUZIVNE KNJIŽNIČNE USLUGE GRADSKE KNJIŽNICE I ČITAONICE U VIROVITICI, Silvija Perić, ...	18
INKLUZIVNE KNJIŽNIČNE USLUGE U GRADSKOJ KNJIŽNICI ĐURĐEVAC, Bernarda Ferderber, Gradska knjižnica Đurđevac.....	19
MARIJANA HAMERŠAK: KNJIŽNICE MOŽEMO ZAMISLITI KAO MINI AGORE NA KOJIMA SE POKUŠAVAJU OTVORITI NIŠE ZA ZAMIŠLJANJE ALTERNATIVE, Sanja Pajnić	21
SUVREMENO DRUŠTVO NEJEDNAKOSTI - POSLANJE KNJIŽNICA U NJEMU, Ilija Pejić.....	23
ČETRDESET GODINA POKRETNE KNJIŽNICE U KOPRIVNICI, Petra Dravinski	25
PRIČA S DRUGE STRANE KNJIGE, Igor Kuzmić.....	27
MALI VREMEPOV BIBLIOPUSNOG STAJALIŠTA U MALOM TROJSTVU, Dražena Rajsz	28
NOVI MODEL NABAVE KNJIGA ZA OSOBE S TEŠKOĆAMA U ČITANJU STANDARDNOG Tiska, Ana Škvarić.....	29
KNJIŽNIČNI PROGRAMI POTPORE GLUHIM I NAGLUHIM OSOBAMA, Dijana Sabolović-Krajina	30
UČENICI CENTRA ZA ODGOJ, OBRAZOVANJE I REHABILITACIJU KRIŽEVCI U GRADSKOJ KNJIŽNICI „FRANJO MARKOVIĆ“ KRIŽEVCI, Martina Majdak.....	31
LATICE U KNJIŽNICI, Maja Krulić Gačan.....	31
KAKO JE DODIR NEMIRNIH RUKU PROMIENIO NARODNU KNJIŽNICU VIRJE, Ivanka Ferenčić Martinčić	32
„MALA ŠKOLA KORIŠTENJA PAMETNIH TELEFONA“ NAGRÄĐENA MEĐUNARODNOM NAGRÄDOM EIFL ZA INOVATIVNE PROGRAME NARODNIH KNJIŽNICA, Petar Lukačić.....	34
STEM REVOLUCIJA U KNJIŽNICAMA: RADIONICE S MICRO:BIT-OVIMA U NARODNOJ KNJIŽNICI „PETAR PRERADOVIĆ“ BJELOVAR, Slaven Pejić, ...	35
„MITSKA BIĆA - DIGITALNA PRIČA“ DIGITALNE SLIKOVNICE U IZDANJU KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ“ KOPRIVNICA, Danijela Petrić	36
PROJEKT „VOLIM ČITATI – ČITANJE NAM OTKRIVA NOVE SVJETOVE“: ORGANIZIRANA SURADNJA ODGOJITELJA I KNJIŽNIČARA, Petra Dravinski	37
DJEĆI ČITATELJSKI KLUB „ČITULJKO“ – OSVRT NA PRVU GODINU DJELOVANJA, Petra Dravinski	38
POGRAM „KREA(R)TIVA U“ NARODNOJ KNJIŽNICI „PETAR PRERADOVIĆ“ BJELOVAR, Ana Peranić	39
ČETRDESET GODINA IGRAONICE U GRADSKOJ KNJIŽNICI „FRANJO MARKOVIĆ“ KRIŽEVCI, Marina Srblijnović.....	40
MALI LJETNI TEČAJEVI STRANIH JEZIKA NA DJEĆJEM ODJELU GRADSKE KNJIŽNICE I ČITAONICE U VIROVITICI, Mirjana Kotromanović.....	40
IGRAONICA GRADSKE KNJIŽNICE I ČITAONICE U VIROVITICI I PU VIROVITIČKO-PODRAVSKA „U PROMETU“, Ivana Molnar	41
PRVA „SUNČANA KNJIŽNICA“ U HRVATSKOJ: SUNČANI KROV NA „ZELENOJ KNJIŽNICI“ U KRIŽEVIMA, Marjana Janeš-Žulj	42
ZELENI PROGRAM ZA ODRŽIVI RAZVOJ, Marina Junger.....	43
OPSEŽNI PROJEKT ADAPTACIJE I PROŠIRENJA GRADSKE KNJIŽNICE I ČITAONICE SLATINA, Ana Knežević	44
NEZABORAVAN KONCERT GABI NOVAK I MATIJE DEDIĆA, Višnja Romaj	45
POZNATE OSOBE IZ JAVNOG ŽIVOTA U GRADSKOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI VIROVITICA, Višnja Romaj.	46
PROMOCIJE NOVIH KNJIGA ZAVIČAJNIH AUTORA, Višnja Romaj	47
„KATALONIJA – ZEMLJA I LJUDI“ – IZLOŽBA KNJIŽNIČNE GRAĐE U TRI KNJIŽNICE, Ljiljana Vućinic	48
NAŠE GODIŠNICE: IZLOŽBA POVODOM 180 GODINA ORGANIZIRANOG ČITANJA (OD OSNUTKA ILIRSKE ČITAONICE 1838.), 40 GODINA DJEĆE IGRAONICE I 10 GODINA BIBLIOPUSNE SLUŽBE, Marijana Janeš-Žulj	50
15. SUSRET NAJČITATELJA NARODNIH KNJIŽNICA BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE, Romana Horvat	50
HRVATSKA KULTURNA BAŠTINA, Ivana Blažeković	51
ISTRAŽIVANJE O ZADOVOLJSTVU ČLANOVA RADOM KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ“ KOPRIVNICA, Dijana Sabolović-Krajina, Maja Krulić Gačan, ...	52
VIJESTI IZ MATIČNE SLUŽBE VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE, Silvija Perić	54
ČAZMANSKA RAZGLEDNICA, Vinka Jelić-Balta	55
INKLUZIVNI ODGOJNO-OBRAZOVNI PROCES U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI – KOMPROMIS IZMEĐU NAŠIH TEŽNJI I REALNIH POSTIGNUĆA, Đurdica Krčmar Zalar	56
HRVATSKA MREŽA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA, Dejana Bedeković.....	57
RADIONICE GLAGOLJICE, Margareta Miloš	59
PROJEKT POSVOJENI PISAC ĐURO SUDETA, Tanja Nad	60
DOMAĆA KNJIŽEVNOST KAO BAŠTINA, Damir Najmenik	62
OSNOVNOJ ŠKOLI „ĐURO ESTER“ KOPRIVNICA PRVO MJESTO NA NACIONALNOM KVIZU EUROPSSKA GODINA KULTURNE BAŠTINE, Nikolina Sabolić	63
ŠTITIMO LI DOBRO I DOVOLJNO SVOJE OSOBNE PODATKE?, Andrea Petrić	63
PREDSTAVLJANJE KNJIŽVENIKA NA ZANIMLJIV NAČIN, Biljana Barišić Mudri	64
OBILJEŽAVANJE SVJETSKOG DANA POEZIJE U KNJIŽNICI OŠ „BRAĆA RADIĆ“ KOPRIVNICA, Valentina Mikec	65
KNJIGOLOV JE NAŠA TRADICIJA, Vesna Zvečić.....	65
KUŠANJE KNJIGA – AKTIVNOST ZA POTICANJE ČITANJA IZ UŽITKA, Marina Vidović Krušić	66

ŠKOLA ZA ŽIVOT = DIGITALNI ALATI?, Andrea Petrić.....	67
PİŞEM PISMO, TINTA MI SE PROLI... Sanja Pajnić	68
OŠ SVETI PETAR OREHOVEC - MEDIJSKA PISMENOST KROZ ETWINNING I ERASMUS+ PROJEKT MALI KORAK ZA FILM, VELIKI ZA EUROPSKO GRADANSTVO, Stojanka Lesički	68
ŠPANJOLSKA GRIPA – BEJELOVARSKA PRIČA, Zorka Renić.....	70
IZLOŽBA ŽIVOT S BOJAMA U KNJIŽNICI KOMERCIJALNE I TRGOVAČKE ŠKOLE BEJELOVAR, Tatjana Kreštan	71
SJEĆANJE NA VLADU IN MEMORIAM VLADIMIR ŽIVKOVIĆ KEFA (9. 11. 1958. – 1. 3. 2019.), Mirjana Milinović	71
VISOKOŠKOLSKE KNJIŽNICE IZMEĐU TRADICIONALNIH I MODERNIH VRIJEDNOSTI, Antonija Mandić.....	72
STRUČNI SKUP "OD ILIRSKOG ČITANJA DRUŠTVA DO KNJIŽNICE 21. STOLJEĆA" Dijana Sabolović-Krajina	73
ŽUPANIJSKI OKRUGLI STOL „ŠKOLSKA KNJIŽNICA U SIVREMENOJ ŠKOLI“, Ljiljana Vugrinec	74
MEĐUNARODNI STRUČNI SKUP „SURADNA DJEĆIH KNJIŽNICA I FESTIVALA KNJIGE“, Vjeruška Štivić	75
STRUČNI IZLET U VINKOVCE, Marinko Iličić	76
9. OKRUGLI STOL „ISKUSTVA U RADU S ROMSKOM DJECOM U DJEĆIJM VRTIĆIMA, ŠKOLAMA I KNJIŽNICAMA NA KOPRIVNIČKOM PODRUČJU“ Danijela Petrić, Ana Škvarić, Dijana Sabolović-Krajina, ...	76
8. FESTIVAL HRVATSKIH DIGITALIZACIJSKIH PROJEKATA, Josipa Strmečki i Kristian Ujlaki	79
STRUČNI SKUP KNJIŽNICE U PROCJEPU 4: A ŠTO SA SITNIM TISKOM I SIVOM LITERATUROM?, Ranka Janus	79
STRUČNI SKUP „NAKLADNIŠTVO U BAŠTINSKIM USTANOVAMA KAO PRILOG NJEGOVANJU ZAVIČAJNOSTI“, Dijana Sabolović-Krajina	80
II. SUSRET BIBLIOBUSA I MEĐUNARODNA KONFERENCIJA BIBLIOBUSA, Ljiljana Vugrinec	81
MEĐUŽUPANIJSKI STRUČNI SKUPPOVI – RASADNIK IDEJA, BOGATSTVO SURADNJE, Mirjana Milinović	82
SUBREGIONALNA RADIONICA ZA BIBLIOTEKARE: MEDIJSKA PEDAGOGIJA U BIBLIOTECI, Maja Krulić Gačan	83
KONFERENCIJA LIFE AFTER LIFE: NEW HORIZONS FOR THE MUNICIPAL LIBRARIES IN TURKEY, Ana Škvarić	84
SAVJETOVANJE „PRIMJENA NOVIH TEHNOLOGIJA I METODA RADA U RADU S DJECOM I MLADIM U KNJIŽNICAMA“, Branka Mikačević i Tatjana Petrec	85
18. OKRUGLI STOL O SLOBODNOM PRISTUPU INFORMACIJAMA, Ranka Janus	87
FORUM ZAGREBAČKOG KNJIŽNIČARSKOG DRUŠTVA, Marina Junger	87
MODULARNI CIKLUS STRUČNOG USAVRŠAVANJA ZA KNJIŽNIČARKE I KNJIŽNIČARE „BOJE, SLOVA I SLIKE“, Jasminka Vajzović	88
DRŽAVNI SKUP – 31. PROLJETNA ŠKOLA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA RH, Nataša Švac	88
CSU I KONTINUIRANO STRUČNO USAVRŠAVANJE ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA BEJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE, Mirjana Milinović	89
O RADU STRUČNOG VIJEĆA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA BBŽ-A, Zorka Renić	90
STRUČNO USAVRŠAVANJE ČLANOVA ŽUPANIJSKOG STRUČNOG VIJEĆA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA KOPRIVNIČKO – KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE, Adrijana Hatadi	92
PREGLED RADA ŽUPANIJSKOG STRUČNOG VIJEĆA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA VIROVITIČKO-PODRAVSKЕ ŽUPANIJE, Josip Strija	93
POSJET GRADSKOJ KNJIŽNICI REYKJAVIK U OKVIRU PROGRAMA ERASMUS+, Dijana Sabolović-Krajina	94
PUČKA KNJIŽNICA I ČITAONICA DARUVAR U DUGOGODIŠNJOJ SURADNJI S GRADSKOM KNJIŽNICOM ČEŠKI TEŠIN, Romana Horvat	97
BEJELOVARSKO NAKLADNIŠTVO U 2018. GODINI, Tina Gatalica	98
KOPRIVNIČKO NAKLADNIŠTVO U 2018. GODINI, Josipa Strmečki	103
KRIŽEVAČKO NAKLADNIŠTVO U 2018. GODINI, Marjana Janeš-Žulj	106
ĐURĐEVAČKO NAKLADNIŠTVO U 2018. GODINI, Bernarda Ferderber	109
VIROVITIČKO NAKLADNIŠTVO U 2018. GODINI, Nela Krznarić	110
NAKLADNIŠTVO ČEŠKE NACIONALNE MANJINE U 2018. GODINI, Fanika Stehna	112
NAKLADNIŠTVO OPĆINE VIRJE U 2018. GODINI , Tomislav Embreš	113
O RADU DRUŠTVA U PROTEKLOM RAZDOBLJU, Branka Mikačević	115
36. SKUPŠTINA DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA, Branka Mikačević	116
NAJKNJIZNIČARKE U 2018. GODINI – ROMANA HORVAT, SILVIA PERIĆ I NATAŠA KARLOVČEC, Ljiljana Vugrinec, Josip Strija, Stjepana Kadić	117
STRUČNI IZLET U SUBOTICU I NOVI SAD, Silvija Perić	119
DIGITALIZIRANI SVEZAK, Ljiljana Vugrinec	119
43. SKUPŠTINA HRVATSKOG KNJIŽNIČARSKOG DRUŠTVA U OPATIJI, Branka Mikačević	120
TRI DOBITNICE NAIJEVCIHL NACIONALNIH KNJIŽNIČNIH NAGRADA ZA 2018. IZ DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA, Ljiljana Vugrinec, Siniša Krpan	121
PLAKETA „TIHOMIR TRNSKI“ ŽUPANIJSKE SKUPŠTINE BEJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE PUČKOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI DARUVAR, Romana Horvat	123
MR. SC. ZORKA RENIĆ DOBITNICA NAGRADA „VIŠNJA ŠETA“ ZA 2019., Ilija Pejić	124
NAGRADA EIFL ZA INOVATIVNE KNJIŽNIČNE PROGRAME DODIJELJENA JE „MALO ŠKOLI PAMETNIH TELEFONA“ KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ , Ljiljana Vugrinec	125
NAPREDOVANJA U STRUCI, Sanja Jozic	126
PROGNOZE I DAN MRTVIH, Marinko Iličić	126

Inkluzivne knjižnične usluge

INKLUZIVNE USLUGE KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ“ KOPRIVNICA U KONTEKSTU MEĐUNARODNIH STRATEŠKIH DOKUMENATA

Dijana Sabolović-Krajina, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Uvod

Kada se govorи o inkluzivnom karakteru suvremenih knjižnica, za međunarodno knjižničarstvo posebno je važna suradnja UNESCO-a (Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu) i IFLA-e (Međunarodni savez knjižničarskih udruženja i organizacija).¹ UNESCO-v Manifest za narodne knjižnice iz 1994. godine najutjecajniji je dokument koji je obilježio djelovanje narodnih knjižnica u svijetu u posljednjih 25 godina. Iako narodne knjižnice, od svoje pojave u 19. stoljeću, imaju specifične zadatke i posebnu organizaciju zbog otvorenosti i namjene najširem krugu korisnika, upravo je ovaj dokument posebno važan za redefiniranje položaja i djelovanje narodnih knjižnica u informacijskome društvu. Narodnu knjižnicu definira kao informacijsko središte koje svojim korisnicima omogućuje neposredan pristup svim vrstama znanja i informacija, cjeloživotnom učenju i djelima maštice pomoći niza izvora i službi. Osnovna značajka narodnih knjižnica i danas je inkluzivnost ili uključivost, zato što su demokratskog karaktera, na raspaganju svim članovima zajednice. Knjižnične službe zasnivaju se na jednakosti pristupa svima, bez obzira na dob, spol, rasu, vjeru, nacionalnost, jezik, invaliditet ili društveni položaj. Zbirke i službe ne smiju biti izložene bilo kakvom obliku ideološke, političke ili vjerske cenzure niti trgovačkim pritiscima.²

I ostalim dokumentima UNESCO-a i IFLA-e zajedničko je prepoznavanje prava na informacije kao ključnog prava u suvremenom društvu. Ističe se značaj informacija u potpori ostvarivanja građanskog statusa, a narodne knjižnice su posrednik koji osigurava slobodan i otvoren pristup

informacijama. IFLA je od 2015. godine postala aktivni zagovaratelj UN-ove agende 2030 o održivom razvoju, u čijem je pripremanju i sama aktivno sudjelovala. Program obuhvaća 17 općih ciljeva s ukupno 169 podciljeva koji obuhvaćaju gospodarski, ekološki i društveno održivi razvoj. Knjižnice su ključne institucije za postizanje ovih ciljeva, prije svega zagovaraјući slobodan pristup informacijama, očuvanje kulturne baštine, opću pismenost i pristup informacijskim i komunikacijskim tehnologijama.³

Inkluzivni karakter knjižnica

Koncept knjižnice kao središta zajednice reaktualiziraju IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice.⁴ One ističu zajedničko obilježje suvremenih narodnih knjižnica, a to je njihova polifunkcionalnost – imaju zadaću da djeluju kao višenamjenska mjesta, a najvažnije su njihove uloge u slobodnom pristupu informacijama, obrazovanju i učenju, kulturi i okupljanju građana.

Narodne knjižnice u Hrvatskoj uspješno slijede pravce transformacija knjižnica u svijetu te djeluju kao višenamjenska središta svojih zajednica koja djeluju kao otvorena, svima dostupna i inkluzivna mjesta.

Inkluzija u knjižnicama je sustav vrijednosti i tome prilagođena praksa koja promovira dostupnost knjižničnih resursa svima (zbirki, računalne opreme, prostore, usluge i programe, kompetencija knjižničara). Temeljne vrijednosti su uključivanje, sudjelovanje i društvena interakcija, koji rezultiraju osjećajem pripadnosti.

1 IFLA – International Federation of Library Associations and Institutions, vodeći je svjetski savez knjižničarskih udruženja i ustanova, osnovan 1927. Neovisna je i neprofitna organizacija posvećena međunarodnoj suradnji i razvoju knjižničarstva.

2 UNESCO-ov manifest za narodne knjižnice iz 1994. [citirano: 2019-03-25]. Dostupno na: http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/UNESCOv_manifest_za_narodne_knjiznice.htm.

3 Libraries, development and the United Nations 2030 Agenda. [citirano: 2019-03-25]. Dostupno na: <https://www.ifla.org/libraries-development>.

4 IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice: 2. hrv. izd. (prema drugome izmijenjenom izdanju izvornika) / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.

Inkluzija od najranije dobi - primjer koprivničke knjižnice i pričaonice za bebe i malu djecu

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica ističe inkvizivnost kao svoju vrijednost u strateškim smjernicama izraženima u motu „pismenost za sve“ i „knjižnica dostupna svima“. Stoga ćemo razmotriti najvažnije aspekte inkluzivnih uloga knjižnica i kako se reflektiraju u konkretnom slučaju koprivničke knjižnice u slobodnom pristupu informacijama, obrazovanju i učenju, kulturi i okupljanju građana.

Inkluzija u pristupu informacijama

Neposredan pristup svim vrstama znanja i informacijama ističe se kao najvažnija uloga narodnih knjižnica u informacijskom društvu. Zauzimanje za intelektualnu slobodu (slobodu mišljenja, govora, promicanja ideja i uvjerenja) osnovna je odgovornost knjižničarske i informacijske struke. Iz prava na intelektualnu slobodu izvodi se pravo na informacije, koje se temelji na Općoj deklaraciji UN-a o ljudskim pravima iz 1948., čl. 19., po kojemu svatko ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja. U kontekstu UN-ove agende 2030 o

održivom razvoju ističe se važnost pristupa informacijama i vještina za učinkovito korištenje informacija za održivi razvoj, kao i uloga knjižnica i knjižničara kao čimbenika razvoja te pristup informacijama kao temeljnim elementima u potpori održivog razvoja.

Koprivnička knjižnica, poput svih ostalih narodnih knjižnica u svijetu, daje važan doprinos informiranju građana prvenstveno svojim zbirkama raznovrsne građe za djecu i odrasle, kao i za sve socio-profesionalne skupine građana. Knjižničari upućuju ili pružaju informacije za potrebe obrazovanja i cjeloživotnog učenja, ostvarivanja osnovnih građanskih prava, o javnim servisima, okolišu, zdravlju, obrazovanju, mogućnostima zapošljavanja, kulturnoj baštini, o uslugama svih razina vlasti itd. Prednost spram mnogih narodnih knjižnica u Hrvatskoj joj je u tome što je osnivač knjižnice, Grad Koprivnica, uveo besplatnu članarinu za koprivničke građane (od 2008.), iako to u Hrvatskoj nije zakonska obveza, za razliku od društava s razvijenim knjižničarskom legislativom (ovo je specifičnost koprivničke knjižnice, tim više što je besplatna članarina prepostavka inkluzivnih knjižničnih usluga dostupnih svima).

Digitalna inkluzija

U kontekstu suvremenog tehnološko-informacijskog razvoja s jedne strane, a jačanja društvene polarizacije, nejednakosti i siromaštva s druge strane, narodne knjižnice suočene su s izazovom premošćivanja tzv. digitalnog jaza između onih koji imaju i onih koji nemaju mogućnosti korištenja informacijsko-komunikacijske tehnologije i s time povezane potrebne vještine poput npr. informacijske i informatičke pismenosti. Poznati teoretičar knjižničarstva Michael Gormana ističe da je digitalni jaz tek simptom svih društvenih promjena, manifestacija društvenih nejednakosti svih vrsta. Međutim,

Vaša knjižnica potiče napredak u svim područjima UN-ove Agende 2030.																
17 ciljeva za promjenu našega svijeta CILJEVI ZA RAZVOJ ODRŽIV																
8 DOSTOJANSTVENI RAD I EKONOMSKI RAST	9 INDUSTRJA, INOVACIJE I INFRASTRUKTURA	10 SMANJENJE NEJEDNAKOSTI	11 ODRŽIVI GRADOVNI I ZAJEDNICI	12 ODGOVORNA POTROŠNJA I PROIZVODNJA	13 OČUVANJE KLIME	14 OČUVANJE ŽIVOTA POD VODOM	15 OČUVANJE ŽIVOTA NA ZEMLJI	16 MIR, PRAVDA I SNAŽNE INSTITUCIJE	17 PARTNERSTVA ZA CILOVE	1 SVIJET BEZ SIROMAŠTVA	2 SVIJET BEZ GLADI	3 ZDRAVLJE I BLAGOSTANJE	4 KVALITETNO OBRAZOVANJE	5 RAVNA RAVNOPRavnost	6 PITKA VODA I HIGIENSKI UVJETI	7 PRISTUPAČNA I ČISTA ENERGIJA

Knjižnica i čitaonica											
Fran Galović											
Koprivnica											
Radno vrijeme: Pon-Pet (8-19)											
Tri subote u mjesecu (8-13)											
Uprava (radnim danom 7-15)											
Tel. 048 622 363 Uprava 622 131											
Bibliobus 098 9700 212											
info@knjiznica-koprivnica.hr											
www.knjiznica-koprivnica.hr											

Siječanj		Veljača		Ožujak		Travanj		Svibanj		Lipanj			
P	U	S	C	P	S	N	P	U	S	C	P	S	N
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14	5	6	7	8	9	10	11
15	16	17	18	19	20	21	12	13	14	15	16	17	18
22	23	24	25	26	27	28	19	20	21	22	23	24	25
29	30	31					26	27	28	29	30	31	

Srpanj		Kolovož		Rujan		Listopad		Studen		Prosinac		
P	U	S	C	P	S	N	P	U	S	C	P	S
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
22	23	24	25	26	27	28	25	26	27	28	29	30
29	30	31					23	24	25	26	27	

Primjer bookmarkera kao promotivnog materijala o ulozi koprivničke knjižnice u realizaciji ciljeva UN-ove agende 2030

također ističe da se tehnologija može upotrijebiti za smanjivanje nejednakosti time da informatičko-informacijske usluge budu uključene u knjižnične programe.⁵

Koprivnička je knjižnica opremljena računalnom mrežom koja se sastoji od dva servera i računalima za obradu teksta i pristup internetu za korisnike. U knjižnici se mogu koristiti i vlastita računala, jer knjižnica ima bežični pristup internetu. Uz printere i skenere, korisnicima su još na raspolaganju tableti i e-čitači. Knjižnica ima svoju web stranice te koristi prednosti društvenih mreža za besplatno korištenje osnovnih funkcija, lakši pristup informacijama širem krugu korisnika i komunikaciju - interakciju s korisnicima i knjižničarskom zajednicom te mogućnost besplatne promidžbe programa, usluga i knjižnične građe.

Već desetak godina knjižnica nudi korisnicima programe bibliopedagogije, tj. knjižničarsku poduku u informacijskoj, informatičkoj i knjižničnoj pismenosti. Možemo reći da je to nova uloga knjižničara, kojom pomažu ljudima pri pristupu i razumijevanju informacija koje su im potrebne u svakodnevnom životu. Programi knjižničarske poduke doživljavali su prilagodbe i preobrazbe s obzirom na promjene u potrebama korisnika. Primjera radi, programi za djecu bili su: *Bonton na mreži – poduka u pretraživanju informacija i korištenju interneta na siguran način*, *Kreativnost u digitalnom svijetu – radionica upoznavanja novih tehnologija i web aplikacija*, *Online kviz znanja*, *Zajedno pretražujemo enciklopedije – poduka kako tražiti odgovore na pitanja iz raznih područja znanosti u tiskanim i elektroničkim enciklopedijama*, *Digitalni laboratorij* (koji se provodi danas).

Poduka odraslih u informatičkoj i informacijskoj pismenosti provodi se kako bi se poboljšale kompetencije korisnika u korištenju interneta (strategije pretraživanja baza podataka, zaštita osobnih podataka), korištenju e-čitača i e-knjiga te samostalnom korištenju informacijskim pomagalima (e-katalog, baze podataka na internetu).

Obrazovna inkluzija

Glavna svrha osnivanja i djelovanja većine narodnih knjižnica od njihove pojave u 19. stoljeću pa do danas je podrška formalnom i neformalnom obrazovanju omogućavanjem pristupa znanju u tiskanom obliku, a danas i na multimediji i izvorima na internetu. Obrazovna funkcija narodnih knjižnica reaktualizira se u kontekstu koncepta cjeloživotnog učenja i tzv. društva znanja.⁶ Knjižnice doprinose cjeloživotnom učenju svojim zbirkama i informacijama, koje su potrebne za svakodnevni život, kao i rekreativno čitanje.

U suvremenom društvu čitanje i pismenost postaju neophodne kompetencije i temelj koncepta cjeloživotnog učenja. Narodne knjižnice stavljaju u fokus svojeg djelovanja

⁵ Gorman, Michael. Postojana knjižnica: tehnologija, tradicija i potraga za ravnotežom. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2006. Str. 37-38.

⁶ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. Nav. dj., str. 16.

poticanje bitnih pismenosti 21. stoljeća – *informacijsku pismenost, informatičku pismenost, medijsku pismenost i multikulturalnu pismenost*.⁷ Knjižnice poduzimaju niz aktivnosti i programa za poticanje čitanja kod djece i odraslih te pomažu svojim lokalnim zajednicama u uključivanju u procese globalizacije i informacijsko doba s visoko razvijenim tehnologijama. Važno je da i osobe s poteškoćama u čitanju imaju pristup knjižnici koja će im osigurati odgovarajuću građu.⁸

Koprivnička knjižnica djeluje u lokalnoj zajednici kao jedno od središta neformalnog obrazovanja i cjeloživotnog učenja za korisnike svih dobnih i profesionalnih skupina u zajednici, kao i za knjižničare i druge stručnjake (učitelje, nastavnike, stručne suradnike u nastavi, odgajatelje, članove i aktiviste različitih udruga) s različitim oblicima edukacije i stručnog usavršavanja. Tradiciju koja prelazi lokalne granice imaju okrugli stolovi koji tematiziraju knjižnične usluge za osobe s teškoćama čitanja i okrugli stolovi kojima je cilj podrška romskoj zajednici.

Knjižnica u Koprivnici provodi brojne programe kojima je cilj poticanje čitanja i pismenosti djece i odraslih (čak 360 programa je realizirano u 2018.).⁹ Ovdje izdvajamo samo najvažnije programe kojima se potiče rana i obiteljska pismenost s ciljem informiranja, educiranja i senzibiliziranja roditelja na važnost čitanja djeci od najranije dobi: *Knjige za bebe*, *Pričaonice za bebe i malu djecu* (na temelju ovih radionica koprivnička knjižnica je objavila i priručnik za roditelje)¹⁰, *Pričaonice za predškolsku djecu*, *Male knjižnice* (dislocirane manje knjižnične zbirke u gradske pedijatrijske ordinacije, odjele i ambulante te u Dom za nezbrinutu djecu), a Knjižnica za mlade i odrasle organizira književne susrete i radionice s ciljem poticanja čitateljskih interesa i užitka u čitanju. Od akcija i programa za djecu i odrasle s tradicijom treba spomenuti akcije *Koprivnica čita*, *Dan otvorenih vrata Knjižnice*, *susreti s najčitateljima tiskanih i zvučnih knjiga* i dr. Cilj je ovih akcija i programa osvijestiti građane o ponudi knjižnice te ih potaknuti na čitanje.

Kulturna inkluzija

IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice ističu njihovu važnu ulogu u kulturnom i umjetničkom razvoju pojedinaca, a

⁷ Stričević, Ivanka. Predgovor. // Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice s IFLA-inim Manifestom za multikulturalne knjižnicu: prvo hrvatsko izdanje prema trećem izdanju izvornika. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 7.

⁸ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. Nav. dj., str. 20.

⁹ Izješće o radu Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica u 2018. [citirano: 2019-03-05]. Dostupno na: <http://www.knjiznica-koprivnica.hr/knjiznica/dokumenti/Izjesce%20o%20radu%20Knjiznice%202018.%20za%20Gradsko%20vijece.pdf>

¹⁰ Petrić, Danijela; Gordana Bonta; Marija Sesvečan. Igrajmo se! Čitaj mi!: priče, igre i pjesmice za bebe i malu djecu: preporuke roditeljima za poticanje rane pismenosti. Koprivnica: Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“, 2012.

isto tako u oblikovanju i održavanju kulturnog identiteta zajednice. Knjižnice osiguravaju pristup bogatom i raznolikom znanju i kreativnim postignućima pohranjenima na različitim medijima, kako bi ljudi imali mogućnost za razvijanje osobne kreativnosti i razvijanje novih interesa. Osim toga, pružaju prostor za kulturne aktivnosti, organiziraju kulturne programe i vode brigu da raznoliki interesi, kao i kulturna raznolikost u zajednici, budu zastupljeni u fondu knjižnice.¹¹ Važna je uloga knjižnica i u razvoju multikulturalnog društva. Knjižnice reagiraju na kulturnu raznolikost mnogih država u kojima ona možda prije nije ni postojala ili je postala složenija zbog kompleksnih društvenih procesa i pojave te pokreću usluge za potporu multikulturalnim zajednicama.¹² IFLA-ine smjernice ističu da do kulturno i jezično sve heterogenijih društava dolazi uslijed globalizacije, povećanih migracija, brže komunikacije, transporta i drugih čimbenika koji obilježavaju 21. stoljeće. Međunarodna migracijska stopa svake godine je u porastu, što rezultira sve većim brojem ljudi sa složenim identitetom.

Koprivnička knjižnica potiče kulturni razvoj pojedinaca te kreira i podupire kulturni život i identitet zajednice pružanjem pristupa svojim zbirkama i organiziranjem kulturnih programa. Za djecu i odrasle organiziraju se književni susreti, tribine i predavanja, upoznavanje s prošlim i sadašnjim kulturnim dostignućima i širenje razumijevanja za kulture drugih nacija kroz predstavljanja knjiga, autora i nakladnika. Knjižnica također organizira tematske programe, kojima želi senzibilizirati javnost na pojedine društvene teme i probleme.¹³

Nastrojeći u svojoj zajednici djelovati multikulturalno i interkulturno koprivnička knjižnica je 2000. godine započela organizirati programe podrške romskoj zajednici. Iako su Romi jedna od malobrojnijih nacionalnih manjina na koprivničkom području (čine oko 0,1% stanovništva grada i županije),¹⁴ većinom nisu integrirani u društvo za razliku od ostalih pripadnika nacionalnih manjina i etničkih skupina. Aktivnosti koje se provode na susretima u knjižnici usmjerene su na razvijanje međusobnog razumijevanja i tolerancije, a zasnivaju se na učenju o romskoj kulturi, jeziku i vrijednostima, slušanju romske glazbe, upoznavanju s dječjim pravima te pričanju priča na romskom i hrvatskom jeziku.

Za svoje programe osnaživanja pripadnike romske nacionalne manjine za sudjelovanje u društvenom, kulturnom i javnom životu radi smanjivanja jaza između pripadnika romske nacionalne manjine u odnosu na ostalo stanovništvo, koprivnička knjižnica je dobila nekoliko međunarodnih

nagrada i priznanja za inovativno djelovanje.¹⁵ Također je ušla i u knjigu preporuka za Europsku komisiju na temu Kulturna raznolikost i interkulturni dijalog.¹⁶ Za isti program knjižnica je dva puta nominirana za nagradu UN-ovog Svjetskog foruma za informacijsko društvo – WSIS Project Prize 2015. Knjižnica je dobila međunarodnu valorizaciju svojih programa za Rome i uvrštanjem u IFLA-in vodič *1001 libraries to see before you die*.¹⁷

Socijalna inkluzija

Društvene promjene vezane uz raširenost društvene isključenosti također su relevantne za usluge narodnih knjižnica, pa je važna i njihova uloga u potpori socijalnoj inkluziji. Termin višestruka deprivacija karakterizira zajednice koje pate od socijalne inkluzije - niska plaća, nezaposlenost, niska obrazovna razina, loše zdravlje, loši uvjeti stanovanja i fizička izolacija dolaze zajedno. Često je povezana s osjećajem stigme i bespomoćnosti, a manifestira se u alkoholizmu i drogi, kriminalu i strahu od kriminala, dugotrajnoj bolesti i lošem roditeljstvu. Tako su se u Velikoj Britaniji, koja ima najveći broj indikatora deprivacije među zemljama Europske unije u dječjem siromaštvu, nezaposlenosti, nepismenosti odraslih te u čitanju i računanju, narodne knjižnice uključile u suzbijanje društvene isključenosti. Revidirale su svoje zadaće i prilagodile zbirke, razvile programe i inicijative za promociju cjeloživotnog učenja, potporu pristupu lokalnoj vlasti i drugim uslugama kroz e-vladu i druge mehanizme te ulogu u planiranju i razvoju zajednice.¹⁸ Potpora manjinama i socijalno osjetljivim skupinama u zajednici važan je dio djelovanja Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“, a provodi se kroz nekoliko programa. Namijenjeni su posebice slijepim i slabovidnim osobama, osobama s psihičkim i fizičkim invaliditetom, Romima, nezaposlenima i starijim osobama, kako bi ih se povezivalo s ostalima u zajednici, a šira javnost senzibilizirala na njihove probleme. Primjera radi, koprivnička knjižnica je za nezaposlene pokrenula program „Knjižnica je više od knjiga – zajedno do zapošljavanja“ ponudom poslovnih informacija i literaturom koja im omogućava uvid u trenutačnu potražnju na tržištu

15 Izvješće o radu Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica u 2018. - Nagrade i priznanja Knjižnici. [citirano: 2019-03-05]. Dostupno na: <http://www.knjiznica-koprivnica.hr/knjiznica/dokumenti/Izvjesce%20o%20radu%20Knjiznica%202018.%20za%20Gradsko%20vijeće.pdf>.

16 Report on the role of public arts and cultural institutions in the promotion of cultural diversity and intercultural dialogue: European agenda for culture: work plan for culture 2011-2014. Bruxelles: European Union, 2014. Str. 58. [citirano: 2019-03-05]. Dostupno na: http://ec.europa.eu/culture/library/reports/201405-omc-diversity-dialogue_en.pdf.

17 1001 libraries to see before you die. [citirano: 2019-03-05]. Dostupno na: <http://1001libraries.wordpress.com/2014/08/17/name-of-the-library-public-library-fran-galovic-in-koprivnica-croatia/>.

18 Usp. Goulding, Anne. Public Libraries in the 21st Century: Defining Services and Debating the Future. Aldershot: Ashgate Publishing Company, 2006. Str. 11-12.

11 IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. Nav. dj., str. 20.

12 Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice s IFLA-inim Manifestom za multikulturalne knjižnice. Nav.dj., str. 47.

13 Izvješće o radu Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica u 2018. [citirano: 2019-03-05]. Dostupno na: <http://www.knjiznica-koprivnica.hr/knjiznica/dokumenti/Izvjesce%20o%20radu%20Knjiznica%202018.%20za%20Gradsko%20vijeće.pdf>

14 Statistički podaci o Koprivnici. [citirano: 2019-03-05]. Dostupno na: <http://koprivnica.hr/o-koprivnici/statisticki-podaci/>.

rada i pruža podršku u traženju posla ili pokretanju vlastitog. U koprivničkoj knjižnici starije osobe najčešće koriste posudbene usluge i ponudu čitaonice tiska. Aktivno sudjeluju u izvedbi programa koji su integracijskog karaktera jer ih povezuju s najmlađima (program „Igre, priče, sjećanja“, ljetne kreativne radionice pod suncobranima). Knjižnica surađuje s Domom za starije i nemoćne u Koprivnici nudeći usluge bibliobusa, stacionara te suorganiziranjem književnih susreta i predavanja. Najnoviji program za starije „Mala škola korištenja pametnih telefona“ dobila je i međunarodnu nagradu EIFL za inovativno korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije za uključivanje u zajednicu.

Knjižnične usluge za slike i slabovidne u koprivničkoj knjižnici je pokrenuta u suradnji s Udrugom slijepih Koprivničko-križevačke županije kao pilot projekt u Hrvatskoj, a za njezinu provedbu dobivena je donacija Europske unije na natječaju u okviru Programa CARDS-a 2002. Nakon završetka projekta 2006. godine, usluga za slike i slabovidne implementirana je u ponudu knjižnice i nadalje se održava kontinuiranom nabavom zvučnih knjiga te provođenjem različitih programa i projekata. Distribucija zvučnih knjiga iz fonda koprivničke knjižnice za slike i slabovidne osobe na širem području Koprivničko-križevačke županije odvija se posredstvom koprivničkog i križevačkog bibliobusa. Specifičnost koprivničke knjižnice u odnosu na druge narodne knjižnice u Hrvatskoj je u tome što su koprivnički knjižničari o svojim iskustvima i saznanjima u implementaciji usluge za slike i slabovidne održavali verificirane tečajeve za druge zainteresirane knjižničare i ostale stručnjake u okviru nacionalnog Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara od 2008. do 2011. O svojim iskustvima i novim saznanjima u pružanju usluge za slike i slabovidne koprivnički su knjižničari izvještavali na brojnim stručnim skupovima u zemlji i inozemstvu.

Program „Čitamo s vama: kako prepoznati teškoće u čitanju – disleksiju“ koprivnička knjižnica namijenila je djeci s teškoćama u čitanju, njihovim roditeljima, starateljima, učiteljima i svima onima koji im žele pomoći.

Komunikacijsko središte

Narodne knjižnice također imaju danas važnu inkluzivnu ulogu kao komunikacijska središta - javni prostor i mjesto okupljanja. U IFLA-inim smjernicama za narodne knjižnice se ističe da je to posebno važno u zajednicama gdje postoji vrlo malo drugih mjeseta na kojima se ljudi susreću, pa se stoga ponekad i naziva „dnevnom sobom zajednice“.¹⁹ Knjižnica su mjeseta stjecanja neformalnih kontakata i pozitivnih socijalnih iskustava. Trebaju biti građene i opremljene tako da potiču društvene i kulturne aktivnosti koje podupiru interes u zajednici.²⁰ Knjižnice pružaju potporu društvenoj koheziji i društvenoj integraciji u svojim zajednicama teko što djeluju kao tzv. forumi - otvorena, javna mjesta koja mogu

poboljšati društvenu koheziju, okupljajući ljude oko knjiga, organizirajući tečajeve i događanja u knjižnici kao i knjižnične kafiće. Današnje knjižnice u svijetu pružaju inovativne usluge korisnicima, kao što su soba za tonsku montažu i soba za probe, u kojima korisnici mogu vježbati ili snimati glazbu. Poseban dio je pozornica - mjesto za kulturna događanja, diskusije i druga događanja. Takva knjižnica oblik je novog koncepta koji potiče stvaralaštvo i kreativnost, tzv. makerspace, a može biti potpora razvoju kulturnih i kreativnih industrija i gospodarskom razvoju.

Koprivnička knjižnica također nudi i programe problematiziranja tema važnih za razvoj zajednice (knjižnica kao forum) i programe promicanja pozitivnih životnih stilova. U svim ovim slučajevima knjižnica služi kao mjesto okupljanja i društvenih kontakata. Najpoznatiji program je TEDxKoprivnicaLibrary, pokrenut s ciljem poticanja građanskog aktivizma i jačanje participativne demokracije putem knjižnice kao javnog, zajedničkog okupljaštva otvorenog svim građanima u lokalnoj zajednici. Svrha je širenje ideja pojedinaca, kako bi inspirirali druge na promišljanje o vlastitim potencijalima i akciju u osobnom i društvenom životu.

Knjižnica se profilira i kao life style knjižnica, koja uključuje u promociju pozitivnih stilova života vezanih uz prevenciju zdravlja i održivog razvoja. Cilj je informirati i senzibilizirati javnost o ovoj, u društvu aktualnoj problematici. Program Zdravstvene konzultacije ima za cilj širenja zdravstvenih informacija i preventivne edukacije u suradnji sa zdravstvenim stručnjacima iz Opće bolnice i Zavoda za javno zdravstvo Koprivničko-križevačke županije. Program Zelena knjižnica ima za cilj podizanje ekološke svijesti u lokalnoj zajednici. Provodi se u suradnji s nevladinim organizacijama i udrugama, zainteresiranim građanima i tijelima lokalne samouprave i uprave. Provode se radionice za sve dobne skupine korisnika i tribine za odrasle. Promovira se knjižnična građa i informacijski izvori o ekološkim temama u tskanom i e-obliku. U skladu s ovim usmjerenjem, na ulazu u knjižničnu zgradu smješten je spremnik za odlaganje ispraznjenih baterija.

Zaključak

Višenamjensko djelovanje današnjih narodnih knjižnica koje ide puno dalje od ponude posudbe knjiga, omogućuje im široko polje inkluzivnih usluga i programa, kojima podupiru kvalitetu života u svojim zajednicama. Upravo međunarodni strateško-politički dokument UN-ova agenda 2030 o održivom razvoju doprinosi osvještavanju ovih mnogobrojnih zadaća i uloga, prvenstveno kod samih knjižničara, a potom i njihovih zajednica.

19 IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. Nav. dj., str. 21.

20 Bon, Milena. Knjižnice – kulturni, informacijski, izobraževalni, socialni i komunikacijski centri. // Knjižnica – komunikacijsko, multikulturalno središte lokalne zajednice: zbornik radova (8. savjetovanje za narodne knjižnice, Sveti Martin na Muri, 2011.). Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2012.

POTICANJE ČITANJA U HRVATSKOJ ZA SVE GRAĐANE KROZ PROVEDBU NACIONALNE KAMPAÑE „I JA ŽELIM ČITATI! (2018. - 2019.)

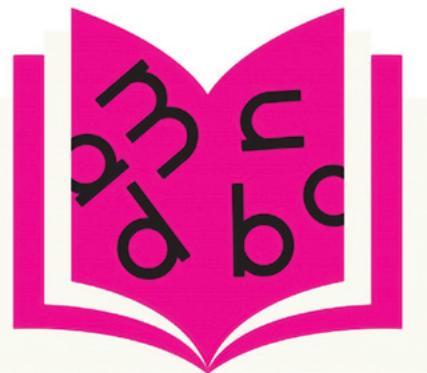
Dunja Marija Gabriel, Hrvatski zavod za knjižničarstvo - Centar za razvoj knjižnica i knjižničarstva,
Nacionalna i sveučilišna knjižnica Zagreb

Tema broja

Cjelokupan rad HKD-ove Komisije za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama (dalje u tekstu: Komisija) koja djeluje od 2001. godine, rezultirao je u 2016. godini pokretanjem Nacionalne kampanje za osobe s teškoćama čitanja i disleksijom „I ja želim čitati!“ koja je ove godine ušla u treću godinu provedbe (2016.-2019.).¹

Izgrađen je prepoznatljivi vizualni identitet Kampanje s logotipom koji nosi osnovnu poruku Kampanje: slika knjige i okrenuta slova koja osobe s disleksijom teško razlikuju i čitaju: b-d, m-n, a-o. Boja logotipa je jaka ružičasta (magenta) i odabrana je u sladu s bojom korica *Smjernica za knjižnične službe i usluge za osobe s disleksijom* (Zagreb : HKD, 2004.) te predstavlja boju koju osobe s teškoćama čitanja i disleksijom lako uočavaju (Slika 1). Uz to izrađeni su straničnik, plakat, bedž i letak Kampanje s informacijama: tko su osobe s teškoćama čitanja i disleksijom, zašto je Kampanja pokrenuta, komu Kampanja može pomoći, gdje se može naći pomoći, kako se pridružiti Kampanji (Slika 2).

¹ Voditeljica Kampanje je Željka Miščin iz KGZ-a, a zamjenica voditeljice Kampanje Dunja Marija Gabriel iz NSK.

„I JA ŽELIM ČITATI !“
NACIONALNA KAMPAÑA ZA OSOBE S
TEŠKOĆAMA ČITANJA I DISLEKSIJOM

Logo Kampanje

Kampanjom su obuhvaćene sve osobe koje se ne mogu služiti tiskanim slovima na uobičajen način te njihove obitelj (osobe s disleksijom, slijepi i slabovidne osobe, gluhe i nagluhe osobe, gluhoslijepi osobe, osobe s intelektualnim teškoćama, motoričkim teškoćama, osobe s ADHD sindromom, autizmom, osobe s udruženim smetnjama tj. s

kombiniranim teškoćama, zapostavlje i odgojno zapuštene osobe, osobe treće životne dobi).

Letak Kampanje

Knjižničari iz svih vrsta knjižnica, od listopada 2016. kada je započela Kampanja, sudjeluju u aktivnostima Kampanje u organizaciji Hrvatskog knjižničarskog društva (HKD) i suorganizaciji Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (NSK) i Knjižnica grada Zagreba (KGZ). Kampanja predstavlja izuzetan primjer suradnje HKD-ove Komisije za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama s osam drugih Komisija HKD-a (Komisija za čitanje, Komisija za narodne knjižnice, Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež, Komisija za osnovnoškolske knjižnice, Komisija za srednjoškolske knjižnice, Komisija za visokoškolske knjižnice, Komisija za autorsko pravo i otvoreni pristup, Komisija za upravljanje). Kampanja ima brojne partnere koji se ne mogu ovom prilikom svi navesti, ali treba spomenuti one bez kojih rad Kampanje ne bi bio moguć kao što su Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet u Zagrebu, Hrvatska udruga za disleksiju, Hrvatsko logopedsko društvo, Poliklinika SUVAG, Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom, Ured pravobraniteljice za djecu, Hrvatska knjižnica za slijepе, Zaklada „Čujem, vjerujem, vidim“ i dr. Knjižničari su provođenjem Kampanje pokazali volju i znanje da hrvatsku javnost informiraju, educiraju i senzibiliziraju o rastućem problemu u hrvatskom društvu u kojem 8-10%

populacije ima disleksiju, što uključuje oko 30 000 školske djece i mladih2 kojima je potrebna pomoć logopeda, podrška roditelja i razumijevanje okoline u kojoj žive. Djeca i odrasli, koji imaju teškoće čitanja, osobe su koje teško dekodiraju tekst, čitaju sporo, nerazgovjetno i ne razumiju ono što pročitaju. S ovom teškoćom nije se jednostavno nositi tijekom školovanja. Prema podacima Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta u Zagrebu (Odsjek za logopediju) oko 30% studenata u Europskoj uniji ima teškoće čitanja i disleksiju,³ dok za Hrvatsku nema podataka.

Budući da na svijetu ima vrlo malo knjiga (manje od 7%) koje su objavljene i dostupne u formatu pristupačnom osobama s teškoćama pri čitanju standardnog tiska (na brajici, u zvučnom formatu, u uvećanom tisku i digitalnom formatu DAISY), to predstavlja veliki problem i dovodi do izoliranosti iz društva osoba s teškoćama čitanja i disleksijom, jer im nisu dostupne knjige, novine i časopisi kao što su dostupni ostalim članovima društva.

Organizatori Kampanje uočili su da je preduvjet za pokretanje neometane i sustavne proizvodnje građe lagane za čitanje i posudbe daisy zvučnih knjiga izmjena Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (ZAPSP) koja bi omogućila zakonito umnažanje i posudbu djela za osobe s bilo kakvim teškoćama čitanja, a ne samo osobama s invaliditetom i tako im osigurala lakši pristup posebno prilagođenim knjigama.

Aktivnosti Kampanje u izmjeni hrvatskog zakonodavstva o autorskom pravu i provedbi Ugovora iz Marakeša

Ugovor iz Marakeša donesen je 27. 6. 2013. pod pokroviteljstvom Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo koja je od samog početka prepoznala važnost knjižnica za uspješnu provedbu Ugovora.⁴

Ugovor iz Marakeša za olakšavanje pristupa objavljenim djelima slijepim i slabovidnim osobama i osobama s teškoćama pri čitanju standardnog tiska predstavljen je svjetskoj knjižničarskoj zajednici na IFLA-inom kongresu u Lyonu 2014. godine.⁵ Iste godine HKD-ova Komisija počela je zagovarati uvođenje odredbi iz Ugovora iz Marakeša u hrvatsko zakonodavstvo o autorskom pravu i organizirala je 11. okrugli stol (Zagreb, 19. rujna 2014.) pod nazivom „UN

2 Buljubašić-Kuzmanović, Vesna; Kelić, Maja. Ocjenjivanje djece s teškoćama u čitanju i pisanju : vrednjujemo li znanja ili sposobnosti? // Život i škola 58, 28(2/2012.), 45-62.

3 Smjernice za izjednačavanje mogućnosti studiranja osoba s disleksijom [citirano: 2017-06-07]. Dostupno na: http://www.unizg.hr/uredssi/images/datoteke/smjernice_disleksijsa.pdf

4 WIPO – World Intellectual Property Organization

5 IFLA World Library and Information Congress. [citirano: 2018-10-26]. Dostupno na: <https://www.ifla.org/past-wlic/2014/ifla80/node/286.html>

Konvencija o pravima osoba s invaliditetom – primjena u knjižnicama u Hrvatskoj u svjetlu članstva u Europskoj uniji⁶ i tom prilikom je hrvatskoj knjižničarskoj zajednici predstavljen Ugovor iz Marakeša.⁷

Ugovor iz Marakeša stupio je na snagu u rujnu 2016., a zemlje koje su potpisale Ugovor počele su usklađivati svoje nacionalno zakonodavstvo u području autorskog prava s odredbama Ugovora. Time se osigurala mogućnost izrade primjeraka djela u formatu čitljivom osobama s teškoćama pri čitanju standardnog tiska (slijepi osobe, osobe s oštećenjem vida ili poteškoćama u percepciji ili čitanju te osobe koje ne mogu usredotočiti pogled ili držati ili listati knjigu) kao i njihovu međugranicnu razmjenu.

HKD-ova Komisija za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama u partnerstvu s HKD-ovom Komisijom za autorsko pravo i otvoreni pristup kontaktirala je u nekoliko navrata i slala dopise Državnom zavodu za zaštitu intelektualnog vlasništva tijekom 2016. i 2017. godine kojim su se predlagale izmjene i dopune ZAPSP.

Komisija je povodom otvorenja manifestacije Noć knjige (23. 4. 2018.) priredila izložbu Ugovor o Marakeša: zašto nam je važan?⁸ Izložbom je javnost upoznata s disleksijom i teškoćama čitanja, s ulogom Ugovora te drugih zakonskih odredbi Europske unije te s radom HKD-ove Komisije u tim područjima. Izrađen je letak izložbe koji pruža dodatne informacije o Ugovoru. Izložba je zbog pozitivnog odjeka postala putujuća izložba te je gostovala na raznim zagrebačkim fakultetima i knjižnicama. O aktivnostima HKD-ove Komisije održano je postersko izlaganje na 43. godišnjoj skupštini HKD-a u Opatiji u listopadu 2018.

Glavni cilj Kampanje u cijelosti je ostvaren stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (NN 96/2018) od 8. 11. 2018. U Zakon su dodani članci 86.a i 86.b kojima se uređuje korištenje autorskih djela za potrebe osoba koje su slijepi, imaju oštećenje vida ili druge poteškoće u korištenju tiskanih izdanja, uključujući i osobe koje "imaju perceptivne smetnje ili poteškoće u čitanju te zbog toga ne mogu čitati tiskana izdanja u istoj mjeri kao osoba koja nema takve smetnje ili poteškoće".

Zakon je usklađen s Ugovorom iz Marakeša koji je ratificiran u Europskoj uniji 1. 10. 2018., a stupio je na snagu 1. 1. 2019. IFLA je u ožujku 2018. godine izradila Praktični vodič o primjeni Ugovora iz Marakeša pod nazivom „Getting started“ koji je dostupan od veljače 2019. godine u hrvatskom

6 Čelić-Tica, Veronika ; D. M. Gabriel. 11. okrugli stol Komisije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama i Komisije za čitanje [citirano: 2018-10-26] // HKD Novosti 64 (2014). Dostupno na <http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1027>

7 Predavanje Dunje Marije Gabriel „Uloga knjižnica u primjeni Ugovora iz Marakeša za olakšavanje pristupa objavljenim djelima slijepim, slabovidnim i osobama koje se iz nekog drugog razloga ne mogu služiti standardnim tiskom“ [citirano: 2018-10-26]

8 Croatian libronauts successfully complete Croatian Book Night 2018 mission. National and University Library in Zagreb. <http://www.nsk.hr/en/croatian-libronauts-successfully-complete-the-croatian-book-night-2018-mission/>

prijevodu „Počnimo“: Provedba Ugovora iz Marakeša za osobe s teškoćama pri čitanju standardnog tiska : Praktični vodič za knjižničare <https://www.ifla.org/publications/node/71175>. Vodič govori o ulozi knjižnica u provedbi Ugovora u praksi, a informacije u vodiču organizirane su kao najčešće postavljena pitanja i odgovori s poveznicama na izvore s više informacija.

Facebook stranica Kampanje

Nacionalna kampanja osnovnu komunikaciju sa sudionicima u Kampanji ima putem mrežne stranice HKD-a gdje su dostupne osnovne informacije o provedbi Kampanje, a sudionicima je dostupan *Vodič kroz izložbe/predavanja/radionice*⁹ kako bi što lakše mogli odabrati koju aktivnost u Kampanji mogu i žele provoditi.

Međutim aktivna komunikacija u Kampanji uspostavljena je i provodi se kroz Facebook društvenu mrežu koja je pokrenuta 2016. godine i pokazala se kao dobar alat u povezivanju svih zainteresiranih sudionika u Kampanji kroz različite sadržaje (tekstualne i slikovne poruke).

Putem Facebook-a organizatori Kampanje komuniciraju s ciljanim skupinama stanovništva na koje je Kampanja usmjerenja (djeca i adolescenti; osobe s teškoćama čitanja i disleksijom; roditelji i obitelj; odgojitelji, učitelji, stručni suradnici; knjižničari i logopedi; volonteri; nakladnici; poslodavci, zakonodavci i političari). Objavljaju se prilozi s različitih događanja u okviru Kampanje, donose se informacije o disleksiji, teškoćama čitanja, građi laganoj za čitanje, korisne obavijesti za roditelje, literatura o disleksiji i sl. Objavljaju se kratki filmovi o osobama s disleksijom, informiraju se odgajatelji u vrtićima, nastavnici i profesori u školama o provedenim programima u odgojno-obrazovnim ustanovama i knjižnicama na nacionalnoj razini.

Dinamika kojom se putem Facebook stranice predstavljaju aktivnosti Kampanje kao i njihovi sudionici, važan su čimbenik vođenja praćenosti Kampanje u vremenu 2016. - 2017. godine i 2017. - 2018. godine. Dio tih rezultata objavljen je u stručnim člancima.¹⁰ Facebook stranica Kampanje „I ja želim čitati!“ omogućila je neposrednu komunikaciju i cirkuliranje informacija o različitim aktivnostima iz različitih ustanova te povezala sve one zainteresirane i senzibilizirane za osobe s disleksijom i teškoćama čitanja.

Web stranica Kampanje

Nacionalna kampanja ostvarila je dobre rezultate svojom Facebook stranicom. Međutim kao korak dalje u provedbi i promidžbi Kampanje odlučilo se postaviti web stranicu Kampanje kao stabilan oblik komunikacije i odnosa s javnošću. Tako je početkom travnja 2019. godine izrađena i stavljena u funkciju web stranica Kampanje „I ja želim čitati!“. Web stranica je otvorena na domeni .net, budući da se radi o nekomercijalnom programu i izrađena je u WordPressu.

Da bi postigle željeni odjek, web stranice Kampanje trebaju biti vizualno zanimljive i učinkovite u zadovoljavanju potreba postojećih korisnika, ali i pridobivanju novih korisnika. One su potpora postizanju ciljeva i planova rada organizacije,¹² pa tako i Nacionalne kampanje „I ja želim čitati!“.

Web stranica nije dinamična poput društvenih mreža, ali se kontinuirano održava i zamišljena je kao temelj aktivnosti Kampanje koja dokumentira njezino provođenje i nezaobilazno je pomagalo u zagovaranju Kampanje. Namijenjena je knjižničarima, stručnom osoblju u školama, stručnjacima i studentima koji se bave ovom problematikom, osobama s disleksijom i teškoćama čitanja i njihovim obiteljima i svima zainteresiranim za ovu temu.

Sadržaj web stranice obuhvaća osnovne informacije o Kampanji (kontakt organizatora Kampanje, popis suorganizatora i partnera u Kampanji i sl.). Okuplja podatke o aktualnim IFLA-inim smjernicama za osobe s teškoćama čitanja i disleksijom, objavljene članke o Kampanji (u stručnim glasilima, zbornicima radova, izvještaje u medijima), popis recentne literatura o temi kojom se Kampanja bavi, podatke o održanim izlaganjima i predstavljanjima u Kampanji, informacije o putujućoj izložbi Ugovor iz Marakeša: zašto je važan?, korisne podatke i poveznice (linkove) na sadržaje zanimljive i korisne osobama s disleksijom i teškoćama čitanja i njihovim obiteljima. Prikaz aktivnosti strukturiran je po županijama. Dostupni su i polugodišnji statistički podaci o provođenju Kampanje, program Kampanje po godinama provedbe te naputak svim zainteresiranim ustanovama o načinima uključivanja u Kampanju. Cilj je da okupljanjem navedenih sadržaja web stranica Kampanje postane središnje mjesto za pristup različitim sadržajima vezanim uz disleksiju i teškoće čitanja.

Uskoro se na web stranici Kampanje mogu očekivati informacije o aktivnostima predviđenima u Kampanji za 2019. godinu koja je posvećena gluhim, nagluhim i gluhoslijepim osobama.

⁹ Kratki vodič kroz izložbe/radionice/predavanja [citirano: 2018-06-23]. Dostupno na: http://www.hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteke/file/vodi%C4%8D%20kroz%20izlo%C5%BEbe_predavanja.pdf

¹⁰ Miščin, Ž.; D. M. Gabriel. Nacionalna kampanja za osobe s teškoćama čitanja i disleksijom „I ja želim čitati!“. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 60, 1(2017), 298-301. DOI: <https://doi.org/10.30754/vbh.60.1.550>
Miščin, Ž.; D. M. Gabriel. Knjižničar – partner: iskustva komunikacije u kampanji. // Slobodan pristup informacijama : 17. okrugli stol : zbornik radova / uredile Davorka Pšenica i Annemari Štimac. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2017. 52-54.

¹¹ Dostupno na: ijazelimcitati.net

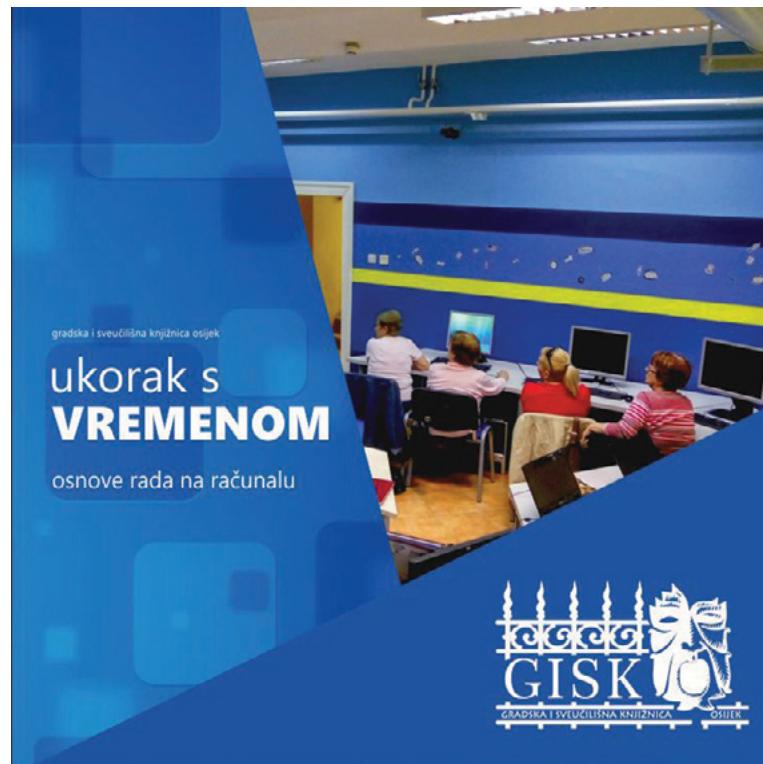
¹² Filipeti, A. Uloga mrežnih stranica u poslovanju i promidžbi Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj. Vjesnik bibliotekara Hrvatske 61, 1(2018), 276. <https://hrcak.srce.hr/206807>

INFORMATIČKO OBRAZOVANJE KORISNIKA TREĆE ŽIVOTNE DOBI KAO POTPORA INKLUZIVNOM DJELOVANJU KNJIŽNICE

Srđan Lukačević, Dino Radmilović Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek
slukacevic@gskos.hr

Uvod

Danas pismenost podrazumijeva i sposobnost služenja informacijskom tehnologijom, kao i sposobnost pretraživanja, pronalaženja, vrednovanja i upotrebe informacija. Pojam informacijska pismenost podrazumijeva prepoznavanje potrebe za informacijom, lociranjem, evaluacijom i učinkovitim korištenjem potrebnih informacija. Mijenjaju se i ciljevi pismenosti; ona sada ima cilj odgoja i obrazovanja cijele osobe, stvaranja temelja za cjeloživotno učenje i razvoj sposobnosti pojedinca u svim osobnim i profesionalnim zahtjevima.¹ Funkcioniranje u današnjem vremenu podrazumijeva digitalnu inkluziju pojedinca, što u konačnici predstavlja mogućnost spoznавanja važnosti mnoštva podataka i informacija za društveni, gospodarski i osobni razvoj, osposobljavanje za prepoznavanje stare i nove informacijsko-komunikacijske tehnologije, stjecanje osnovnih znanja o vrstama računala, osposobljavanje za korištenje osnovnih uslužnih programa, osposobljavanje za korištenje interneta za osobne ili poslovne potrebe i osposobljavanje za kritički stav prema raspoloživim informacijama.² S obzirom na navedeno knjižnice uglavnom pružaju ili bi trebale pružati uvjete za edukaciju osoba o informacijskoj pismenosti bez obzira na njihovu starosnu dob. Kako dostupnost informacija raste, postavlja se pitanje u kojoj su mjeri informacije ravnopravno dostupne svim članovima društva, odnosno posjeduju li svi ista predznanja, u kojoj mjeri i jesu li informacijski pismeni, imaju li financijske mogućnosti kojima bi si osigurali odgovarajuću tehnologiju za pristup informacijama... Sve navedeno posebno se odnosi na treću životnu dob, što zbog slabe platežne moći, odnosno malih mirovina, a što zbog informacijskog i informatičkog doba u kojem živimo, a koje svakodnevno unosi promjene u sve aspekte ljudskog života dovodeći do novih procesa učenja i obrazovanja.

Radionica Ukorak s vremenom - osnove rada na računalu

Program informacijskog i informatičkog opismenjavanja osoba treće životne dobi u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek

Program informatičkog i informacijskog opismenjavanja u Knjižnici započeo je 4. ožujka 2016., a do sada su ga uspješno završile 24 grupe. Tečajevi su namijenjeni svim osobama treće životne dobi koje žele steći znanja iz osnova rada na računalu i pretraživanja interneta, odnosno koje žele steći ili unaprijediti razinu svoje informatičke i/ili informacijske pismenosti. Po završenom programu polaznici znaju koristiti operacijski sustav Windows, napisati, uređiti i spremiti dokument, pretraživati internet, slati elektroničku poštu, koristiti društvene mreže te jedan od softvera za komunikaciju s ljudima širom svijeta. Polaznike tečaja upoznaje se s osnovnim informatičkim i informacijskim pojmovima i osnovama rada na računalu, uz obvezan segment edukacije zaštite njih samih i njihovih bližnjih od opasnosti koje internet

1 Usp. Lent, K. M. Flesh and bone: information literacy, teaching, and the connected classroom. // Teaching, Learning & Technology 7(2002), str. 11. [citirano: 2018-29-11]. Dostupno na: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED464624.pdf>.

2 Usp. European Parliament and the Council. Recommendation of the European Parliament and of the Council on key competences for lifelong learning. 2006. [citirano: 2018-08-20]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32006H0962>.

donosi. Optimalan broj polaznika tečaja unutar jedne grupe kreće se između 10 i 15 osoba. Tečaj se ne naplaćuje, uz uvjet da su polaznici članovi GISKO-a, a sastoji se od teorijskog i praktičnog dijela nastave koja traje oko 90 minuta i održava se dvaput tjedno kroz približno dva mjeseca po tečaju. Ukupno trajanje tečaja s uvodnim predavanjem i završnom podjelom diploma jest oko 24 sata.³ Program provode djelatnici GISKO-a Dino Radmilović i Srđan Lukačević. Razina informatičke i informacijske pismenosti kod polaznika je u pravilu izuzetno niska: na tečaj dolaze korisnici bez ikakvih znanja i vještina ili oni koji posjeduju minimalna znanja. Radionice imaju značajne učinke i za samu Knjižnicu. Između ostalog, provedeni tečajevi doveli su do povećanja broja korisnika Knjižnice, ali i pojačanog korištenja knjižnične građe.

Istraživanje

Primarni je cilj ovog istraživanja utvrditi motivaciju, zadovoljstvo i percepciju korisnosti programa „Ukorak s vremenom – osnove rada na računalu“, radionica informatičke i informacijske pismenosti, te uočiti moguće probleme u izvođenju programa. Budući da GISKO planira kontinuirano provoditi navedeni program, ovim se rezultatima željelo unaprijediti kvalitetu budućih radionica te ispraviti uočene nedostatke. Prilikom provođenja istraživanja krenuli smo od sljedeće pretpostavke: H₁: Radionice informacijske i informatičke pismenosti imaju pozitivan učinak na svakodnevni život osoba treće životne dobi. H_{1a}: Angažman narodne u knjižnice u provođenju informacijskog i informatičkog opismenjavanja osoba treće životne dobi dovodi to veće prepoznatljivosti i percipirane važnosti narodne knjižnice u zajednici.

Istraživanje se temelji na podacima prikupljenim anketnom metodom (online anketa) na uzorku od 227 polaznika tečaja „Ukorak s vremenom – osnove rada na računalu“ u razdoblju od travnja 2016. do lipnja 2018. Sveukupno su 354 osobe započele tečaj, 317 osoba završilo je program, a 227 polaznika odgovorilo je na anketni upitnik. To znači da je ovim istraživanjem obuhvaćeno 71,61 % polaznika tečaja, što daje visoku razinu pouzdanosti dobivenih rezultata. Anketni upitnik sastojao se od 20-ak pitanja višestrukog izbora i otvorenog tipa na temu razloga pohađanja radionice organizirane u GISKO-u, samoprocjene informatičke i informacijske pismenosti polaznika prije i poslije radionice, percipirane korisnosti radionice, zadovoljstva radionicom, problema na koje su nailazili te usluga GISKO-a koje polaznici planiraju koristiti nakon radionice. Ovaj će članak prikazati samo dio dobivenih podataka. Anketa je postavljena uz pomoć alata dostupnih uz Google Drive, dok su prikupljeni podaci analizirani pomoću statističkog programskega paketa Google Analytics te programa SOFAStatistics.

³ Treba napomenuti kako je to približna satnica, a sat se produži ako predavači procijene da grupa nije u predviđenom roku svladala očekivano.

Polaznici radionice Ukorak s vremenom - osnove rada na računalu

Na anketu su odgovorile 162 pripadnice ženske populacije (71,40 %) te 65 ispitanika muške populacije (28,60 %). Ti su postoci većim dijelom u skladu sa spolnom strukturom članova Knjižnice.⁴ Prema taksonomiji u stratifikaciji Svjetske zdravstvene organizacije, ukupno 140 polaznika (61,67 %) spada u kategoriju rane starosti (65 do 74 godine), a 36 polaznika (15,86 %) u starosnu skupinu srednje starosti (75 do 84 godine). Osim osoba starijih od 65 godina, tečaj je završila i 51 osoba (22,47 %) mlađa od 64 godine, a umirovljena prema nekim drugim kriterijima. Najstarija polaznica tečaja 1935. je godište i sa svoje 83 godine uspješno je svladala sve zadatke i novine s kojima se susretala. Od ukupnog broja ispitanih, 92 osobe (40,50 %) nisu bile članovi Knjižnice prije tečaja, dok je 59,50 % polaznika, odnosno njih 135, bilo učlanjeno u Knjižnicu prije početka programa. Karakteristično je za korisnike treće životne dobi da su to većinom umirovljenici koji se osjećaju kao skupina zanemarena od strane društva. Najveći se problem pojavljuje kada završe svoj radni vijek, jer tada si u pravilu postavljaju pitanja kako popuniti slobodno vrijeme te se osjećati korisno u lokalnoj zajednici i društvu uopće. Stoga nas je zanimalo koji su razlozi zbog kojih se osobe treće životne dobi odlučuju za nastavak obrazovanja i svladavanja novih znanja i vještina. Tako je njih 123 (54,20 %) označilo da želi svladati osnove rada na računalu, 98 (43,20 %) polaznika označilo je kako želi naučiti pretraživati internet, a brže do informacija želi doći 95 (41,90 %) polaznika. Lakše održavanje kontakta s obitelji odabralo je 61 (26,90 %) polaznik, dok društvene mreže želi svladati 57 (25,10 %) ispitanika, što je slično ranijim istraživanjima američkih autora.⁵

⁴ Prema internim podacima GISKO-a, u 2016. godini bilo je 14.085 članova, od čega 9.718 (68,99 %) ženskog, a 4.367 (31,00 %) muškog ženskog spola. U 2017. godini bilo je 12.816 članova, od čega 7.433 (57,99 %) ženskog i 5.383 (42,00 %) ženskog spola.

⁵ Usp. Reisenwitz, R.I.; D. B. Kuhlmeier; J. K. Eastman. The elderly's internet usage: an updated look. // Journal of Consumer Marketing 24, 7(2007), 406-418.

Sve navedeno odabralo je 105 (46,30 %) polaznika, a ostatak od 7 (2,80 %) polaznika kao razlog pohađanja tečaja navodi društvenu isključenost. Slijedom dobivenih rezultata razvidno je da polaznici imaju izraženu potrebu za informacijama, odnosno bržim dolaženjem do njih te za ostajanjem u kvalitetnijem kontaktu s obitelji putem društvenih mreža. U obzir treba uzeti i velik strah od računala koji polaznici uglavnom imaju te uvažiti činjenicu da su unatoč tomu ipak odlučili nastaviti ulagati u sebe i svoje znanje. U korist toj tezi ide i podatak da se 100 (44,10 %) polaznika uopće nije susretalo s radom na računalu, dok je njih 127 (55,90 %) imalo s njime vrlo malo doticaja. U istraživanju smo htjeli dobiti i konkretnije podatke o zadovoljstvu naučenim, očekivanjima i koristima koje je tečaj donio. Srednja vrijednost zadovoljstva naučenim je 4,23, srednja je vrijednost zadovoljavanja korisničkih očekivanja 4,47, dok je srednja vrijednost korisnosti naučenog u uzorku iznosi relativno visokih 4,25.

Za kraj istraživanja zanimalo nas je ima li tečaj utjecaj na produženje članarine s obzirom na to da 92 polaznika (40,50 %) nisu bila članovi Knjižnice prije samog programa. Sama činjenica da je toliki dio polaznika tečaja učlanjen u Knjižnicu samo radi sudjelovanja u programu svjedoči o njihovoj percepciji važnosti tečaja, no tim smo pitanjem željeli saznati i jesmo li ih kroz tečaj uspjeli uvjeriti u to da im Knjižnica može pomoći i u ostalim segmentima njihova života. Članstvo prema dobivenim rezultatima planira obnoviti 218 (96,50 %) polaznika, što jasno svjedoči o tome da smo kroz ovaj tečaj ne samo povećali razinu informacijske i informatičke pismenosti jednog dijela građana treće životne dobi u Osijeku nego i uspjeli uvjeriti ih u važnost i potrebu korištenja njihove lokalne narodne knjižnice.

Razlozi korištenja računala prije tečaja		Razlozi korištenja računala poslije tečaja	
Kreiranje mapa	13,60 %	Kreiranje mapa	50,70 %
Pisanje u Wordu	39,20 %	Pisanje u Wordu	60,80 %
Pronalaženje informacija na internetu	80,80 %	Pronalaženje informacija na internetu	89,00 %
Čitanje vijesti na internetu	61,60 %	Čitanje vijesti na internetu	74,40 %
E-pošta	49,60 %	E-pošta	75,80 %
Društvene mreže	23,25 %	Društvene mreže	41,10 %
Skype	29,60 %	Skype	31,30 %
Ostalo		Ostalo	8,40 %
Rad u udruzi		Rad u udruzi	10,60 %
Posao		Posao	5,70 %

Zaključak

Narodna knjižnica ima različite uloge. Ona može biti mjesto neobveznih druženja, a može biti i mjesto na kojem će se pisati znanstvenoistraživački radovi. Ovisno o svojim lokalnim specifičnostima, svaka će knjižnica za sebe pronaći ciljeve i zadatke koje će ispunjavati. Povećava se dostupnost informatičke tehnologije, omogućava se pojedincu da informaciju koristi učinkovito te da razvija informacijsku i digitalnu pismenost korištenjem interneta i prednosti koje on donosi. Zbog toga važno je osobama treće životne dobi osigurati potrebnu edukaciju za svladavanje informatičke i informacijske pismenosti te na taj način pokušati smanjiti njihovu društvenu isključenost i ovisnost o drugima. Takva će vrsta edukacije prije svega odagnati strah prema novim tehnologijama koji osobe treće životne dobi u najvećoj mjeri imaju zbog njihova nepoznavanja, što je samo po sebi velik korak prema svladavanju informacijske i informatičke pismenosti.

U ovom su radu predstavljeni rezultati istraživanja provedenog među polaznicima programa „Ukorak s vremenom – osnove rada na računalu“ koji se kroz niz radionica održavao u vremenu od 2016. do 2018. godine

u prostorima GISKO-a. Rad je krenuo od prepostavke da radionice informacijske i informatičke pismenosti imaju pozitivan učinak na svakodnevni život osoba treće životne dobi. S obzirom na rezultate prikazane u ovom, može se ustvrditi da je prepostavka potvrđena te da su polaznici radionica po njihovu završetku bili osposobljeni za uspješnije korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije u svrhu pronašla potrebnih informacija, komunikacije (npr. Skype), obavljanja posla i sl. Po završetku radionice ispitanici iskazuju veću razinu samopouzdanja, samostalnosti i osjećaja vrijednosti, kao i gubitak straha od nove tehnologije. Upoznavanje sudionika radionica s načinima komuniciranja uz uporabu nove tehnologije (e-pošta, Skype) dovodi do dodatnog osjećaja zadovoljstva zbog manjeg osjećaja isključenosti/izoliranosti te komuniciranja s udaljenim prijateljima i rodbinom. Izvedena prepostavka da angažman narodne knjižnice u provođenju informacijskog i informatičkog opismenjavanja osoba treće životne dobi dovodi do veće prepoznatljivosti i percipirane važnosti narodne knjižnice u zajednici također je potvrđena budući da

gotovo svi ispitanici (njih 99,10 %) planiraju Knjižnicu koristiti i nakon završene radionice. Pored toga, jedan dio ispitanika (njih 92 ili 40,50 %) nije bio učlanjen u Knjižnicu (te se morao učlaniti da bi mogao sudjelovati u programu) prije radionica, no po završetku radionica njih 218 (96,50 %) izjavilo je da će obnoviti članstvo.

Budući da GISKO i dalje nastavlja s radionicama u okviru ovog programa, plan je njegovih nositelja povećati kvalitetu i zadovoljstvo polaznika radionicama te osigurati njihovu održivost. Također, opisom iskustava GISKO-a želi se potaknuti razvoj te vrste usluga u svim narodnim knjižnicama Republike Hrvatske.

Literatura:

European Parliament and the Council. Recommendation of the European Parliament and of the Council on key competences for lifelong learning. 2006. [citirano: 2018-08-20]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32006H0962>.

Lent, K. M. Flesh and bone: information literacy, teaching, and the connected classroom. // Teaching, Learning & Technology 7(2002) str. 11. [citirano: 2018-29-11]. Dostupno na: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED464624.pdf>.

Reisenwitz, R.I.; D. B. Kuhlmeier; J. K. Eastman. The elderly's internet usage: an updated look. // Journal of Consumer Marketing 24, 7(2007), 406-418.

KNJIŽNICA ZA SVE KORISNIKE

Branka Mikačević i Lucija Miškić Barunić, Narodna knjižnica "Petar Preradović" Bjelovar

Uvod

Osnovna postavka od koje polazimo prilikom kreiranja naših programa i usluga je to da knjižnice, prema *IFLA-inim smjernicama za narodne knjižnice*¹, trebaju biti na raspolaganju svim članovima zajednice u kojoj djeluju, pa tako i osobama s posebnim potrebama. Knjižnične usluge koje pridonose socijalnoj inkluziji imaju dugogodišnju tradiciju u hrvatskom knjižničarstvu, ali to je vrlo aktualna tema jer nastojimo naše programe i usluge učiniti kvalitetnijim za dobrobit naših korisnika. U ovom radu dat ćemo pregled programa i usluga Narodne knjižnice "Petar Preradović" koje se provode za pojedince i skupine s posebnim potrebama: osobe s invaliditetom (slijepi i slabovidne, gluhe i nagluhe, osobe s fizičkim i mentalnim poteškoćama), starije osobe i osobe koje borave u raznim institucijama (bolnicama i zatvorima). U Bjelovaru djeluje nekoliko udruga i ustanova za osobe s posebnim potrebama (Dom za starije osobe Bjelovar, V. osnovna škola Bjelovar, Zatvor u Bjelovaru, Opća bolnica Bjelovar, Udruga slijepih Bjelovar, Udruga osoba s oštećenim sluhom Bjelovarsko-bilogorske županije, Obiteljski centar Bjelovar, Udruga tjelesnih invalida Bjelovar, Hrvatska udruga za disleksiju, Logopedski kabinet Sonja Maletić, Udruga OSIT, Udruga za autizam, Bjelovarski leptirići, DiFon, Logopedski kabinet Demosten, Udruga IRIS...) koje pridonose inkluziji različitih korisničkih skupina, a s kojima Knjižnica ostvaruje uspješnu dugogodišnju suradnju. Suradnja s drugim ustanovama u lokalnoj zajednici vrlo je važna jer se tako

Knjižnica uključuje u sve društveno-socijalne procese unutar zajednice.

Tematika inkluzivnih knjižničnih usluga razrađena je kroz primjere knjižničnih aktivnosti provedene u Narodnoj knjižnici "Petar Preradović" za slijepе i slabovidne osobe, djecu s teškoćama u razvoju, čitanju i pisanju, gluhe i nagluhe osobe, a zadnji dio rada govori o inkluziji invalida, umirovljenika i zatvorenika.

Knjižnica u službi slijepim i slabovidnim osobama

Inkluzija je izrazito važna za slijepе i slabovidne korisnike i potrebito ih je uključiti u redovne programe, kada za to postoji mogućnost, kako bi redovno dolazili u knjižnicu, ostvarili kontakt s drugim korisnicima i koristili stručnu pomoći knjižničara. Nastojimo ih bolje informirati o postojećoj zbirci, uslugama, književnim susretima i predavanjima koja se održavaju u Knjižnici. U planiranju i provođenju programa za slijepе i slabovidne dosta smo surađivali s Udrugom slijepih Bjelovar. Za članove Udruge omogućeno je besplatno učlanjivanje u Knjižnicu, a sve s ciljem približavanja knjižničnih programa i usluga.

Knjižnična zbarka za slijepе i slabovidne formirana je 90-ih godina 20. stoljeća. Sadrži: knjige na Brailleovom pismu, knjige s uvećanim tekstom za slabovidne i zvučne knjige na CD-ima (oko 160 naslova). Dio građe dobiven je donacijom, a dio je kupljen. Navedena se građa može posuditi na 20 dana, a nalazi se na Odjelu za odrasle i Dječjem odjelu. Povremeno su izrađeni bilteni s anotacijama kako bismo

¹ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / ur. Koontz, C.; Gubbin, B. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.

što bolje informirali naše članove o ovoj zbirci. Pregled je zbirke dostupan i preko online kataloga Knjižnice. Praksa je pokazala kako je naša zbirkica polazište za daljnje korištenje fonda Knjižnice za slike. Od proljeća 2015. godine moguće je preuzimanje zvučnih knjiga s mrežnih stranica Hrvatske knjižnice za slike i to za njihove članove.

Za ovu skupinu korisnika bitan je Ugovor iz Marakeša za osobe s teškoćama pri čitanju standardnog tiska koji su usvojile članice Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO) 2013. godine, a kojim su se obvezale da će ukloniti pravne prepreke koje onemogućuju pristup knjigama i drugim tekstovima slijepim i slabovidnim osobama te osobama s teškoćama pri čitanju standardnog teksta poput disleksije². Ugovor je usvojen kako bi se uklonile prepreke vezane za autorska prava. Omogućit će osobama, koje su slike, imaju oštećenje vida ili imaju teškoće čitanja i disleksiju, umnožavanje, distribuciju i posudbu djela zaštićenih autorskim pravima u prilagođenom formatu. Na svim je korisničkim računalima instaliran računalni program NVDA čitač zaslona s govornom jedinicom na hrvatskom jeziku, još od 2014. godine.

Nastojimo provoditi i programe integracijskog karaktera kojima je cilj senzibilizirati lokalnu sredinu o potrebama i mogućnostima slijepih i slabovidnih osoba, na primjer: izložba o Brailleovom pismu, obilježavanje Međunarodnog dana bijelog štapa, gostovanje Kazališta slijepih i slabovidnih "Novi život", ali i organiziranje edukacijskih radionica i sličnih programa. U listopadu 2017. Knjižnica je osnovala Čitateljski klub za slike i slabovidne osobe "Homer" u suradnji s Udrugom slijepih Bjelovar. Takav način okupljanja osnaže ljubav prema čitanju, omogućuje aktivno i konstruktivno provođenje slobodnog vremena te bolje povezivanje osoba sa sličnim temama i problemima.

Knjnične usluge za djecu s teškoćama u razvoju

Suradnja Dječjeg odjela s V. osnovnom školom, posebnom odgojno-obrazovnom ustanovom za učenike s većim teškoćama u razvoju, traje već nekoliko godina, a intenzivnija je od 2013. godine. Program se provodi pod nazivom *Peta u dječjoj knjižnici*, a obuhvaća aktivnosti poticanja razvoja identiteta, suradničkog ponašanja, razvoja multikulturalnosti, poticanje pozitivnih stavova i odnosa prema sebi i okolini, kreativnost u različitim oblicima izražavanja i stvaranja, socijalne i komunikacijske vještine te prosocijalno ponašanje. U radu prevladava radionički tip aktivnosti: igra, likovne, dramske i glazbene aktivnosti i to uz obvezno čitanje i listanje slikovnica i priča. Teme kreativnih radionica i priča određuju knjižničar u dogovoru s defektolozima i rehabilitatorima. Polaznici te škole uključeni su u razne programe: književne susrete, kazališne predstave,

² Provedba Ugovora iz Marakeša za osobe s teškoćama pri čitanju standardnog tiska: praktični vodič za knjižničare / ur. Owen, V. URL: <https://www.ifla.org/files/assets/hq/topics/exceptions-limitations/documents/getting-started-adaptation-hr.pdf> (28. ožujka 2019.).

Spikaonica na temu "Živjeti, a ne vidjeti" uz Svjetski dan Braillevog pisma, 4. siječnja 2019.

informatičke radionice i otvorenja izložbi. Nastojimo djecu s teškoćama u razvoju uključiti u programe s drugom djecom kako bi se ostvarila zajednička igra, druženje i učenje. Također, knjižničarke odlaze u školu djeci s višestrukim teškoćama kako bi im pročitale priču koja terapeutski djeluje na njih.

Pročitaj me dodirom jedan je od provedenih projekata u sklopu produženog stručnog rada V. osnovne škole Bjelovar na osnovu kojega je nastala kolekcija od 10 taktilnih slikovnica. Taktilnu slikovnicu možemo definirati kao knjigu u kojoj su osim teksta prilagođene i slike. Prilagođena slika je napravljena za slike i slabovidno dijete, a može se percipirati dodirom. Postupak se može činiti relativno jednostavnim i logičnim, ali radi se o vrlo kompleksnom postupku koji ima niz pravila. Složenost proizlazi iz važne činjenice da taktilnu slikovnicu moramo promatrati kao pomagalo u odgojno-obrazovnom procesu djeteta s oštećenjem vida.³

Ideja za izradu taktilnih slikovnica proizašla je iz niza tematskih kreativnih radionica i pričopričalica. Cilj je projekta bio napraviti nešto što će polaznici radionica, slike i slabovidna djeca, bebe, ali i ostali korisnici knjižnice kasnije moći koristiti – čitati dodirom. Projekt se sastojao od niza radionica na kojima su djeca slušala pojedinu priču, a nakon toga s voditeljicama projekta raspravljala, prepričavala i na kraju izradila taktilnu slikovnicu koja je smještena u Knjižnici. Dobrobiti radionica za djecu s teškoćama u razvoju su višestruke. Djeca uče prihvati sebe i druge, pokazuju specifična ponašanja prema radu koji su samostalno izradili, uče brinuti o slikovnicama i drugoj građi, koristiti knjižnicu i usvajaju društveno prihvatljive oblike ponašanja. Potiče ih se na stvaranje pozitivne slike o sebi i drugima, osvještavanje i prihvatanje različitosti, suradnju i prihvatanje tuđeg mišljenja i viđenja, njegovanje prijateljstva i prepoznavanje pažljivog ponašanja u nepoznatoj okolini.

³ Šupe, T.. Značaj taktilne slikovnice u radu s djetetom oštećena vida // Dijete, vrtić, obitelj: časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima 17, 66(2011); str. 26

Djeca s teškoćama u čitanju i pisanju

Provadena su dva programa na Dječjem odjelu namijenjena učenicima osnovne škole koji imaju poteškoće u svladavanju vještine čitanja i pisanja, a to su *Radionica priča* i *Vesela škola čitanja*.

Radionica priča je program koji se provodio u periodu od 2006. do 2011. godine. Kvaliteta programa je ostvarena zahvaljujući suradnji i stručnim kompetencijama voditelja radionice, logopeda i knjižničara. Ostvareno je promicanje čitanja iz užitka, ali samim time i aktivno sudjelovanje svih polaznika kroz igru, zabavu, druženje i učenje. Radionice su se ostvarivane u ciklusima, a rezultirale su s 5 slikovnica iz kolekcije lektirnih naslova. Slikovnice su pripremene prema smjernicama za izradu građe lagane za čitanje. Djeca su pomno ilustrirala slikovnice koje su prikazivale ono što je napisano u samom tekstu. Time je i razumijevanje pročitanog bolje, a poruke su dodatno objašnjene. Slikovnice nastale tijekom radionica su snimljene na CD-ROM-u sa zvučnim zapisima. Sve je to produkt rada polaznika radionica, a namijenjene su i ostalim članovima Knjižnice. Navedene slikovnice su napravljene kako bi ih i djeca s teškoćama u čitanju mogla čitati. Polaznici su bili maštoviti, zainteresirani, kreativni, samopouzdani i što je najvažnije prevladali su prepreke za koje su mislili da ne mogu.

Vesela škola čitanja je radionica koja se provodi od 2012. godine, a osmišljena je u suradnji s logopedskom strukom. Radionicu provodi logopedinja i knjižničarka, koja je prošla edukaciju za rad s djecom koja imaju disleksiju. Logopedinja na stručan način pomaže djeci koja imaju teškoće u čitanju i pisanju i koja zaostaju u razvoju same vještine čitanja i pisanja. Okruženje u kojem se radionica provodi je poticajno i bogato didaktičkim materijalima. Igre su zajedničke, ali satovi su organizirani i individualno. Izrazito je bitno informiranje roditelja o napretku djeteta. Kod ovog je programa naglasak na čitanju kao pozitivnoj aktivnosti koja je nužna u svakodnevnom životu, a s druge strane to je i zabavna aktivnost. Imajući u vidu potrebe svojih korisnika, u Knjižnici je oformljena kutak s građom laganom za čitanje kao i zbirka zvučnih knjigama, koje se sve više koriste i posuđuju.

Usluge za gluhe i nagluhe

Osobe oštećena sluha se bore sa svakodnevnim preprekama, a program *Govorimo znakovni*, koje se provode u Knjižnici, naglašava ravnopravnost, prevladavanje poteškoća, pružanje pomoći i podrške. Udruga osoba s oštećenim sluhom Bjelovarsko-bilogorske županije i Knjižnica surađuju od 2013. godine na programu *Govorimo znakovni*. Cilj je ovog edukacijskog programa poboljšanje komunikacije s osobama oštećena sluha. Namijenjen je djeci, mladima i odraslim osobama s oštećenjem slухa, ali i osobama koje čuju. Financijski je potpomognut od Grada Bjelovara i Bjelovarsko-bilogorske županije.

Ostale skupine korisnika

Knjižnica svojim poslovanjem i upravljanjem treba biti dostupna svima. U ovom dijelu dat ćemo kratak pregled inkluzivnih usluga za ostale skupine korisnika, koje nismo u prethodnom dijelu spomenuli.

Kad je moguće, prostor knjižnice treba biti prilagođen osobama s poteškoćama u kretanju. Tako zgrada naše Knjižnice ima ugrađen lift i odvojeni sanitarni čvor za invalide. Međutim, u pružanju usluga trebamo ići i korak dalje. Usluga ne biti trebale biti ograničeno samo na zgradu knjižnice. Ostvarujemo uspješnu suradnju s Općom bolnicom Bjelovar. Knjižničarke s Dječjeg odjela provode program *Čituljko u bolnici*. U Domu umirovljenika Bjelovar postoji knjižnični stacionar od 1990. godine. Svake godine se s Odjela za odrasle izdvaja dio fonda za korištenje u Domu umirovljenika. Knjige se izdvajaju prema interesima štićenika doma. Specifična je i djelatnost Bibliobusne službe koja odlazi u Zatvor, te omogućuje i zatvorenicima čitanje knjiga. Neki od programa koji su namijenjeni osobama s posebnim potrebama:

- Abeceda učenja je program koji se provodi duži niz godina, a namijenjen je djeci s poteškoćama u učenju. Obuhvaća instrukcije iz matematike, hrvatskog i engleskog jezika te povremeno iz fizike i kemije. Voditelji su profesori koji volontiraju u knjižnici.
- Šareni dan je program kreativnih radionica koji je prvenstveno namijenjen osobama treće životne dobi, ali u programu sudjeluju i ostali korisnici Knjižnice. Provodi se od 2018. godine.

Redovnim programom nabavljaju se knjige za manjinske grupe. Na Odjelu za odrasle postoje romska i albanska polica, na kojima su knjige na romskom i albanskem jeziku, ali i knjige na hrvatskom jeziku o povijesti, običajima i jeziku kako Roma tako i Albanaca.

Zaključak

Inkluzija je proces koji traje, a podrazumijeva uvažavanje različitosti svakog pojedinca. Knjižničari kao kreatori svakodnevnog rada svojim znanjima, kompetencijama, stručnošću, strpljenjem i upornošću osiguravaju kvalitetno provođenje slobodnog vremena svojih korisnika koji imaju posebne potrebe. Kako osobe s posebnim potrebama često nisu prihvaćene u društvu, treba im dati priliku da sa svojom iskrenošću, veseljem i bezgraničnom ljubavlju osvijeste drugim ljudima osnovne vrijednosti života. Ne bismo trebali zaboraviti na jedno od temeljnih ljudskih prava – pravo različitosti. Prihvatanje različitosti i razumijevanje ljudskih prava temelj je kvalitetnijeg života cijele društvene zajednice. Cilj je svih inkluzivnih programa poboljšanje položaja osoba s posebnim potrebama u lokalnoj zajednici.

U radu je dan pregled usluga, programa, projekata i aktivnosti koje se provode u Narodnoj knjižnici "Petar Preradović" za osobe s posebnim potrebama. Dosadašnja iskustva iz

prakse pokazala su kako je nužna suradnja Knjižnice i drugih ustanova, udruga i stručnjaka koji rade s tim korisničkim skupinama. Knjižničari su ti koji trebaju poticati suradnju. Vrlo je bitno stalno stručno usavršavanje knjižničara.

Literatura

IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / ur. Koontz, C.; Gubbin, B. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.

Provjeta Ugovora iz Marakeša za osobe s teškoćama pri čitanju standardnog tiska : praktični vodič za knjižničare / ur. Owen, V. URL: <https://www.ifla.org/files/assets/hq/topics/exceptions-limitations/documents/getting-started-adaptation-hr.pdf> (28. ožujka 2019.)

Šupe, T.. Značaj taktilne slikovnice u radu s djetetom oštećena vida // Dijete, vrtić, obitelj: časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima 17. 66 (2011); str. 26-27

INKLUZIVNE KNJIŽNIČNE USLUGE GRADSKE KNJIŽNICE I ČITAONICE U VIROVITICI

Silvija Perić, Gradska knjižnica i čitaonica u Virovitici

Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica dugi niz godina surađuje s brojnim udrugama za promicanje inkluzije s kojima senzibilizira javnost, potiče njihovu uključenost u zajednicu pružajući im informacije, znanje i podršku. Izdvojiti ćemo one "najdulje staza".

Suradnjom sa Centrom za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Virovitica dugi niz godina Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

Izložba Učeničke zadruge „Mali Mikeši“

dokazuje da knjižnice nisu više samo prostori za posudbu knjižne građe, već mesta koja okupljaju svoje korisnike te im nude čitav niz svojih usluga. Od izložbi proizvoda Učeničke zadruge „Mali Mikeši“ koja djeluje u sklopu COOR-a Virovitica do stručnih predavanja logopedinja, psihologinja. Knjižnica se uključila i u Nacionalnu kampanju "I ja želim čitati". Dramska skupina virovitičke Gradske knjižnice i čitaonice i članice

Kulturno-umjetničkog centra Virovitica oduševili su publiku scenskim prikazom slikovnice „Tigiji i spletka duha Poklepića“ Nikoline Bošnjak. Isto tako, djeca s teškoćama predškolske dobi dolaze i aktivno koriste program Igraonice.

Organizacija slijepih Virovitičko-podravske županije broji preko 250 članova te upravo uključivanjem knjižnice u njihov život dolazi do učinkovitijih i kvalitetnijih usluga koje se prilagođavaju pojedincu i omogućavaju slobodan pristup informacijama. Kutak za slike, sa svojom potrebnom opremom, knjižnične usluge, zbirke, programi, projekti i događanja koje za osobe s nemogućnošću čitanja crnog tiska organizira Knjižnica, omogućuju uspostavljanje učinkovitijih i kvalitetnijih usluga koje se prilagođavaju društveno isključenim skupinama i pojedincima. Koncerti Vokalnog ansambla Udruge slijepih Zagreb, tematske radionice djece i njihovih roditelja, edukativne radionice, predstavljane e-knjiga... Sve su to programi koji se događaju u Knjižnici koja je jedan od glavnih poticatelja obrazovanja u zajednici sa službama i uslugama za sve, kao i one koje imaju poteškoća s uključivanjem u društvo.

Prizor iz scenskog prikaza Dramske skupine GK Virovitica

INKLUZIVNE KNJIŽNIČNE USLUGE U GRADSKOJ KNJIŽNICI ĐURĐEVAC

Bernarda Ferderber, Gradska knjižnica Đurđevac

Tema broja

Uvod

Gradska knjižnica Đurđevac kulturna je ustanova koja svojim radom i djelovanjem nastoji zadovoljiti kulturne, informacijske i obrazovne potrebe lokalne zajednice i svih njezinih građana. Usluge koje pruža, njezin knjižni fond, programi i aktivnosti namijenjeni su korisnicima svih dobi, zanimanja i područja interesa. Kroz knjižničnu djelatnost ona nastoji korisnicima približiti informacije, znanje i kulturu (čitanje, učenje, nove spoznaje, kreativno i kvalitetno provođenje slobodnog vremena, jačanje osobnih, kulturnih i demokratskih potencijala te upoznavanje i korištenje novih informacijskih tehnologija), bez obzira na dob, spol, društveni status i vjeru.

Svjesna svoje uloge u društvu, Knjižnica povezuje svoje djelovanje s procesima društvenog uključivanja ili socijalne inkluzije marginaliziranih i depriviranih osoba te na taj način daje potporu uspostavljanju društvene pravednosti. Osluškujući potrebe naše lokalne zajednice, Knjižnica je osmisnila nekoliko projekata kojima smo u naš rad uključili socijalno isključene članove naše zajednice. Navedeni projekti dobili su i potporu Ministarstva kulture.

Mala ruka prijateljstva - sudjelovanje polaznika na 3. Međunarodnom festivalu stripa u Gunji

Mala ruka prijateljstva

Program *Mala ruka prijateljstva* obuhvaća suradnju s Udrugom Roma Sve se može kad se hoće. Svrha projekta je zaštita i promicanje zajedničkih humanitarnih, zdravstvenih, obrazovnih, kulturnih, socijalnih, informacijskih, sportskih, rekreativskih i drugih prava i interesa te sudjelovanje u razvoju lokalne zajednice i kreiranje politike za osobe s intelektualnim teškoćama u lokalnoj zajednici.

zajednici. Program se zasniva na aktivnostima i radionicama za romsku djecu te učenike nižih i viših razreda osnovne škole. Neke od radionica koje provodimo su: Moj zavičaj (upoznavanje sa zavičajem, prirodnim i kulturnim vrijednostima koje nas okružuju) - razvijanje svijesti o pripadnosti gradu Đurđevcu, Podravini i zavičaju; Pričam ti priču – radionica hrvatskog jezika na kojem se upoznajemo s pričama i bajkama našeg djetinjstva (Andersen, Grimm, Balog, Vitez, Kanižaj,...); Razvoj komunikacijskih vještina te poboljšanje već stečenih vještina čitanja i pisanja; Razvijanje osjećaja pripadnosti romske djece gradu Đurđevcu, knjižnici i cjelokupnoj zajednici; Poboljšanje poznавanja hrvatskog jezika – omogućavanje bolje socijalizacije i napretka u obrazovnom sustavu; Upoznajmo romsku kulturu, običaje i jezik – djeca Roma nas poučavaju vrijednostima i kulturi njihove manjine. Aktivnosti se odvijaju jednom mjesечно tijekom cijele godine u trajanju od 90 minuta.

Ruka prijateljstva

Program *Ruka prijateljstva* obuhvaća suradnju s Udrugom osoba s intelektualnim teškoćama i njihovih obitelji „Mali princ“. Udruga djeluje u Đurđevcu i u dnevnom boravku okuplja odrasle osobe s intelektualnim teškoćama te u popodnevnim satima nudi brojne radionice za sve zainteresirane. Valja napomenuti da u Đurđevcu djeluje i Područna škola za djecu s teškoćama u razvoju čiji polaznici u popodnevnim satima sudjeluju u brojnim aktivnostima koje Udruga organizira.

Svrha je programa zaštita i promicanje zajedničkih humanitarnih, zdravstvenih, obrazovnih, kulturnih, socijalnih, informacijskih, sportskih, rekreativskih i drugih prava i interesa te sudjelovanje u razvoju lokalne zajednice i kreiranje politike za osobe s intelektualnim teškoćama u lokalnoj zajednici.

Ruka prijateljstva – polaznici na radionici povodom Mjeseca hrvatske knjige

Glavni ciljevi našeg programa su poboljšanje kvalitete života ciljane populacije, senzibiliziranje građana za osobe s intelektualnim poteškoćama te stvaranje uvjeta jednakih mogućnosti u lokalnoj zajednici.

Aktivnosti se odvijaju jednom mjesечно u trajanju od 2 sata, a one su raznolike - od kreativnih i jezičnih radionica, pričaonica, čitanja domaćih autora, knjižuljenja ili jednostavno druženja. Obilježavamo različite obljetnice, učimo, stvaramo, kreativno se izražavamo, a što je najvažnije - širimo ljubav i toleranciju.

O programu izrađujemo i informativni i promotivni materijali kako bismo javnosti približili naše zajedničko djelovanje i time privukli i mnoge „nekorisnike“ Udruge da joj se priključe, ali i da sudjeluju u provođenju programa sa svojim idejama i eventualnim prijedlozima.

Inkluzija nije vidljiva samo u našoj ustanovi. Naime, obilježavamo i Međunarodni dan Downovog sindroma, kada u aktivnosti uključujemo i učenike naših srednjih škola i širu javnost.

Program „Ruka prijateljstva“ proširoio je svoje djelovanje i na Udrugu slijepih i slabovidnih Koprivničko-križevačke županije, Gradsko društvo osoba s invaliditetom Đurđevac te na sve pojedince, udruge i ustanove koje svoje djelovanje grade na radu s osobama s posebnim potrebama.

Djeće jezične igre

Dječji odjel Gradske knjižnice Đurđevac dugi niz godina za svoje najmlađe korisnike (predškola i osnovna škola) organizira mnogobrojne raznovrsne projekte tijekom cijele

godine (Ljeto u knjižnici, igraonice, pričaonice, likovne, literarne, kreativne i dramske radionice, književne susrete te edukativna predavanja) kojima djecu uči informacijskoj pismenosti. *Djeće jezične igre* su projekt koji se provodi od 2017. godine. Sastoje se od radionica namijenjenih učenicima trećih razreda osnovne škole. Voditelji radionica su naši sugrađani, a dolaze iz različitih dijelova svijeta (Slovenija, Bugarska, Rusija, Turska, Bangladeš, Filipini, Nizozemska). Oni se predstavljaju djeci na svojem materinjem jeziku te ih uče osnovnim riječima, kao što su pozdravi, predstavljanje, „čarobne riječi“ ...

U drugom dijelu radionice voditelji djeci predstavljaju svoje pjesmice i igre iz djetinjstva. Na kraju slijedi kreativna radionica izrade nekog predmeta ili igračke tipične za tu zemlju. Ciljevi projekta su:

- senzibiliziranje najmlađih skupina za važnost inkluzije manjinskih skupina u Đurđevcu,
- razvijanje socijalne osviještenosti, prihvatanje različitosti, razvijanje i učenje tolerancije, proširivanje znanja i vidika,
- razvijanje inkluzije kao važnog djela obrazovnog procesa i sastavnog djela razvijanja građanskog odgoja i edukacije najmlađih,
- prevencija netolerancije prema drugim ljudima, a manjinskim skupinama pružiti prostor za vlastito izražavanje i predstavljanje vlastite tradicije i kulture.

Gradska knjižnica Đurđevac ove godine uvodi još dvije nove inkluzivne knjižnične usluge koje će obuhvatiti suradnju sa domovima za starije i nemoćne (u suradnji s volonterima srednje škole) te suradnju s Udrugom slijepih Koprivničko-križevačke županije kojima ćemo i dalje promicati i poticati ravnopravnost i jednakost svih članova naše lokalne zajednice.

Jezične igre – učenici 3. razreda sa svim predstavnicima manjinskih skupina u Đurđevcu

MARIJANA HAMERŠAK: KNJIŽNICE MOŽEMO ZAMISLITI KAO MINI AGORE NA KOJIMA SE POKUŠAVAJU
OTVORITI NIŠE ZA ZAMIŠLJANJE ALTERNATIVE

Interview

Sanja Pajnić, OŠ „Ivana Brlić Mažuranić“ Virovitica

dr. sc. Marijana Hameršak

O statusu dječje književnosti, promjenama u popisima lektira te o ulozi knjižnica u uključivanju marginaliziranih skupina razgovarali smo s teoretičarkom dječje književnosti dr. sc. Marijanom Hameršak s Instituta za etnologiju i folkloristiku.

Da je dječja književnost složen kulturni i umjetnički koncept govori nam njezin prilično nejasan položaj u općoj teoriji književnosti. Je li u tom kontekstu mjesto dječje književnosti općenito pomalo zanemaren? Primjerice, na studiju hrvatskoga jezika i književnosti koji sam svojevremeno pohađala, nije bilo niti jednog kolegija posvećenog isključivo dječjoj književnosti.

Dječja se književnost u 20. stoljeću ili stoljeću djeteta, kako ga je Ellen Key nazvala na samom njegovom početku, nametnula kao propulzivno područje književne proizvodnje, ali i znanstvenog interesa. Vrlo slično kao i drugdje u svijetu, prvi se kolegiji iz dječje književnosti i u nas uvode 1960-ih na učiteljskim akademijama, najčešće vezano uz metodičke predmete, da bi se krajem 1970-ih uključili i u programe sveučilišnih odsjeka za književnost. Usporedo se organiziraju prve znanstvene konferencije fokusirane na dječju književnost, priređuju i objavljaju knjige i udžbenici, prije svega „Dječja književnost“ Milana Crnkovića, kao i prijevodi, među kojima i prijevod knjige „Knjige, djeca i odrasli“ Paula Hazard-a, pokreće se časopis „Umjetnost i dijete“ specijaliziran za dječju kulturu i književnost itd. Unatoč tome, a vezano uz cijeli niz faktora među kojima nije beznačajan onaj koji se odnosi na hijerarhiju društvenih vrijednosti i praksi da se kulturne prakse marginaliziranih društvenih skupina vrednuju kao manje vrijedne, istraživanja dječje književnosti još su desetljećima bila na marginama književnopovijesnih i književnoteorijskih, ali i širih akademskih interesa. U skladu,

s jedne strane, s otvaranjem znanosti o književnosti prema analizi svih vrsta tekstova, a zatim i svih književnosti, što je proces koji je kulminirao s kulturnim studijima, te, s druge strane, potaknuto zamahom kritičkih studija djece i djetinjstva ponekad nazvanih i studiji djetinjstva, istraživanja dječje književnosti se krajem 20. stoljeća na globalnoj razini sve više prepoznaju kao analitički relevantna. U hrvatskom se kontekstu taj proces odvija nešto kasnije, početkom 21. stoljeća, nakon rupture u 1990-ima i post 1990-ima kada se, između ostalog, gasi spomenuti časopis i kada, kako sami ističete, studenti hrvatskog jezika i književnosti, među kojima su i budući nastavnici, u okviru svojeg studija ne da nisu trebali, nego nisu ni mogli slušati kolegije iz dječje književnosti budući da nisu postojali. Danas kada se u hrvatskom kontekstu dječjom književnošću bavi cijeli niz istraživača i istraživačica okupljenih oko nekoliko institucionalnih središta ili perspektiva, kada djeluje nacionalno udruženje istraživača dječje književnosti koje objavljuje međunarodno relevantan znanstveni časopis o dječjoj književnosti i organizira znanstvene konferencije, kada su studiji hrvatskog jezika nezamislivi bez kolegija o dječjoj književnosti, kada se više nego ikada u nas objavljuje u tom području i kada se, što mi se čini osobito važnim, sve više prepoznaje nužnost uspostave dijaloškog i kritičkog odnos između istraživanja dječje i nedječje književnosti, teško možemo govoriti o zanemarenosti ili marginaliziranosti dječje književnosti. To, naravno, ne znači da nema prostora za kritiku i refleksiju, odnosno za pitanja o mjestu, odnosu i percepciji dječje književnosti u širem književnom polju, dapače.

Dio knjige „Uvod u dječju književnost“ koju ste napisali s profesoricom Dubravkom Zimom posvećen je pitanju cenzure budući da se dječja književnost oduvijek izlagala pedagoškom vrednovanju. Mislite li da je dječja književnost i danas izložena cenzuri, bilo otvorenoj ili suptilnije?

Dubravka Zima i ja u knjizi koju ste spomenuli, kao i u javnim istupima koji su uslijedili nakon njezina objavljivanja, argumentiramo tezu da je dječja književnost trajno izložena cenzuri. Zbog svojeg ambivalentnog statusa kao ujedno društveno prestižnog i marginaliziranog fenomena, kao književnosti i kao dijela dječje kulture, kao i zbog općeprihvaćenosti stava da je dječje čitanje potrebno nadzirati, dječja je književnost često bila predmet cenzure, od preventivne do naknadne cenzure, od autocenzure u užem smislu do cenzorski motiviranih uredničkih, nakladničkih i prevoditeljskih intervencija u tekstove. Primjera je bezbroj i neki od njih su, osobito oni vezani uz noviju prošlost, dobro poznati, no ne škodi podsjetit na preimenovanje druga Ježa u dragog Ježa ili na ideološko i jezično čišćenje

Tema broja

dječjih knjižnica u istom desetljeću, dakle i 1990-ima. Osim dnevnopolitičkim utjecajima, olujama i tornadima, dječja je književnost kontinuirano izložena cenzuri onih sadržaja koji su u raskoraku s društveno prihvaćenim predodžbama djece i djetinjstva. Naglasci s kojima se prije par godina, recimo, javno preispitivala lektirna primjerenoš romana „Bum Tomica“ Silvije Šesto, sugerira da se dječja književnost i danas, unatoč svojoj unutrašnjoj diverzifikaciji i emancipaciji, u javnosti primarno vidi kao odgojni faktor. U to ime je biblioteka Vjeverica objavljivala je „Pipi Dugu Čarapu“ bez odlomaka i poglavlj u kojima se subvertiraju predodžbu o poslušnom, dobro odgojenom djetetu. U to ime je, da posegnem za novijim primjerom, više nakladnika očekivalo od Ivone Šajatović da intervenira u rukopis romana „Strogo povjerljivo: obitelj Barić“ koji se bavi temom seksualnog zlostavljanja djeteta i koji je zbog njezina odbijanja da to učini prelazio od nakladnika do nakladnika.

Važan dio književnog obrazovanja čine popisi lektirnih naslova čije ste promjene pratili kroz nekoliko desetljeća. Koje ste promjene uočili? Kakav je, u tom slijedu lektirnih popisa, nedavno objavljen popis književnih tekstova u novom „Kurikulumu nastavnog predmeta Hrvatski jezik za osnovne i srednje škole“?

U sredinama poput naše u kojima se izvanškolsko čitanje cjelovitih književnih tekstova desetljećima regulira popisima školske lektire, popisi su važna poluga široke recepcije pojedinih književnih tekstova. Oni su pritom mehanizam distribucije vrijednosnih sudova i statusa, ali i važan faktor kada se odlučuje o visini naklada ili novim i ponovljenim izdanjima.

Popisi lektire za osnovne škole, koji su za razliku od drugih popisa istraženi iz povjesne i kulturološke perspektive, pa o njima i mogu govoriti, u nas se objavljaju od sredine 20. stoljeća, dok se u školskim planovima i programima kontinuirano definiraju od 1970-ih godina. U tom su se ipak nevelikom periodu nerijetko i korjenito mijenjali. Stoga u popisima koji su objavljeni od početka 1970-ih do sredine 2000-ih nalazimo tek dvadesetak zajedničkih naslova, nasuprot pet stotina, a po novijim istraživanjima, i više naslova koji su u tom razdoblju zamjenjivali mjesto. U skladu s tim prešutnim načelom neobvezatnosti osnovnoškolski lektirni popisi su uglavnom iz šireg broja naslova propisivali kao obavezne tek neke od njih ili njihov određeni broj, s time da je broj uvrštenih naslova uglavnom rastao sa svakim novim popisom što je kulminiralo s popisom iz 2016. godine, koji je likvidiran zajedno s reformom koje je bio dio, a kojem su k tomu svi naslovi bili samo preporučeni.

Prešutno pristajanje na stalnu promjenjivost, neobaveznost dodatno je otvorilo put promjenjivim dnevnopolitičkim, stručnim, strukovnim, nakladničkim i drugim utjecajima. S druge strane, u praksi je prevlast izborne-preporučenog definiranja lektire značila da su učitelji i nastavnici tijekom desetljeća mogli birati uglavnom sa sve većih popisa, a pri čemu su se neki naslovi uvršteni na popise rijetko ili nikada doista i birali, među kojima i oni koji su prepoznati kao

vrlo važni iz perspektive znanosti o (dječjoj) književnosti. Sve to otvara pitanje granica i svrhovitosti prakse, dakle, samo djelomičnog propisivanja lektire, odnosno, poziva na promišljanje odgovora na pitanje ne propušta li se ustrajanjem na perpetuiranom modelu prilika za provedbu jasnije definirane i za sve učenike zajedničke ili barem većim dijelom zajedničke lektire.

Osnovnoškolski popisi lektire su za razliku od popisa lektire za srednje škole, povjesno gledano, u značajnoj mjeri bili usmjereni na suvremene naslove iz dječje književnosti. To nas vodi prema pitanju odnosa osnovnoškolskog popisa lektire i spomenutog popisa lektire za srednje škole ili popisa naslova koji se spominju u pregledima književnosti, a kojima se definira književni kanon u užem smislu.

Međutim, kako to pokazuju reakcije šire javnosti na prije nekoliko tjedana objavljen popis osnovnoškolske lektire koji navodi samo nekoliko lektirnih naslova, dok se odluka o izboru ostale velike većine naslova prebacuje na nastavnike, a zbog čega se o njemu može govoriti i kao o negaciji ideje regulacije lektire popisom, u međuvremenu je ipak oblikovan neki tip dječeknjizvenog kanona koji čine tekstovi poput „Junaka Pavlove ulice“, „Petra Pana“, „Pipi Duge Čarape“, Twainovih romana ili Nazorovih bajki. Što će se s tim u nas ustvari tek šire formiranim kanonom zbivati u izmijenjenim okolnostima preostaje nam tek vidjeti.

Ukratko, najnoviji popis, kada govorimo o lektiri za osnovnu školu, vidim kao završni čin višedesetljetnog procesa u osnovi labavog i sve labavijeg lektirnog normiranja bez jasne definicije što se čitanjem lektire želi postići: čitateljski užitak, usvajanje književnog kanona te diseminacija knjiga i statusa, sve to ili nešto od toga, te što je najvažnije zašto. Posljednje pitanje se, naravno, može činiti veće, odnosno obuhvatnije od samih popisa lektire i nastave književnosti, ali to ne znači da se od njega može vječno bježati. Dapače, najnoviji popis osnovnoškolske lektire vrlo zorno pokazuje do čega takav bijeg može dovesti.

Koliko je danas književno tržište prilagođeno čitateljima, posebno djeci, kojima je potrebna prilagodba teksta? Kakva je produkcija građe lagane za čitanje i mogu li naši nakladnici ovdje proširiti svoju ponudu?

Knjiga se kao medij povjesno trajno prilagođavala svojim čitateljima i njihovim različitim i specifičnim potrebama. U tom se smislu može razumjeti i sve intenzivnija te stručno, možda ne uvijek i smjera znanosti o književnosti, podržana produkcija građe lagane za čitanje i u hrvatskom kontekstu. U jednom dijelu te produkcije s kojim sam bolje upoznata, a koji je usmjeren primarno na prilagodbu lektirnih naslova, uočava se nažalost i vrlo visok stupanj neosjetljivosti za kompleksnosti teksta i njemu pripadnog konteksta. Iznimno je teško prevesti postojeće književne tekstove u gradu lagani za čitanje, jer, kako stoji i u smjernicama za taj tip građe, jer je tu cilj osim o oblikovanju teksta laganog za čitanje, i zadržavanje ugodaja, stila, značenja predloška.

Misljam da se ne radi o previsokim standardima ako od prilagođenih knjiga očekujemo da su stilski i činjenično

kvalitetni ili barem korektni. S obzirom da je pitanje kvalitete stila prekompleksno da bi se na relevantan način makar naznačilo u nekoliko rečenica, ne bih se na njemu ovdje zadržavala. Što se tiče druge razine, navest ću za ilustraciju dva, vjerujem da će se složiti sa mnom, negativna primjera, ova iz nedavno objavljenog prilagođenog izdanja Ezopovih basni. U tom se izdanju, recimo, bez ikakve ograde, odnosno makar minimalne naznake problematike vezane uz pitanje Ezopova autorstva, navodi da je Ezop autor basni koje se vezuju uz njegovo ime, dok se u jednoj od uvrštenih basana umjesto o pisačoj pločici, na koju se referira u predlošku, govorio o olovci, što je nedopustiv anakronizam.

Međutim, u kontekstu današnjih migracijskih promjena, jedna od ugroženih skupina s kojom će odgojno-obrazovni sustav, knjižnice i društvo općenito tek početi inkluzivno djelovati su izbjeglice. Kakvo je Vaše iskustvo rada s izbjeglicama? Jesu li, prema vašem mišljenju, knjižnice dovoljno senzibilizirane za rad s isključenim skupinama? Na koje bi se načine njihove usluge mogle poboljšati?

Posljednjih nekoliko godina, od takozvanog dugog ljeta migracije 2015. godine, moji su istraživački interesi vezani i uz etnografiju izbjeglištva. U suradnji s kolegama, ponajprije Ivom Plešićem nastojim pratiti i razumjeti hrvatske, lokalne artikulacije suvremenog europskog migracijskog režima. U tom kontekstu do mene, izravno ili posredno, kontinuirano

dolaze informacije i svjedočenja o ponižavajućim, okrutnim i nasilnim praksama na zelenim granicama Hrvatske koje su ujedno granice Europske unije. S druge strane, u bliskoj i daljoj okolini ne mogu ne primijetiti kontraprakse takvim politikama i postupanjima. Te se prakse možda ponekad ni ne prepoznaju kao kontraprakse, nego se razumijevaju kao dio uobičajenog profesionalnog i jednostavnog čovječnog postupanja. Kada govorimo o knjižnicama, u protekle sam tri godine svjedočila spremnosti i nastojanju knjižnica da budu ne samo prostori otvorenosti, nego i otvaranja mogućnosti. Brojni su primjeri. U rasponu od tzv. tih knjižnice na Lampedusi, odnosno knjižnice za izbjeglice i lokalnu djecu s knjigama, uglavnom sa slikovnicama bez teksta, preko različitih aktivnosti za izbjeglice i s izbjeglicama u Knjižnici Dugave u Zagrebu do primjera njemačkih knjižnica koje su prije nekoliko godina uvele ne samo dodatne obrazovne i srodne programe za izbjeglice, nego i prilagodile upisne procedure osobama bez dokumenata. Knjižnice su osim kao mjesta održavanja različitih aktivnosti, važne i kao mjesta akumulacije, distribucije, razmjene i stvaranja znanja, pa tako i znanja o migracijama i izbjeglištvu u suvremenoj i povijesnoj perspektivi. Stoga nam nije potrebno puno mašte da ih zamislimo i kao mini agore na kojima se – nasuprot sve većoj javnoj šutnji o ovoj temi – putem rasprava i drugih oblika poticanja javnog dijaloga pokušavaju otvoriti niše za zamišljanje alternative sustavu koji bespšteđeno ilegalizira, kriminalizira, odbacuje i razara individue i cijele populacije.

SUVREMENO DRUŠTVO NEJEDNAKOSTI - POSLANJE KNJIŽNICA U NJEMU

Socijalno inkluzivne knjižnične usluge: zbornik radova / urednica Dijana Sabolović-Krajina.

Koprivnica: Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, 2018.

Ilija Pejić, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Stručno-znanstveni skup „Socijalno inkluzivne knjižnične usluge“ održan je 18. studenoga 2016. „povodom 10. obljetnice usluga za slike i slabovidne u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica“. Dvije godine poslije izaći će i zbornik radova s toga skupa. Zbornik poslije Predgovora urednice dr. sc. Dijane Sabolović-Krajina i *Uvoda* jedne od recenzentica, izv. prof. sc. Sanjice Faletar Tanacković (druga je izv. prof. sc. Martina Dragija Ivanović) donosi 16 recenziranih članaka, od čega su 3 pregledna rada, 1 izvorni znanstveni, 10 stručnih članaka te 2 primjera iz prakse. Okupivši ugledna imena iz hrvatskog knjižničarstva, sveučilišne nastavnike i druge znanstvenike (Aleksandra Horvat, Zoran Šućur, Dijana Sabolović-Krajina, Željka Bagarić...), te knjižničare koji su svojim radom i istraživanjima postali već poznata i priznata imena, može se reći kako je ova publikacija hrvatski pregleđ postignuća i doprinosa narodnih i drugih knjižnica u uključivanje u svijet znanja i informacija sve mnogobrojnije skupine socijalno isključenih građana. Unatoč svjetskim proklamiranim načelima o jednakim ljudskim pravima UNESCO-a na pristup znanju, informacijama, zdravlju..., globalni umreženi svijet profita svijet je nejednakosti i

nepravdi, neosjetljiv je prema slabima, socijalno isključenima. Na nama knjižničarima je da stalno ukazujemo na nepravde i da u svojim okvirima olakšavamo život takvim skupinama građana kako bismo ih vratili u društvo u našim sredinama. Svakako nam u resocijalizaciji mogu pomoći koprivnička, kao i iskustva drugih knjižnica u Hrvatskoj.

Isključenost je više značan pojam, a u globalu mogla bi se prikazati kao digitalna isključenost, obrazovna isključenost, kulturna isključenost, informacijska isključenost, socijalna isključenost... Naglasak je u zborniku na socijalnoj inkluziji kao užem pojmu inkluzije kojom se poboljšavaju socijalne usluge u zajednici što se najbolje vidi u radovima Zorana Šućura „Socijalna isključenost i socijalna pravednost“, Aleksandre Horvat „Knjižnica kakvu želimo“ te Dijane Sabolović-Krajina „Socijalna isključenost u kontekstu kritičkog knjižničarstva“. Naslovi drugih radova pokazuju rad knjižnica na smanjivanju oblika socijalne isključenosti: „Zatvorska knjižnica kao nositelj rehabilitacijskih programa“ (Željka Bagarić); „Knjižnične usluge za osobe s iskustvom života u beskušništvu i izbjeglištvu“ (Sanja Bunić); „Usluge

Socijalno inkluzivne knjižnične usluge

Hrvatske knjižnice za slike s obje strane korisničkog sučelja“ (Ivana Vinko); „Knjižnica – točka integracije i senzibilizacije: deset godina suradnje Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica i Udruge slijepih Koprivničko-križevačke županije“ (Maja Krulić Gačan, Alen Kerovec); „Nacionalna kampanja za osobe s teškoćom čitanja i disleksijom“ (Željka Miščin, Dunja Marija Gabriel); „Digitalne zvučne knjige u osnovnim i srednjim školama Koprivničko-križevačke županije – pomoć djeci i mladima s teškoćama čitanja“ (Ljiljana Vugrinec, Adrijana Hatadi); „Inkluzija gluhih osoba u redovne aktivnosti Gradske knjižnice: izložba uz Međunarodni tjedan gluhih osoba“ (Isabela Maurio, Maela Rakočević Uvodić); „Knjižnica na pragu Vašeg doma!: Dostava knjiga na kućnu adresu“ (Nataša Frgačić, Ljiljana Bevandić i Kristijan Đoja); „Programi podrške Romima u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica“ (Ida Gašpar); „Umjetničko-knjižničarsko djelovanje Nesigurne intervencije: LGBTIQ korisnici u narodnim knjižnicama“ (Irena Bekić, Petra Dolanjski); „Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac – uspješno razvijanje usluga i radosnih susreta za socijalno osjetljive skupine“ (Jasmina Milovčić, Aleksandra Mikić-Grginčić).

Kako knjižnice svojim resursima mogu pomoći u procesu uključivanja isključenih skupina u društvo? Knjižnice su, unatoč globalnim promjenama, i dalje socijalna i kulturna središta svojih zajednica u kojima se uči i stječe znanje tijekom cijelog života, promiče demokracija i različitost, čuva i izgrađuje identitet... Knjižnice imaju svoju društvenu, kulturnu i ekonomsku vrijednost i ta vrijednost bi se trebala uvećavati proporcionalno sve očitijem jazu bogatih i siromašnih. Kakvu ćemo knjižnicu imati, ne ovisi samo od knjižničara, koji znaju kritički sagledavati društvo nejednakosti i brinuti se o ljudskim pravima, graditi knjižnice za sve bez razlike, već više o donositeljima odluka, lokalnim i nacionalnim vlastima. Slika knjižnice u zajednici trebala bi biti u suglasju s potrebama njihovih korisnika. Knjižničari skupa s institucijama u kulturi, obrazovanju, socijalnim službama i udrugama civilnog društva mogu doprinijeti senzibilizaciji

društva prema svim oblicima isključenih skupina kako teško pokretnih, gluhih, slabovidnih i slijepih, tako i siromašnih, beskućnika, migranata, prognanika, zatvorenika, nepismenih, osoba s disleksijom, različitih prema spolnoj orientaciji, prema manjinskoj pripadnosti... Koprivnički zbornik nudi odgovore na netom postavljena pitanja u oblicima bogate knjižničarske prakse hrvatskih knjižnica. Isto tako u njemu ćemo naći i mnoštvo literature domaćih kao i stranih i svjetskih priznatih znalaca o fenomenima isključenosti, posebice socijalne isključenosti.

U kontekstu kratke povijesti fenomena isključenosti zbornik ima svoje mjesto jer se fokusira na socijalnu isključenost te je po tome jedinstven u hrvatskom knjižničarstvu. Osječki skup „Narodne knjižnice i problemi društvene isključenosti“ i zbornik istog naslova (2003.), 3. okrugli stol „Slobodan pristup informacijama“ (2003.) i zbornik radova „Slobodan pristup informacijama 2-3“, objavljen 2004., naznačili su razvoj kritičkog i društveno osjetljivog knjižničarstva koje je poduprlo i Hrvatsko knjižničarsko društvo prijevodima brojnih IFLA-ih smjernica: „Smjernice za knjižnične službe i usluge za gluhe“ (2004.), „Smjernice za knjižnične službe i usluge za osobe s disleksijom“ (2004.), „Smjernice za građu lagatu za čitanje“ (2005.), „Knjižnice za slike u informacijsko doba: smjernice za razvoj službi i usluga“ (2006.), „Smjernice za knjižnične usluge za zatvorene“ (2007.), „Smjernice za knjižnične usluge za bolničke pacijente, starije osobe i osobe s posebnim potrebama u ustanovama za trajnu skrb i smještaj“ (2009.), „Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice: s IFLA-inim Manifestom za multikulturalnu knjižnicu“ (2010.), „Smjernice za knjižnične usluge za osobe s ikustvom života u beskućništvu“ (u izradi)... Tako su bili stvorenvi svi uvjeti da i naše knjižnice primijene pozitivna svjetska iskustva.

Koprivnička knjižnica je među prvima u Hrvatskoj započela s uslugama za slike i slabovidne u partnerstvu s Udrugom slijepih Koprivničko-križevačke županije (2005.) i za taj projekt dobila izdašnu finansijsku potporu EU. Izložbe, radionice, okrugli stolovi, građa na romskom babaškom jeziku imaju za cilj integraciju Roma u život Koprivnice i koprivničkog područja. Programi integracije Roma, započeti ranih 2000-ih, postali su prepoznati diljem svijeta te je Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ dobila 2013. nagradu EIFL-a, a 2014. ALA-e. Program podrške Romima nominiran je 2015. za UN-ovu nagradu Svjetskog samita o informacijskom društву.

Osječki pionirski početci inkluzije inicirani nastojanjima Dragutina Katalenca, nastavljeni skupom „Slobodan pristup informacijama“ i vizijama prof. dr. sc. Aleksandre Horvat, prepoznatljive vizure socijalne inkluzije i punu afirmaciju dobivaju u neiscrpnoj energiji i angažmanu dr. sc. Dijane Sabolović-Krajina i njezina tima sastavljenog od kompetentnih knjižničara. Skupština Hrvatskoga knjižničarskog društva u Opatiji 2018. i brojni predavači na njoj naglasili su već spomenute koprivničke doprinose socijalnoj inkluziji. Tema 21. Sveska „Inkluzivne knjižnične usluge“ na tragu je sagledavanja naših lokalnih, ali i nacionalnih dostignuća, svjesni kako nećemo moći ni jedan projekt ostvariti bez pomoći zbornika „Socijalno inkluzivne knjižnične usluge“.

ČETRDESET GODINA POKRETNE KNJIŽNICE U KOPRIVNICI

Petra Dravinski, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Iz narodnih knjižnica

U ožujku ove godine, Bibliobusna služba Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica, službeno je ušla u 40. godinu postojanja, a kroz cijelu godinu obilježava svoju 40. obljetnicu djelovanja. Na prvi teren, tadašnji knjižničari Ivo Trpotec i Josip Blažek, izašli su 26. ožujka 1979. godine, a kasnije Blažeka zamjenjuje Mladen Tudić. Nakon odradenog radnog vijeka u bibliobusu kojeg se kolege s ljubavlju prisjećaju kao najljepšeg posla na svijetu, na njihovo radno mjesto dolaze dipl. knjižničarka Ana Škvarić i vozač – pomoćni knjižničar, Siniša Lukač. U najnovijoj povijesti službe, Škvarić zamjenjuje dipl. knjižničarka Petra Dravinski. I prije dolaska novih kolega, mreža stajališta bibliobusa bila je gusta i bogata, a s njihovim dolaskom pokrila je 33 naselja u Koprivničko – križevačkoj županiji. Koprivnički bibliobus obilazi 17 općina i broji 50 stajališta, što svakodnevno predstavlja veliki izazov za knjižničare, ali istovremeno veseli veliki broj korisnika, njih više od 2 500.

Prvi koprivnički bibliobus

Nije uvijek važno spomenuti brojke, ali u ovom slučaju brojke su važne, tu je 40 godina i veliki broj korisnika koji svakodnevno s radošću dočekuju svoju pokretnu knjižnicu i time iskazuju stalnu potrebu za uslugom bibliobusa te s nama njeguju kulturu i pisanu riječ u svojim lokalnim zajednicama. Veliko je bogatstvo kada se godina zaključi sa skoro 50 000 posuđenih jedinica građe, a znate da su većinu posudili

predškolci i osnovnoškolci. Oni su ti koji „knjižničarenju“ donose najviše radosti, smijeha i smisla, a njima, malima, koji su otvoreni za knjigu, najlakše je prenijeti ljubav prema čitanju dok oni dalje tu ljubav prenose u svoju vrtićku skupinu, razred, obitelj i nazad na svoju djecu koja opet dođu u bibliobus ili neku drugu knjižnicu.

Prvi dolasci u bibliobus za one najmanje uvijek predstavljaju poseban dan. Čim uđu unutra postanu razdragani od malog prostora i velikog broja knjiga koji se unutra nalazi. Odmah ga prepoznaju kao sigurno mjesto u koje žele doći, a najdraže je kad na izlasku govore: „Hvala na knjigama“. Danas takvu rečenicu možda mogu čuti samo knjižničari koji rade u bibliobusu, baš zbog činjenice da ne dolaze svakodnevno na neko stajalište, pa korisnici, osjećaju veliku zahvalnost prema tome i ne shvaćaju knjige zdravo za gotovo. Osim zahvalnosti koju osjećaju najmanji, posebnu radost osjećaju i naši odrasli korisnici koji nas ponekad dočekaju s kavom, voćem i kolačima, a sve kako bismo osjetili važnost koju im predstavlja to što dolazimo u njihovo mjesto. Svi oni s nama grade uslugu već 40 godina, a njihov broj samo raste. Prošlo je 40 godina, bibliobus je odavno postao tradicija za građane u udaljenim mjestima stanovanja, a ono čemu i oni i djelatnici Bibliobusne službe u budućnosti teže je novo bibliobusno vozilo koje će moći zadovoljiti sve njihove književne, tehnološke i kulturno – animacijske potrebe te koji će potrajati do nove visoke obljetnice.

Prijateljice se učlanjuju u bibliobus na stajalištu kod Doma umirovljenika

Koprivnički bibliobus promiče digitalnu inkluziju: radionice s micro:bit računalima putuju i do najmanjih škola koje obilazi

Krajem 2018. godine Bibliobusna služba Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ počela je održavati radionice s micro:bit računalima u sklopu informacijskog i informatičkog opismenjavanja osnovnoškolaca. Cilj ovih radionica je digitalno opismenjavanje djece koja nemaju priliku susresti se s novim tehnologijama. Isto tako, bibliobus želi sudjelovati u promicanju digitalne inkluzije i premoščivanju digitalnog jaza između onih koji imaju i koji nemaju pristup novim tehnologijama. Škole u kojima se provode radionice uključene su u mrežu stajališta bibliobusa, a to su obično škole s malim brojem učenika koji zbog udaljenosti od gradskih knjižnica nemaju priliku sudjelovati u sličnim programima. Kroz radionice se upoznaju s fizičkim obilježjima micro:bit računala, njegovim osnovnim mogućnostima, naredbama i sučeljem za programiranje. Nakon što dobiju upute, kreću u samostalno programiranje što obično rezultira velikim zadovoljstvom i oduševljenjem jer učenici u vrlo kratkom vremenu mogu vidjeti rezultate svog rada. Većina osnovnoškolaca prvi put se susreće s micro:bitovima upravo u radionicama koje organizira bibliobus, a vrlo brzo i razviju zanimanje za daljnje korištenje. U tom slučaju micro:bitove mogu i posuditi.

Ova nova usluga koprivničkog bibliobusa, rezultat je uključivanja u nacionalni projekt *STEM revolucija se nastavlja: knjižnice*, na temelju kojeg je primljena donacija micro:bit računala za posudbu i edukaciju učenika, korisnika bibliobusa.

Radionica programiranja micro:bitova u PŠ Delovi

Projekt bibliobusne službe *Rastemo čitajući* u 2018. proširen na 5 novih vrtića, a u 2019. očekuje se dodatno širenje

Od početka nove pedagoške godine 2018/2019, prije dvije godine započeti projekt *Rastemo čitajući*, dobiva svoj nastavak. Podsetimo da je glavni cilj projekta poticati ranu pismenost i

čitateljsku kulturu djece predškolske dobi koja žive u malim, udaljenim i često prometno izoliranim ruralnim područjima Koprivničko-križevačke županije. Svrha je omogućiti djeci pristup kvalitetnim slikovnicama kao osnovi za poticanje rane pismenosti i čitateljske kulture od najranije dobi, tabletima s korisnim aplikacijama za poticanje interesa za čitanje i usvajanje rane informatičke i informacijske pismenosti.

Rastemo čitajući realizira se pomoću Književnih kutija – malih mobilnih knjižnica koje su do sada bile u Općinama Legrad, Drnje, Đelekovec, a kako je na početku spomenuto, program dobiva svoj nastavak i male mobilne knjižnice sele u nove općine. Program će se u svom nastavku provoditi u 4 općine na području Koprivničko-križevačke županije koje obilazi bibliobus

Rastemo čitajući stiže k predškolcima u Koprivničke Brege

koprivničke knjižnice. To su Općina Koprivnički Ivanec, Općina Koprivnički Bregi, Općina Hlebine i Općina Gola. Program će se provoditi u Dječjem vrtiću „Potočić“ Koprivnički Bregi; Dječjem vrtiću „Ivančica“ Koprivnički Ivanec; Dječjem vrtiću „Zvončić“ Gola, Dječjem vrtiću „Bambi“ Ždala i Dječjem vrtiću „Leptirić“ Hlebine. U 2019. planira se formiranje još Književnih kutija – malih mobilnih knjižnica, a na temelju dodijeljenih finansijskih sredstava Ministarstva kulture, koje podržava ovaj projekt. Književna kutija sadržava slikovnice, AV gradu, radne materijale za pripremu za polazak u osnovnu školu, materijale na romskom, bajaškom i hrvatskom jeziku, radne materijale za učenje hrvatskog jezika, stručnu literaturu za odgajateljice i po jedan tablet opremljen edukativnim sadržajima i aplikacijama

koje potiču učenje čitanja, razvoj logičkog zaključivanja i drugih vještina. Odabrana građa smještena je u plastične kutije s poklopcom i dostavljena je dječjim vrtićima u dugoročnu posudbu. Građu iz Knjižničnih kutija – malih mobilnih knjižnica koriste polaznici dječjih vrtića, polaznici programa predškole koji se provodi u dječjim vrtićima i stručno osoblje/odgajateljice odabralih vrtića. Provođenjem programa pozitivno se utječe na čitatelske navike na području 4 općine, a do sada je projektom obuhvaćeno već 8 općina s ukupno 17 700 stanovnika. Gledano

šire, program pomaže unaprijediti kvalitetu predškolskog obrazovanja djece koja nemaju jednake uvjete kao djeca iz urbanih sredina, pomaže unaprijediti profesionalnu kvalitetu života odgajatelja i stvara bolje pretpostavke za daljnji društveni, kulturni, ekonomski i obrazovni razvoj onih koji su obuhvaćeni programom. Također, ovaj program je samo jedan od načina kako se može iskoristiti potencijal pokretne knjižnice upravo kroz to da i ona svoje usluge učini pokretnima i što bližima krajnjim korisnicima.

PRIČA S DRUGE STRANE KNJIGE

Igor Kuzmić, Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci

Knjižničar sam u Gradskoj knjižnici „Franjo Marković“ Križevci i cijeli moj radni opus stane u jedan kombi – bibliobus, ispunjen do vrha knjigama. Moglo bi se reći da sam ja vozač, ali posao zahtijeva više od same vožnje. Mnoga mjesta, mala i zabačena, daleko su od grada te loše povezana javnim prijevozom što stanovnicima otežava korištenje usluga gradske knjižnice. U takvima parkiram ja. Mnogo je lakše dovesti cijeli razred učenika u knjižnicu kad vam je ona parkirana pored škole. Lakše je ući u radnom odijelu u knjižnicu kad vam je parkirana na mostu ispred kuće. Lakše je zatražiti 50 nijansi sive kad vam neka radoznala bakica ne vri i za uha ili ne diše za vrat.

S vremenom sam shvatio da je najvažniji aspekt moga rada, ustvari, prebacivanje knjiga u mlade ruke. Što prije počnu, dožive to „mrtvo“ slovo na papiru, što ga prije „ožive“ i daju mu smisao, to bolje. Djeca MORAJU biti izložena tiskanoj građi, slikovnicama i kasnije knjigama i to puno prije nego sjednu u školske klupe. Većina te djece zna pustiti DVD, pokrenuti video isječak na YouTubeu i pritisnuti čarobnu tipku *play* koja ih odvodi u neki magični svijet nečije produkcije.

Nikad nećete razviti maštu gledajući nešto što vam je netko nametnuo. Nikada uploviti u vlastiti svijet mašte ako ju

sami ne stvorite. Nikada uči u svijet princeza, vila, konja i prinčeva ako sami ne krenete na put, na svom konju, u svojoj kočiji. Na kraju, nikada nitko nije dobio diplomu gledajući videozapise. Te se vještine dobivaju listanjem slikovnica, čitanjem priča djedova i baka. Zasigurno nikada niste čuli priču „kako se konji riču“! Nisam ni ja, ali sam ju stvorio jer mi je ostala neispričana. Takva je trebala i biti... Često vidim djecu i odrasle koji me nestrpljivo čekaju da stanem na njihovom stajalištu. Jeste li ikada vidjeli dijete kako trči u knjižnicu, po knjigu?! Sjaj u tim malim očima kad prvi, među istima, uđe u bibliobus i preda iskaznicu? Ja jesam. To mi ispuni srce, po tome znam da moj posao vrijedi više od plaće koju zarađujem. U deset godina rada na ovom poslu, gledao sam roditelje kako s djecom dolaze u bibliobus, kako ta djeca odrastaju, neka sad imaju vlastitu djecu. Gledao stare kako se polako uspinju, onom, malo previsokom stepenicom, kako još polakše silaze. Gledao neke kojih više nema, koji jednog dana više nisu došli zamijeniti svoju knjigu, posuditu neku novu bajku koja će ih vratiti u dane kada su maštali. Shvatio sam da je jedini i najvažniji dio ovog zvanja da više nitko tko jednom uđe u bibliobus, ne izađe iz njega praznih ruku.

Bibliobus Gradske knjižnice Franjo Marković Križevci

MALI VREMEPOV BIBLIOBUSNOG STAJALIŠTA U MALOM TROJSTVU

Dražena Rajsz, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Potaknuta novinskim člankom naslova „Osamnaest đaka u Malom Trojstvu“ iz 1989. godine, objavljenog 26. studenog 2018. u rubrici „Vremeplov“ Bjelovarskog lista, a u kojem se spominju dolasci Bibliobusa, donosim kratak osvrt na proteklih trideset godina stajališta u Malom Trojstvu.

Relativno davne 1989. godine na stajalištu bibliobusa u

VREMЕПЛОВ

Студени 1989.

ПОДРУЧНЕ ШКОЛЕ

Осамнаест ђака у Малом Тројству

Zamjenjujući privremeno nastavnicu Vanju Bogdović u OS „25. мај“ Veliko Trojstvo, Područnoj školi Malo Trojstvo, pred skoro godinu dana iz Daruvara je ovdje došla mlađa nastavnica razredne nastave Radmila Bojčić. Iako joj je to bilo prvo radno mjesto poslijepodnevnog studija u Subotici i tropogodišnjeg čekanja, došta brzo onaje, zahvaljujući odjelom pomoći druge nastavnice Katica Sobota, u praksi savladala plan i program rada. U prošloj je školskoj godini radila s kombiniranim odjeljenjem od 12 đaka, ove je započela s 10 đaka isto tako kombiniranog odjeljenja prvog i četvrtog razreda. U međuvremenu se, međutim, četvoro đaka odselilo pa je, ne htijuci to, ostala s čistim odjeljenjem četvrtog razreda, od šest učenika. Kombinirano odjeljenje drugih i trećih razreda od 12 učenika uči druga nastavnica — Katica Sobota, i tih 18 đaka ove su godine sva djeca u Područnoj školi u Malom Trojstvu.

Možda nekako frazno zvuči, govorim nam nastavnica Bojčić o

svom pozivu, ali je rano točno znala što će biti. Njena odluka dijelom je vezana i za obiteljsku tradiciju, gdje je bilo mnogo prosvjetnih radnika. Od škole je dobila stan, zapravo jednu prostoriju u unjenskom sklopu, u kojoj vrijeme poslije petroseratne obaveze nastave svakog dana osim subote obično krali čitanjem i u društvu četvrogodišnje Nevene. Na njenu veliku žalost, čini se da to neće biti zadugo, najvjerojatnije samo do zimskog polugodišta tražat će zamjenu nastavnice Bogdanović pa je iz tog razloga pomalo hvata i pamka, jer ne zna što će dalje. Tim više pojetježe, jer se navikla na svu djecu koju uči, ali i na mjesto u kojem ni danas nema prave trgovine, već su prisiljeni svaki idući do Velikog Trojstva.

Uz primjeran i ne toliko težak rad u školi, ova nastavnica stiže inicijativu i praksu bibliobusa, pokretnе knjižnice Narodne knjižnice „Petar Preradović“ iz Bjelovara, koji dvaput mjesечно dolaze ovdje, obogaćuju inače ne pretjerano velik fond knjiga koje djeca rado čitaju.

F. SUSILOVIĆ

Područnoj školi Malo Trojstvo bilo je ukupno osamnaest učenika. Trideset godina poslije ukupno ih je četrnaest i svi su članovi Knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar, točnije bibliobusa koji ih, sve ove godine, posjećuje dva puta mjesečno. Tadašnja učiteljica Katica Sobota već je nekoliko godina u mirovini, ali nas vjerno dočeka kod škole i posuđuje

knjige. Ističe sve veću važnost pokretne knjižnice jer nisu sva djeca, pa i odrasli poput nje, u mogućnosti posjećivati knjižnicu u gradu Bjelovaru. Bibliobus joj predstavlja poticaj za cjeloživotno čitanje i prijateljski odnos prema knjizi.

Zvanje knjižničara ima bit u prepoznavanju interesa čitatelja i ustrajnost u njegovovanju odnosa zasnovanog na povjerenju i predanosti u izazovu izbora literature te je pružanje podrške i posvećenost korisniku glavna nit vodilja bibliobusne službe. Grupne posjete cijelih razreda bibliobusu, a pogotovo kombiniranih odjeljenja s djecom od prvog do četvrtog razreda, često dovode do svojevrsnog čitateljskog mentoriranja koji predstavlja poželjan oblik suradnje gdje bolji čitači nastoje motivirati one slabijih čitateljskih sposobnosti u pozitivnom okruženju punom prihvatanja.

Interaktivnost čitanja i povezivanje štiva sa samim bićem čitatelja, kažemo da *rastemo čitajući* tj. postoji vrijeme kada želimo određenu vrstu literature te to poštujemo kod naših korisnika te imamo njegujući odnos prema njihovim informacijskim potrebama. Nažalost, nisu sva djeca od najranije dobi upoznata s knjižnicom. Kada ta djeca krenu u školu, željno iščekuju posjete bibliobusa. Njihove se informacijske potrebe uvelike razlikuju od one djece koja su već posjećivala knjižnicu. Stoga rado pregledavaju igračke i slikovnice za bebe te ih često i posude.

Bibliobus pozitivno utječe na rani razvoj čitalačke pismenosti jer cijenimo dojam pročitanog kod naših korisnika, a ne ono što bi trebali znati o određenom djelu. Kod mlađeg uzrasta naših korisnika razgovaramo o dojmovima onoga što im je pročitano, a kada počnu samostalno čitati, uviđamo da se taj osjećaj pomalo gubi jer postaju nesigurni, budući da im se nameću brojna ukalupljena pitanja o pročitanom djelu. I s te strane imamo novi izazov - kako im približiti, u neku ruku olakšati razumijevanje lektirnih djela jer *ljepota je u oku promatrača* (Toma Akvinski).

Nama nema veće ljepote od radosnih lica naših korisnika, a da je pokretna knjižnica potreban oblik knjižnične djelatnosti svjedoči i naslov članka u Bjelovarskom listu od 9. listopada 2018., trideset godina kasnije pod naslovom „*Jedva dočekali bibliobus!*“

БЈЕЛОVARSKИ ЛИСТ / 9. listopada 2018.

Jedva dočekali bibliobus

Školice Područne škole u Malom Trojstvu proteklog je tjedna razveselo bibliobus koji u ovo malo mjesto stiže svaka dva tjedna. Bila je to prilika za malušane da vrate sve posudene knjige, ali i posude novu lekturu i štivo za slobodno vrijeme, a ovom su nam prilikom otkrili kako su bibliobus jedva dočekali te kako u čitanju uživaju. Upravo su zato s radošću istraživali što će se sljedeći nacrt na njihovom repertoaru čitanja.

NOVI MODEL NABAVE KNJIGA ZA OSOBE S TEŠKOĆAMA U ČITANJU STANDARDNOG Tiska

Ana Škvarić, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

U svjetlu potpisa i ratifikacije *Ugovora iz Marakeša za osobe s teškoćama pri čitanju standardnog tiska*, čje su potpisnice sve članice Europske unije zajedno s još 50 članica/država iz cijelog svijeta, te poslijedično izmjena u Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica u 2018. godini našla se pred izazovom u dalnjem kreiranju i popunjavanju fonda za slijepe i slabovidne korisnike, kao i za sve ostale korisnike s teškoćama čitanja standardnog tiska. Razlog nastalih teškoća bila je nemogućnost nabave građe od dotad najvećeg dobavljača, Hrvatske knjižnice za slijepe koja je, poštujući odredbe Ugovora iz Marakeša, u gore navedenom periodu radila na izmjenama uvjeta suradnje i poslovanja s narodnim (i drugim) knjižnicama u Republici Hrvatskoj, a za to je vrijeme obustavila prodaju svojih izdanja.

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica dugi niz godina surađuje s Hrvatskom knjižicom za slijepe. Poseban podstrek toj suradnji dala je knjižnična usluga za slijepe i slabovidne koja je uvedena krajem 2005. godine zahvaljujući zajedničkim naporima i suradnji Knjižnice i Udruge slijepih Koprivničko-križevačke županije. Usluga je tijekom godina prilagođavana potrebama korisnika, napretku tehnologije, promjenama u zakonskoj regulativi, a u izmijenjenom i prilagođenom obliku provodi se i u 2019. godini kao trajna ponuda Knjižnice. Gore spomenuti Ugovor iz Marakeša dao je kvalitetnu podlogu za njen daljnji razvoj.

O čemu je zapravo riječ? Ugovor iz Marakeša 2013. godine usvojile su države članice Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo. Dokument je donesen s ciljem olakšavanja pristupa knjigama i drugim tekstovima svim osobama koje imaju teškoće u čitanju standardnog tiska, a prema Ugovoru to su slijepe osobe, osobe s oštećenjem vida ili poteškoćama u percepciji ili čitanju te osobe koje ne mogu usredotočiti pogled ili držati ili listati knjigu. Zamišljeno je da pristup građi bude olakšan uklanjanjem pravnih prepreka prvenstveno vezanih uz zaštitu autorskih prava te da prepreke budu ukinute izmjenama u nacionalnim zakonodavstvima vezanim uz autorsko pravo. Europska unija ratificirala je Ugovor u listopadu 2018., kad su izglasane i izmijene i dopune u Zakonu o autorskem pravu i srodnim pravima u Republici Hrvatskoj kako bi zakon bio usklađen s odredbama Ugovora iz Marakeša, a Ugovor je na snazi u svim zemljama Europske unije od 1.1.2019. godine. Potpisom ovoga Ugovora i izmjenama Zakona o autorskem pravu i srodnim pravima, u RH je dopušteno bez odobrenja autora ili nositelja srodnih prava i bez plaćanja naknade proizvoditi, posuđivati, uvoziti i izvoziti građu u prilagođenom formatu (na brajici, uvećanom tisku, zvučnom formatu, DAISY formatu za zvučne i tekstualne knjige i sl.), a za isključivu upotrebu od strane korisnika (osobe koja ima teškoća u čitanju standardnog tiska) ili ovlaštenog subjekta koji takve primjerke distribuiru korisnicima ili drugim ovlaštenim subjektima na neprofitnoj osnovi.

Kako je sve to utjecalo na neposredne korisnike i na nabavu

građe u koprivničkoj knjižnici? Zahvaljujući usluzi za slijepe i slabovidne, koja je naknadno proširena na sve korisnike koje obuhvaća Ugovor iz Marakeša, Knjižnica od 2006. sustavno i kontinuirano nabavlja građu (knjige na brajici, zvučne knjige, taktilne slikovnice i sl.) u pristupačnim formatima. Do kraja 2018. godine nabavljeno je više od 1.500 jedinica građe za djecu i odrasle, a najveći proizvođač građe na pristupačnim formatima i poslijedično i najveći dobavljač bila je Hrvatska knjižnica za slijepe. Budući da su izmijene u zakonodavstvu onemogućile komercijalnu distribuciju ovakve građe, Hrvatska knjižnica za slijepe je u 2018. obustavila prodaju svojih izdanja čime su se brojne narodne knjižnice, pa tako i Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, našle u situaciji da imaju učlanjene korisnike i da interes za građom postoji, ali su mogućnosti njene nabave ograničene.

Obustava prodaje izdanja Hrvatske knjižnice za slijepe u 2018. rezultirala je drastično smanjenom nabavom građe u pristupačnim formatima u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica. Budući da HkzaSL nije jedini dobavljač građe u prilagođenim formatima RH, nabava nije u potpunosti obustavljena, ali je bila barem upola manja nego prethodnih godina. Svjesna problema i u dogovoru s ravnateljima narodnih knjižnica u RH, voditeljima Županijskih matičnih službi, Ministarstvom kulture i sl., Hrvatska knjižnica za slijepe istraživala je mogućnosti distribucije građe za narodne knjižnice na neprofitnoj razini, što je rezultiralo kreiranjem novog modela nabave građe u pristupačnim formatima. Konkretni prijedlog suradnje narodnim knjižnicama predstavljen je krajem 2018., a konačan prijedlog donesen je početkom 2019. godine.

Novi model suradnje započeo je potpisivanjem ugovora 13.2019. koji narodnim knjižnicama omogućuje preuzimanje 20 naslova mjesечно iz digitalne baze Hrvatske knjižnice za slijepe, a usluga je za narodne knjižnice besplatna. Na ovaj način dokida se dotadašnji prevladavajući model - kupnja fizičkih primjeraka građe u DAISY formatu - i omogućuje se veća dostupnost građe jednostavnim „skidanjem“ s interneta i distribucijom preuzetih naslova na licu mjestu korisnicima koji imaju teškoće s čitanjem standardnog tiska. U Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica svaki se naslov preuzet iz digitalne knjižnice HkzaSL ujedno u jednom primjerku snima na CD, stručno se obrađuje i na taj način pohranjuje u fond Knjižnice te postaje vidljiv i pretraživ u e-katalogu. Ovim načinom nabave, osim što je omogućena veća dostupnost građe i olakšana njena distribucija prema krajnjem korisniku, Knjižnica će ujedno obnoviti fond s maksimalno 200 naslova u 2019. godini, što će ujedno biti i najveća nabava građe u pristupačnim formatima na godišnjoj razini od 2006. godine. Omogućavanje dostupnosti građe korisnicima koji imaju teškoća s čitanjem standardnog tiska i dalje će biti jedan od prioriteta u nabavi knjižnične građe, pri čemu će se nastojati maksimalno iskoristiti sve pogodnosti koje pruža Ugovor iz Marakeša, a sve na korist korisnika Knjižnice.

KNJIŽNIČNI PROGRAMI POTPORE GLUHIM I NAGLUHIM OSOBAMA

Dijana Sabolović-Krajina, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica je u 2018. godini organizirala nekoliko programa potpore gluhim i nagluhim osobama nastojeći im približiti knjižničnu ponudu, a istovremeno senzibilizirati i informirati najširu javnost o problemima i potrebama ove skupine građana. Uz to, cilj programa bio je ukazati na važnost prevencije gubitka sluha redovitom provjerom ovog osjetila izuzetno važnog za komunikaciju i snalaženje u svakodnevnom životu.

Preventivne akcije besplatne provjere sluha

Provjera sluha u koprivničkoj Knjižnici

Besplatna provjera sluha u koprivničkoj knjižnici provedena je u suradnji s Bontech Research Co., vodećim hrvatskim proizvođačem i distributerom slušnih aparata i sredstava za zaštitu sluha. Na inicijativu voditeljice koprivničke poslovnice ove kompanije, Mateje Makar Kiš, besplatna provjera sluha provedena je dva puta u okviru tradicionalnog ljetnog programa koprivničke knjižnice "Zdravstveni susreti pod suncobranima", a potom prve subote početkom rujna kao najava Međunarodnog tjedna gluhih i nagluhih osoba. Tom prigodom u akciju se uključio i voditelj Odjela za otorinolaringologiju koprivničke Opće bolnice Željko Odobašić, dr. med., subspec. audiolijke, koji je odgovarao na pitanja posjetitelja. Čak je 17 osoba, od toga troje djece, iskoristilo ovu priliku provjere sluha pomoću najsuvremenijih tehnoloških rješenja. Iako je gubljenje sluha najčešće vezano uz proces starenja i starije osobe, sve je više pripadnika tzv. baby boom generacije koja ima problema s nagluhošću. Tako je i većina posjetitelja ove preventivne akcije provjere sluha bila mlađe populacije raznih profila i zanimanja (violinistica, sudska savjetnica, uredski zaposlenici, poduzetnik, političar). Po njihovim riječima, iskoristili su ovu mogućnost provjere sluha i konzultacije svojim problemima koja im je pružena u

Knjižnici, zato što im je to bilo praktičnije od odlaska liječniku zbog svakodnevnih radnih obaveza.

Ovom preventivnom akcijom postignut je osnovni cilj, a to je informirati građane o važnosti pravodobne i stalne brige o zdravlju. Sluh je izuzetno važan u svakodnevnoj komunikaciji, a njegovo slabljenje stvara i određene psihološke probleme. Stoga su djeca i odrasli kojima su indicirane potencijalne zdravstvene teškoće sa sluhom upućeni na dalju liječničku obradu. Inovativnost akcije je u tome što su zdravstveni stručnjaci izašli iz svojih ordinacija, dok su knjižničari ciljano informirali posjetitelje o naslovima iz knjižničnog fonda na temu sluha.

Radionica znakovnog jezika u koprivničkoj Knjižnici

Radionica znakovnog jezika

U Međunarodnom tjednu gluhih i nagluhih osoba koprivnička knjižnica pridružila se brojnim knjižnicama koje promoviraju važnost znakovnog jezika. Radionicu za najšire građanstvo vodila je Marija Križić, interventor hrvatskog znakovnog jezika, inače predavačica u koprivničkoj Srednjoj školi – smjer medicinska sestra-tehničar, poznata i po tome što sa svojim učenicima uvježbava pjevanje na znakovnom jeziku. zajedno sa svojom učenicom Josipom Kodrić, budućom medicinskom sestrom, upoznala je brojnu i vrlo zainteresiranu publiku sa specifičnostima i osnovnim pojmovima ovog jezika kulturne i jezične manjine gluhih i gluho-slijepih osoba. Radionica je bila izuzetno zanimljiva i zabavna, a posebno treba naglasiti da su se u razmjenu znanja o pojedinim riječima i izrazima iz svakodnevnog života na znakovnom jeziku uključivale iz publike i gluhe i nagluhe osobe. Postignut je osnovni cilj radionice, a to je integracijska svrha okupljanja čujućih i gluhih osoba, što doprinosi solidarnosti i boljem razumijevanju različitosti u zajednici.

UČENICI CENTRA ZA ODGOJ, OBRAZOVANJE I REHABILITACIJU KRIŽEVCI U GRADSKOJ KNJIŽNICI „FRANJO MARKOVIĆ“ KRIŽEVCI

Martina Majdak, Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci

Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci kroz planirane zajedničke aktivnosti s križevačkim Centrom za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju aktivno radi na inkluziji djece s poteškoćama u život zajednice. Lako su dogovorene aktivnosti primarno podrška njihovom formalnom obrazovanju, u najvećoj mjeri one šire društveni i javni prostor u kojem učenici Centra borave i koji mogu smatrati svojim osobnim trećim prostorom. Učenici Centra su djeca i mladi različitim teškoćama u razvoju (LMR, UMR, TMR, autizam) koji u redovnom programu i u nastavi produženog stručnog postupka razvijaju vještine socijalne kompetencije radi prevencije nepoželjnog ponašanja, razvijanja samostalnosti i odgovornosti, pozitivne slike o sebi.

Prva veća dogovorena suradnja s Centrom bila je na projektu *Priče, legende i mitovi Križevaca i Kalničkog prigorja* u travnju 2016. Učitelji edukacijski rehabilitatori osmislili su, na zajednički dogovorenu temu, radionicu kreativnog oblikovanja priče koja se održala u prostoru knjižnice u koju su se, osim učenika Centra, mogla uključiti i druga djeca, učenici križevačkih osnovnih škola. Radom na „neutralnom teritoriju“ u istom su se prostoru našli isti, ali drugačiji. Izlaganjem radova nastalih na likovnoj radionici, koju su učenici Centra odradili u svojoj školi, te sudjelovanjem na otvorenju zajedničke izložbe radova nastalih na svim radionicama projekta, ponovno su se različiti okupili s istim ciljem – zajedničkog sudjelovanja u javnom životu njihovog grada. Pozitivne reakcije učenika Centra i njihovih učitelja potaknule su daljnju suradnju na otvaranju trećeg prostora knjižnice upravo njima i povećanju njihove vidljivosti u društvu.

Centar za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju jedina je škola koja u Mjesecu hrvatske knjige svake godine dolazi u organizirani posjet Gradsкоj knjižnici sa svim svojim razredima

i skupinama. (Od ostalih škola, i osnovnih i srednjih, u pravilu knjižnicu posjećuju samo učenici prvih razreda.) Osoba zadužena za dogovaranje programa s Gradskom knjižnicom, bilo edukativnih ili onih zabavnih, je Tihana Doskočil, stručna suradnica – školska knjižničarka u Centru. Svaku jesen učenici Centra dolaze na Dječji odjel ciljano na kreativnu radionicu, a do sad su bili najbrojniji korisnici programa Ožujske pričaonice koji je otvoren ne samo za organizirane posjete, nego za sve zainteresirane. Također, svi razredi i skupine, redovito dolaze do knjižnice na filmske projekcije, program kojih bira stručna suradnica Centra.

Česti dolasci u knjižnicu napravili su pozitivne pomake i u povećanju posudbe knjižne građe. Naime, svi učenici Centra ostvaruju pravo na besplatnu članarinu u knjižnici, no tek se s povećanim brojem dolazaka u knjižnicu povećao njihov interes za posudbu knjižne građe. Osjećaj pripadnosti javnom prostoru knjižnice prepoznali su i roditelji učenika te ili dođu s njima i u slobodno vrijeme ili za njih posuđuju slikovnice i knjige. Prema rezultatima istraživanja koje su provele Sanja Skočić Mihić i Lelia Kiš-Glavaš (*Radna i socijalna kompetencija osoba s intelektualnim teškoćama. Razlozi poslodavcima za njihovo nezapošljavanje. Revija za socijalnu politiku*, 17, 3(2010), str. 387-399.) ispitujući razloge za nezapošljavanje osoba s intelektualnim teškoćama kao drugi najveći razlog navode „komunikacijske i socijalne vještine“ i „teškoće u adaptivnom ponašanju“. Važnost suradnje Centra s knjižnicom kroz dogovorene posjete i programe za djecu nije samo u tome da se poveća vidljivost osoba s intelektualnim teškoćama, već i da im se tako na vrijeme pruži podrška u učenju i svladavanju upravo onih vještina koje bi mogle biti presudne u kasnijem životnom periodu kad će kao mladi odrasli ljudi potraživati posao i aktivnije sudjelovati u svim oblicima života na koji imaju pravo.

LATICE U KNJIŽNICI

Suradnja Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica i
Udruge za osobe s intelektualnim teškoćama „Latica“

Maja Krulić Gačan, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica poznata je po svojim programima namijenjenima osjetljivim društvenim i socijalnim skupinama, od sustavnih programa za slijepе i slabovidne osobe, za nezaposlene pa do programa za Rome i programa za osobe starije životne dobi za koje je i nagradjivana međunarodnim nagradama. Njezin je moto „Knjižnica dostupna svima – knjižnica za sve“, a u skladu s

tim već dugi nizgodina, od 2008., surađuje i s Udrugom za osobe s intelektualnim teškoćama „Latica“. Udruga okuplja djecu s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s intelektualnim oštećenjima, njihove roditelje, skrbnike i stručne osobe sa svrhom poboljšanja kvalitete njihova života, ostvarivanja prava te pružanja međusobne pomoći članovima Udruge na području grada Koprivnice i Koprivničko-križevačke županije.

Suradnja Knjižnice i Udruge od 2018. godine sustavna je i predstavlja jedan od oblika socijalizacije i uključivanja članova Kluba „Latica“ u društvenu sredinu. Članovi Kluba „Latica“ odrasle su osobe s različitim intelektualnim teškoćama koje, osim što sudjeluju u brojnim aktivnostima u Udrudi, jednom mjesечно sudjeluju u nekoj od predviđenih aktivnosti u Knjižnici.

Programe osmišljavaju, planiraju i provode knjižničari u suradnji s voditeljicama aktivnosti u Udrudi. Prigodne radionice na kojima se članovi Udruge imaju priliku kreativno izraziti korištenjem različitih likovih tehnika najzastupljenija su aktivnost. Provedene su kreativne radionice povodom Uskrsa, Božića i Valentinova, a radovi nastali na tim radionicama izloženi su u knjižničnim izložima. Specifična je bila kreativna radionica „Osjeti boje“ tijekom koje su sudionici pod vodstvom knjižničarke Jasminke Vajzović imali priliku doživjeti boje korištenjem svih osjetila. Tijekom ljeta izrađivali smo mozaik od školjaka i kamenčića te upoznavali Afriku kroz slike, glazbu i tradicionalne afričke priče. Članovi Kluba „Latica“ na jednoj su se kreativnoj radionici upoznali s procesom nastanka novina, pisali su tekstove i crtali ilustracije, a rezultat kreativnog rada bile su novine „Latičnjak“.

Ljetna kreativna radionica - tema Afrika

U okviru redovitih aktivnosti upoznajemo članove s knjižničnom gradom, uslugama i knjižničnim prostorom na njima prihvatljiv i prilagođen način. Jedna od aktivnosti koja je posebno oduševila članove bilo je upoznavanje s

digitalnim slikovnicama nastalima u okviru projekta „Princeza na kraju svijeta“ Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. Slušajući i gledajući digitalne slikovnice imali su priliku upoznati se s drugačijim oblikom knjige/slikovnice, procesom nastanka takvih slikovnica, ali i porazgovarati o zavičajnoj mitologiji čija se bića kao likovi i motivi provlače kroz spomenute slikovnice. Osim toga, izrazili su želju da se i sami okušaju u izradi digitalnih slikovnica.

Predstavljanje digitalnih slikovnica

Povodom Noći knjige 2018. godine članovi su sudjelovali u biciklijadi od Koprivnice do Peterančići je cilj bio zagovaranje Nacionalne kampanje za osobe s teškoćama čitanja i disleksijom „I ja želim čitati!“. Tom su prilikom razgledali postav Galerije Ivana Sabolića i prisjetili se Frana Galovića uz kratki program Udruge štovatelja Frana Galovića „Galovićev dom“.

Sustavnim i vođenim radom nastoji se članovima Udruge osigurati pristup kulturnim sadržajima te povećati njihovo samopouzdanje, spremnost za timski rad i uvažavanje rada drugih. Prije svega, važno nam je bilo pokazati im kako je knjižnica mjesto na kojem mogu pronaći različite sadržaje koji im mogu obogatiti život i prijateljsko mjesto na kojem su uvijek prihvaćeni i dobrodošli. Rezultati ovakvog pristupa vide se i osjećaju, članovi Udruge rado dolaze u Knjižnicu, rado sudjeluju u aktivnostima i svaki su put sve opušteniji što bitno utječe na njihovu sposobnost učenja i prihvatanja novih sadržaja.

KAKO JE DODIR NEMIRNIH RUKU PROMIJENIO NARODNU KNJIŽNICU VIRJE

Ivana Ferenčić Martinčić, Narodna knjižnica Virje

U ruralnim krajevima Hrvatske, kao što je Virje, tradicija ručnog rada žena je živa. Često su upravo najsamozatajnije žene svojim radovima finansijski pomagale svoje obitelji. Iako nerijetko obezvrjeđivan, ručni rad žena doseza je i majstorske razine. Tako su u selu i danas poznata imena

posebno vještih krojačica, švelja, sokačica... Znanje se nije prenosilo samo s generacije na generaciju unutar obitelji. Majstorice su ponekad odlazile i u druga sela obučavati mlade djevojke kako šivati ili tkati, što je naravno doprinisalo i ugledu obitelji. Jedna je takva majstorica i dugogodišnja

članica Udruge žena Hampovica – Mirjana Čavić Tkalec. Svojevremeno je izradom lutaka od tekstila u tradicijskim nošnjama prehranjuvala obitelj. Iako se danas njezine lutkice nalaze i u zbirci Muzeja grada Koprivnice, ona se sjeća vremena kad su u selu – kako sama kaže - „delali norca ź nje i pripovedali da se igra z bapkami“.

Ideja o stvaranju prostora za predstavljanje ručnog rada naših mještanki nastala je iz promišljanja tradicijskog ručnog rada žena i uloge koju je on zauzimao u životu obitelji i zajednice. Prisjetili smo se nemirnih ženskih ruku koje u kasni sat, dok su svi „važni“ poslovni obavljeni, još uvijek rade i stvaraju. No, tradicija ručnog rada, ne samo da preživljava, nego proživljava transformaciju i revitalizaciju. Tradicijska paradigma susreće *DIY kulturu* 21. stoljeća, virtualne zajednice na društvenim mrežama i dostupnost novih materijala i medija. U tom susretu dolazi do prilagodbe tradicijskog ručnog rada u dekorativne i uporabne predmete. Žene svojim ručnim radom ponovo zauzimaju prostor obrtnika, majstora i umjetnika u svojem mediju. Željka Lukanec svoju je ljubav prema tehnici decoupage pretvorila u uspješan posao. Već šest godina njezin obrt Poklon Dobra Ideja raste te stvara i nova radna mjesta. Oslikava se staklo, stvara pirografijom na drvu, konac za heklanje kašira, tekstilni predmeti recikliraju i šivaju u sasvim nove namjene. Nova generacija nemirnih ženskih ruku stvara neke nove ručne radove.

Željeli smo ručni rad i kreacije koje prelaze granice hobija staviti u prvi plan. U Narodnoj knjižnici Virje tako je održan ciklus od četiri izložbe ručnog rada. Svaka je izložba bila samostalna autorska izložba i tematizirala jedno godišnje doba te je popraćena katalogom izložbe. Našim majstoricama, a slobodni smo nazvati ih i umjetnicama, tako je dana prilika ne samo da se predstave nego i da same sebi postave izazov osmišljavanja tematske izložbe.

Katalozi izložbi

Predstavljene umjetnice i tehnike bile su:

Molitvica anđelu Željke Lukanec – decoupage na drvu

Nježne niti proljeća Mire Krčmar – heklani i kaširani konac

Slikanje krpicama Karoline Mićurin – reciklirani tekstil i patchwork

Boje jesenskog obilja Željke Embreš – oslikano staklo

Svečano otvorenje – gosti

Svaka od ovih izložbi svečano je otvorena uz glazbene goste pa su našu knjižnicu u četiri navrata ispunili zvuci različitih glasova i instrumenata. Gostovali su nam Zbor molitvene zajednice mladih „Martinci“, Hrvatska udruga cimbala, Učenici glazbene škole Fortunat Pintarić, područnog odjela Virje i Tamburaški sastav Hrvatskog pjevačkog društva Ferdo Rusan iz Virja.

Za potrebe postavljanja izložbi ulazni hodnik knjižnice opremljen je višenamjenskim namještajem – izložbenim policama i postamentima. Sve predstavljene umjetnice odazvale su se pozivu Narodne knjižnice Virje i u sklopu ljetnog programa radionica za djecu osnovnoškolskog uzrasta održale četiri kreativne radionice. Djeci su demonstrirale osnove rada u tehnici kojom i one same stvaraju te time znanje prenijele na novu generaciju nemirnih ručica.

Uz veliki odaziv mještana na izložbe i podršku Općine Virje, kruna ovog programa je bila finansijska podrška Ministarstva

kulture da u 2018. godini započnemo novi ciklus izložbi ručnog rada. Drugi ciklus ponovo je obuhvatio četiri različite izložbe:

Tkalačka imaginacija Ivančice Turković - tkanje

Razigrano stvaranje Marije Pavelić – pletenje i kukićanje

Isprepletene igre Kristine Legradi – pletenje recikliranim papirom

Kreativni eksperimenti Tatjane Jakopović – modeliranje „hladnog porculana“

Ovim programom od prostora koji je neiskorišten, stvoren je prostor za predstavljanje ručnog rada koji u svemu djeluje kao svojevrsna *pop-up galerija*. Sa svakom izložbom prostor je otvaran novim kreativcima, tehnikama i ručnim radovima te je knjižnica svaki put ugostila nove glazbene goste i stvorila nova partnerstva unutar svoje zajednice i šire. Svaka izložba je i vizualno bila drukčija te je time ulaz u knjižnicu za vrijeme trajanja izložbi bio drugačiji na opće oduševljenje naših redovnih korisnika.

„MALA ŠKOLA KORIŠTENJA PAMETNIH TELEFONA“ NAGRAĐENA MEĐUNARODNOM NAGRADOM EIFL ZA INOVATIVNE PROGRAME NARODNIH KNJIŽNICA

Petar Lukačić, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Mala škola korištenja pametnih telefona– Neven

U posljedne dvije godine koprivnički knjižničari ojačani su povremenim prisutvom volontera tijekom svojih svakodnevnih aktivnosti i provođenja raznih programa koji se odvijaju u knjižnici. Knjižnica je javnim pozivima za volontiranje izazvala interes lokalne javnosti, a među njima i učenika prvog razreda gimnazije Nevena Lukića koji je u razgovoru s knjižničarom o tome gdje vidi svoj volonterski angažman u knjižnici došao do ideje da starijim osobama pokaže osnove korištenja pametnih telefona. Knjižničari su prihvatali ideju jer su i sami primijetili potrebu da svojim starijim korisnicima i sugrađanima ponude tečaj korištenja pametnih telefona, ali nisu imali mogućnosti osigurati kontinuitet usluge. Pojavom zainteresiranih volontera pojavila se takva mogućnost te je od svibnja 2018. godine

svakog petka omogućena neometana ponuda ove usluge. Usluga se sastoji od neformalnog tečaja „jedan na jedan“ te traje maksimalno pola sata po osobi i održava se jednom tjedno. Polaznici se unaprijed prijavljuju kako ne bi došlo do gužve tijekom odvijanja tečaja, a knjižničar je taj kojem se javljaju te ih on raspoređuje u za njih predviđene termine, a nakon toga obavještava volontere o broju polaznika. Ova usluga nije grupna jer se vještine i sposobnosti svladavanja novih tehnologija razlikuju od osobe do osobe te se svakom upitu potrebno posebno prilagoditi i odgovoriti. Ali ne smijemo ni zanemariti činjenicu da polaznici tako otkrivaju svoje neznanje samo jednoj osobi, tj. volonteru, a ne cijeloj grupi koja prisustvuje. Volonter polaznike vodi korak po korak na njihovom pametnom telefonu koji oni koriste svaki dan, a kao što dobro znamo svatko od nas prilagođava svoj pametni telefon svojim navikama korištenja. Teme koje se obrađuju također su individualne i dogovaraju se na licu mjesta, a mogu biti osnovne – kako pojačati ili promijeniti zvuk, kako unijeti novi kontakt, kako pročitati ili obrisati poruke pa sve do kompleksnijih zadataka poput uređivanja fotografija, pokretanja osobnog profila na društvenim mrežama, slanja e-mailova, Skype ili Viber razgovora i slično.

Tečaj se odvija u tišem i odvojenom prostoru kako volonteri i polaznici ne bi ometali druge korisnike, ali i kako bi i oni bili opušteniji. Usluga je oglašena preko lokalnih medija i svim redovnim komunikacijskim kanalima koje knjižnica koristi, a nakon početka u svibnju 2018. godine interes je i dalje postojan te je tečaju do sada prisustvovalo 47 osoba.

Mala škola korištenja pametnih telefona – Doris

Najzaslužniji za uspjeh i kvalitetu tečaja su svakako volonteri koji nesobično odvajaju svoje slobodno vrijeme u petak nakon škole ili posla kad većina njihovih vršnjaka razmišlja o vikendu koji je pred njima. Nakon Nevena Lukića, kao voditeljica tečaja priključila se Ira Kvakarić, a nakon nje Doris Hegedušić. Zbog odlaska na studij Ira više ne volontira u knjižnici, ali početkom ove godine priključilo se još dvoje volontera Izabella Doris Panić i Iva Mlinarić.

Zadovoljstvo i osmijeh na licima naših starijih sugrađana najveća je nagrada ovome programu, a mentalitet ljudi je svakako zanimljiv – većina polaznika pita koliko se plaća

vrijeme i znanje koje volonteri ulažu u njih, a odgovor je uvijek – ništa, dođite nam opet.

Veliku radost volonterima i knjižničarima donosi i najnovija informacija koja je tek objavljena – ovaj tečaj nagrađen je od strane neprofitne udruge EIFL (Electronic information for libraries) - Knowledge without boundaries, kao jedan od tri nagrađena programa na međunarodnom natječaju za inovativne programe narodnih knjižnica koji pomoći korištenja informacijsko-komunikacijske tehnologije doprinose socijalnoj inkluziji u zajednici. Ovo je već drugi put da knjižnica osvaja ovu vrijedu međunarodnu nagradu koju je osvojila već 2013. godine za program potpore Romima.

EIFL nagrada

STEM REVOLUCIJA U KNJIŽNICAMA: RADIONICE S MICRO:BIT-OVIMA U NARODNOJ KNJIŽNICI „PETAR PRERADOVIĆ“ BJELOVAR

Slaven Pejić, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

U siječnju 2017. godine pokrenuta je kampanja STEM revolucije koja je omogućila osnovnim i srednjim školama, dječjim odjelima narodnih knjižnica, uopće ustanovama koje rade s djecom masovno uvođenje BBC Micro:bit tehnologije. Kampanja je sastavni dio projekta Croatian Makers udruge I/RIM (Institut za razvoj i inovativnost mladih) kojemu je cilj digitalna razvijenost i pismenost mladih u Republici Hrvatskoj.¹

Shodno tome, organizirane su radionice upoznavanja djece i mladih s Micro:bit uređajima. Micro:bitovi su edukacijska mikroračunala namijenjena prvenstveno djeci koja pomoći njih vrlo jednostavno mogu usvajati osnove programiranja, elektrotehnike te digitalne pismenosti općenito. Jednostavnim naredbama izvedenim iz grafičkog programske jezika, djeca, ali i svi ostali, vrlo brzo mogu usvojiti osnove programiranja i programskog razmišljanja.

Kako bi se ostvario ovako zamišljen oblik poučavanja, bilo je potrebno temeljito planiranje radionica te osiguravanje mehanizma vrednovanja polaznika. Planiranje radionica

uključuje odabir termina održavanja, pronašaće prostora, definiranje programa edukacija te osiguravanja neophodne opreme, a uspješnost ostvarenja zamišljenih ciljeva radionica polaznici su vrednovali putem kratkog anketnog upitnika prilagođenog djeci.

Radionica u Osnovnoj školi Štefanje

¹ Više na: <https://croatianmakers.hr/hr/stem-revolucija/>

Radionice naziva *Upoznavanje i korištenje Micro:bit uređaja u organizaciji Bibliobusne službe Narodne knjižnice „P. Preradović“ Bjelovar* održane su 1. lipnja 2018. godine u prostorima Osnovne škole Štefanje sa 14 polaznika, te 13. lipnja 2018. godine u Područnoj školi u Starim Skucanima (Osnovna škola „Mirka Pereša“ Kapela) sa 12 polaznika. Edukator je bio dipl. knjižničar Slaven Pejić iz Narodne knjižnice „P. Preradović“ Bjelovar. Program radionica obuhvaćao je korištenje Micro:bit uređaja preko računala te programiranje uređaja preko simulatora. Valja spomenuti da su neki od pristupnika radionica već bili upoznati s Micro:bit uređajima, dok većina ipak nije. Shodno tome valjalo je izdvojiti dosta vremena za upoznavanje djece s uređajima budući da se uređaji moraju pripremiti te spojiti na računalo, no valja istaknuti da je velika većina djece polaznika izuzetno pozitivno prihvatile edukaciju, a mnogi od njih su izrazili želju za samostalnim korištenjem uređaja. Važno je također

naglasiti da Narodna knjižnica „Petar Preradović“ u Bjelovaru u svom fondu sadrži Micro:bit uređaje te ih daje na posudbu svojim korisnicima.

Inovacije u učenju su jedno od najpogodnijih sredstava za uspostavljanje ravnoteže između učenika i nastave, a knjižnica je mjesto koje može pomoći u postizanju te ravnoteže promicanjem suradničkog timskog učenja i korištenja novih tehnologija u obrazovanju. Iz provedenih radionica možemo zaključiti da je učenicima učenje s Micro:bit uređajima izazovno i zabavno, a upravo je takva motivacija najači preduvjet uspješnog poučavanja. Problemski i istraživački usmjerena nastava iz STEM područja znanosti pozitivan je trend koji sve više uzima maha u modernom obrazovanju i dobar je zalog za budućnost. Kompetencije koje se stječu takvim obrazovanjem jesu upravo one koje jamče sigurno zapošljavanje u budućnosti s obzirom da je potreba tržišta rada za programerima i informatičarima iz dana u dan sve veća i veća.

„MITSKA BIĆA - DIGITALNA PRIČA“ DIGITALNE SLIKOVNICE U IZDANJU KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ“ KOPRIVNICA

Daniela Petrić. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Mitska bića – digitalna priča

Digitalna slikovnica puna mitskih bića
– zaviri i saznaj o čemu je priča!

Projekt: Princeza na kraju svijeta – inovativno i kreativno poticanje čitanja kod djece u digitalnom okruženju
Nestaj projekt: Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica
www.knjiznice-koprivnica.hr

Plakat digitalne slikovnice

Kako bismo potaknuli čitanje kod djece na novim medijima u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica pokrenuli smo novi pilot projekt Princeza na kraju svijeta – inovativno i kreativno poticanje čitanja kod djece u digitalnom okruženju.

Projekt se provodio od svibnja do listopada 2018. godine pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture RH, Grada Koprivnice i Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. Inicijativa projekta potekla je od ravnateljice Knjižnice Dijane Sabolović-Krajina, ideju za sve slikovnice dala je Ivana Kranželić koja je ujedno i priređivačica teksta. Projekt se provodio kroz osam radionica, a svaka radionica sastojala se od dva dijela: literarno - kreativnog i digitalnog. Ilustracije i tekst nastajali su na literarno - kreativnim radionicama čiji su polaznici bili korisnici knjižnice u dobi od 6 do 12 godina, a sudjelovalo je ukupno 35 djece. Nastalo je osam digitalnih slikovnica u kojima pratimo avanture glavnih junaka i upoznajemo se s mitološkim bićima Podravine. Knjiga „Hrvatska bajoslovja“ Vida Baloga i ilustracije Patricia Agüera Mariña poslužile su djeci kao inspiracija za sporedne likove u priči. Djeca su odabrala likove kao što su Pesoglavac (šumski duh, čovjek s psećom glavom, mitsko biće koje se povezuje s Tatarima), Mrakula (biće slično vampirima), Grabancijaš Dijak (veliki čarobnjak), Grabar (biće koja se skriva u Dravskim mrtvicama), div Leđan (vladar ledenog carstva), Pozoj (višeglavi zmaj), Dravske vile, Vede, vještice, Głođane (duhovi besmrtnog svijeta), Markulesa (šumski duh) i druga mitološka bića. Na temelju likova i zapleta smisljene su bajke. U radionicama su korištene različite tehnike za crtanje likova u pričama poput drvenih bojica, flomastera, vodenih boja, zatim fotografija, kolaža i mixed media.

Digitalni dio radionice

U zasebnom dijelu radionica djeca su upoznata s procesom digitalizacije bajke (skeniranje, programski alati za spajanje teksta i slike, programski alati za objavljivanje na internetu). Slikovnice su rađene na online platformi Book Creator koja omogućuje i snimanje zvučnog zapisa pa su tako slikovnice prilagođene djeci koja još ne čitaju samostalno i ono

koja imaju teškoće u čitanju. Slikovnice je grafički uredila knjižničarka Valentina Mikec, a urednica je Danijela Petrić. Djeca koja su sudjelovala pohvalila su projekt i radionice koje su im bile vrlo zanimljive. Stekla su nove vještine, a posebno ih vesele rezultati, slikovnice - Čarobnjak Gordon, Grad u koprivama, Dravski vilenjak, Slavko na viteškom turniru, Šuma na kraju svijeta, Vitez Slavko u knjižnici, Razglednica iz budućnosti i Div Leđan.

Digitalne slikovnice predstavljamo vrtićkim skupinama i nižim razredima osnovne škole prilikom posjete Knjižnici, odlazimo u dječje vrtiće gdje čitamo i razgovaramo o mitologiji Podravine. Djeca rado sudjeluju i pozitivno reagiraju na novonastale priče, a osobito ih veseli kada u Dječjem odjelu Knjižnice prepoznaju kulise iz slikovnica i njima poznate likove poput viteza Slavka i zmaja Pozoja. U planu je ove godine napraviti slušaonicu digitalnih priča u Dječjem odjelu, a ideja je da se ove priče učine interaktivnima.

Kod za pristup slikovnicama

Iz narodnih knjižnica

PROJEKT „VOLIM ČITATI – ČITANJE NAM OTKRIVA NOVE SVJETOVE“: ORGANIZIRANA SURADNJA ODGOJITELJA I KNJIŽNIČARA

Petra Dravinski, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Dječji odjel Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ od veljače do lipnja 2018. bio je sudionik u zanimljivom projektu, iniciranom od strane odgojiteljica Sandre Oreški i Jasne Klačinski iz Dječjeg vrtića „Tratinčica“ iz Koprivnice. Projekt *Volim čitati – čitanje nam otvara nove svetove* s vrtićkom skupinom „Medenjaci“ imao je za cilj usvajanje navike čitanja i razvijanje ljubavi prema pisanoj riječi, a očekivani ishodi bili su proširivanje receptivnog i ekspresivnog vokabulara vrtićanaca, samostalno pričanje, prepričavanje, izrada priča, upoznavanje knjižničnih usluga, upoznavanje knjižnice općenito, te njezinih mogućnosti za djecu predškolske dobi. Prema riječima odgajateljica, „Medenjaci“ su izjavili da bi im život bez riječi bio strašan i da što više riječi znaju, mogu bolje komunicirati sa svojom okolinom.

Shvativši da sve mogu naučiti iz knjiga, u svojoj su skupini otvorili „Knjižnicu i čitaonicu Medenjaci“ i opskrbili je svojim slikovnicama od kuće. Izradili su iskaznice, straničnike i osmislili pravila ponašanja. Sve baš kao u pravoj knjižnici. Vrlo brzo pročitali su sve slikovnice svojih prijatelja koje su se izmjenile u maloj knjižnici, a istovremeno su u svojoj vrtičkoj grupi jedan drugome prezentirali omiljene slikovnice.

Knjižnica i čitaonica „Medenjaci“ u vrtiću

Nakon što im je njihova knjižnica postala premala, odgajateljice su ih dovele u Knjižnicu i čitaonicu „Fran Galović“ gdje su se **učlanili kao vrtička skupina**. Jednom tjedno „Medenjaci“ su posjećivali Dječji odjel knjižnice, a knjižničarke Jasmina Vajzović, Danijela Petrić i Petra Dravinski svaki put su im pripremile drugačije

aktivnosti kako bi, osim slikovnica, upoznali sve elemente knjižnice. Pričale su se priče, upoznavala se građa Dječjeg odjela, a osim Dječjeg odjela „Medenjaci“ su obišli i Odjel za odrasle i Stručno – znanstveni odjel. Također, prisustvovali su radionici *Posvoji knjigu* gdje su naučili da čak i ona knjiga koja nije više nova može imati svog čitatelja i može biti udomljena na čitanje. Gledali su kako knjige čekaju na svoj red da zauzmu mjesto u knjižnici, u Službi nabave i obrade, a posjetili su i podrumsko spremište knjižnice gdje su se susreli s njima neizbrojivim redovima knjiga. Kako su jedni drugima u vrtiću predstavljali svoju najdražu priču, taj koji je prezentirao, imao je čast odabratи slikovnice u Dječjem odjelu koje će njegova vrtička skupina čitati taj tjedan. No, nije sve ostalo samo na posuđivanju. „Medenjaci“ su sa svojim odgajateljicama sudjelovali na predstavljanju slikovnice „O mački, ribi i ostalima“ Borisa Kralja, na kojemu su imali priliku vidjeti kako izgleda susret s autorom, pitati ga kako nastaju slikovnice i općenito doživjeti književni susret kao takav. Inspirirani doživljenim, „Medenjaci“ su otvorili drugu knjižnicu u svojoj vrtičkoj skupini, onu za roditelje, i nazvali

ju „**Čarobna knjiga za mame i tate**“ kako bi i njihovi roditelji po uzoru na njih razmjenjivali knjige jedni s drugima i podsjetili se na radost čitanja. Kako su bili ponosni na ostvareno, „Medenjaci“ su knjižničarke pozvali u goste da vide njihove knjižnice i da oni knjižničarkama prepričaju svoje slikovnice, a pozvali su ih i na završnu svečanost svojeg vrtića. „Medenjaci“ su trenutno u prvom razredu i više ne posuđuju knjige u knjižnici sa svojom vrtičkom skupinom, nego se sami dolaze učlaniti u knjižnicu s roditeljima i posuđivati. Projekt *Volvim čitati – čitanje nam otkriva nove svjetove* koji su odgajateljice provele uz pomoć knjižničarki pokazao se kao jedan pozitivan način utjecanja na dijete da samostalno odluči postati član knjižnice, da samo uvidi koju korist mu knjižnica nudi i da već od predškolske dobi uživa u čitanju i poticanju ostalih na isto. Sve što treba je malo više organiziranih posjeta, malo više razgovora o knjigama i malo više prepuštanja slobode djeci, da oni postanu oni koji razvijaju projekt, a ne da su samo dio projekta – ipak su na taj način spontano otvorili dvije male knjižnice.

DJEČJI ČITATELJSKI KLUB „ČITULJKO“ – OSVRT NA PRVU GODINU DJELOVANJA

Petra Dravinski, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Dječji čitateljski klub „Čituljko“ počeo se provoditi kao redoviti program Dječjeg odjela Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ u ožujku 2018. godine. Kao klub namijenjen osnovnoškolcima koji vole čitati, raspravljati, družiti se i sklapati zanimljiva poznanstva na temelju pročitanih knjiga, „Čituljko“ je postao utočište za male čitateljice čije susrete jednom mjesечно vodi diplomirana knjižničarka Petra Dravinski. Kako su zasad članovi „Čituljka“ samo djevojčice, neizbjježno je da se puno razgovara o raznim temama prije nego se prijeđe na razgovor o knjizi. Zatim kreće rasprava o tome što nam se svidjelo, a što ne, što bismo promijenili, što smo naučili, pojašnjavanje nepoznatih pojmovima te na kraju likovni zadatak inspiriran pročitanom knjigom.

Kroz proteklu godinu održavanja „Čituljka“ pokazalo se da je to aktivnost koja djeci pričinjava veliku radost i dođe im kao odmor od svakodnevnih obaveza, gdje s ostalom djecom mogu razgovarati o sličnim interesima i problemima, a prije svega imaju s kim podijeliti ljubav prema čitanju, pisanju i crtjanju. Baš je razgovor, prije svega, vrlo potreban, jer im pomaže da nakratko uspore, sabiju svoje misli i izraze ih. Ne treba naglašavati da su knjige jedan od najboljih povoda oko kojeg se djeca mogu okupiti u razgovoru, ali treba naglasiti da oni, isto kao i mi odrasli, rješenja za svoje male brige i nedoumice pronalaze baš u njemu. Prepoznaju da pročitana knjiga može biti i njihovo osobno iskustvo i pomoći im u razumijevanju sebe i svijeta oko sebe. Na nama odraslima, knjižničarima, je da im omogućimo mjesto i vrijeme gdje će se za to osjećati opušteno, kako bi se to spontano moglo dogadati, i gdje će, naravno, dobiti dobru preporuku za čitanje, kao i razvijati pozitivan odnos prema knjizi.

U 2018. neki od naslova koji su se članicama posebno svidjeli bili su „Ptica duše“ Michala Snunita, „Andeo plišanih igračaka“ Nade Mihaljević, „Čarobnjak“ iz Oza Lymana Franka Bauma te „Priče za laku noću za mlade buntovnike: 100 priповједакa o izuzetnim ženama“ autorica Ellene Favilli i Francesce Cavallo. Osim rasprava o naslovima i likovnih uradaka, ponekad se, ovisno o raspoloženju, članice okušaju u pisanju pjesmica i kratkih priča, a motivi i teme su najčešće oni koji se nametnu i u zadanom naslovu za čitanje. Isto tako, u klubu se vježba čitanje naglas, za koje se pokazalo da ga članice kluba jako vole jer u njima stvara veliki

Dječji čitateljski klub „Čituljko“

osjećaj zadovoljstva i samopouzdanja. Time vježbaju dikciju, artikuliran govor i javni nastup, a važno je istaknuti i kako jedni drugima pomažu oko pravilnog izgovora i međusobno se ohrabruju za čitanje pred drugima.

Može se zaključiti da je prvi dječji čitateljski klub koprivničke

knjižnice mjesto gdje se uspostavlja ravnoteža misli i osjećaja o pročitanome, sklapaju se prijateljstva, oslobađa se od stresa, oblikuju se stavovi, a knjižnica postaje prostor gdje se želi provoditi slobodno vrijeme. Isto tako, klub gdje djeca biraju što žele čitati, čitaju iz zabave i stvaraju od sebe čitatelje.

PROGRAM "KREA(R)TIVA U" NARODNOJ KNJIŽNICI "PETAR PRERADOVIĆ" BJELOVAR

Ana Peranić, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Narodna knjižnica "Petar Preradović" Bjelovar je od jeseni 2017. godine bogatija za još jedan program usmjeren prema kreativnim osobama s formalnim ili neformalnim obrazovanjem u umjetničkim područjima. Program je prvenstveno namijenjen mladima od 15 do 30 godina, ali je otvoren i prema korisnicima/ama drugih dobnih skupina, ukoliko takav interes postoji.

U skladu s UNESCO-vim manifestom za narodne knjižnice željeli smo pružiti mogućnost mladim kreativcima i kreativkama na našem lokalnu za osobni kreativni razvoj. Glavni ciljevi ovog programa su podrška, poticanje kreativnosti i aktivno uključivanje u kulturnu scenu grada. U gradu ima mnogo mladih osoba koje slikaju, fotografiraju, pišu ili se bave izvedbenim umjetnostima, a do sada nisu imali prilike pokazati svoje stvaralaštvo. Knjižnica, kao jedna od najvažnijih kulturnih ustanova u Bjelovaru, ovim programom pruža mladim kreativcima i kreativkama prostor za predstavljanje, stručnu podršku i vidljivost u medijima i na društvenim mrežama.

Izložba Krešimira Marinića „Mali Bogovi“ u sklopu programa Krea(r)tiva

Nakon poslanog javnog poziva na sudjelovanje putem plakata i medija – novina i društvenih mreža te prijave zainteresiranih korisnika/ca, započela je suradnja na programu koji se provodio u nekoliko koraka. Prvi korak je prikupljanje radova autora/ica koji su se prijavili za program. Nakon toga

slijedi odabir najkvalitetnijih radova u skladu sa izložbenim prostorom koji imamo na raspolaganju i u skladu s temom izložbe ; vizualno osmišljavanje izložbe; kreiranje plakata s popratnim tekstovima o autoru/ici i samoj izložbi te na kraju postavljanje s izložbe. Sve navedene etape u programu odvijaju se u suradnji knjižničarki i autora/ica izložbi gdje se, naravno, autorima/icama pruža potpuna kreativna sloboda uz sugestije i moguće korekcije što se tiče tehničke izvedbe. Posljednji korak je informiranje medija o izložbama čime se ostvaruje i konačni cilj ovog programa.

Do sada je sa svojim uradcima, fotografijama i crtežima u ovom programu sudjelovalo devet autora/ica od kojih tri imaju i formalnu izobrazbu, a izložbe su bile izvrsno medijski popraćene u lokalnim novinama i portalima te na društvenim mrežama.

Izložba buduće akademске slikarice Petre Šabić „Zbiranje“

S obzirom da je općepoznato da su mladi skupina koju je najteže privući u knjižnicu i osmislići za njih adekvatan program koji će ih zainteresirati i potaknuti na sudjelovanje, Krea(r)tiva je koncipirana tako da ostavlja prostora za neprekidnu nadogradnju i prilagodbu potrebama i željama naših korisnika/ca. Program je vrlo otvoren i dinamičan te nam je planu naše korisnike/ce što više poticati i uključivati u sve faze programa, osvijestiti ih da mogu sami participirati u kreiranju, provedbi i vrednovanju. Sve se više krećemo prema tome da ne nastojimo mi stvarati programe za mlade, već inicirati nastajanje programa mladih, programa koji će tada biti potpuno prilagođeni njihovim potrebama, koje će

oni zajednički kreirati, provoditi i na kraju evaluirati. U planu su i kreativne radionice koje bi korisnici/ce održavali za korisnike/ce, ali i radionice koje bi održavale osobe s iskustvom i formalnim obrazovanjem po mogućnostima i željama naših kreativaca/ki.

Ovim programom potičemo naše korisnike/ce da provode više vremena u prostoru knjižnice, da poboljšaju kvalitetu života i da naposljetku uvide da je knjižnica odavno izašla iz svojih tradicionalnih okvira te je mjesto druženja, zabave i osobnog razvoja.

ČETRDESET GODINA IGRAONICE U GRADSKOJ KNJIŽNICI „FRANJO MARKOVIĆ“ KRIŽEVCI

Marina Srblijinović, Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci

Djeca u Igraonici

Program koji provodimo već 40 godina u našoj knjižnici zove se Igraonica. Temelj mu je igra obogaćena raznim aktivnostima. Možemo ga nazvati i razvojnim programom jer su njegovi ciljevi i zadaće usmjereni na poticanje djetetova razvoja. Program djeluje na djetetov tjelesni, socijalno emocionalni i intelektualni razvoj. U igraonici je uvijek prisutna zanimljiva, uzbudljiva i maštovita igra, a roditelji su također uvijek dobrodošli, pogotovo u našem novijem programu - Igraonici za mame i bebe.

Odgojitelji i roditelji zajedno utječu na razvoj djeteta. Danas u 21. stoljeću sve više su prisutni masovni mediji koji su nezaobilazni dio modernog života. Takvim medijima su od najranije dobi izložena i naša djeca i to veliki dio vremena što negativno utječe na djetetov razvoj. Kod djece u najranijoj dobi najviše pažnje odvlači gledanje animiranih filmova. Posebno su im zanimljivi svjetlosni efekti, raznolikost boja i zvukovi, mada oni još ne razumiju što gledaju.

Kao posljedica užurbanog života roditelja, događa se da djeca provode previše vremena ispred televizije ili na ostalim oblicima medija. Ako roditelji ne razgovaraju sa djecom o viđenom, dovodi se u pitanje daljnji razvoj djetetovog intelektualnog razvoja te može doći i do ostalih zdravstvenih problema koji mogu pratiti djecu čitav život. Stoga u našoj knjižnici kroz program igraonice, a u suradnji s udrugom "Vrtuljak" - Centar za promicanje zdravog razvoja djece, mladih i obitelji, pokušavamo osvijestiti roditelje o postojanju problema u govornoj komunikaciji, čitanju i pisanju. Udruga pruža podršku djeci i roditeljima u poticanju ranog razvoja djece putem stručnog tima kojeg čine psiholog, logoped, edukacijski rehabilitator i pedagog. Kroz suradnju potičemo razvoj djece koja polaze Igraonicu, a za roditelje zajedničkim inicijativama organiziramo predavanja, radionice te savjetodavnu podršku. U svom zajedničkom radu nastojimo roditeljima ponuditi i literaturu iz različitih područja: psihologije, odgoja i obrazovanja, zdravog razvoja djeteta i sl., a koja je dostupna u našoj knjižnici.

MALI LJETNI TEČAJEVI STRANIH JEZIKA NA DJEĆJEM ODJELU GRADSKE KNJIŽNICE I ČITAONICE U VIROVITICI

Mirjana Kotromanović, Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

Ljeto 2018. godine na Dječjem je odjelu Gradske knjižnice i čitaonice u Virovitici bilo rezervirano za učenje stranih jezika, baš kao i prethodno. Ono što čini razliku između dvaju ljeta jest činjenica da smo ljetne radionice učenja stranih jezika u prošloj godini prijavili na Ministarstvo kulture koje nam je iste radionice sufinanciralo, na što smo posebno ponosni. Kako je sve počelo? Budući da Dječji odjel naše knjižnice sustavno surađuje sa školama s područja cijele Županije, a posebno

Grada, zamolili smo učiteljice stranih jezika za pomoć pri realizaciji pilot projekta **Ljetne radionice u knjižnici**. Uvijek spremne na suradnju, učiteljice su prihvatile poziv i u ljeto 2017. godine, prva dva tjedna u mjesecu srpnju, održale male tečajeve stranih jezika. Jedan tjedan je bio rezerviran za engleski, drugi za njemački jezik, a sudjelovala su djeca u dobi od pet do devet godina. Svakako je važno napomenuti da su učiteljice volontirale. Velik interes i odaziv djece

potaknuo nas je da radionice prijavimo na Ministarstvo kulture. Rezultati Ministarstva bili su pozitivni tako da su se naše radionice iz 2017. pretvorile u pravi mali projekt u 2018. godini. Djeca u dobi od pet do devet godina imala su priliku kroz igru i zabavu upoznati osnove prethodno spomenutih jezika. Velik broj polaznika pokazatelj je uspešnosti istih. Nakon dva tjedna učenja stranih jezika, nastavili smo s radionicama i pričaonicama i treći tjedan u srpnju. Jednostavno nam nisu dali da završimo! Cijeli smo tjedan čitali slikovnice te se kreativno izražavali na istu temu. Koristili smo motive ljeta za sve naše radionice, a sudjelovali su i vanjski suradnici. Projekt *Ljetne radionice u knjižnici* prijavili smo i za 2019. godinu i dobili ga! Nastavljamo s učenjem stranih jezika tijekom mjeseca srpnja i u ovoj godini, s time da ćemo engleskom i njemačkom ovoga puta pridružiti i češki

jezik. Jako smo ponosni na naše edukativno i zabavno ljeto, a sa sličnim projektima počeli smo i tijekom zimskih praznika. No, o tome nekom drugom prilikom.

IGRAONICA GRADSKE KNJIŽNICE I ČITAONICE U VIROVITICI I PU VIROVITIČKO-PODRAVSKA „U PROMETU“

Ivana Molnar, Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

Suradnja Igraonice i PU Virovitičko - podravske usmjerenja je prema djeci predškolske dobi i djeci nižih razreda osnovne škole s ciljem podizanja prometne kulture na višu razinu te mijenjanja nepravilnog ponašanja djece u prometu u pravilno. Djeca su ugrožena kategorija sudionika u prometu, a osnovni pristup rješavanju ove problematike je edukacija djece. Sve aktivnosti suradnje usmjerenе su na preventivni rad s djecom te na poučavanje djece o osnovnim pravilima sudjelovanja u prometu, a sve na zabavan, interesantan i djeci prilagođen način. Aktivnosti se odvijaju kroz kreativno - edukativne radionice, roditeljske sastanke, pričaonice i posjete školama. Planiranim programima ostvarene su i pružene temeljne edukacije o pravilima ponašanja u prometu s očekivanim usvojenim pravilnim načinom ponašanju tijekom cijelog života.

U prošloj godini organizirane su Prometno-edukativne radionice naziva *Promet i ja*. Spomenute radionice provodile su se u Gradskoj knjižnici i čitaonici u Virovitici svakoga dana u razdoblju od 17. do 20. srpnja 2018. godine. Prvog dana druženja tema radionice bila je *Djeca u prometu kao pješaci i biciklisti*. Sljedeći dan obrađena je tema *Djeca u ulozi putnika*. Na radionici su mali polaznici dobili informacije o pravilima kako se ponašati kada su u ulozi putnika u vozilima. Trećeg dana druženja došao je red na prometno edukativni kviz kroz kojeg se ponovilo i utvrdilo sve važno i spomenuto na radionicama. Zadnji dan bio je rezerviran za čitanje edukativne slikovnice *Usamljena svjetlijka* autorice Ivane Molnar. Policijska službenica za preventivu u cestovnom prometu Policijske uprave Virovitičko – podravske Anita Relić i ovoga se puta pobrinula da druženja budu prije svega poučna, ali vrlo zabavna i vesela. Kako sama kaže: "Ovakav razvoj prometne kulture kod djece je zasigurno kvalitetan temelj njihovog sigurnog samostalnog sudjelovanja u prometu u budućnosti".

Djeca u prometu

Programi suradnje nastavili su se tribinom naziva ***Djeca u prometu***.

Organizirana je u suradnji Policijske uprave Virovitičko-podravske, Auto kluba Virovitica i Gradske knjižnice i čitaonice u Virovitici. Namijenjena je roditeljima, pedagozima, učiteljima, odgajateljima i svim zainteresiranim sudionicima u prometu. Na tribini su okupljeni stručnjaci prometne, pedagoške i medicinske struke, ali i prometni policajci koji su govorili o problematiki stradavanja djece u prometnim nesrećama. Svatko iz svoga kuta pričao je prisutnima o mjerama koje poduzimaju kako bi povećali sigurnost sudjelovanja djece u prometu, bilo u svojstvu pješaka, biciklista ili putnika u vozilima.

Ovakve aktivnosti i programi rezultat su dugogodišnje suradnje PU Virovitičko-podravske i Igraonice te se planiraju nastaviti i u narednim godinama.

PRVA „SUNČANA KNJIŽNICA“ U HRVATSKOJ: SUNČANI KROV NA „ZELENOJ KNJIŽNICI“ U KRIŽEVCIIMA

Marjana Janeš-Žulj, Gradska knjižnica „Franjo Marković“

Zelena energetska zadruga - ZEZinvest (www.zezinvest.community) i Energetski ured Grada Križevaca pripremili su projekt izgradnje fotonaponske elektrane na krovu Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci. Nakon predstavljanja projekta, 14.3.2019., u samo dva dana prikupljena su potrebna sredstva (172.000,00 kn) za izgradnju druge sunčane elektrane u Križevcima. Dio je to projekta Križevačkih sunčanih krovova koji omogućuje da građani putem mikro zajmova svojim sredstvima financiraju sunčanu elektranu, na rok od 10 godina s kamatom od 3% godišnje.

Minimalni ulog u sunčanu elektranu bio je 1 000 kn, a maksimalni ulog je iznosio 7 500 kn.

Grafikon Investitor-Nositelj projekta-Korisnik

Zelena energetska zadruga i Grad Križevci surađuju i na razini europskih projekata pa će tako u sklopu projekta **Compile iz programa Obzor 2020** proučavati najnovije tehnologije poput blockchaina i algoritama temeljenih na umjetnoj

inteligenciji za optimizaciju rada energetske mikro-mreže i formiranje energetskih zajednica u Križevcima i ostvarenja cilja da Križevci budu do 2030. energetski neovisan grad. Preseljenjem knjižnice u obnovljeni prostor na Trgu sv. Florijana 14, od 1.400 m² i krova površine 110 m², stvorili su se uvjeti nastavka priče „zelene knjižnice“ te se knjižnici ugradnjom fotonaponske elektrane snage 30 kW dugoročno omogućava samoodrživost u energetskom pogledu, optimizacija lokalnih energetskih sustava i ušteda te racionalizacija sredstava. Elektrana omogućuje uštedu 31,5 t/god. CO₂ i time knjižnica postaje dio samoodrživog kvarta budućnosti. Vlastitom proizvodnjom energije iz obnovljivih izvora dugoročno će se smanjiti računi za struju, a više prihoda ostat će raspoloživo za ulaganje u nabavu knjižne građe i razvoj knjižnice.

Drago nam je da Gradska knjižnica „Franjo Marković“ postaje dio samoodrživog energetskog kvarta budućnosti Križevačkih sunčanih krovova. Hvala svima koji su to omogućili. Naša „zelena knjižnica“ će i dalje putem literature, radionica, tribina, filmskih projekcija, izložbi i drugih programa te vlastitim primjerom promicati uporabu obnovljivih izvora energije, energetske održivosti, nužnosti niskoenergetske i zelene gradnje, racionalnog korištenja energije u neposrednoj potrošnji te održivog razvoja “zelenoga grada“.

Sunčana knjižnica

ZELENI PROGRAM ZA ODRŽIVI RAZVOJ

Marina Junger, Gradska knjižnica Slavka Kolara Čazma

Iz narodnih knjižnica

Kada su u rujnu 2015. godine zemlje članice Ujedinjenih naroda usvojile dokument „Promijeni svijet: program Ujedinjenih naroda za održiv razvoj 2030.“, odnosno Agenda 2030., knjižnice su se vrlo rado uključile u njegovu provedbu. Iako svih sedamnaest ciljeva za održivi razvoj nisu ostvarivi i provedivi u knjižnici, knjižnice su se orientirale na one ciljeve koji to jesu. U obzir treba uzeti specifične prilike, uvjete i mogućnosti pojedine knjižnice, kao i prepoznati prioritete i potrebe pojedinog područja u kojem knjižnica djeluje.

Kada govorimo o mogućnostima uključivanja Gradske knjižnice Slavka Kolara Čazma u provedbu tih sedamnaest ciljeva za održivi razvoj, one svakako postoje. U ovom članku orijentirat ću se na ciljeve ostvarive putem programa Poljoprivredne i zelene knjižnice. Ovaj program knjižnica već nekoliko godina provodi, a orijentiran je na ostvarivanje pojedinih ciljeva baš kao i Agenda. Prije svega to su Cilj 2: *iskorijeniti glad, postići sigurnost hrane i poboljšanu ishranu te promovirati održivu poljoprivrednu*, Cilj 3: *Zdravlje – Osigurati zdrav život i promovirati blagostanje za ljude svih generacija*, Cilj 13: *Poduzeti hitne akcije u borbi protiv klimatskih promjena i njihovih posljedica* i Cilj 15: *Zaštiti, uspostaviti i promovirati održivo korištenje kopnenih ekosustava, održivo upravljanje šumama, suzbiti dezertifikaciju, zaustaviti degradaciju tla te spriječiti uništavanje biološke raznolikosti*.

Čazma je gradić kojem gravitiraju brojna sela u okolini. U ruralnim mjestima i dalje postoji svijest o važnosti okoliša, nezagadnjene vode, tla i zraka, raznolikosti biljnog i životinjskog svijeta u šumama i močvarnim vlažnim staništima. No, urbanizacijom naglasak se stavlja na razvoj industrije čime pada kvaliteta zraka, otežano je gospodarenje otpadom, smanjuje se količina javnih zelenih površina. Klimatske promjene sve su izraženije. Stanovništvo se suočava s naglim promjenama temperature, česte su poplave, ali i duga sušna razdoblja. Zbog toga je važno podići razinu svijesti obrazovanjem i edukacijama. U sklopu Poljoprivredne i zelene knjižnice u Gradskoj knjižnici Čazma održane su razne radionice i predavanja upravo s tim ciljem.

Koliko klimatske promjene negativno utječu na sve zemlje, svima je već jasno. Problem je što građani smatraju kako se tom temom treba netko drugi baviti. Tek kada postanu svjesni kako je sve manje padalina, a poplave su sve češće, temperature su sve više, a zrak sve zagađeniji, počinju o ovoj temi razmišljati. U sklopu 5. eko sajma u Čazmi, knjižnica je organizirala predavanje doc.dr.sc. Branka Ančića pod nazivom „Klimatske promjene i zdravlje“. Ančić je objasnio što se događa s prirodom uslijed klimatskih promjena te kako će te promjene utjecati na život svakog pojedinca ako se ne zaustavi negativni trend.

Klimatske promjene utječu i na degradaciju tla, vode,

Doc. dr. sc. Branko Ančić

šume i bio-raznolikost. Onečišćenju zemlje pridonosi i sve veća uporaba pesticida u poljoprivredi. Kako zaštiti svoje proizvode od nametnika na zdrav i ekološki prihvatljiv način, a očuvati tlo u knjižnici govorila je Ljiljana Diktic iz udruge ekoloških poljoprivrednika „Eko Čazma“. U sklopu predavanja „Moj eko vrt – razmjena iskustava i sjemenja“, sudionici su međusobno razmjenjivali sjemenke i sadnice. Na taj se način nastojala dodatno potaknuti sadnja biljaka na zdrav i ekološki način. Hrana proizvedena na ovaj način, ekološki je zdravija od one kupljene u velikim trgovinama. U sklopu 7. Međunarodne izložbe vina – ČAZMANSKI VINOKAP održana su i dva predavanja na temu pravile zaštite vinove loze od brojnih novih bolesti koje su se pojavile u poljoprivredi i vinogradarstvu.

O zaštiti bio-raznolikosti najbolje govori Cilj 15. Naime, do kraja 2020. godine treba osigurati očuvanje, obnovu i održivo

Moj eko vrt – razmjena iskustava i sjemenja

korištenje kopnenih i slatkovodnih ekosustava i njihovih okruženja, posebno šuma, močvarnog zemljišta, planina i isušenog zemljišta. Vrlo je važno poticati biološku raznolikost. U okolini grada Čazme nalaze se ribnjaci Siščani bogati

biljnim i životinjskim svjetom. Kako bi pridonijela ovom cilju, Gradska knjižnica Slavka Kolara uključila se u obilježavanje Svjetskog dana vlažnih staništa. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Bjelovarsko-bilogorske županije i Darko Podravec održali su predavanje na temu «Močvarna staništa i klimatske promjene». Naime, Podravac je tijekom desetogodišnjeg monitoringa ornitofaune na području ekološke mreže HR1000009 Ribnjaci uz Česmu utvrdio 140 vrsta ptica. Što se tiče šuma, o njezinim blagodatima najbolje nam mogu svjedočiti čazmanski gljivari, planinari, šumari, ali i drugi zaljubljenici u prirodu.

Što se sve može dobiti od šume na predstavljanju svoje knjige *Priče iz šume Striborove* izložio je dr. sc. Stribor Marković, autor knjige.

Darko Podravec

Knjižnice svojim djelovanjem mogu doprinijeti ostvarivanju pojedinih ciljeva Agende 2030. Osim navedenih projekata koje je Gradska knjižnica Slavka Kolara Čazma provodila

Dr. sc. Stribor Marković - *Priče iz šume Striborove*

putem Poljoprivredne i zelene knjižnice, nabrojani ciljevi mogu se ispuniti i na druge načine. Prije svega mislim da promicanje globalne medijske, digitalne i informacijske pismenosti, omogućiti svima jednakе mogućnosti pristupa informacijama, ali i informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji ili postati mjesto znanstvenog istraživanja. Mogućnosti su brojne, ostavljene knjižnicama na odabir.

OPSEŽNI PROJEKT ADAPTACIJE I PROŠIRENJA GRADSKE KNJIŽNICE I ČITAONICE SLATINA

Ana Knežević, Gradska knjižnica i čitaonica Slatina

Knjižnica je u modernom društvu, kada je internet omogućio gotovo univerzalnu dostupnost informacija iz privatnosti doma, preuzeala ulogu lokalne točke okupljanja. Trend koji utječe na razvoj knjižnice jest prijelaz iz središta informacija u središte kulture.

Knjižnica je u modernom društvu ustanova koja svojim djelovanjem i fondovima nastoji privući što veći broj korisnika te za njih, u prostoru kojim raspolaze, organizira brojna događanja, radionice, izobrazbu, predstavljanja knjiga i manifestacije koje članove zajednice okupljaju u knjižnicama kao kulturnim središtima, središtima dodatne, cjeloživotne i neformalne izobrazbe.

Knjižnice su okrenute svim članovima zajednice, ali s posebnom pozornošću okrenute su djeci i osobama s posebnim potrebama. Knjižnica je najreprezentativniji dio

rastućeg i razvijajućeg društva, koja promiče demokraciju, rast i razvoj; virtualno okruženje postavlja pitanje njezine društvene odgovornosti. („Narodne knjižnice kao treći prostor: 9. savjetovanje za narodne knjižnice Republike Hrvatskoj“) Gradska knjižnica i čitaonica Slatina u suradnji s Osnivačem, Gradom Slatinom, a uz pomoć ARHIS-a d.o.o. za projektiranje, građenje i nadzor, pokrenula je opsežni projekt adaptacije i proširenja. Proširenje Knjižnice ostvarilo se spajanjem s prostorom koji mnogi građani izgavaraju s nostalgijom, tzv. Mliječnim restoranom, a donedavni spremišnim prostorom Zavičajnog muzeja. U istoj zgradi nalazi se Pučko otvoreno učilište i kino.

Radovi na adaptaciji i proširenju tekli su prema planiranom rasporedu. Realizacijom toga projekta, Knjižnica je dosadašnji prostor od 274 m² gotovo udvostručila jer je dobila novih 250 m².

Finansijska sredstva za ostvarenje cijelokupnog projekta iznositi će preko milijun kuna, a izvedeni su radovi vrijednosti 560.000,00 kn. Prva sredstva za adaptaciju i proširenje osiguralo je Ministarstvo kulture u iznosu od 400.000,00 kn. Jedan dio sredstava osigurao je i Osnivač u iznosu od oko 160.000,00 kn.

Pomoć Ministarstva kulture pri ostvarivanju adaptacije Gradske knjižnice i čitaonice Slatina jedna je značajna sastavnica Programa Javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske.

Finansijskim pomaganjem u izgradnji ustanova u kulturi može se odvijati proces decentralizacije kulturne djelatnosti te tako povećati dostupnost informacija svim građanima i povećati interes javnosti za različite knjižnične sadržaje.

Adaptacijom i proširenjem prostora, knjižnica je povećala dječji odjel, građani su dobili povećanu čitaonicu za dnevni tisak, multimediju dvoranu za održavanje književnih susreta i drugih manifestacija, a koju bi mogli koristiti pojedinci, društva, udruge i ustanove za predstavljanje svojih kulturno-edukativnih sadržaja. Knjižnica je izgradila i jedan sanitarni čvor za osobe s invaliditetom. Tako će od proširenja knjižnice korist imati sve dobne skupine građana. Bilo je zaista krajnje vrijeme da se kreće s proširenjem knjižničnog prostora jer bogati i aktualni knjižni fond od preko 55 000 svezaka knjiga smješten je na svakom slobodnom prostoru, pa čak i u dva reda na policama koje se savijaju od težine.

Projekt će se nastaviti sljedećih godina, a planira se i osmišljavanje spremišnog prostora za knjige.

Gradska knjižnica i čitaonica Slatina ima zaposlene dvije stručne knjižnične djelatnice, jednu osobu za računovodstvene i opće administrativne poslove i spremičicu.

Sve je češće pitanje opstojnosti knjižnica u vremenu kada knjiga postaje sve dostupnija i jeftinija, a digitalizacija omogućuje knjižničnoj gradi da postane javno dobro, građani sve obrazovaniji i samostalniji u korištenju i dijeljenju informacijskih izvora pri čemu postaju kreatori vlastitih virtualnih knjižnica. Mislim da je opstojnost knjižnica neupitna

jer uvijek postoji određeni broj članova zajednice koji bi bez knjižnice bili isključeni iz mogućnosti pristupa znanju, gradi, informatičkoj tehnologiji.

Jednakost pristupa, važna uloga u provođenju slobodnog vremena, cijeloživotno učenje, doprinos demokratskom životu te povezivanje s drugim kulturnim ustanovama čine narodne knjižnice potrebnima.

Knjižničari ne smiju sjediti i čekati svoje korisnike. Uz redovnu i aktualnu posudbu građe na svim medijima, potrebno je širom otvoriti vrata, ali i virtualno srušiti zidove, provoditi kulturno edukativne sadržaje za sve skupine korisnika poput čitateljskih klubova, tematskih radionica za djecu, a što knjižničarke u Slatinu redovno provode.

Knjižničarke svakoga četvrtka posjećuju specijalističku pedijatrijsku ordinaciju dr. spec. ped. Željkice Gerenčir i čitaju naglas djeci podržavajući tako Nacionalnu kampanju za čitanje djeci od rođenja te i na taj način potiču čitanje i promoviraju knjigu.

Otvaranje novoga prostora Knjižnice ravnateljica, gradonačelnik i izaslanik Ministarstva, gospodin Španiček

NEZABORAVAN KONCERT GABI NOVAK I MATIJE DEDIĆA

Višnja Romaj, Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

U sjećanje na velikog Arsenija Dedića, u prepunoj virovitičkoj knjižnici Gabi Novak i Matija Dedić održali su izvrstan koncert u listopadu prošle godine. Koncert je posvećen dugogodišnjoj suradnji i prijateljstvu s Arsenom Dedićem. Bila sam iznimno sretna što je Knjižnica domaćin ovakvog iznimnog glazbenog događaja i doživljaja jer je upravo jedan ovakav koncert najbolji način da prizovemo sjećanje na Arsenija, a ujedno i napravimo nešto čega će se Virovitica moći zauvijek sjećati. Koncert naziva „Matija svira Arsenu“ bio je pun emocija, a intimna atmosfera naglasila je snagu i ljepotu Arsenovih stihova. Uživali smo svi – publika, ali i cijenjeni izvođači.

– Važno je da ono što mi osjećamo, intimu i kvalitetu pjesama, da to dođe do ljudi. Ne tražim velike prostore jer se najbolje osjećam u prostorima u kojima moja emocija može doći do zadnje osobe koju vidim u njoj – rekla je Gabi Novak ističući jednostavnost kao važan dio njezinog odnosa s publikom. Kako kaže, u Virovitici je pjevala davnih 60-ih godina, a kao i njen sin Matija oduševljena je prostorom virovitičke knjižnice.

– Arsen je mnogo puta ovdje bio i surađivao s gospodrom Višnjom i uvijek mi je govorio da bi trebala jednom otići u Viroviticu, a ja sam mu govorila da će otići čim me netko pozove, tako da sam jako sretna što je došlo do ove suradnje – s osmijehom je rekla Gabi Novak.

POZNATE OSOBE IZ JAVNOG ŽIVOTA U GRADSKOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI VIROVITICA

Višnja Romaj, Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

Već na početku 2018. godine umirovljeni bojnik Mario Kalan održao je u Knjižnici predavanje na temu "Značaj i uloga humanitarne operacije spašavanja teških ranjenika 1992. godine u Pleternici". Zajedno sa zamjenikom gradonačelnice Pleternice Domagojem Katićem istraživao je podatke o akciji u sklopu koje su poljoprivrednim avionima s improviziranog aerodroma kraj Pleternice za vrijeme Domovinskog rata, odvoženi teški ranjenici na liječenje u Zagreb, budući da se preko Okučana nije moglo. Piloti su vozili tri stara aviona dvokrilca, let je trajao pedeset minuta, a spašena je 141 teško ranjena osoba, uglavnom s bojišta u bosanskoj Posavini. U sklopu predavanja prikazan je i dokumentarni film s izvornim materijalom snimljenim za vrijeme Domovinskog rata. Uz Mariju Kalanu i Domagoja Katića, predavanju je prisustvovao i kolega ravnatelj Gradske knjižnice iz Pleternice Franjo Novak.

Iz bogatog programskog sadržaja u 2018. godini izdvojila

veljači je gostovao dr. Andrija Hebrang na tribini „Djelovanje neprijateljske vojske u odnosu na civile u Domovinskom ratu“. Tom prigodom predstavio je knjigu „Zločini nad civilima u srpsko-crnogorskoj agresiji na Republiku Hrvatsku.“ O knjizi je, osim autora, govorio novinar i spisatelj Tihomir Dujmović. Na tribini je naznačio gradonačelnik Virovitice Ivica Kirin i zamjenik gradonačelnika Damir Marenčić. U knjizi autor argumentirano ukazuje na potresnu činjenicu da je za vrijeme ratne agresije u Hrvatskoj koju je izvela Srbija i Crna Gora stradalo više civila nego vojnika. Uspostavljen je izvrstan dijalog između publike i gostiju, a postojala je mogućnost kupnje knjige od oba autora.

bih gostovanja poznatih osoba iz javnog života koja su također bila odlično prihvaćena od virovitičke publike. U

Već u ožujku gostovala je novinarka i publicistkinja Višnja Starešina i predstavila je svoju novu knjigu „Hrvati pod KOS-ovim krilom: Završni račun Haškog suda“. Knjiga je svojevrsni vodič kroz politički motivirane optužnice, montirane procese i nepravedne presude. Nazočne je zanimalo zašto je Oluja postala jedina ratna operacija kojoj se sudilo u Haagu i zašto suci nisu prepoznali isti likvidacijski model u slučaju

Srebrenica i slučaju Vukovarska bolnica. Predstavljanju knjige nazočili su zamjenici gradonačelnika Virovitice Damir Marenić i Vlasta Honjek-Golinac, predsjednica Gradskega vijeća Lahorka Weiss, tajnik Županijske skupštine VPŽ Ivan Horvat i predsjednik Koordinacije braniteljskih udruga grada Virovitice Zvonko Kožnjak.

Također u ožujku gostovao je snimatelj, novinar i diplomat Žarko Plevnik i predstavio je knjigu „Crveni fićo“ čiji su tekstovi nastali tijekom teških godina agresije i govore o

događajima koji su obilježili našu noviju povijest. Prema riječima Žarka Plevnika, tekstovi su vjerni prikaz ratnog vremena, sa stvarnim sudionicima i mjestima na kojima su se odvijali. Tekstove na predstavljanju knjige čitali su glumci Kazališta Virovitica Vlasta i Igor Golub, a u glazbenom dijelu nastupili su prof. Zvonimir Gadanac i učenik Dorijan Molnar iz Glazbene škole Jan Vlašimsky. Na predstavljanju knjige nazočila je i predsjednica Gradskega vijeća Lahorka Weiss.

PROMOCIJE NOVIH KNJIGA ZAVIČAJNIH AUTORA

Višnja Romaj, Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

Od promocija knjiga u 2018. godini u Gradskoj knjižnici i čitaonici Virovitica, želim ovaj put istaknuti promocije zavičajnih autora.

Zbornika radova „Virovitica u Domovinskom ratu“

U travnju je bila promocija Zbornika radova „Virovitica u Domovinskom ratu“ koja sadrži znanstvene radove koji su izlagani na domaćem znanstveno-stručnom skupu s međunarodnim sudjelovanjem u listopadu 2016. godine. Glavni organizator bio je Državni arhiv, a čast mi je što je Knjižnica bila suorganizator promocije Zbornika u Knjižnici. Na ovoj svečanoj promociji o Zborniku su govorili: Dijana Cenger, ravnateljica Državnog arhiva u Virovitici, Miljenko Brekalo, ravnatelj Instituta društvenih znanosti iz Osijeka, Davor Špoljarić, predsjednik Hrvatskog časničkog zbora grada Virovitice i Janja Sekula Gibaš, viša arhivistica u Hrvatskom memorijalno-dokumentacijskom centru Domovinskog rata. Predstavljanju je prisustvovala i zamjenica gradonačelnika Vlasta Honjek-Golinac. Virovitičko područje bilo je iznimno značajno u Domovinskom ratu i važno je da se o tome raspravlja na znanstvenoj razini.

Sokolski pokret, Matija Pavličević

U svibnju prošle godine predstavljena je knjiga mladog virovitičkog ekonomista Matije Pavličevića „Sokolski pokret“ u kojem je obuhvatio period od 1906. do 1941. kada je Sokolski pokret postojao u Virovitici. O knjizi je govorila ravnateljica Ogranka Matice hrvatske Dubravka Sabolić u čijoj nakladi je objavljena knjiga i s kojom izvrsno surađujem u promociji knjiga. Na promociji je autor istaknuo da je glavna djelatnost Sokolskog pokreta bila uvežbavanje članstva u gimnastici i predstavljanje na sletovima, ali pokret je bitno utjecao i na odgoj mladeži otvaranjem knjižnica, osnivanjem glazbenih odjela, pjevačkih zborova, organiziranjem priredbi, izleta, koncerata, plesova. Sokolski pokret je knjiga koja svjedoči o jednom vremenu stare Virovitice i daje nam uvid u taj dio naše povijesti.

Mal di Fero-pomorska nostalгија, Slavko Cimerman

U kolovozu prošle godine u Knjižnici smo zaplovili svjetskim morima. Bila je to vrlo zanimljiva i neobična promocija. Naime, naš virovitički „morski vuk“ Slavko Cimerman promovirao je svoju treću knjigu „Mal di Fero-pomorska nostalгија“ o kojoj kaže da je presjek njegovih sjećanja na nešto što nikako ne može zaboraviti i što je doživio na vlastitoj koži i tijelu. Godine plovidbe, luke i gradovi, predrasude o pomorcima i još mnogo toga otkrio je Slavko u svojoj knjizi. Između ostalog, govorio je i o Virovitičanima na „Hrvatskoj cigri“ koji su plovili na jedrilici na zahtjevnoj ruti Arktik-Antartika, čime je ostvaren uistinu veliki pothvat. Nazočni su mogli pogledati originalne i neobične suvenire koje je Slavko donio sa svojih putovanja.

Eva, mala žena, Vlasta Golub

Virovitička glumica i književnica Vlasta Golub u rujnu je predstavila u prepunoj Gradskoj knjižnici svoj drugi roman „Eva, mala žena“. To je socijalni roman namijenjen mladima, a donosi priču o tinejdžerici Evi koja se boriti čvrstim karakterom sa surovošću života. Roman je poseban jer je u njega autorica utkala puno autobiografskih elemenata i detalje inspirirane stvarnim događajima. O romanu su govorile Silvija Šesto, poznata književnica i predsjednica Kluba prvi pisaca i urednica Snježana Babić Višnjić. Ove dvije književnice i urednice surađivale su sa autoricom na njenom književnom prvijencu, „O ljubavi, spletkama i svemu pomalo“ 2016. godine za koji je autorica dobila nagradu za najbolji neobjavljeni roman Hrvatskog društva književnika za djecu i mlade – Klub prvi pisaca. Program su glazbom obogatili učenici Glazbene škole Jan Vlašimsky Virovitica. Ovoj lijepoj promociji nazočile su Vlasta Honjek-Golinac, zamjenica gradonačelnikai Đurđica Aragović, pročelnica Ureda gradonačelnika grada Virovitice.

Revanche, Oliver Jukić

Dekan Visoke škole za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici, Oliver Jukić predstavio je svoj drugi roman Revanche u rujnu prošle godine. O romanu autor je rekao: „Ovo je prije svega roman o nostalziji, o demonima prošlosti, a želio sam napisati lagano i lako razumljivo štivo, u skladu s današnjim čitateljima, koji više nemaju vremena čitati svaku večer knjigu po četiri sata“. Predstavljanje romana obogatili su glazbenici, Oliverovi prijatelji koji su izveli nekoliko domaćih i stranih hitova te čitali odlomke iz njegova romana. Ovoj promociji nazočio je pročelnik Upravnog odjela Grada Virovitice za društvene djelatnosti ALEN Bjelica.

SVEZAK 2019

Žene vole pametne muškarce, Zlatko Erjavec

Kada netko u dobi od 60 i nešto godina objavi prvu knjigu, e to je već nešto. Smijeh i gotovo obiteljska atmosfera obilježila je predstavljanje prvijenca virovitičkog autora Zlatka Erjavca koje se održalo u sklopu manifestacije Prosinac u gradu. Njegova knjiga „Žene vole pametne muškarce“ zbirka je priča i humoreski u kojima na jednostavan, izravan i duhovit način piše o ljudskim slabostima, površnostima i absurdima. Knjigu sam sa zadovoljstvom predstavila zajedno sa urednicom Sandrom Pocrnić Mlakar i recenzenticom Marinom Mađarević. Sandra Pocrnić Mlakar i Marina Mađarević istaknule su kako je Zlatkov talent otkriven na Virovitičkim umjetničkim večerima koje je pokrenuo Robert Roklicer. Njegove prve priče koje je tada pročitao oduševile su publiku. S jednakim oduševljenjem publika je i na promociji slušala Zlatkove priče, svaku nagradivši velikim pljeskom. Predstavljanju knjige nazočio je i gradski pročelnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti ALEN Bjelica.

„KATALONIJA – ZEMLJA I LJUDI“ – IZLOŽBA KNJIŽNIČNE GRAĐE U TRI KNJIŽNICE

Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Uz Europsku godinu kulturne baštine 2018., te povodom 11. rujna, Nacionalnog dana Katalonije, autonomne zajednice u Španjolskoj, u izložima Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica održana je u rujnu 2018. izložba knjiga o ovoj zanimljivoj mediteranskoj zemlji, vrlo bogate povijesti i kulture, nazica „Katalonija – zemlja i ljudi“. Uz knjige o Kataloniji, bila su izložena i djela katalonskih autora, a osim na hrvatskom, dio građe bio je i na engleskom te na katalonskom jeziku. Izložba je bila popraćena tekstovima s informacijama o Kataloniji – o njenoj povijesti, tradiciji, kulturi, jeziku ... te fotografijama katalonskih zanimljivosti. Zanimljivo je da su knjige za izložbu prikupljene iz donacija brojnih pojedinaca iz zemlje i inozemstva. Svojim

donacijama uključili su se Odjel za kulturu Vlade Katalonije, preko Središnjice za posudbu i posebne usluge Servisa za knjižnice (Central de Préstec i Serveis Especials del Servei de Biblioteques del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya) te Međunarodna Platforma za katalonski jezik (InternacionalPlataformaper la Llengua) iz Barcelone. Koprivnička knjižnica tako je obogatila svoj fond vrijednom novom građom i knjigama na još jednom europskom jeziku, na čemu i ovom prilikom zahvaljuje svim donatorima.

Nakon završetka izložbe u Koprivnici, interes za izložbu „Katalonija – zemlja i ljudi“ iskazala je i Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci. Tako je izložba otputovala u

Križevce, gdje je održana u sklopu „Pinklec Festa“, tijekom mjeseca listopada i studenog 2018. Početkom siječnja 2019. izložba je putovala još jednom – i to u Gradsku knjižnicu Slavka Kolara Čazma gdje je bila postavljena tijekom siječnja i veljače 2019. Obje knjižnice u kojima je izložba gostovala dobine su i na dar brošure na engleskom jeziku o Kataloniji i Barceloni, kojih je kroz donacije u Koprivnicu stiglo po više primjeraka.

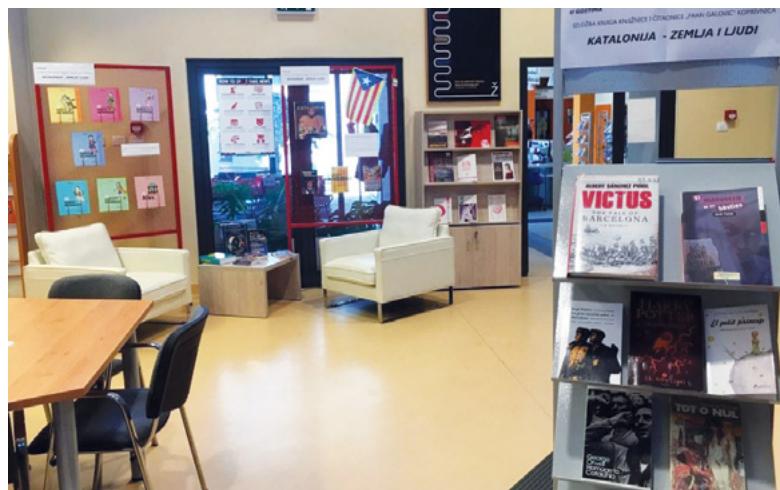
Na opisani način korisnici čak tri gradske knjižnice s područja Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja dobili su priliku kroz literaturu na tri jezika – hrvatskom, engleskom i katalonskom – naučiti nešto novo i proširiti svoje vidike informacijama o jednoj nevelikoj europskoj zemlji, koja ima nešto više stanovnika od Hrvatske (7 milijuna), i u kojoj se iznimno cjeni pisana riječ. Primjera radi, samo u jednom danu, na blagdan njenog zaštitnika, Svetog Jordija (u Hrvatskoj – Sv. Juraj ili Đurđeo, 23. travnja), kada se u Kataloniji tradicionalno daruju knjige i ruže, svake se godine proda oko 1,5 milijuna knjiga. Prošle, 2018. godine, prodano je 1,6 milijuna, u vrijednost od 22 milijuna eura!

Razmjena izložbe između tri obližnje gradske knjižnice primjer je uspješne suradnje knjižničara i učinkovitog dijeljenja dostupnih resursa, na korist knjižničnih korisnika u sva tri grada koja su ugostila izložbu. Potencijalno, postoje i drugi knjižnični programi, u čiju izvedbu knjižničari ulažu puno truda, svog stručnog znanja i vremena – kao što je bio slučaj i s pripremom izložbe građe o Kataloniji – i koji bi se možda mogli razmijeniti s drugim knjižnicama te na taj način obogatiti i njihovu ponudu. Organizacijski, potrebno je uložiti nešto više dodatnog napora u smislu pripreme popisa građe, popratnog izložbenog materijala, osiguranja transporta i drugih tehničkih detalja vezanih za izložbu i sl. (iz Koprivnice u Čazmu npr. izložbu je prevezao „Čazmatrans“, na čemu smo također vrlo zahvalni!). Međutim, korist je na kraju višestruka jer se znatno širi krug potencijalnih korisnika kvalitetnih knjižničnih programa i dostupnosti informacija, kao i knjižnične građe.

Dodajmo još i to da je u cijelu priču o Kataloniji i doniranim knjigama na katalonskom jeziku na kraju uključena još jedna knjižnica – Iberoromanska knjižnica na Sveučilištu u Zadru. Naime, kako je koprivnička Knjižnica kroz donacije povodom izložbe o Kataloniji primila veći broj knjiga na katalonskom jeziku nego što ih je bila u mogućnosti uvrstiti u svoj fond, dio knjiga ponuđen je zadarskom Sveučilištu gdje postoje kolegiji katalonskog jezika i književnosti te povijesti i kulture. Iberoromanska knjižnica oduševljeno je prihvatile donaciju koja će vrlo koristiti njihovim studentima, a knjižničari su još jednom pokazali da knjižnice nemaju granica – kao ni ljubav knjižničara prema knjizi i širenju pisane riječi i znanja te osiguravanju dostupnosti informacija što većem broju građana.

Izložba u Koprivnici [rujan 2018.]

Izložba u Križevcima [listopad/studeni 2018.]

Izložba u Čazmi [siječanj/veljača 2019.]

NAŠE GODIŠNICE: IZLOŽBA POVODOM 180 GODINA ORGANIZIRANOG ČITANJA (OD OSNUTKA ILIRSKE ČITAONICE 1838.), 40 GODINA DJEČJE IGRAONICE I 10 GODINA BIBLIOBUSNE SLUŽBE

Marijana Janeš-Žulj, Gradska knjižnica Franjo Marković

U Gradskoj knjižnici „Franjo Marković“ otvorili smo 14. veljače 2019. izložbu „Naše godišnjice“ kojom smo obilježili 180 godina od osnutka ilirske čitaonice, 40 godina dječje igraonice i 10 godina bibliobusne službe.

Godišnjica

Izložili smo postere posvećene obljetnicama, dokumente, stare razglednice i knjige iz zaštićenog fonda. Ponasni smo na kontinuirani rad knjižnice i čitaonice u Križevcima već dugih 180 godina, dugu tradiciju čitanja, dugogodišnji rad s djecom od najranije dobi, njihovo uključivanje u knjižnicu i poticanje čitanja te na našu pokretnu knjižnicu kojom

obilazimo okolicu Križevaca i potkalnički kraj. Ponasni smo i na naš novi, suvremeno opremljen prostor od 1400 m², u koji smo se preselili 2015. i gdje imamo uvjete za nove aktivnosti i sadržaje, posebno za djecu i mlade. Uključujemo se u sva događanja u lokalnoj zajednici, pratimo nacionalne programe, osluškujemo svjetske trendove i pokušavamo zadovoljiti socijalne, društvene, kulturne, obrazovne i tehnološke potrebe korisnika.

Knjižnica je u svojih 180 godina predvodila u mnogim stvarima i bila točka napretka: 1919. knjižnica je dobila električnu struju, 1953. među prvima u gradu je imala televizor, 1975. počeli smo formirati zavičajnu zbirku, 1978. započeli smo s pričaonicama i igraonicom za najmlađe, 1988. nabavljeno je prvo računalo za knjižnično poslovanje..., 2009. formirali smo bibliobusnu službu, 2015. preselili u novi prostor, 2019. ušli smo u projekt *Compile iz programa Obzor 2020: Križevačkih sunčanih krovova i postat ćemo prva „sunčana knjižnica“ u Hrvatskoj s vlastitom fotonaponskom elektranom na krovu zgrade*.

Godišnjice su prilika i za podsjećanje na sve one koji su nam pomogli u radu, stoga zahvala svim bivšim i sadašnjim zaposlenicima knjižnice, Gradu Križevcima, Koprivničko-križevačkoj županiji, Ministarstvu kulture, suradnicima, a ponajviše korisnicima.

Uz otvorenje izložbe, u povodu Međunarodnog dana darivanja knjiga, za najčitatelje i najčitateljice u 2018. uručena su priznanja i nagrade. U programu su sudjelovali učenici Gimnazije Ivana Zakmardija Dijankovečkoga Križevci

15. SUSRET NAJČITATELJA NARODNIH KNJIŽNICA BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE

Romana Horvat, Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar

„Čitajući knjige nećeš usavršiti vještinu življenja. Život je neobuhvatno protjecanje: opire se svakom određenju. Čitajući knjige nećeš doprijeti do istine. Sve što je napisano, izmišljeno je – stvarnost se ne pokorava riječima. Čitajući knjige nećeš postati ni sretniji ni bolji – ali knjige moraš čitati da bi to shvatio.“ rekao je poznati hrvatski književnik Miro Gavran. Upravo iz tog razloga važno je organizirati susrete najčitatelja. Povodom Dana hrvatske knjige svake se godine u nekoj od narodnih knjižnica u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji organizira takav susret. Tada se na jednom mjestu okupe knjižničari, najčitatelji, izdavači, a naravno i mediji koji potom

šire lijeputu priču o čitanju, pismenosti i korištenju knjižnica. U srijedu, 17. travnja 2019. godine u Pučkoj knjižnici i čitaonici Daruvar organiziran je 15. susret najčitatelja narodnih knjižnica Bjelovarsko-bilogorske županije. Bio je to treći put kako je susret najčitatelja organiziran u Pučkoj knjižnici i čitaonici Daruvar. Program je vodila ravnateljica knjižnice, Romana Horvat, a u programu su sudjelovali učenici Glazbene škole Brune Bjelinskog Daruvar, Češke osnovne škole Jana Amosa Komenskog Daruvar, Osnovne škole Vladimira Nazora Daruvar i učenici Gimnazije Daruvar. Središnja gošća programa bila je književnica za djecu Nena

Lončar koja je ovom prigodom predstavila svoje romane. Razgovoru s književnicom pridružio se i njezin suprug ilustrator, Marijan Lončar, koji je pričao o tome kako nastaju ilustracije. Roman Sve o Evi, autorice Nene Lončar i ilustratora Marijana Lončara, jedan je od najčitanijih u narodnim knjižnicama Bjelovarsko-bilogorske županije pa je izbor sponzora za Susret pao upravo na Ibis grafiku Zagreb, izdavača spomenutog naslova.

Računalom je od ukupno 10 000 članova knjižnica izabrano dvadeset najčitatelja iz Bjelovara, Daruvara, Čazme, Garešnice, Grubišnog Polja i Hercegovca. Svatko je uz knjigu sponzora dobio i priznanje najčitatelja 2018. godine. Susret je završio zajedničkim fotografiranjem i druženjem uz domjenak.

Najčitatelji u društvu Nene Lončar

Iz narodnih knjižnica

HRVATSKA KULTURNΑ BAŠTINA

Ivana Blažeković, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Europski parlament i Vijeće Europe donijeli su 17. svibnja 2017. godine Odluku (EU) 2017/864 o Europskoj godini kulturne baštine. Tako je 2018. proglašena Europskom godinom kulturne baštine od strane UNESCO-a koji se bavi intelektualnim i etičkim pitanjima na području obrazovanja, znanosti i kulture. Odabirom teme htjelo se potaknuti na istraživanje kulturne baštine Europe, ukazati na njenu jedinstvenu vrijednost te promišljati o mjestu koje kulturna baština zauzima u našim životima. Omogućuje nam da bolje razumijemo i upoznamo prošlost i na njenim temeljima gradimo zajedničku budućnost. Baština gradi snažnije društvo, prosperitet i naš odnos s ostatkom svijeta. Upravo je kulturna baština bila misao vodilja kroz Mjesec hrvatske knjige koji se tradicionalno održava od 15. listopada do 15. studenog. Na državnoj kao i lokalnoj razini naglasak je na knjizi i čitanju, a potiče ih raznim programima i manifestacijama. U skladu s temom, na Dječjem odjelu Narodne knjižnice Petar Preradović Bjelovar postavljena je izložba na temu *Hrvatska kulturna baština*. Znatan dio s područja kulture odnosi se upravo na očuvanje baštine. Uz očuvanje materijalne (kulturne i prirodne) baštine te ukazivanja na njen značaj i važnost koji ima za identitet pojedinog naroda i kulture, ali i za čovječanstvo u cjelini, isto tako važnu ulogu ima i nematerijalna baština. Kada govorimo o kulturnoj baštini, govorimo o jako opširnom pojmu, pa je trebalo taj pojam pomnije odrediti. Nije slučajno odabrana tema *Hrvatska kulturna baština: materijalna i nematerijalna dobra Republike Hrvatske na UNESCO-ovoј časnoj listi*. Ovdje svakako treba istaknuti kako je Hrvatska u svijetu pri samom vrhu po upisanim nematerijalnim dobrima. Važnu ulogu u očuvanju ima i Ministarstvo kulture koje razvija mehanizme i uspostavlja mjere zaštite s ciljem osiguranja njene

održivosti koja podrazumijeva dokumentiranje, istraživanje, identificiranje, održavanje i zaštitu. Sama izložba je podijeljena na dvije cjeline: materijalna i nematerijalna dobra. No, ostvarila se suradnja s Kulturnim i multimedijalnim centrom u Bjelovaru te je izložba postavljena u njihovom prostoru. Sastojala se od 13 velikih plakata (60,1x91) i 13 nešto manjih dimenzija postera.

MEDITERANSKA PREGHRANA NA HRVATSKOM JADRANU

Mediterranska prehrana na hrvatskom Jadranu - njegovoj obali, otocima i dijelu zaleđa, uvjetovana je ekološkim, klimatskim, povijesnim i kulturnim čimbenicima Mediterana. Ta vrsta prehrane očituje se u Hrvatskoj u društvenoj, duhovnoj i materijalnoj sfери svakodnevnoga života te u običajima životnoga i godišnjega ciklusa, kao i u ostalim zemljama na području Mediterana. Mediteranska prehrana temelj je identiteta ljudi koji žive na tom prostoru te je tječovina raznih kultura i utjecaja koji se kontinuirano prenose s koljenja na koljeno.

U samoj realizaciji izložbe pomogao je i Gradski muzej Bjelovar. Osim izložbe, otisnut je i katalog u dvjestotinjak primjeraka. Uz izložbu i otisnute kataloge realizirana je i suradnja s Medicinskom školom Bjelovar tako što je održana prezentacija na Danima otvorenih vrata.

ISTRAŽIVANJE O ZADOVOLJSTVU ČLANOVA RADOM KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ“ KOPRIVNICA

Dijana Sabolović-Krajina, Maja Krulić Gačan, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica provela je u razdoblju 8. - 31.1.2019. anketno istraživanje o zadovoljstvu njenim radom i načinima komuniciranja s članovima. Koristio se online upitnik (Google alat), koji je bio anoniman te upućen na oko 1000 e-mail adresa iz knjižničnog adresara, kao i kroz javni poziv u medijima, na društvenim mrežama i internetskoj stranici Knjižnice pod nazivom „Knjižnici je važno Vaše mišljenje!“. Upitnik se sastojao od 16 pitanja (14 pitanja s ponuđenim odgovorima i 2 pitanja s otvorenim odgovorima). Sastojao se od dvije grupe pitanja – o zadovoljstvu članova uslugama i radom Knjižnice i načinima informiranja o radu Knjižnice. Na upitnik je odgovorilo 213 ispitanika. Uzorak nije bio kontroliran, nego slučajni i slobodno formiran.

Zadovoljstvo radom Knjižnice

Ispitanici su iskazali **vrlo visok stupanj zadovoljstva** radom Knjižnice. Radom Knjižnice u potpunosti je zadovoljno 196 ispitanika (92%), a djelomično 17 ili 8% ispitanika. Na ponuđeni odgovor „nimalo zadovoljan“ nitko nije odgovorio. **Uslugama i programima Knjižnice za djecu** u potpunosti je zadovoljno 169 (87,6%) ispitanika, a njih 24 ili 12,4% djelomično. Na ponuđeni odgovor „nimalo zadovoljan“ nitko nije odgovorio. **Uslugama i programima Knjižnice za odrasle** u potpunosti su zadovoljna 182 ispitanika (86,3%), 28 ili 13,3% djelomično,

a 1 ili 0,5% nimalo. **Odnosom zaposlenih u Knjižnici prema članovima** u potpunosti je zadovoljno 197 ili 92,5% ispitanika, a djelomično 16 ili 7,5% ispitanika. **Kvalitetom rješavanja korisničkih zahtjeva** u potpunosti su zadovoljna 192 ili 90,1% ispitanika, a djelomično 19 ili 8,9% ispitanika. **Brzinom rješavanja korisničkih zahtjeva** u potpunosti je zadovoljno 186 ili 87,3% ispitanika, 26 ili 12,2% djelomično, a 1 (0,5%) nimalo.

Razlozi nezadovoljstva radom Knjižnice

Na pitanje čime su članovi nezadovoljni u radu Knjižnice odgovorilo je 50 ili 23,5% ispitanika. **Najbrojniji odgovori** (18 ili 8,5%) odnose se na **pohvale djelatnicima i radu Knjižnice**, dok se najveći broj prigovora - 13 odgovora (6,1%) odnosi na **nezadovoljstvo prostorom** (skučen, neadekvatan, premali, nedostupan određenim skupinama korisnika):

„Knjižnica nije omogućila pristup osobama s invaliditetom“, „Nedostatak izložbenog/korisničkog prostora na odjelu za odrasle“
 „Na policama se nalaze većinom nove i popularne knjige dok je većina izvrsnih knjiga skrivena od pogleda te posljedično zaboravljena i nepravedno zapostavljena“, „Nije vaša krivica, ali nedostaje vam prostora te je nova zgrada knjižnice nužnost“,

„Manjak prostora, iako to nije krivnja Knjižnice i njezinih zaposlenika“

„Nemam što prigovoriti na rad Knjižnice, koliko na neke uvjete u trenutnoj zgradbi. Žao mi je da Knjižnica nema dovoljno prostora za arhiv knjiga na jednom mjestu + posudbu svih knjiga na jednome mjestu (ne po odjelima), da nema niveliran ulaz (za osobe s invaliditetom i mame s kolicima), da se događaji za javnost odvijaju na gornjim katovima (ne u prizemlju gdje bi bili svima dostupniji) i u nedovoljno opremljenim prostorima, da djeca nemaju više prostora za učenje kroz igru... Kad bi se, recimo, spojila s jednom od zgrada do nje (možda čak i obnovila 'Mericeva' zgrada na uglu) i tako doslovno fizički proširila, bilo bi puno više manevra za poboljšanje i razvoj“.

Od ostalih pojedinačnih primjedbi ispitanici ističu nezadovoljstvo:

- dugim čekanjem rezerviranih knjiga,
- čekanjem po nekoliko dana na knjige koje se trebaju dopremiti iz dislociranog spremišta,
- sporim pristizanjem novih naslova,
- premalim brojem primjeraka popularnih naslova,
- nedovoljnim brojem primjeraka znanstvenih knjiga,
- ljetnim radnim vremenom,
- nedostatkom zanimljivih programa za mlade,
- nedovoljnom zastupljenosću programa za djecu i mlade na temu održivog razvoja,
- premalim brojem zaposlenih,
- nejavljanjem knjižničara na telefon da bi se dobila informacija.

Prijedlozi za poboljšanje rada Knjižnice

Od 51 dobivenog **prijedloga za poboljšanje rada Knjižnice**, najveći broj (17 ili 8%) odnosi se na **prostor**:

- „Proširenje prostora ili izgradnja nove knjižnice“,
- „Osuvremeniti prostor za boravak korisnika“,
- „Pronaći veći prostor za predavanja u Knjižnici“,
- „Što ranije seljenje u adekvatan prostor“,
- „Predložila bih princip funkcionalnog rasporeda - jedan opremljeni prostor za sve evenete, jedan prostor za učenje/čitanje/studente, jedan opremljeni prostor za djecu, i odvojeni zajednički prostor za posudbu svih knjiga. U budućnosti vidim i modernizaciju branda Knjižnice i online modernizaciju - web stranica, social media,... Ostale dodatne usluge i opcije u Knjižnici bit će samo šlag na tortu“,
- „Nova zgrada, više prostora, više zaposlenih!“,
- „Novi veći i uređeniji, moderniji prostor“,
- „Uređenje odjela za mlade“,
- „Nova lokacija, što prije!“,
- „Promjena ljetnog radnog vremena, veći prostor, sva građa da mi je osobno dostupna, a ne da moram tražiti knjižničara za pomoć“,
- „Nova zgrada, više zaposlenika“,
- „Izgraditi novu knjižnicu pod hitno!..naravno da to

ne ovisi o vama!..tolike aktivnosti i angažiranost na tako malo prostora... zadivljujuće!!!!!!“,

- „Veći prostor knjižnice a time i bolju preglednost, više knjiga novijeg izdanja“,
- „Iako nisam osoba s invaliditetom smatram da je ta kategorija osoba zakinuta radi nepristupačnosti Knjižnici i čitaonici“.

Od ostalih prijedloga najviše je onih koji se tiču potrebe nabave većeg broja primjeraka građe, više novih naslova, većeg opusa knjiga, raznih tečajeva za odrasle, osvremenjavanja web stranice Knjižnice, a posebno je zanimljiv prijedlog da se uvede digitalna iskaznica s podsjetnikom o rokovima za povrat građe i mogućnošću pregleda knjižne građe elektronskim putem na mobitelu, malo bolji preglednik novih naslova na računalu odjela za odrasle, dežurstvo djelatnika na telefonskoj centrali te ako neka knjiga ima više nastavaka, da ih se **sve nabavi na vrijeme**.

Načini informiranja korisnika o radu Knjižnice

O radu Knjižnice te ponudi programa i usluga ispitanici se informiraju na različite načine. Najviše se informiraju putem internetske stranice Knjižnice (96 odgovora ili 45%), podjednako dolaskom u knjižnicu i putem društvenih mreža Facebook, Twitter, Instagram (85 odgovora ili 39,9%) te putem newslettera ili obavijesti koje primaju na vlastiti e-mail (75 ili 35,2%). Daleko manje se informiraju putem objava u tiskanim medijima (19 ili 8,9% odgovora) i putem lokalnih radiostanica (11 odgovora ili 5,2%). Sporadično se informiraju putem društvenih mreža i telefonom (po 1 odgovor).

Što se učestalosti posjeta internetskoj stranici i/ili društvenim mrežama Knjižnice tiče, najviše ispitanika povremeno ih posjećuje (144 ili 67,6%), redovno (dnevno/tjedno) posjećuje ih njih 57 ili 26,8%, a uopće ih ne posjećuje 12 ispitanika (5,6%).

Da su **objave na internetskoj stranici** i/ili društvenim mrežama Knjižnice pravovremene i jasne smatra 189 ispitanika (90,9%), dok 18 ispitanika (8,7%) smatra da nisu pravovremene i jasne. Na ovo pitanje nije odgovorilo 5 ispitanika.

Od **usluga Knjižnice na internetskoj stranici** najviše ispitanika koristi **e-katalog** (100 odgovora ili 46,9%), a potom preporuke novih naslova (57 odgovora ili 26,8%). Znatno manje ispitanika koristi digitaliziranu zavičajnu građu i referentne usluge nacionalnog projekta „Pitajte knjižničare“ (po 17 odgovora), a najmanje ispitanika koristi digitalne slikovnice (6 odgovora ili 2,8%) i međuknjničnu posudbu (1 odgovor). Niti jednu uslugu na internetskoj stranici Knjižnice ne koristi 58 ispitanika (27,2%).

Profil ispitanika

Na upitnik je odgovorilo 213 ispitanika različite spolne, dobne, obrazovne i profesionalne pripadnosti. Od toga je žena bilo 177 (83,1%), a muškaraca 36 (16,9%). Najveći broj pripada **dobnoj skupini** 19-30 godina (56 ili 26,3%),

potom 31-40 godina (52 ili 24,4%), 41-50 godina (44 ili 20,7%), 51-60 (35 ili 16,4%), 61-70 (17 ili 8%), do 18 godina (7 ili 3,8%), 71-80 godina (2 ili 0,9%), dok na upitnik nije odgovorio **nitko stariji od 80 godina.**

S obzirom na **stupanj obrazovanja**, podjednak je broj osoba ispunilo upitnik sa završenim fakultetom (83 ispitanika ili 39%) i završenom srednjom školom (po 83 ispitanika ili 39%). Slijede osobe sa završenom višom školom (32 ili 15%), te na kraju sa završenom osnovnom školom (8 ili 3,8%) i završenim poslijediplomskim studijem - znanstvenim magisterijem ili doktoratom (7 ili 3,3%).

S obzirom na **radni status**, 138 ispitanika (64,8%) su zaposleni, 24 ispitanika (11,3%) nezaposleni, po 20 ispitanika (9,4%) umirovljenici i studenti, 8 ispitanika (3,8%), učenici srednjih škola, a 3 (1,4%) ostali.

S obzirom na **mjesto stanovanja** najveći broj ispitanika stanovnici su Koprivnici (159 ili 74,6%), a sporadično stanovnici općina na koprivničkom području (23 ili 10,8%), potom stanovnici prigradskih naselja (21 ili 9,9%) te ostali 10 (4,72%).

Može se zaključiti da su većinom ispitanici bile žene starosti od 19 do 50 godina sa završenim fakultetom ili srednjom školom, zaposlene, s mjestom stanovanja u Koprivnici.

Zaključak

Rezultati anketnog istraživanja ukazuju na **vrlo visok stupanj zadovoljstva ispitanika radom koprivničke Knjižnice**. Uzorak od 213 ispitanika je bio slučajan i namijenjen članovima Knjižnice koji koriste internet za komunikaciju s knjižnicom (većinom su uključeni u e-adresar Knjižnice). Iako ograničenog obuhvata zbog isključivanja onih koji ne koriste internet, dobiveni rezultati daju dragocjenu evaluaciju postojećeg stanja te putokaz za daljnji rad na unapređenju rada Knjižnice. Tim više što se radi o ispitanicima koji poznaju rad, prednosti i nedostatke Knjižnice, pa će se njihovi prijedlozi, primjedbe i savjeti koristiti za poboljšanje budućeg rada.

VIJESTI IZ MATIČNE SLUŽBE VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE

Silvija Perić, Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

I ove godine čitav niz aktivnosti obilježio je rad Matične službe Virovitičko-podravske županije.

U suradnji s CSSU iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice iz Zagreba organiziran je 16. travnja 2018. stručni skup *Uređivanje stručnih i znanstvenih časopisa*. Radionicu je vodila dr. sc. Ivana Hebrang Grgić. Na radionici su sudjelovali knjižničari Virovitičko-podravske županije i susjednih županija.

Gradska knjižnica bila je domaćin pilot projekta razmjene knjiga Knjižnice Drenovci *Knjige na mreži* te je održan sastanak za ravnatelje i matičare 22. siječnja 2018. i 22. veljače 2018.

Održana je edukacija za knjižničare Virovitičko-podravske županije *Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja*

statističkih podataka o poslovanju knjižnica 5. prosinca 2018. Radionicu su vodile savjetnica za školske knjižnice Frida Bišćan i savjetnica za narodne knjižnice Dunja Marija Gabrijel. Na radionici su se odazvali knjižničari iz školskih i narodnih knjižnica VPŽ.

Prvi put u Gradskoj knjižnici i čitaonici voditeljica Matične službe Silvija Perić održala je Webinar s temom *Unos statističkih podataka o radu školskih knjižnica u sustavu online statistike*. Webinar je održan u dva termina na kojemu su sudjelovali svi školski knjižničari Virovitičko-podravske županije te su svi zajedno vršili unos podataka u online sustav. Naime, ovakvim online načinom edukacije olakšao se pristup online obrascima te se bez dodatnog fizičkog susreta vršio unos i potrebna edukacija knjižničara koji su svaki sa svog radnog mjesta diljem naše Županije aktivno sudjelovali. Održani su sastanci ravnateljica narodnih knjižnica, a posebno treba izdvojiti sastanak održan u Gradskoj knjižnici Slatina u kojoj su kolegice posjetile novi, prošireni prostor knjižnice koja je u novom ruhu od jeseni 2018.

Uz aktualne teme, edukacije, stručne nadzore, izlaganja na skupovima, online statistike, svakako treba izdvojiti rad i sudjelovanje u stvaranju novoga Zakona u knjižnicama. Naime, sastanci koji su se održavali u Ministarstvu kulture tijekom 2018. velikim naporima i radom voditelja Matičnih službi doprinijeli su stvaranju novog Zakona o knjižnicama koji je stupio na snagu 28. veljače 2019.

ČAZMANSKA RAZGLEDNICA

Vinka Jelić-Balta, Gradska knjižnica Slavka Kolar Čazma

Iz narodnih knjižnica

Kao i svake godine, i u protekloj godini, knjižnica je organizirala i održala niz programa, projekata i radionica za učenike i građane, odnosno svoje korisnike. Izdvojiti ćemo po našoj ocjeni najposjećenije. U programu poticanja čitanja za najmlađe, kao i za satove lektire, pozivamo kazališta za djecu. Tako su nam prošle godine gostovali Kazalište Prijatelj s predstavama *Priča o Bogici ili nije sramota biti siromašan* i *Plesna haljina žutog maslačka*; Umjetnička organizacija Artomobil i Nikolina Vračar Manojlović s predstavom *Prvo more*, te kazalište Kozlići s **izborom japanskih kamišibaj priča**: Mijoko Matsunani – *Tri čarolije* i Seishi Horio - *Mišje vjenčanje* u sklopu Dječjeg tjedna 2018. Navedeni programi održani su za djecu vrtićke dobi, malu školu i učenike nižih razreda osnovne škole. Od dječjih književnika i književnica gostovali su: Gordana Lukačić s radionicom *Uzbuna u Bambusgaju*, Ksenija Kušec za učenike viših razreda osnovne škole predstavila je roman *Otok*, Hrvoje Kovačević bio je gost Gradskog natjecanja u čitanju naglas, a Željka Horvat Vukelja gostovala je na satu lektire za učenike prvih razreda Osnovne škole Čazma.

Prvo more za učenike prvih razreda

Poznata je činjenica da korisnici odnosno građani vole putopise. U prošloj godini svoje putosvitnice s nama su podijelili Mara Doljak s hodočasničkog puta sv. Jakova - *Camino de Santiago* te najpoznatiji hrvatski putnik Davor Rostuhar s Južnog pola – svoj *Polarni san*.

Naši tradicionalni programi Kućni pARTy, Pub kviz i Dani Slavka Kolar prepoznatljivi su i izvan našeg grada. Spoj književnosti i glazbe čini naš Kućni pARTy jedinstvenim programom, kao i Pub kviz u knjižnici, koji zvuči kao oksimoron, a zapravo spajamo znanje i zabavu.

Kućni pARTy iz zraka

Dani Slavka Kolara 2018. donijeli su nam novih 70 priča i autora, pobjednica je Renata Srećić iz Sesveta s pričom *Nagradna igra*, dugo mjesto osvojio je Antonio Dević s pričom *Trgovački putnik*, a treća nagrada je otisla u Veliku Goricu Nadi Mihoković-Kumrić za priču *Tri gospodara*.

Dani Slavka Kolara i finalisti natječaja za kratku priču

Od ostalih događanja iz naše knjižnice, podijelit ćemo s vama sljedeće priče: gostovanje dr. Veljka Đorđevića sa svojom knjigom *Ožiljci života* te naše izložbe *Prvi šest izdanja – kratka priča Slavko Kolar, Katalonija – zemlja i ljudi te moja Moja prva početnica* povodom Međunarodnog dana materinjeg jezika.

Ožiljci života i dr Veljko Đorđević

INKLUZIVNI ODGOJNO-OBRAZOVNI PROCES U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI – KOMPROMIS IZMEĐU NAŠIH TEŽNJI I REALNIH POSTIGNUĆA

Đurđica Krčmar Zalar, OŠ prof. Franje Viktora Šignjara, Virje

Prema Okviru za poticanje i prilagodbu iskustava učenja te vrednovanje postignuća djece i učenika s teškoćama, inkluzivni odgoj i obrazovanje podrazumijeva odgoj i obrazovanje koji odgovara na različite odgojno-obrazovne potrebe sve djece i svih učenika, a temelji se na uključivanju i ravnopravnom sudjelovanju svih u odgojno-obrazovnom procesu i životu školskih zajednica. Podrazumijeva poticajno i podržavajuće školsko okruženje, kvalitetne i uspješne škole te okruženje senzibilizirano za socijalno uključivanje. U Standardu za školske knjižnice o djelatnostima i zadaćama školske knjižnice (Čl. 3.) navodi se pomoći učenicima s posebnim potrebama, rad s učenicima s teškoćama u čitanju i pisanju, slijepima i slabovidnjima, rad s darovitim učenicima te rad s učenicima pripadnicima nacionalnih manjina u suradnji s pojedinim stručnim službama, ostalim stručnim suradnicima, učiteljima, nastavnicima i odgajateljima. Slijedom tih dviju tvrdnji možemo zaključiti da bi se svaka kvalitetna školska knjižnica, u tom slučaju, mogla smatrati najmanje restriktivnom (ograničavajućom), odnosno najpoticajnijom okolinom za djetetov razvoj koja mu omogućuje maksimalno uključivanje u sve odgojno-obrazovne aktivnosti uz potrebnu prilagodbu. No između onoga što je moguće pretpostaviti, onoga čemu želimo težiti i onoga što realno možemo postići, potrebno nam je uspostaviti svojevrsnu mjeru.

Mjesto školske knjižnice u programu inkluzivnog odgoja i obrazovanja

Školske knjižničare prema tome ne treba zavesti ideja da se sav program inkluzivnog odgoja i obrazovanja određene škole odvija kroz sustav školske knjižnice, kao što ih ne treba uznemiravati činjenica da se u Okviru za poticanje i prilagodbu iskustava učenja te vrednovanje postignuća djece i učenika s teškoćama školski knjižničari ne navode kao dio tima stručnih suradnika (eduksijski rehabilitator, logoped, socijalni pedagog, pedagog i psiholog). U ovom slučaju školskim je knjižničarima mjesto u Timu za podršku koji sluša i slijedi preporuke tima stručnih suradnika s ciljem kvalitetnog provođenja inkluzivne odgojno-obrazovne prakse u određenoj osnovnoj školi i lokalnoj zajednici kojoj njezini polaznici pripadaju.

Vodeći se Zakonom o knjižnicama, Standardom za školske knjižnice, UNESCO-ovim Manifestom za školske knjižnice te IFLA-inim Smjernicama za školske knjižnice Đurđica Krčmar Zalar, školska knjižničarka OŠ prof. Franje Viktora Šignjara u Virju u formiranju fonda školske knjižnice nastoji osigurati kvalitetne resurse, izvore znanja i naslove knjiga prilagođene,

i primjerene, provođenju programa inkluzivnog odgoja i obrazovanja te svim korisnicima školske knjižnice omogućiti jednakost poticajno okruženje za učenje, pružiti odgojno-obrazovnu podršku i ukazati na to da u školskoj knjižnici svatko može zadovoljiti svoje individualne potrebe.

Školska je knjižničarka uključena u rad Tima za kvalitetu škole i Tima za izradu školskog kurikuluma. Redovito i vrlo uspješno ostvaruje suradnju s ostalim stručnim suradnicama – logopedicom i pedagogicom, učiteljima, učenicima i roditeljima, ali i odgajiteljima i stručnim suradnicima Dječjeg vrtića „Zrno“ Virje.

Projekt *Bajkoljupci* kao pomoći učenicima prvih razreda pri ovladavanju čitanjem

Početkom školske godine, tijekom planiranja godišnjeg plana i programa školske knjižnice vodilo se računa o tome da su u osnovnoškolskom obrazovanju polaznici prvih razreda, u odnosu na ostale učenike koji su ovladali vještinom čitanja i pisanja kao osnovom svakog drugog oblika učenja i postizanja uspjeha, u određenoj mjeri ranjiva učenička skupina kojoj je potrebna dodatna pomoći i podrška u prilagodbi i prijelazu iz predškolskog sustava u sustav osnovnoškolskog obrazovanja. Pri tome valja imati na umu da su polaznici prvih razreda učenici sa specifičnom privremenom teškoćom nemogućnosti čitanja i pisanja kojima je potrebna tek privremena i ograničena podrška dok ne ovladaju navedenim vještinama. Knjižničarka je o ideji o projektu *Bajkoljupci*, koji bi pomogao prvačićima u prilagodbi i ovladavanju vještinama čitanja, razgovarala sa stručnim suradnicima; logopedicom Ivanom Radić iz OŠ prof. Franje Viktora Šignjara i pedagogom Filipom Adakovićem u Dječjem vrtiću „Zrno“, Virje koji su dali podršku u prepoznavanju potrebe za dodatnim stvaranjem pozitivnog odnosa prema čitanju, razvoju čitalačkih kompetencija te pismenosti općenito, razvijanju interesa za knjigu i samostalno čitanje. Cilj projekta *Bajkoljupci* je zajedničkim čitanjem bajki naglas prvih petnaest minuta prvog sata prvog dana u radnom tjednu potaknuti prvačice da lakše usvoje tehniku čitanja te razviju naviku redovitog čitanja i posuđivanja knjiga u knjižnici. Očekivani ishod projekta je da učenici što prije i što lakše svladaju tehniku čitanja do razine kada mogu samostalno nastaviti redovito i kontinuirano čitati naglas, sami ili pred drugima, te sa svojim novostečenim vještinama imati priliku razviti sve svoje potencijale i uspješno se integrirati u osnovnoškolski sustav jednakih mogućnosti kroz različite interakcije i u različitim okruženjima.

Ivana Radić, logopedica OŠ prof. Franje Viktora Šignjara, Virje:

„Djeca u dobi od šest godina počinju formirati sliku o sebi na temelju usporedbe sa svojim vršnjacima. Pred polazak u školu ulaze u fazu mirovanja te sa strane promatralju što se oko njih događa. U ovoj dobi između šest i sedam godina značajno napreduju u mnogim područjima koja su bitna prilikom polaska u školu. To su prostorni odnosi, vremenski odnosi, koncentracija, govorni razvoj i predvještine čitanja, matematičke vještine, grafomotorika. Sve navedeno je naravno idealna slika za tu dob, no uvijek postoje djeca koja iz nekih razloga nemaju dovoljno razvijene te vještine. Kod neke djece prisutne su teškoće u području govorno-jezičnog razvoja koje se očituju kao teškoće u artikulaciji, odnosno pravilnom izgovoru glasova te nedovoljno razvijene glasovne analize i sinteze bitne za pravilan razvoj tehnike čitanja. Stoga je njima potrebno posvetiti pažnju i pružiti im pomoć kroz dodatne aktivnosti kako bi imali jednaku mogućnost savladati predvještine potrebne za daljnji napredak.“

Filip Adaković, pedagog u Dječjem vrtiću „Zrno“, Virje:

„Projekt *Bajkoljupci* hvale je vrijedna ideja za svu djecu koja iz predškolskog sustava prelaze u osnovnoškolski te se pritom susreću sa mnogobrojnim novim izazovima. Rad na predčitalačkim vještinama i na području početnog čitanja osobito će dobro doći djeci koja nisu polazila redovni program predškolskog odgoja i obrazovanja, veći su samo godinu dana prije upisa u prvi razred bili polaznici programa predškole. Djeca koja u godini prije škole polaze redovni program predškolskog odgoja i obrazovanja (tako zvani

desetosatni primarni program), a pogotovo ona djeca koja su u isti taj redovni program bila upisana od svoje ranije dobi, odnosno više godina, neusporedivo su samostalnija, imaju bolju početnu poziciju za razvoj potrebnih kompetencija u godini prije škole te u većoj mjeri ovlađuju glasovnom sintezom i analizom od vršnjaka iz programa predškole. I za jedne i za druge u prvim tjednima osnovnoškolskog obrazovanja od velikog značaja bile bi dodatne aktivnosti u području predčitalačkih vještina kako bi im se prijelaz iz sustava u sustava donekle olakšao, a budući da djeca ne mogu savladati vještinu čitanja ako nisu savladali glasovnu sintezu i analizu, ovakav program je i više nego dobrodošao.“

Iako je projekt *Bajkoljupci* još uvijek u fazi provođenja, može se reći da je vrlo dobro prihvaćen od strane učiteljica prvih razreda i njihovih učenika te da se vrlo uspješno razvija, a konačni će rezultati biti predstavljeni u jednom od budućih brojeva „Sveska“.

Bajkoljupci

HRVATSKA MREŽA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA

Dejana Bedeković, IV. osnovna škola Bjelovar

Hrvatska mreža školskih knjižničara prosvjetna je strukovna udruga koja već deset godina okuplja školske knjižničare. Članovi udruge pokrenuli su više projekata mrežne suradnje, od kojih je najpoznatiji Repozitorij UDkoz na portalu: www.knjiznici.hr. Repozitorij je dobio brojne nagrade i priznanja: 1. nagrada na CARNetovoj konferenciji CUC 2007., 1. nagradu na Wiki Webfestivalu 2007. i 2. mjesto za predstavljanje plakatom na međunarodnoj konferenciji LIDA 2007. Ohrabreni uspjesima i pohvalama, tvorci spomenutog repozitorija Ivana Vladilo, Josip Rihtarić, Tihomir Đundžerović, Elda Plisko Horvat, Vahida Halaba, Svjetlana Jurlin Livić, Marija Bilić-Prcić, Nataša Mesić Muharemi, Draženka Stančić, Vedran Škarica, Milena Klanjac i Ana Sudarević osnovali su udrugu za vrijeme Proljetne škole školskih knjižničara u Zadru 23. travnja 2009.

Osnivači HMŠK-a

Promicanje razvoja informacijskog društva, školskog knjižničarstva i mrežne suradnje knjižničara

Udruga je osnovana s ciljem promicanja razvoja informacijskoga društva kao javnog interesa u izgradnji hrvatskoga gospodarstva utemeljenog na društvu znanja, promicanja kvalitete školskog knjižničarstva, posebice promicanje mrežne suradnje školskih knjižničara s korisnicima školskih knjižnica te s drugim osobama zainteresiranim za školsko knjižničarstvo. Svrha Udruge je promicanje aktivnosti koje utječu na cjeloživotno obrazovanje pojedinca. Već nekoliko godina članovi Udruge sudjeluju u Danima otvorenih vrata Udruge i na tečajevima Centra za civilne inicijative na kojima se kontinuirano usavršavaju. HMŠK trenutno broji 258 članova. Udruga u svom radu i projektima surađuje s Agencijom za odgoj i obrazovanje, Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom, Hrvatskim knjižničarskim društvom, Hrvatskom udrugom školskih knjižničara, Hrvatskim čitateljskim društvom, Hrvatskim društvom književnika, Hrvatskim društvom za djecu i mlade, Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zadru i drugim institucijama, nakladnicima i književnicima.

Vodstvo Udruge čine školski knjižničari iz cijele Hrvatske

Sadašnji je predsjednik Udruge Josip Strija, knjižničar u Gimnaziji Petra Preradovića, Virovitica (josip.strija@knjiznicari.hr), tajnica Dejana Bedeković, knjižničarka u IV. osnovnoj školi Bjelovar (dejana.kurtovic@knjiznicari.hr), a članovi Upravnoga odbora su Nataša Mesić Muharemi, knjižničarka savjetnica u OŠ Darda, (natasa.mesic.muharemi@knjiznicari.hr), Elda Pliško Horvat, knjižničarka mentorica u Talijanskoj srednjoj školi - Scuola Media Superiore Italiana "Dante Alighieri" Pula – Pola (elda.plisko.horvat@knjiznicari.hr), Ivana Štimec-Sajko, knjižničarka savjetnica u Graditeljskoj, prirodoslovnoj i rudarskoj školi Varaždin (knjiznica.gprs@gmail.com) i Bojan Lazić, knjižničar mentor u OŠ Bršadin (bojan.lazic@knjiznicari.hr).

Nakon osnivanja Udruge, uspješno je organiziran posjet i stručno usavršavanje u IBO školi u Beču radi upoznavanja s jednim od najuspješnijih odgojno-obrazovnih sustava te načinom implementacije informacijske pismenosti u školski kurikulum. Nakon toga članovi HMŠK-a organizirali su i počeli provoditi kviz za poticanje čitanja Čitanjem do zvijezda i radionicu uporabe web 2.0 tehnologija *Naše niti u 2.0 mreži*.

Webinari kao oblik mrežne suradnje i stručnog usavršavanja

U sklopu Udruge održano je više od 20 radionica o mrežnoj suradnji na županijskim stručnim vijećima školskih knjižničara, a 2012. prvi webinar o putu naše članice na IASL konferenciju pod nazivom *The Shifting Sands of School Librarianship* (Doha, Katar, 2012.). Od tada je održano još šest webinara, a teme su bile: *Moderne društvene igre u školi* (Dejan Šiptar, 13. 3. 2019.), *Informacijske kompetencije za učenice i učenike – Oblikovanje i planiranje knjižničnih ponuda* (Ivana Štimec-Sajko, 17. 12. 2018.), *Društvene igre u knjižnici* (Zrinka Hrženjak, 29. 11. 2018.), *Medijska pedagogija i knjižnica* (Dejana Bedeković, 10. 10. 2018.), *GDPR u školskim knjižnicama* (Josip Strija, 6. 7. 2018.), i webinar povodom Međunarodnog dana volontera (Sandra Vidović i Damira Marušić, 5. 12. 2017.).

Potpore školskim knjižničarima u pokretanju vlastitih projekata, programa i aktivnosti

Hrvatska mreža školskih knjižničara je udruga koja pruža (ponajprije logističku) potporu školskim knjižničarima u pokretanju i provedbi projekata, programa i aktivnosti, omogućuje javljanje na natječaje na koje se mogu prijaviti samo udruge, omogućuje dobivanje donacija, sponzora i potpora za projekte korištenjem žiro-računa udruge. Od 2011. u organizaciji Udruge, osim na Repozitoriju UDKo2, članovi mogu sudjelovati u radu nekoliko projekata: Čitamo mi, u obitelji svi, *Tulum s(l)ova*, Čitanjem do zvijezda, *Međuškolski književni kviz BBŽ, Ruža međimurska i Daj šapi glas!*. Projekti Čitamo mi, u obitelji svi (Family reading time) i *Tulum s(l)ova (Ow(l)etter party)* su na stranici ELINET-a (European Literacy Policy Network / Europska mreža za poticanje pismenosti) uvršteni među izvrsne primjere dobre prakse u Europskoj uniji: <http://www.elinet.eu/good-practice/examples-of-good-practice/>. Svi su projekti dobili pozitivno mišljenje i potporu Agencije za odgoj i obrazovanje i nadležnoga Ministarstva. Ovi projekti danas uključuju tisuće djece osnovnoškolske i srednjoškolske dobi i 300-tinjak knjižničara i učitelja diljem Hrvatske.

U školskoj godini 2016./2017. u sklopu projekta Čitamo mi, u obitelji svi, a u povodu Međunarodnog dana obitelji, članovi Udruge su pokrenuli prvi nacionalni natječaj *Snimi film i opremi svoju školsku knjižnicu*, u svrhu promocije projekta i školskih knjižnica kao mjesta za ugordan boravak djece i čitanje. Cilj je natječaja bio da učenici koji su sudjelovali u projektu, na zabavan, originalan, maštovit i inovativan način kroz film prikažu ljepotu obiteljskog čitanja pod mentorstvom svojih učitelja i knjižničara. Nagradu je 2016./17. odnio učenik Lovro Blažon iz OŠ Podturen. Posebno koncipiran film "15 minuta dnevno" ostaje vrlo vrijedan dokaz ostvarenih nastojanja približavanja pisane riječi učenicima, poticanja čitanja od najranije dobi i stvaranje novih generacija zaljubljenika u knjigu. (J. Strija)

Lovro Blažon prisrbio svojoj knjižnici sofу

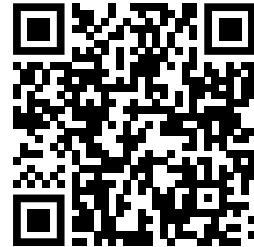
Predsjednica, tajnica i članovi UO-a na sajmu knjiga u Puli 2014.

Aktivno predstavljanje rada Udruge na stručnim skupovima

Svake druge godine zainteresiranim članovima omogućuje se sudjelovanje na svim važnijim događanjima i skupovima vezanima uz struku. Prije tri godine rad Udruge je predstavila kolegica Majda Milevoj Klapčić na Znanstveno-stručnom skupu s međunarodnom suradnjom *Dijete, knjiga i novi mediji* (Split, 2016.), kolegica Jadranka Gabriša Perković predstavila je Udrugu na međunarodnom stručnom skupu *Knjižnica – središte znanja i zabave* (Karlovac, 2014.).

Svaki član HMŠK-a može predložiti i prijaviti projekt Udrudi koji Upravni odbor stavlja na razmatranje. Svojim angažmanom na razvoju vještine čitanja kod učenika i raznim drugim projektima informacijske pismenosti, umjesto prepuštanju očaju i apatiji, knjižničar član Udruge uspijeva potaknuti entuzijazam i animirati druge kolege na

volonterski rad radi općeg dobra te promiče ciljeve Udruge. Za pretpostaviti je da će navedeno prepoznati i šira sredina. Ako se želite priključiti Hrvatskoj mreži školskih knjižničara i sudjelovati u projektima, više možete saznati na stranicama Udruge:

Također se možete prijaviti na newsletter Udruge, koji je pokrenut u svibnju 2017. s ciljem upoznavanja članova, prijatelja i suradnika s novostima i radom Udruge:

RADIONICE GLAGOLJICE

Margareta Miloš, Srednja škola „August Šenoa“ Garešnica

U povodu Europske godine kulturne baštine u knjižnici Srednje škole „August Šenoa“ Garešnica smo se tijekom šk. god. 2018./2019. intenzivno bavili hrvatskom baštinom, s naglaskom na glagoljicu. Glagoljica nam je bila tema jednog dijela odgojno-obrazovnog rada te kulturne i javne djelatnost školske knjižnice. Osnovni cilj svih aktivnosti bio je osvijestiti, razumjeti i očuvati jedinstvenu vrijednost glagoljice kao jednog od temelja naše pismenosti i istinskog dragulja hrvatske baštine. U tome duhu, a povodom Dana školske knjižnice 26. rujna, s mladim knjižničarima održana je radionica izrade straničnika na glagoljici. Straničnike već tradicionalno izrađujemo povodom obilježavanja Dana školske knjižnice jer djeluju motivirajuće i dodatna su podrška aktivnostima za poticanje čitanja.

Nakon toga u knjižnicu je došla pripravnica, magistra informacijskih znanosti Daria Marić, koja nas je upoznala

s projektom *Digitalizacija, bibliografska obrada i istraživanje tekstova zadarsko-šibenskog područja iz razdoblja do kraja 19. st. pisanih glagoljicom, bosančicom i latinicom* na kojem je radila tijekom studija u Zadru. Naime, digitalizirajući stare glagoljske rukopise s otoka Oliba, zajedno s kolegicama, pronašla je ukrašene inicijale slova S na kojima su bila nacrtana različita lica. Učenici su bili oduševljeni ukrašenim inicijalima koji se mogu smatrati bogatstvom zbirke koju su digitalizirale te prvim poznatim zadarsko-šibenskim smješkićima (smajlićima). Potaknuta pozitivnim reakcijama naših učenika na predstavljene im sadržaje, predložila sam kolegici knjižničarki Osnovne škole Garešnica Margareti Cvitanović suradnju u vidu radionice. Ona je prihvatala inicijativu te smo osmislice radionicu koju smo nazvale *Igre s glagoljicom*. Suradnja je ostvarena 2. studenoga 2018. godine. Uvod u radionicu bila je prezentacija pripravnice Darije Marić

koja je mlade knjižničare upoznala s projektom digitalizacije pisane baštine – objasnila je učenicima što su, kako i zašto radili te im pokazala fotografije glagoljskih smješkića. Zbog mnoštva zanimljivih sadržaja (kviz, osmosmjerke, križaljke, vježbe čitanja) i interesa učenika, dogovoreno je da

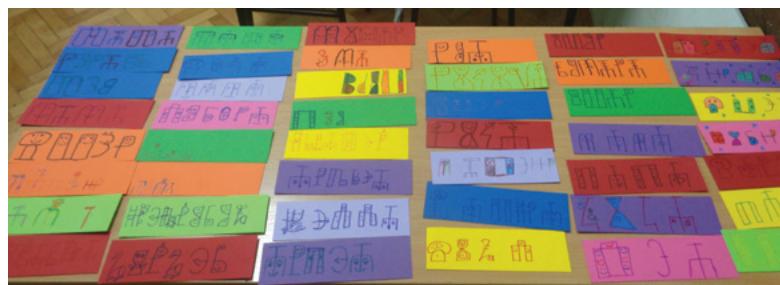

Igre s glagoljicom

radionica iz jednoga susreta preraste u dva, na obostrano zadovoljstvo. Usput se rodila i ideja o suradnji s učiteljicama četvrtih razreda osnovne škole koje ove godine, na dodatnoj nastavi iz Hrvatskoga jezika, poučavaju o glagoljici. Tako je 26. studenoga 2018., u predprostoru knjižnice koji funkcioniра kao proširena čitaonica, održana radionica na kojoj smo kolegica Marić i ja u uvodu četvrtašima ukratko predstavile uglatu „hrvatsku“ glagoljicu, projekt digitalizacije starih glagoljskih tekstova te zadarsko-šibenske smješkiće. Nakon toga, četvrtići su na pripremljene papiere u boji pisali i crtali, kreirajući vlastite straničnike s tekstrom i vlastitim smješkićima na glagoljici. Rezultat je bio iznad očekivanja.

Učenici su bili vrlo motivirani. Posebno su se, naravno, istaknuli straničnici s crtežima na glagoljičnim slovima koji su bili inspirirani smješkićima iz digitaliziranih rukopisa. Potaknute uspjehom na radionicama, odlučile smo da će i simbolični poklončići, koje svake godine učenicima i nastavnicima dijelimo na školskom božićnom programu, imati veze s glagoljicom. Na prigodnom straničniku čestitale smo svima Božić na glagoljici i latinici.

Početkom drugog polugodišta naše su aktivnosti popraćene na službenoj stranici projekta *Written heritage – Pisana*

Straničnici učenika četvrtog razreda

baština, a u povodu obilježavanja Međunarodnog dana materinskog jezika i Dana hrvatske glagoljice. Mladi knjižničari su napravili prigodni pano s Preradovićevom pjesmom *Rodu o jeziku* i Matoševim tekstrom o hrvatskom jeziku na latinici s transliteracijom na glagoljicu te fotografijama glagoljskih smješkića. Osim toga, u knjižnici je postavljena izložba knjiga o hrvatskom jeziku i glagoljici, među kojima se posebno ističe faksimil *Brevijara po zakonu rimskoga dvora iz 1491.*, koji je školska knjižnica dobila na dar od Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Ovaj članak nastao je baš uoči naše druge radionice na kojoj ćemo se igrati s glagoljicom s kolegama iz osnovne škole,

Izložba knjiga u knjižnici

a u planu je još i radionica glagoljaške kaligrafije koju ćemo realizirati u suradnji s mladim akademskim slikarom Igorom Vujatovićem.

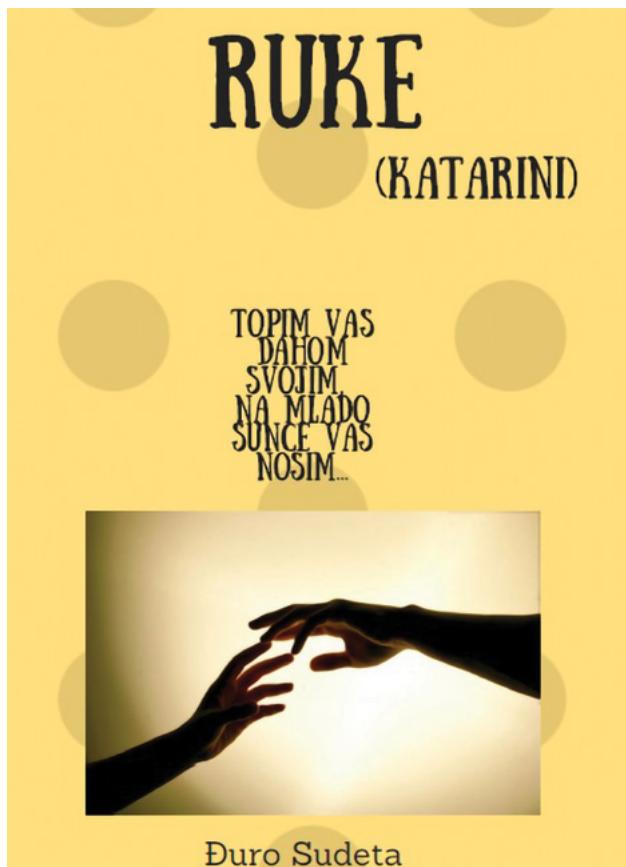
PROJEKT POSVOJENI PISAC ĐURO SUDETA

Tanja Nad, OŠ Ivanska

Prošle školske godine u OŠ Ivanska proveden je projekt pod nazivom *Posvojeni pisac Đuro Sudeta*. Cilj projekta bio je razvijanje pozitivnih osjećaja prema zavičajnoj duhovnoj i materijalnoj baštini te razvijanje svijesti učenika o kulturnom i povijesnom zavičajnom naslijeđu istraživanjem i kreativnim stvaranjem. „Kako se zove kuća u koju ulaziš kao slijepac, a izlaziš dobra vida? Tko kazuje gomilu priča, a nema ni grla ni jezika?“ Ovim

zagonetkama započeo je nastavni sat učenika osmih razreda. Nakon što su ponovili znanje o zagonetkama i prisjetili se mnogih, knjižničarka im je održala kratko predavanje o povijesti knjižnica u Hrvatskoj te o značenju pojmove „univerzalna decimalna klasifikacija“ i „signatura“. Po završetku sata, uz pomoć knjižničarke, računalno su pretražili katalog knjižnice i popisali literaturu o zavičajnom piscu Đuri Sudeti.

Na radionici učenici su interpretirali Sudetine pjesme. Na početku sata u rombove su ispisivali riječi i dijelove stihova koji opravdavaju početak pjesme. Cilj je bio približiti te pojASNITI poruke pjesama, spoznati motive na kojima se temelje pjesme, naći im smisao u cjelini te ponijeti poruke kao trajnu vrijednost. Usljedila je izrada postera Sudetih pjesama s ispisanim najljepšim stihovima. Učenici su postere izradili na računalima pomoću web alata.

Sudetine pjesme – poster

„Razgovor sa sjenom“ dramska je igra u kojoj su učenici zajedno s nastavnicom Hrvatskoga jezika u paru pripremali improvizacije. Preuzeli su uloge novinarke i Đure Sudete te ušli u zamišljeni svijet. Dok su parovi prikazivali svoju improvizaciju, ostali su gledali. Gledatelji nisu bili u ulozi. Sadržaj improvizacije je bio zadan, a tematizirao je život i djelo lika.

Školska knjižničarka raspisala je literarni i novinarski natječaj. Učenici su trebali napisati rad prema zadatku. Tako je zadatak učenika petog razreda bio pročitati Sudetinu nedovršenu pripovijest „Vuci“ i napisati završetak. Učenici šestog razreda su na temelju pisama oblikovali anegdote iz Sudetina života. Zadatak učenika sedmog razreda bio je proučiti pisma i napisati vijest o uzbudljivom dijelu pisma, a učenici osmog razreda su na jedan dan postali jedan od glavnih likova fantastične pripovijesti „Mor“, Šu, te su pisali pismo Moru. Odabrani su najoriginalniji literarni i novinarski radovi i nagrađeni su vrijednim nagradama.

Ovogodišnju Noć knjige učenici i učitelji naše škole posvetili su zavičajnom piscu. Program su nazvali *Đuro Sudeta u svijetu medija i mašte*, a obilježile su ga radionice na kojima je sudjelovalo 30-ak učenika predmetne nastave. Na početku događanja pogledali su i poslušali dramsko-scensku igru „Razgovor sa sjenom“ prilikom koje su upoznali život i djelo Đure Sudete. Usljedila je novinarska radionica na kojoj je učenike knjižničarka upoznala s novinarskim radom Đure Sudete. Saznali su da je izdavao šaljivi list „Čuč“ te su se upoznali sa sadržaj lista. Kako se pisac često šalio na svoj račun, učenici su osmišljavali šaljive pričice o Sudeti koje su upotpunili karikaturama te na taj način izradili šaljivi list o zavičajnom piscu.

Na glazbenoj radionici učenici su osmislili glazbeni dio za šaljivi list služeći se informacijama koje su dotad prikupili. Potom su osmislili i izveli govorenou najavnicu za fantastičnu pripovijest „Mor“. Služili su se dijelovima teksta iz pripovijesti. Uz pomoć nastavnika Likovne kulture plošnim su rasterima prikazali dio teksta iz Sudetih pisama.

Usljedila je dramatizacija pripovijesti „Vuci“, a potom osmišljavanje TV emisije u kojoj bi gostovao Đuro Sudeta. Noć knjige obilježio je i kviz znanja, a također su uručene nagrade autorima najoriginalnijih literarnih i novinarskih ostvaraja.

Dani Đure Sudete manifestacija je koja se svake godine obilježava u travnju u spomen na zavičajnog pisca. Učenici su pripremili vrijednu izložbu.

Projekt smo predstavili javnosti povodom obilježavanja Dana škole. Tada smo cijelokupni rad prikazali u obliku TV emisije pod nazivom *Licem u lice s Đurom Sudetom*. U program emisije uvršten je razgovor novinarske s piscem, izvođenje igrokaza „Vuci“, predstavljanje šaljivog lista, skeč, reportaža o likovnim radovima, prikaz starih igara, a svaku aktivnost zbor je najavio glazbenim dijelovima, najavnicama. Filmska družina snimila je program, a vrijedan videouradak bogati našu zavičajnu zbirku. Tijekom provođenja projekta nastala je dvojezična audiovizualna slikovnica prema fantastičnoj pripovijesti „Mor“ koju smo, kao i šaljivi list o Đuri Sudeti, tiskali.

Dramatizacija pripovijesti „Vuci“

DOMAĆA KNJIŽEVNOST KAO BAŠTINA

Damir Najmenik, Srednja škola „Stjepan Ivšić“

I ove su godine Srednja škola „Stjepan Ivšić“ i Ogranak Matice hrvatske iz Orahovice za sve svoje sugrađane u Mjesecu hrvatske knjige osigurali nekoliko zanimljivih događaja. Prvi je gost bio Božidar Petrač, književni povjesničar, kritičar, antologičar, prevoditelj, pjesnik i publicist, nekadašnji savjetnik predsjednika Republike Hrvatske Franje Tuđmana te aktualni književni tajnik Matice hrvatske.

Božidar Petrač uvijek je zanimljiv sugovornik i čovjek koji iza sebe ima niz sjajnih književnih uradaka i veliko životno iskustvo. Predstavljajući svoja djela kazao je: „Posebno sam ponosan na poeziju o Domovinskom ratu. Dakle, to nisu misli i proza, već umjetnička riječ posvećena domovini i borbi za samostalnost naše lijepe Hrvatske. Isto tako, često na ovakvim susretima volim istaknuti svoja djela inspirirana likom i djelom Franje Asiškog te zbirku pjesama „Cedulje sestri Klari“. Program su uljepšale učenice Ela Felendeš i Helena Paulić interpretacijama Petračevih pjesama.

Nakon toga, u mjesecu kada obilježavamo stradanje i pad

alata. Iščitavajući četiri odlomka koji govore o užasu rata, pokušao je doprijeti do mladih kako bi znali cijeniti svoje roditelje, sestre i braću i sve što imaju oko sebe.

Mjesec hrvatske knjige zaključile su 20. studenoga profesorice s Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Lahorka Plejić Poje i Evelinu Rudan, koje su učenicima i profesorima predstavile ediciju Matice hrvatske *Stoljeća hrvatske književnosti* s posebnim osvrtom na velikane hrvatske književnosti Marka Marulića i Josipa Pupačića. Lahorka Plejić Poje govorila je, između ostalog, i o aktualnoj polemici oko školske lektire, tj. o tome ima li u današnje vrijeme mjesta za Marulića: „Neki kažu da su Marulićeva djela tradicija i da mora ostati, neki pak kažu da su prestara i da učenicima treba suvremena književnost. Moje je mišljenje da Marulić treba i dalje uvoditi jer su njegova djela dio hrvatske kulturne baštine, ali i imaju vrijednost kao umjetnost rječi ili lijepo oblikovana poruka, a Marulić je jednako smislen kao i nekada.“ Svi nazočni bili su prepuni dojmova. Evelina Rudan čitala je pjesme Josipa Pupačića i istaknula: „Uz ‘Barbaru’ Ivana Slaminga i ‘Ti koja imaš nevinije ruke’ Vesne Parun, pjesma Josipa Pupačića ‘More’ je jedna od pjesama koja je i uglazbljena. Da Pupačić nije ništa drugo napisao osim pjesama ‘More’, ‘Tri moja brata i ja’ i ‘Moj križ svejedno gori’, već bi najsajnije svijetlio u vrtu što se zove hrvatska poezija, a znamo da je u svom kratkom životu stvorio i mnoštvo drugih sjajnih pjesama koje ga čine jednim od najplodnijih hrvatskih liričara.“

Gostovanje Božidara Petrača

Vukovara, 9. studenoga održana je promocija knjige Marijana Gubine „260 dana“. Uz promociju predstavljen je i Gubinin projekt *Mirotvorac* namijenjen upravo srednjoškolcima. U svom je romanu Gubina opisao 260 svojih dana pakla u logoru, ali želja mu je bila pokazati današnjim generacijama koliko bi trebali biti zahvalni na slobodi koju imaju, na zdravlju i životu oko sebe. Upravo zbog toga pokrenut je projekt *Mirotvorac*, u kojem autor koristi roman kao jednu vrstu

Predstavljanje edicije „Stoljeća hrvatske književnosti“

OSNOVNOJ ŠKOLI „ĐURO ESTER“ KOPRIVNICA PRVO MJESTO NA NACIONALNOM KVIZU EUROPSKA GODINA KULTURNE BAŠTINE

Nikolina Sabolić, OŠ „Đuro Ester“ Koprivnica

U organizaciji više savjetnice za stručne suradnike knjižničare Adele Granić iz Agencije za odgoj i obrazovanje i Josipa Rihtarića, predsjednika Hrvatske mreže školskih knjižničara krajem 2018. godine, koju je Europska komisija proglašila Europskom godinom kulturne baštine, održan je međuškolski kviz znanja o poznавању nacionalне културе. U kvizu su sudjelovala 143 učenika osmog razreda iz 31 hrvatske osnovne škole. Kviz za osnovce održan je u školskim knjižnicama u utorak 18. prosinca online u alatu Kahoot, putem komunikacijskog i kolaboracijskog alata Adobe Connect, a ostvaren je u suradnji knjižničara iz 15 hrvatskih županija, uključujući Grad Zagreb.

Učenici sudjeluju na kvizu

Iz Koprivničko-križevačke županije sudjelovala je samo Osnovna škola „Đuro Ester“ Koprivnica, koja je i odnijela prvo mjesto. Školu su predstavljali osmaši Nikica Stančić, Lukas Puž, Dorian Tarle, Ivan Lalić i Ema Pintarić. Svi učenici postigli su izvrsne rezultate, a sam vrh natjecanja zauzela je Nikica Stančić. Nikica je svoja znanja o hrvatskoj kulturi, baštini i tradiciji stekla i na školskoj izvannastavnoj aktivnosti Građanski odgoj.

Nika Stančić primila je priznanje za osvojeno 1. mjesto

Učenici su u kvizu pokazali poznavanje hrvatske materijalne i nematerijalne kulturne baštine, kao i baštine pod posebnom zaštitom Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO). Svi učenici dobili su pohvalnice za sudjelovanje u kvizu, a Nikica i posebno priznanje AZOO-a i HMŠK-a za svoj uspjeh.

Kviz je organiziran i za učenike srednjih škola te je okupio 53 učenika iz 11 hrvatskih srednjih škola.

U provedenoj evaluaciji kviza sudionici su istaknuli zadovoljstvo ovakvim oblikom obilježavanja značajnih datuma, stoga su knjižničari pozvani na samostalnu organizaciju kvizova, povezivanje partnera te uključivanje učenika u izradu kviza, dok je viša savjetnica Granić najavila sljedeći kviz u vlastitoj organizaciji povodom Dana Europe (9.5.2019.) i Europskog dana jezika (26.9.2019.).

ŠTITIMO LI DOBRO I DOVOLJNO SVOJE OSOBNE PODATKE?

Andrea Petrić, Tehnička škola Bjelovar; Marija Ježek, Obrtnička škola Bjelovar

U vremenima kad smo okruženi internetom i kad je on postao naša svakodnevica, svaki razgovor o situacijama koje se na njemu odvijaju dobro je došao. Internet vrvi pogrešnim informacijama, lažnim stranicama, nepouzdanim društvenim mrežama i „nepoznatim“ osobama. Činjenica je da nikada ne znamo tko je s druge strane ekrana te na taj način upadamo u zamke interneta. Povodom Europskog dana zaštite osobnih podataka (28. siječnja) i Dana sigurnijeg interneta (5. veljače) u Knjižnici Tehničke i Obrtničke škole

u Bjelovaru održano je interaktivno predavanje o načinima zaštite osobnih podataka i ponašanju na internetu. Učenici obje škole na visokom su nivou raspravljali o internetu jer su njegovi aktivni korisnici.

Na samom početku knjižničarke su provjerile učeničko znanje o tome što su to osobni podaci i koje bi podatke oni naveli kao svoje osobne podatke. Korišten je digitalni alat Mentimeter, koji korisniku (predavaču) omogućuje postavljanje pitanja i prikupljanja povratnih informacija za

vrijeme prezentacije. Učenici su pokušali odgovoriti na pitanje „Što su osobni podaci?“ uz pomoć svojih mobilnih uređaja (nisu se previše udaljavali od svoje svakodnevice), a sve što im je bilo potrebno za pristup bili su kod i poveznica. Kad su se svi njihovi odgovori prikazali na projekcijskom platnu, iznenadili su se koliko zapravo malo znaju o osobnim podacima.

Učenici su pogledali kratak video tijekom kojega su postali svjesni koliko informacija sami o sebi, nesvesno, stavljaju na internet. Naime, tim hakera je u suradnji s glavnim akterom priče, istražio ljudе s kojima se susreo te je tijekom susreta znao sve o njima - od bankovnog računa do adrese i života. Tijekom razgovora mnogi su učenici iznijeli vlastita iskustva o ovoj problematici.

Veliki otpor učenika osjetio se na spomen Wikipedije koju svi svakodnevno koriste. Naime, učenicima je najbrži način dolaska do informacija netom spomenuta stranica, a knjižničarke su im savjetovale da ju ne koriste. Uputile su ih na provjeru autora, korištenje dodatnih izvora, provjeru datuma objave određene vijesti te promišljanje o pročitanome (IFLA-in poster „Kako prepoznati lažne vijesti“).

Najzanimljiviji dio bio je vezan uz internetsku kupovinu, lažna predstavljanja putem interneta, prodaju lažnih proizvoda, kolačiće, te korištenje besplatne Wi-fi mreže. Većina učenika koristi internet za kupovinu raznih proizvoda te daju svoje osobne podatke na nepouzdanim stranicama. Zauzvrat ne dobiju proizvod koji su naručili ili im se isprazne tekući računi roditelja. Isto tako, puno njih traži prijatelje putem interneta.

Iznošenjem osobnih primjera učenika, došlo se do zaključka kako nikada nismo sigurni tko je s druge strane ekранa.

Korištenje društvenih mreža danas je vrlo popularno pa su knjižničarke učenike suočile s otvaranjem lažnih profila, postavljanjem raznih fotografija na društvene mreže, ali i različitih podataka o našim životima koji mogu doći u ruke krivih ljudi. Nekoliko puta im je ponovljeno da sve što objave jednom na internetu ostaje zauvijek na internetu, bez obzira obrišu li oni to ili ne. Nakon svake nove izložene situacije učenici su postajali sve svjesniji svojih postupaka na internetu i posljedica istih. Knjižničarke su im dale zadatak da prije ikakve objave na internetu dobro razmisle hoće li biti zadovoljni tom objavom i za mjesec dana ili dva.

Ovo je predavanje prilično doprinijelo razvoju kritičkog mišljenja kod učenika, osvješćivanju njihovih stavova, vrednovanju pročitanoga i viđenoga, i istraživanju, odnosno, razvijanju svijesti o internetu i njegovim lošim stranama kojih učenici dotad nisu bili svjesni. Učenici će nakon ovog druženja sigurno biti malo bolji internetski kritičari, informacije će provjeriti nekoliko puta, saznati tko iza njih stoji, neće davati svoje osobne podatke na mjestima gdje to stvarno nije potrebno. I, naravno, sami će promisliti jesu li kolačići (eng. cookies) dobra ili loša stvar te kako izvući najbolje za sebe iz gomile podataka kojima se svakodnevno puni virtualni prostor.

PREDSTAVLJANJE KNJIŽEVNIKA NA ZANIMLJIV NAČIN

Biljana Barišić Mudri, Gimnazija Bjelovar

Svjetski dan pjesništva u školskoj je knjižnici Gimnazije Bjelovar obilježen književnom večeri u čast književniku Antunu Gustavu Matošu. S obzirom na to da se u gimnazijskim programima razdoblje moderne obrađuje u trećim razredima, ova je književna večer bila namijenjena upravo tim učenicima, ali i ostalim ljubiteljima A. G. Matoša. Tom je prigodom Matoš predstavljen na malo drukčiji način, a za to je bilo potrebno detaljno istražiti literaturu o njegovom životu i djelovanju.

Učenici su sa školskom knjižničarkom tijekom istraživanja našli na Matoševu „Nedovršenu autobiografiju“ te odlučili utjeloviti lik tog boema. Kako bi predstavljanje bilo zabavno i poučno, učenici su utjelovili i lik njegove majke, ali i likove književnih kritičara kroz čiji su razgovor tijekom prezentacije slušatelji puno saznali o Matošu i njegovom stvaralaštvu. Predstavljanje Matoša pretvoreno je u cijelu predstavu u kojoj su svi bili glumci, od voditelja programa do recitatora. Učenici su pokazali svoja glumačka umijeća, no osim scenskog prikaza, čitali su i ulomke iz pojedinih Matoševih tekstova i izveli nekoliko recitacija Matoševe poezije. Kako

je dosta Matoševih pjesama uglazbljeno, nekoliko smo ih i poslušali. Na kraju su učenici pričali anegdote o Matošu i dobro nasmijali publiku.

Matoš je predstavljen i likovnom izložbom „Trubač sa Seine“, a profesor likovne kulture Miroslav Brletić sve je počastio njegovim portretom i improviziranim „Matošem na klupi“ pokraj kojeg su se mogli fotografirati. Portret „Matoš na klupi“ dugo će ostati uspomena na ovu književnu večer koja je svakako bila novina u školi.

Učenici s „Matošem na klupi“

OBILJEŽAVANJE SVJETSKOG DANA POEZIJE U KNJIŽNICI OŠ „BRAĆA RADIĆ“ KOPRIVNICA

Valentina Mikec, OŠ „Braća Radić“ Koprivnica

UNESCO je 1999. godine proglašio 21. ožujka Svjetskim danom poezije (engl. World Poetry Day) s osnovnim ciljevima širenja bogatstva jezika kroz pjesničko izražavanje, povratka na tradiciju pjesničkih recitala, podupiranja poučavanja poezije, uspostavljanja dijaloga između poezije i drugih umjetnosti te objavljivanja poezije.

Promocija rada mladih umjetnika kroz *Večer poezije i glazbe*

U Osnovnoj školi „Braća Radić“ Koprivnica već se nekoliko godina za redom organizira Večer poezije i glazbe upravo s ciljem obilježavanja Svjetskog dana poezije. Inicijalnu ideju za organizaciju ovakvog događanja dobole su učiteljica razredne nastave Marija Petras i knjižničarka Adrijana Hatadi iz želje da učenicima koji nisu prošli dalje od školske razine smotre literarnog, dramsko-scenskog i novinarskog stvaralaštva LiDraNo, a imali su kvalitetan literarni izričaj ili kazivanje poezije, daju priliku da pokažu svoje sposobnosti pred publikom.

U četvrtak, 21. ožujka 2019. godine održana je ovogodišnja Večer poezije i glazbe, a organizirana je u suradnji s Osnovnom školom Mihovil Pavlek Miškina Đelekovec i Umjetničkom

školom „Fortunat Pintarić“ Koprivnica, a nastupili su učenici obju osnovnih škola te učenici koji istovremeno pohađaju Umjetničku školu.

Uvod u program bila je izvedba pjesme *Tempera* Vedrana Krulića na gitari i knjižničarke Valentine Mikec. Učenici Osnovne škole „Braća Radić“ Koprivnica predstavili su se kazivanjima pjesama hrvatskih pjesnika koje su recitirali na školskoj razini ovogodišnje smotre LiDraNo. Učenici Osnovne škole Mihovil Pavlek Miškina Đelekovec specifičnim su kajkavskim govorom svojega mesta kazivali pjesme svojih sumještana, književnika Paje Kanižaja, Mihovila Pavleka Miškine i Mladena Levaka. U glazbenom dijelu programa nastupili su učenici koji osim osnovne, pohađaju i Umjetničku školu „Fortunat Pintarić“ Koprivnica, a predstavili su se solističkim izvedbama na klaviru, klarinetu i violinu uz pratnju klavira te naslovnim pjesmama iz filmova u izvedbi kvarteta saksofona.

Prva od ovogodišnjih posebnih gostiju Večeri poezije i glazbe bila je pjesnikinja i učiteljica u Osnovnoj školi Mihovil Pavlek Miškina Đelekovec Tatjana Međimorec, a pročitala je vlastiti autorski rad, pjesmu „Proljetna radost“. Na samome kraju programa nastupio je koprivnički radijski voditelj i autor priča za djecu Boris Kralj, koji je pročitao svoju nagrađenu slikovnicu naslova „O mački, ribi i ostalima“.

Kroz organizaciju, kao i kroz bogat, raznovrstan i dinamičan program Večeri poezije i glazbe učenici i profesori njeguju govor kraja iz kojega potječe, tradiciju recitala i poučavanje poezije te povezuju poeziju s glazbenom umjetnošću. Time su zapravo postignuti gotovo svi ciljevi obilježavanja Svjetskoga dana poezije, prema UNESCO-u. Osim toga, istaknuta je važnost, ljepota i ljudskost poezije ne samo u obrazovanju, već i u svakodnevnom životu.

Nastup kvarteta saksofona

KNJIGOLOV JE NAŠA TRADICIJA

Vesna Zvečić, OŠ Ivane Brlić-Mažuranić Virovitica

Knjigolov je natjecanje učenika u pronalaženju knjiga na policama školske knjižnice uz pomoć kartica s podacima o knjigama. Natjecanje je to u znanju, brzini i spretnosti, zamišljeno tako da bude zabavno, ali da se učenici kroz igru osposobe za što bolje snalaženje u prostoru školske knjižnice. Osmislila ga je školska knjižničarka Vesna Zvečić iz OŠ Ivane Brlić-Mažuranić iz Virovitice koja ga sa suradnicima i učenicima organizira već deset godina.

Prvi Knjigolov održan je u školskoj knjižnici 2. travnja 2009. godine povodom Međunarodnog dana dječje knjige. Natjecalo se trideset i dvoje učenika, članova skupine Malih knjižničara. Interes za knjigolovom bio je golem pa se natjecanje ponovilo u listopadu iste godine povodom Međunarodnog mjeseca školskih knjižnica. Otad je nezaobilazni dio proslave ovog mjeseca posvećenog knjizi i knjižnicama.

Za dobar Knjigolov potrebni su natjecatelji, suci, uredno

posložene police s knjigama, stotinjak kartica s podacima o knjizi (signatura, ime i prezime pisca i naslov knjige), mnogo ljubavi i entuzijazma, nešto znanja te hrano sportske sreće. Na početku natjecanja suci izvlače parove igrača koji će se natjecati jedan na jedan. Sudac zviždaljkom daje znak za početak, natjecatelji izvlače po jednu karticu i jure prema policama na kojima traže odgovarajuću knjigu. Natjecatelj koji do sudačkog stola prvi donese točnu knjigu ide u sljedeći krug natjecanja. Broj natjecatelja sa svakim se krugom smanjuje, a atmosfera u knjižnici postaje sve usijanija. Na kraju o(p)staju najbolji koji budu nagrađeni diplomama i slatkim poklonima. Zanimljivo je da su prvih deset puta u Knjigolovu pobjednice bile djevojčice, a tek je u posljednjem pobjednik bio jedan knjigolovac.

U potrazi za knjigom

KUŠANJE KNJIGA – AKTIVNOST ZA POTICANJE ČITANJA IZ UŽITKA

Marina Vidović Krušić, Gimnazija Ivana Zekmardija Dijankovečkoga Križevci

Poticanje čitanja među djecom i mladima, a posebno čitanja iz užitka, danas je jedna od najvažnijih uloga školskog knjižničara. Iskustvo je pokazalo kako kod velikog broja djece i mladih nije izgrađena svijest o tome koliko je čitanje važno za osobni razvoj, a uz to mnogi od njih u svom odrastanju nisu imali nikoga tko bi ih potaknuo na čitanje u slobodno vrijeme. Upravo zato povremene zanimljive aktivnosti u knjižnici mogu učenike dodatno zainteresirati za čitanje, a vidljivost provedenih aktivnosti u lokalnim medijima dodatno naglašava korisnost i važnost poticanja čitanja u slobodno vrijeme.

Tako su povodom Međunarodnoga dana dječje knjige koji se obilježava 2. travnja, na rođendan književnika Hansa Christiana Andersena, učenici 2. a razreda Gimnazije Ivana Zekmardija Dijankovečkoga u Križevcima sudjelovali na svečanom ručku u školskoj knjižnici. Njihova domaćica, knjižničarka Marina Vidović Krušić, pripremila im je pet ukusnih sljedova vrhunske literature. Učenici su kušali ljubavne, kriminalističke i fantastične romane, svjetske hitove i romane za mlade.

U ugodnoj atmosferi školske knjižnice pretvorene u restoran učenici su zauzeli mjesto za stolom po izboru. Na postavljenim stolovima gostima je servirano pet sljedova knjiga pa je tako svaki učenik prelistao pet naslova, po jedan sa svake plate. Učenici su proučili vanjski izgled knjige i podatke na koricama, ali su imali priliku pročitati i nekoliko stranica svake knjige.

Školska knjižnica pretvorena je u restoran

Pojedini slijed trajao je sedam minuta, a za to vrijeme učenici su trebali procijeniti bi li željeli pročitati koju od tih knjiga u slobodno vrijeme. Najbolji znak da su se gostima svidjeli posluženi naslovi, uz pozitivna mišljenja na pripremljenim listićima, svakako je taj što su pojedine knjige odmah nakon ručka bile posuđene.

Inače, križevački gimnazijalci pobijaju stereotip o tome kako mladi ne vole čitati. Usprkos skromnom fondu knjiga za čitanje u slobodno vrijeme i unatoč brojnim drugim obavezama, u 2018. godini svaki drugi učenik posudio je prosječno pet knjiga za čitanje u slobodno vrijeme.

Provodenje aktivnosti poput kušanja knjiga važno je kako bi što više učenika steklo pozitivnu sliku o čitanju. Upravo zato od ove školske godine u školi djeluje i Čitateljski klub „GIZDavi šegrti“, a uz to pojedini učenici pišu osvrte na pročitane knjige za školsku radijsku emisiju „Šalabahter“ koja se emitira na Radio Križevcima te na taj način i sami potiču čitanje među svojim vršnjacima.

Učenici kušaju knjige

IZ ŠKOLSKIH KNJIŽNIČICA

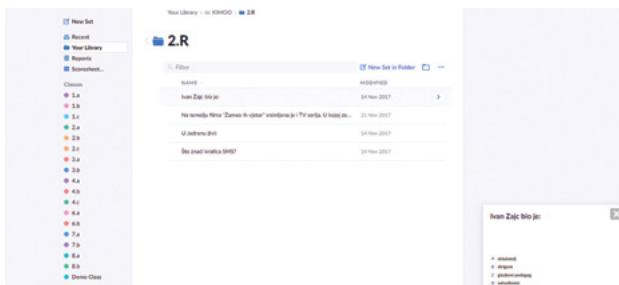
ŠKOLA ZA ŽIVOT = DIGITALNI ALATI?

Andrea Petrić, Osnovna škola Mate Lovraka Veliki Grđevac

Svaka nova stvar u većini nas izaziva nelagodu jer nas tjera da izděemo iz svoje zone komfora i idemo naprijed. Svaki spomen na Školu za život većini stvara strah od digitalnih alata, webinara i virtualnih učionica. No je li potrebno osjećati strah ili doživjeti Školu za život kao izazov za bolje sutra, za napredak? Znači li Škola za život za knjižničare vrtoglavе promjene u kojima se nećemo snaći ili približavanje novim generacijama na druge i novije načine? Knjižničari su oduvijek bili „drugačija vrsta“ koja je slijedila trendove, napredak tehnologije, približavala se korisniku na različite načine kako bi ispunila svoju svrhu. Što je onda u Školi za život utjeralo strah u kosti? Sve više se može čuti poistovjećivanje Škole za život s digitalnim alatima. No je li to tako i što to znači za naše učenike?

Kao dio eksperimentalnog programa Kurikularne reforme, bila sam suočena s mnogim webinarima i virtualnim učionicama, a o digitalnim alatima sam samo slušala na stručnim usavršavanjima. Netom prije nego što smo se kao škola uključili u eksperimentalni program, odlučila sam barem jedan program sama naučiti. Potaknula me emisija „Sjedni, odličan“ prikazivana na HRT-u i aplikacija Plickers. Aplikacija Plickers koristi se preko mobilnih uređaja. Na službenoj stranici <https://get.plickers.com/> moguća je besplatna prijava, a moguće je skinuti i aplikaciju na mobilni uređaj. U aplikaciji stvarate razrede i dodjeljujete im pitanja za kviz ili ponavljanje. Najzanimljiviji su kodovi koje svaki učenik dobiva (printaju se iz aplikacije i povezuju s imenima učenika). Konkretno pri obradi teme o korisnim internetskim stranicama na kraju sata knjižničar postavlja pitanja iz aplikacije i skenira kodove kao odgovore. Aplikacija pokazuje tko je točno, a tko netočno odgovorio te nudi i mogućnost postotaka, statistike i grafikona vezanih za rezultate. Učenici su oduševljeni ovom aplikacijom.

To je ono što me poguralo da više istražujem i da proučavam i druge mogućnosti i alate koji će učenicima biti zanimljivi, a pružit će bolje rezultate od klasičnog načina rada. Onda je krenulo s poznatim Loomenom (<https://loomen.carnet.hr/>). Zaboravljen je strah i prihvaćen izazov. Digitalne alate koje iz Loomena koristim su: Križaljka, Sudoku, Vješalo i H5P. Prva tri alata koristim kao motivaciju ili ponavljanje. Alat H5P (<https://h5p.org/>) je interaktivni alat, a koristim ga za postavljanje videa unutar kojega učenicima pišem pitanja koja zahtijevaju različite tipove odgovora. Istovremeno možete postaviti edukativni sadržaj i u određenom trenutku u video postaviti pitanje. Učenik odgovara na pitanje, a alat mu ispisuje je li točno ili netočno odgovorio uz neki poticajni komentar. Na sličnom principu koristim i Edpuzzle (<https://edpuzzle.com/>). U njemu možete formirati razrede i stavljati materijale u točno određeni razred, a nakon odgovora na pitanja, alat pokazuje točne odgovore. H5P koristim i za izradu Memory kartica kojima učenike motiviram za temu ili ih koristim za ponavljanje (npr. povezivanje naslovica referentne zbirke s unutrašnjosti knjiga referentne zbirke). Pomoći učenicima pri učenju je sve potrebni, čak i pomoći pri spoznavanju načina i strategija kojima mogu učiti. Zato koristim alat <https://bubbl.us/>. Registracijom na stranici dobivate mogućnost izrade tri umne mape. Najviše mi pomaže pri obradi tema vezanih za izradu završnih radova i referata. Učenici, uz moju pomoći, izrađuju mentalne mape i stvaraju dobar temelj i podsjetnik za samu izradu istraživačkog rada. Sa sličnim ciljem koristim i Lino ploču (<https://en.linoit.com/>). Učenici na digitalnu ploču lijepe papiriće u bojama s novim informacijama, onime što ih još zanima o temi, stavljaju fotografije vezane uz temu. Ona može učenicima olakšati učenje.

Izgled aplikacije Plickers

Spomenula bih još Mentimeter (<https://www.mentimeter.com/>) koji nam je predstavljen na jednom stručnom usavršavanju Škole za život i koji možete koristiti npr. pri ispitivanju predznanja o nekoj temi. Učenici preko svojih mobilnih uređaja pristupaju stranici i unose kod. Svatko na svom ekranu ima postavljeno pitanje na koje odgovara onako

kako odredimo pri izradi pitanja. Upisom odgovora u kućice, na prezentacijskom platnu se pojavljuju odgovori svih učenika, a alat povećava odgovore koji se više puta ponavljaju.

Naravno da nećemo koristiti samo digitalne alate, ali kombinacijom različitih načina rada osobno sam dobila bolje rezultate i veću zainteresiranost učenika. Moramo biti svjesni kako smo okruženi digitalnim i virtualnim svjetovima i možemo iz njih iskoristiti najbolje. Današnje generacije su digitalne generacije i najbolje funkcioniraju na internetu, mobilnim uređajima, tabletima i prijenosnim računalima. I naravno da bismo trebali koristiti metode koje su njima bliže i interesantnije ako težimo boljim rezultatima. Ali nisu Škola za život samo digitalni alati. Reforma omogućuje knjižničaru uključivanje u međupredmetne teme, rad na rješavanju problema, rad u grupama, učiti kako učiti, IKT. Učenje za život. Sve ono što ova „drugačija vrsta“ može i zna.

PIŠEM PISMO, TINTA MI SE PROLI...

Sanja Pajnić, OŠ Ivane Brlić-Mažuranić Virovitica

Zainteresirani učenici od 5. do 8. razreda Osnovne škole Ivane Brlić-Mažuranić u Viroviticu, većinom članovi Knjižničarske skupine, ove su se školske godine počeli dopisivati sa svojim vršnjacima iz Njemačke. Iako je danas komunikacija preko društvenih mreža brza, učenici su se dopisivali tradicionalnim rukom pisanim pismima. I to s razlogom! Učenici koji pohađaju hrvatsku nastavu u inozemstvu sve se manje susreću s materinjim jezikom pa je pisanje pisama na hrvatskom jeziku odlična vježba za usvajanje

jezičnih vještina, a i našim učenicima svakako nije suvišno pisanjem pisama proširiti znanje o gramatičkim i pravopisnim pravilima. Osim toga, pisanje zahtijeva strpljenje, urednost i razmišljanje o sadržaju koji se želi prenijeti. Učenici su tako u svojim pismima predstavili sebe, svoje interese, školu, mjesto i hrvatsku kulturnu baštinu. Pisma su upotpunili zajedničkom prezentacijom s fotografijama. Nadamo se da je ovom jezičnom vježbom stvoreno i neko novo, ovaj put međunarodno prijateljstvo.

OŠ SVETI PETAR OREHOVEC - MEDIJSKA PISMENOST KROZ ETWINNING I ERASMUS+ PROJEKT

MALI KORAK ZA FILM, VELIKI ZA EUROPSKO GRAĐANSTVO

Stojanka Lesički, OŠ Sveti Petar Orehovec

Knjižnica i knjižničari mogu aktivno sudjelovati u razvijanju medijske pismenosti kroz različite aktivnosti koje pripremaju u svojim knjižnicama, ali i kroz međunarodne projekte. U OŠ Sveti Petar Orehovec kombiniramo različite mogućnosti ne bi li utjecali na medijsku pismenost učenika, a u ovom članku osvrnut ćemo se na projekte koje u školi ostvarujemo kroz eTwinning i Erasmus+ projekte kojima je koordinator školska knjižničarka.

Prva međunarodna aktivnost u cilju povećanja medijske pismenosti učenika bio je eTwinning projekt *Europski film za djecu*. Projekt se odvijao tijekom školske godine 2016./2017. s partnerskim školama iz Španjolske i Francuske. Na najvažnije ciljeve – razvijanje kritičkog mišljenja i digitalnih kompetencija učenika – nastojali smo utjecati gledanjem europskih filmova

za djecu, raspravom o njima te komentiranjem filmova u različitim web 2.0 alatima. Više o projektu dostupno je na web stranici projekta <https://erasmussix.wordpress.com> Tijekom eTwinning projekta nastala je ideja i o Erasmus+ projektu, također usmjerenom razvijanju medijske pismenosti učenika uz pomoć filmova. Ovaj puta partneri koriste dječje filmove koje su djeca snimila u sklopu filmskih skupina u školama. Naime, partnerske škole iz Španjolske, Italije, Poljske i Hrvatske nakon provođenja ankete u 12 škola u partnerskim zemljama zaključile su kako učenički film nije dovoljno iskorišten resurs te kako su filmovi učenika uglavnom „nevidljivi“ nakon što se prikazuju na festivalima. Spomenutom anketom utvrđeno je i kako se dječji filmovi izuzetno rijetko prikazuju u školama.

The screenshot shows the homepage of the erasmussix blog. At the top, there's a banner with a film reel icon and the text "erasmussix" and "EFFC – European film for children". Below the banner, there are several thumbnail images of posts. One post is titled "Spanish Comments on the film „EL BOLA“" with a thumbnail showing students in a classroom. Another post is titled "Music in film „EL BOLA“" with a thumbnail showing a person playing a guitar. There are also posts titled "Croatian comments on the film „LA CLASSE“", "French comments on the film „El Bola“", and "French comments on the film „Love or dead“". On the right side of the page, there's a sidebar with sections for "Recent Posts" (listing posts like "Search Comments on the film „EL BOLA“" and "Create comments on the film „EL BOLA“"), "Spanish Comments on the film „LA CLASSE“", "French comments on the film „El Bola“", and "Search Comments on the film „Love or dead“"), and "Archives" (listing months from Jan 2017 to Sep 2018).

Naslovna stranica bloga erasmussix - blog eTwinning projekta European film for children

Kako dječji filmovi obrađuju zaista širok spektar tema, partnerske škole kroz Erasmus+ KA 219 projekt *Small step for film, a big one for European citizenship* (*Mali korak za film, veliki za europsko građanstvo*) odlučile su izabrati one koji se sadržajem dotiču građanskog odgoja. Kroz svoj projekt osmisili su koncept koji uključuje filmove i radionice. Naime, ovisno o temi filma, partneri kreiraju tematske radionice za satove građanskog odgoja. Dio radionica i filmova već je dostupno na zajedničkom digitalnom repozitoriju na <https://erasmusrepository.wordpress.com/> i na blogu projekta <https://smallstepforafilm.wordpress.com/>, a preostali će biti dostupni do sredine 2019. godine.

Partneri su dogovorili da tijekom dvogodišnjeg projekta i sami snime 8 filmova na jednu od tema iz građanskog

odgoja. Svaka škola ima obvezu snimiti 2 filma, ali i pripremiti 4 radionice kojima će uvod biti dječji film. Škola iz Svetog Petra Orehovca pripremila je radionice na sljedeće teme: građanski aktivizam, socijalna država, zaštita dječjih prava, volontiranje i prikriveno oglašavanje.

Naša škola već je započela s diseminacijom radionica po školama. Zasad je održano ukupno 6 radionica, a zahvaljujući dječjim filmskim festivalima dvije radionice održane su u školama u Dubrovniku i Bolu na Braču. Radionice su pozitivno ocijenjene na portalu medijskapsmnost.hr <https://www.medijskapsmnost.hr/sat-gradanskog-odgoja-kratki-film-i-radionica-o-zastiti-djecjih-prava/>, ali i od učenika i nastavnika u školama u kojima su održane. Nastavnici u tim školama izrazili su interes za korištenje radionica i filmova na satovima građanskog i medijskog odgoja.

Valja napomenuti da se svaka od partnerskih zemalja obavezala da će uz dva filma svojih filmskih grupa na repozitorij postaviti i još minimalno 8 dječjih filmova iz svojih zemalja. Selekciju vrše kroz aktivnost *Vrijeme je za školski film*. U toj će aktivnosti tijekom dvije godine u svojim školama pogledati 20 dječjih filmova, od kojih će, zahvaljujući komentarima koje učenici pripremaju u 20 različitih web 2.0 alata, izabrati one najpogodnije za repozitorij.

Školski film tako je zahvaljujući ovom Erasmus+ projektu postao vidljiviji u partnerskim školama, a učenici na produktivni način, snimajući i komentirajući filmove, razvijaju medijsku pismenost. Partneri očekuju kako će i učitelji brojnih drugih škola u partnerskim zemljama koristiti repozitorij s filmovima i radionicama pripremljenim u sklopu spomenutog Erasmus+ projekta. Jedan od ciljeva projekta *Small step for film, a big one for European citizenship* je zainteresirati i druge škole da osnuju filmske skupine te da film koriste kao uspešan alat učenja i širenja medijske pismenosti.

Naslovna stranica repozitorija projekta "Small step for film, a big one for European citizenship"

The screenshot shows the homepage of the repozitorija website. At the top, there's a header with the URL "https://erasmusrepository.wordpress.com/?wref=bf". Below the header, there's a banner with the text "Small step for FILM, a big one for European citizenship" and a clapperboard graphic. The main title "School films repository" is centered below the banner. The page has a navigation bar with links to "Home", "About us", "Workshops", "Contact", "Content", and "Films". On the left side, there's a video player for "COMMERCIAL #4" with the subtitle "I'm not known about the whole celibacy things, but...". Below the video, there's a section titled "Workshop COVERT ADVERTISING – PRIKRIVENO OGLAŠAVANJE". On the right side, there's a section titled "About repository – O repozitoriju" with the text "This repository is the result of work on Erasmus+ Project "Small step for film, a big one for European citizenship...". There's also a photo of a school building and a section titled "IES AZUER – SPAIN" with the text "IES AZUER is a secondary school placed in Manzanares; a small city which has a population of around twenty thousand...".

ŠPANJOLSKA GRIPA – BJELOVARSKA PRIČA

Zorka Renić, Medicinska škola Bjelovar

Španjolska gripa smatra se jednom od najtežih i najopasnijih pandemija u povijesti čovječanstva: bila je to najpogubnija gripa o kojoj se najmanje zna. Harala je po svim kontinentima od proljeća 1918. do kraja 1919. godine. Računa se da je oboljelo između 200 i 500 milijuna ljudi, od kojih je umrlo najmanje 25 milijuna, napose od teških plućnih komplikacija. Službene procjene smrtnosti koje je španjolska gripa prouzročila stalno rastu jer istraživači i dalje pronalaze podatke u zemljama u razvoju i udaljenim mjestima. Pretpostavlja se da je zaraženih osoba, pritom misleći na vidljive znakove bolesti, bilo između 20 i 40 posto tadašnje ukupne svjetske populacije.

Projekt proučavanja fenomena španjolske gripe na bjelovarskom području pokrenula je nastavnica Valerija Turk Presečki tijekom školske godine 2017./2018. Budući da se o španjolskoj gripi u Bjelovaru do sada nije istraživalo niti pisalo, bio je to iznimno zahtjevan projekt. Koristeći izvorne dokumente Državnog arhiva Bjelovar, ponavljajući Matične knjige umrlih, nastavnica Turk Presečki radila je s učenicima Medicinske škole Bjelovar na popisivanju većeg dijela oboljelih i umrlih osoba. Na kraju je napravljena analiza i sinteza dobivenih podataka. Knjižničarka Zorka Renić uključila se u suradnju s nastavnicom Turk Presečki na ovom projektu u želji da ispriča priču o zavičajnoj povijesti o kojoj se malo zna. Stoga je istraživala periodiku i dostupne publikacije, većim dijelom u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, u namjeri da oblikuje izložbu s mnoštvom zanimljivih činjenica koje bi mogle zanimati bjelovarsku javnost. Izložbu je nazvala Španjolska gripa – bjelovarska priča. Za potrebe izložbe knjižničarka je skenirala brojne članke o španjolskoj gripi te o kraju rata u Bjelovaru. Uz veliku pomoć Tomislava Čopa, zaposlenika Nacionalne i sveučilišne knjižnice, skenirana je i zanimljiva knjižica Vjekoslava Maletića „Sigurno liječenje španjolske bolesti“, koju je autor objavio u Bjelovaru u dva izdanja, i to u vlastitoj nakladi. To je jedna od rijetkih knjiga koja govori o liječenju španjolske gripe. Pomalo kontroverzni Vjekoslav Maletić potpisivao se kao pisac, kemičar i fizičar, a većina njegovih savjeta o liječenju pripada u savjete neslužbene medicine. Tako Maletić u poglavljiju „Prva pomoć oboljelom od španjolske bolesti“ piše:

„Kada netko oboli od španjolske bolesti naglo, odmah ga treba izuti i noge mu u vrućoj vodi oprati i tako dugo brisati, dok ne budu suhe potpuno...“ Što treba dalje činiti pročitajte u knjižici: https://issuu.com/zorkarenic63/docs/maleticsigurno_ljecenje_11834b57283829

Knjižica je važan izvor jer opisuje i druge oblike liječenja španjolske gripe. Službena medicina bila je nemoćna i nije

mogla odgonetnuti što uzrokuje gripu, a u to vrijeme nije bilo antibiotika niti cjepiva i uglavnom se oslanjala na liječenje aspirinom. Budući da aspirin (možda i zbog velikih doza) nije pokazao svoju učinkovitost, u narodu se pojavio velik broj tzv. recepata za liječenje i ozdravljenje koji je uključivao ciklu, rakiju, vino, pa i krumpir u džepu.

Izložba Španjolska gripa – bjelovarska priča

Uz priču o španjolskoj gripi pokušalo se opisati stanje u Bjelovaru prije sto godina, prijelomne 1918. godine. Kako je Bjelovar dočekao kraj Velikog rata? Kako je moguće da je u gradu istovremeno zavladala euforija i humanost, ali i glad, bolesti, krađe, neredi, zabrane, rasprave i sukobi? Je li moguće da je hrana poskupjela 100 do 1000 puta? Zašto su se posvađali bjelovarski odvjetnici i trgovci? Gdje se moglo liječiti i koji su liječnici zasluzni za razvoj bjelovarskog zdravstva tih godina? Koliko je stanovnika imao grad po popisu iz 1917. i po čemu je ovaj popis stanovnika zanimljiv? Otkud dvije koze na spomenutom popisu? Uz odgovore na ova i brojna slična pitanja, izložba donosi cjelovitu priču bjelovarske svakodnevice 1918.

Poticaj za izradbu izložbe bio je Klifest 2018. pa je tom prigodom izložba i prvotno postavljena u Medicinskoj školi Bjelovar. Svoje putovanje izložba je nastavila i u IV. osnovnoj školi Bjelovar gdje je knjižničarka održala izlaganja za učenike i nastavnike Povijesti Bjelovarsko-bilogorske županije. Završno, izložba je bila dio velike izložbe Tragedija Velikog rata koja je trajala u Gradskom muzeju Bjelovar od 11. studenoga do 10. prosinca 2018. Za katalog spomenute izložbe knjižničarka je napisala i tekst o španjolskoj gripi u Bjelovaru.

IZLOŽBA ŽIVOT S BOJAMA U KNJIŽNICI KOMERCIJALNE I TRGOVAČKE ŠKOLE BJELOVAR

Tatjana Kreštan, Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar

IZ ŠKOLSKIH KNJIŽNICA

U školskoj knjižnici Komercijalne i trgovačke škole Bjelovar predstavila se daruvarska umjetnica i likovna pedagoginja Mira Boroš. Njezina izložba Život s bojama bila je uvod u obilježavanje Mjeseca hrvatske knjige 2018. godine.

Otvorenie izložbe: Mato Gereci, Mira Boroš, Tatjana Kreštan, Tanja Novotni Golubić i Dario Malogorski

Kolegica Boroš dugi je niz godina radila kao nastavnica likovne kulture u osnovnim i srednjim školama u Daruvaru te bila voditeljica Županijskog stručnog vijeća učitelja Likovne kulture. Sudjelovala je na brojnim skupnim izložbama i likovnim kolonijama, a ovo joj je šesta samostalna izložba. Iako je u mirovini, stvaralački nemir i ljubav prema slikarstvu vodi je u daljnja istraživanja i stvaralaštvo.

Na svečanom otvorenju 3. listopada 2018. autoricu je predstavio garešnički akademski slikar i nastavnik Likovne kulture Mato Gereci, koji je napisao predgovor za katalog izložbe. Učenicima, profesorima i prisutnim gostima govorio je o ciklusu Život s bojama koji se sastoji od tridesetak slika srednjega formata u tehnici ulja i akvarela, te općenito o autoričnim likovnim preokupacijama. Učenici strukovne škole, koji nemaju predmet Likovna kultura, mogli su nešto čuti o procesu nastanka umjetničkoga djela, likovnim tehnikama, vrstama i formatima platna, kvaliteti boja i drugim

sastavnica kreativnoga rada. Spomenuo je autoričinu omiljenu paletu boja, najdraže motive i teme, a posebno je istaknuo njezin životni optimizam, vedrinu i osmijeh kao konstantu osobnosti.

Knjižničarka Tatjana Kreštan govorila je o kulturnoj i javnoj djelatnosti školske knjižnice, ističući desetogodišnju praksu predstavljanja zavičajnih slikara i prosvjetnih djelatnika iz grada i županije. Zamjenik ravnateljice Dario Malogorski pozdravio je nazočne i zahvalio gošćima na tome što je odlučila predstaviti svoje stvaralaštvo u Komercijalnoj i trgovačkoj školi Bjelovar. Zamjenica župana, gospođa Tanja Novotni Golubić otvorila je izložbu uz pohvalu školi što nastoji kod učenika razviti osjećaj za lijepo i estetiku. Izrazila je zadovoljstvo što je izložba priređena uoči Dana učitelja (5. listopada) te je svim nastavnicima zahvalila na trudu koji svakodnevno ulažu u odgoj i obrazovanje učenika. Na samom kraju autorka je tri ma razredima drugih razreda uputila zahvalu i puno toplih riječi, što ih je potaknulo na zajedničko fotografiranje s njom. Izložba je bila otvorena do 3. studenoga i posjetili su je mnogi učenici, profesori i zainteresirani građani.

Učenici na otvorenju

SJEĆANJE NA VLADU IN MEMORIAM VLADIMIR ŽIVKOVIĆ KEFA (9. 11. 1958. – 1. 3. 2019.)

Mirjana Milinović, OŠ Rovišće

Županijsko vijeće školskih knjižničara BBŽ-a izgubilo je jednog svog člana. Kolega Vladimir Živković, kojega su neki znali i pod nadimkom Kefo, zauvijek nas je napustio 1. ožujka 2019. godine.

Završio je Fakultet političkih nauka (danas – znanosti) i nekoliko godina radio u Tehničkoj školi u svome rodnom Daruvaru kao profesor Obrane i zaštite na radu i kao

školski knjižničar. Godine 1997. stječe zvanje diplomiranog knjižničara, a 1999. u školsku knjižnicu uvodi knjižnični program METEL, čime je ta knjižnica postala prva informatizirana srednjoškolska knjižnica u toj županiji. Potom dvije godine radi kao knjižničar u Srednjoj školi „August Šenoa“ u Garešnici, a od 2. svibnja 2002. u Osnovnoj školi Vladimira Nazora, gdje ga je i zatekla iznenadna i, svakako, prerana smrt.

Vlado je bio nadaleko poznati i priznati radioamater. Bio je to njegov drugi život. Bio je jedan od osnivača Zajednice tehničke kulture i često je obnašao različite dužnosti u toj udruzi, a kao radioamater sudjelovao je na brojnim domaćim i svjetskim natjecanjima.

Od 1991. godine bio je dragovoljac Domovinskog rata i jedno vrijeme vodeća osoba Centra veze pri 52. daruvarskom samostalnom bataljunu, te na taj način dao veliki doprinos u obrani svoga kraja i Republike Hrvatske. Sudjelovao je i u vojnim akcijama Bljesak i Oluja.

Jedno je vrijeme bio član Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja te stalni član ŽSV-a školskih knjižničara BBŽ-a. Pamtimo ga kao veselu, duhovitu i dobru osobu, volio je druženje i uvijek je bio spreman pomoći. Nedostajat će nam.

VISOKOŠKOLSKE KNJIŽNICE IZMEĐU TRADICIONALNIH I MODERNIH VRIJEDNOSTI

Antonija Mandić, Sveučilišna knjižnica Sveučilišta Sjever

Knjižnice više od svih kulturnih ustanova prate nove informacijsko-komunikacijske trendove i sve svoje usluge prilagodjavaju njima. Visokoškolske knjižnice posebne su vrste knjižnica čija je uloga i poslovanje posve drugačije od ostalih vrsta knjižnica. One su most koji povezuje obrazovanje, znanost i informacije. Knjižnice na fakultetima partner su u učenju, ali i vodiči kroz diseminaciju znanja i informacija.

Razvijanje informacijsko-komunikacijskih kompetencija postoji od najranije dobi. Knjižnice u osnovnoj školi sustavno provode edukacije za učenike i nastavnike. Ista situacija je i u srednjim školama gdje su knjižničari važan partner i suradnik nastavnom osoblju. Na fakultetima je informacijsko opismenjavanje krenulo s edukacijama za studente i nastavno osoblje. Edukacije se sastoje od upoznavanja online baza podataka, online kataloga te vrednovanja web stranica i informacija.

Projekt *Portal Baze podataka* koji je pokrenula Nacionalna i sveučilišna knjižnica doveo je do većeg pristupa brojnim stručnim i znanstvenim časopisima. Knjižničari su na svojim matičnim fakultetima organizirali brojne radionice za studente i profesore što je tek početak aktivnog uključivanja u informacijsko opismenjavanje.

Knjižnice pronalaze način na koji balansiraju svoju tradicionalnu ulogu s modernim shvaćanjem. Prvi iskorak svakako su mrežne stranice koje su omogućile otvaranje knjižnica prema svojim korisnicima. Sveučilišna knjižnica Sveučilišta Sjever, kao najmlađa sveučilišna knjižnica, svoje usluge i komunikaciju s korisnicima razvija preko nekoliko platformi. Prvenstveno preko web stranice Sveučilišta Sjever, osim standardnih obavijesti koje su vezane uz otvorenost pojedinih baza i dostupnost stranica koje su velika pomoć u

istraživanju, stranica nudi i digitalnu bazu značajnih platformi kao što su repozitoriji, ali i ostale stranice koje nude digitaliziranu građu.

Komunikacija preko mrežne stranice isključivo je jednostrana te za svaki drugi vid komunikacije studenti, ali i znanstveno-nastavno osoblje koriste e-mail komunikaciju da bi došli do željenih informacija. Tendencija suvremenih visokoškolskih knjižnica je u otvorenom pristupu znanstvene i stručne produkcije te otvorenost i dostupnost usluga 0-24h.

Kroz implementaciju i korištenje digitalnih medija i tehnologije knjižnice postaju prostorima slobodnog i zajedničkog otkrivanja, istraživanja i učenja. Paradoksalna je činjenica da je glavni problem modernog informacijskog vremena, što je upravo i njegova prednost, velika količina informacija.

Upravo na tom problemu knjižnice, posebice visokoškolske, pozicioniraju se kao mesta koja organiziraju informacije, usmjeravaju korisnike prema informacijama i znanju koje je za njih relevantno. Knjižnice bi trebale biti mesta smanjivanja digitalnog i informacijskog jaza nudeći svojoj zajednici u prvom redu svoje fondove pa zatim besplatan pristup računalu s pristupom internetu te nudeći pomoći u učenju.

Zanimljivo je promatrati i uspoređivati narodne i visokoškolske knjižnice. Narodne knjižnice svoju komunikaciju s korisnicima odavno su preselile na društvene mreže, dok visokoškolske knjižnice tek pomalo „sramežljivo“ usmjeravaju svoju komunikaciju putem Facebooka ili Instagrama. Analizom web stranica i profila na društvenim mrežama sveučilišnih i visokoškolskih knjižnica vidi se da je tek mali dio knjižnica napravio iskorak u tom pravcu.

U svrhu razvijanja svojih usluga na druge platforme Sveučilišna knjižnica Sveučilišta Sjever napravila je online anketu u kojoj su sudjelovali svi studenti Sveučilišta. Anketa je uključivala

pitanja vezana uz praćenje knjižnice na društvenim mrežama te njihovo aktivno sudjelovanje u radu stranice.

Rezultati koji su dobiveni ne razlikuju se od rezultata koji se provode na drugim sveučilištima. Naime čak polovina studenta ne bi pratila svoju knjižnicu na društvenim mrežama, u slučaju da im knjižnica pošalje zahtjev prihvatali bi, ali ne bi aktivno sudjelovali i kometirali.

Iz toga proizlazi još uvijek ono tradicionalno viđenje knjižnice na fakultetima kao mesta koja služe isključivo za posudbu građe i učenje te rješavanje informacijskih upita.

Sveučilišna knjižnica Sveučilišta Sjever postepeno se otvara prema svojim korisnicima koristeći profile na društvenim mrežama Sveučilišta, ali i putem neformalnih studentskih profila. Uključuje se u nacionalne manifestacije (Tjedan cjeloživotnog učenja, Dani Medijske pismenosti, Festival znanosti), aktivno sudjeluje na Danimu otvorenih vrata, prilikom čega studenti volontiraju u knjižnici i tako, kao ambasadori budućim studentima, predstavljaju svoju knjižnicu. Knjižnica organizira

i gostovanje različitih pisaca i promocije knjiga te njeguje dobru suradnju s ostalim vrstama knjižnica.

Svim ovim aktivnostima želi se među studentima stvoriti osjećaj pripadnosti knjižnici te knjižnicu smjestiti u samo središte njihovih studentskih zbivanja.

Sveučilište Sjever, Sveučilišni centar Koprivnica - knjižnica

STRUČNI SKUP "OD ILIRSKOG ČITANJA DRUŠTVA DO KNJIŽNICE 21. STOLJEĆA"

(uz 180. obljetnicu Gradske knjižnice "Ivan Goran Kovačić" Karlovac)

Karlovac, 1. 3. 2018.

Dijana Sabolović-Krajina, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac jedna je od knjižnica koje s ponosom obilježavaju najdužu tradiciju organiziranog čitanja u Hrvatskoj. Svoju 180. obljetnicu osnivanja tzv. Ilirskog čitanja društva proslavila je stručnim skupom pod nazivom „Od Ilirskog čitanja društva do knjižnice 21. stoljeća“ (1. 3. 1838. - 1. 3. 2018.). Njime je željela poručiti da je upravo danas, u vrijeme globalizacije, potrebno isticati ono po čemu je neka sredina prepoznatljiva i posebna. Kroz primjere dobre prakse nekoliko knjižnica predstavljene su uloge i značaj današnjih knjižnica u zajednici te načini na koje, kroz suvremene načine rada i nove medije, čuvaju i obogaćuju identitet lokalne zajednice, osvješćuju pripadnost konkretnoj kulturnoj, povijesnoj i geografskoj sredini. Uvodno izlaganje održala je Jasmina Milović, ravnateljica Gradske knjižnice "Ivan Goran Kovačić" Karlovac.

Potom su pozvana izlaganja o značajkama svojih knjižnica u povezivanju baštinske tradicije i suvremene prakse održali Irena Muc iz Knjižnice Mirana Jarca iz Novog Mesta ("Knjižnica, ki gosti zaklade znanja"), Niko Cvjetković, ravnatelj Gradske knjižnice Rijeka ("Ono sve što znaš o meni: pitanje imidža knjižnice na primjeru Gradske knjižnice Rijeka"), Vikica Semenski iz Knjižnica grada Zagreba ("10 godina projekta Digitalizirana zagrebačka baština (2008 - 2018)") te potpisnica ovih redaka na temu **"Pokretne knjižnične usluge u Koprivničko-križevačkoj županiji"**. Cilj ovog izlaganja bio je ukazati na skorašnju 40. godišnju tradiciju koprivničkog

bibliobusa, 10. godišnjicu križevačkog bibliokombija, ali i na svježe, inovativne načine dinamiziranja posudbe knjižnične građe pokretnim knjižničnim zbirkama i uslugama. Ovdje se ne radi samo o pokretnim uslugama bibliobusa, već o dislociranju manjih zbirk izvan bibliobusa i stacioniranih knjižnica. Na primjerima školskih i narodnih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji pokazano je kako se izbor knjižničnih zbirk organizirano doprema u male područne škole koje nemaju vlastite knjižnice, potom u dječje vrtiće, centre u zajednici, bolnice, čekaoalice zdravstvenih ambulanti i sl. Male mobilne knjižnične zbirke i usluge pruža **koprivnički bibliobus** (Vrećice znanja i zabave i Male mobilne knjižnice – kutije "Rastemo čitajući"), **koprivnička središnja knjižnica** (Vrećice za bebe, Vrećice iznenađenja, Torbice za učenje stranih jezika i Male knjižnice u pedijatrijskoj i zubarskoj ordinaciji, dječjim vrtićima i Centru "Svitnje"), **Narodna knjižnica Virje** (bibliokoferi u dječjem vrtiću) i **Osnovna škola Sokolovac** (bibliocekeri u malim područnim školama). Svrha je ovih malih pokretnih zbirk i usluga, za koje se koriste vrećice, torbice, cekeri, koferi, ruksaci, kutije i sl., učiniti knjižničnu posudbu što fleksibilnijom i dinamičnijom, poticati čitanje dostavom knjižnične građe što bliže krajnjem korisniku, posebice djeci u dislociranim područjima, promovirati knjižnične fondove izborom zanimljive građe za čitanje te širiti partnerske odnose na način drugačijoj od uobičajenog.

ŽUPANIJSKI OKRUGLI STOL „ŠKOLSKA KNJIŽNICA U SUVREMENOJ ŠKOLI“

Koprivnica, 16. 3. 2018.

Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

U suradnji sa Županijskim stručnim vijećem školskih knjižničara Koprivničko-križevačke županije, Županijska matična služba Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica organizirala je 16. ožujka 2018. Okrugli stol na temu javnog zagovaranja školskih knjižnica pod nazivom Školska knjižnica u suvremenoj školi – zašto je važna i koji su temelji za njen stručan rad? Cilj skupa bio je poboljšati suradnju svih odgovornih koji brinu o školskim knjižnicama radi ostvarivanja što boljih preduvjeta za njihov rad. Skupu se odazvalo 40-ak školskih knjižničara i ravnatelja županijskih škola, a u ime osnivača najvećeg broja škola u županiji, Koprivničko-križevačke županije, na skupu je prisustvovala **Ana Mušlek**, pročelnica županijskog Upravnog odjela za obrazovanje, kulturu, znanost, sport i nacionalne manjine. Uvodna izlaganja održale su viša savjetnica za školske knjižnice iz Ministarstva znanosti i obrazovanja **Mira Zovko** te savjetnica za školske knjižnice iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice **Frida Bišćan** koje su govorile o primjeni i praksi postojećih propisa i standarda vezanih za uređenje i opremanje prostora školske knjižnice, za plansku izgradnju i obnovu knjižničnog fonda, kao i za financiranje školskih knjižnica.

uz nedostatna sredstva za obnovu knjižničnih fondova, jesu neodgovarajući prostori, a često i zastarjela oprema. Samo 38% knjižnica u županiji ima knjižnice uređene i opremljene u potpunosti u skladu s važećim standardima.

Adrijana Hatadi iz OŠ „Braća Radić“ Koprivnica, stručna suradnica mentorica i voditeljica Županijskog stručnog vijeća za školske knjižničare predstavila je niz zanimljivih i vrijednih projekata za poticanje čitanja i informacijske pismenosti koji se provode u našim školama u organizaciji knjižničara. Projekti kao što su *Čitamo mi – u obitelji svi*, *Tulum s(l)ova*, *Čitanje ne poznaje granice / Branje ne pozna meje*, *Čitanjem do zvijezda*, međunarodni projekt *Bookmark* samo su neki od onih koje provode školski knjižničari i u kojima svake godine sudjeluju stotine učenika. Osim što tako stječu korisnu naviku čitanja, druže se s dobrom knjigom i jedni s drugima, učenici sudjelovanjem u ovim projektima i putuju, stječu nova znanja, razvijaju međugeneracijsku solidarnost, stječu digitalne kompetencije u radu s novim tehnologijama itd.

Školske knjižničarke **Ana Molnar** Šadek iz OŠ Molve i **Ljiljana Mraz** iz Obrtničke škole Koprivnica (u prezentaciji koju je pripremila s **Irenom Nevjetić** iz Srednje škole Koprivnica) predstavile su primjere dobre prakse iz svojih škola vezane za uređenje školskih knjižnica. Školska knjižnica u OŠ Molve uređena je sredstvima osnivača škole, Koprivničko-križevačke županije, i Općine Molve, a knjižnica koju zajednički koriste Srednja i Obrtnička škola u Koprivnici obnovljena je zajedničkim projektom i sredstvima ovih dviju škola te ulaganjem rada i vještina učenika i nastavnika Obrtničke škole koji su obavili unutrašnje radove te izradili novi namještaj.

Luca Matić, školska knjižničarka – stručna suradnica mentorica iz OŠ „Antun Nemčić Gostovinski“ na kraju je iznijela iskustvo svoje škole u izgradnji fonda školske knjižnice koja se provodi sustavno i planski već niz godina zahvaljujući redovitoj nabavi knjižnične građe za školsku knjižnicu za koju sredstva na redovitoj godišnjoj razini osigurava osnivač škole, Grad Koprivnica, temeljem obrazloženih zahtjeva iz škole. Sudionike skupa obradovale su informacije iz MZO i iz Županije o vraćanju u proračune stavke za namjensku nabavu knjižnične građe u školskim knjižnicama. Iako su iznosi još uvijek relativno skromni, i na regionalnom i na državnom nivou, ipak su vrlo važni za obnovu fondova školskih knjižnica.

Važnost dobre komunikacije, osobito kod planiranja i projektiranja novih škola ili njihovih dogradnji u koje se smještaju knjižnice, posebno je istaknuta u zaključcima skupa. Neophodno je više suradnje osnivača kao financijera i samih škola, kao i projektanata sa Županijskom matičnom službom za knjižnice. Naime, iako su nacionalnim propisima i standardima vrlo detaljno propisani potrebna kvadratura i drugi elementi prostora koji se namjenjuju školskim

Izlaganje više savjetnice Mire Zovko

O ostvarenosti nacionalnih standarda u školskim knjižnicama županije govorila je **Ljiljana Vugrinec**, voditeljica Županijske matične službe za knjižnice. U županiji postoje 33 školske knjižnice u 34 škole i sve osim jedne imaju zaposlene stručne visokoobrazovane knjižničare. Knjižnično poslovanje u svim je školama automatizirano, sredstvima osnivača škola, i odvija se u računalnom programu Metel.win. Najveći problemi s kojima se trenutno nosi većina školskih knjižnica,

knjižnicama, u praksi ima slučajeva kad se ti propisi ne poštuju. Posljedica su školske knjižnice u premalim i neodgovarajućom prostorima, s nestandardiziranom opremom, čak i u novosagrađenim školama. Kao kulturna i informacijska središta u suvremenoj školi, knjižnice predstavljaju jednu od

okosnica za provođenje nastavnog plana i programa u cjelini, ali su ujedno i ključne točke za podršku u radu na različitim školskim projektima i u provođenju programa slobodnih aktivnosti te mesta neformalnog okupljanja i provođenja slobodnog vremena i za učenike i za nastavnike.

MEĐUNARODNI STRUČNI SKUP „SURADNJA DJEĆJIH KNJIŽNICA I FESTIVALA KNJIGE“

Vjeruška Štivić, zamjenica predsjednice Komisije za knjižnične usluge za djecu i mlade HKD-a

Međunarodni stručni skup „Suradnja dječjih knjižnica i festivala knjige“ održan je 23. ožujka 2018. godine u organizaciji Komisije za knjižnične usluge za djecu i mladež Hrvatskoga knjižničarskog društva i Knjižnice Medveščak (Knjižnice grada Zagreba) u prostoru Odjela za djecu Knjižnice Medveščak u Zvonimirovoj ulici. Iz godine u godinu vlada sve veći interes za stručne skupove u organizaciji Komisije i Knjižnice Medveščak pa je živopisan prostor bivše knjižare Znanje „August Šenoa“ u povjesnoj zgradi „Gospodarske slove“ bio pretijesan za sve zainteresirane.

Program je bio sastavljen od uvodnih izlaganja, primjera dobre prakse, predstavljanja knjige i rasprave. Sudionici su mogli razgledati i prigodnu edukativnu izložbu vezanu uz temu Skupa. Na Skupu je sudjelovalo 120 sudionika, knjižničara, književnika i nakladnika iz Hrvatske i regije.

Uvodnim izlaganjima obrađeni su teorijski i praktični aspekti poticanja i promicanja knjige i čitanja među djecom i mladima kroz suradnju i partnerstvo s autorima i nakladnicima.

Prvo uvodno izlaganje održala je dr. sc. Anita Peti-Stantić s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pod nazivom „Čitanje u mozgu za čitanje u društvu“ u kojem se osvrnula na važnost čitanja i načine na koje čitanje utječe na razvoj pojedinca i društva u cjelini. Ana Kožul, producentica

Svjetskog festivala knjige nakladničke kuće Fraktura, u svojem je izlaganju „Suvremena književnost i čitanje kod mlađih: primjer književnih matineja“ predstavila program za mlade u sklopu Festivala. Nekoliko festivala knjiga koji se organiziraju u Srbiji predstavile su Jasmina Petrović, spisateljica za djecu i mlade i organizatorica festivala „Krokodokodil“ i Milica Matijević, knjižničarka za djecu i mlade iz Biblioteke „Dimitrije Tucović“ iz Lazarevca. Petrović je govorila o osobnim iskustvima organiziranja i sudjelovanja na festivalima knjiga, a Matijević je dala pregled najstarijih i najznačajnijih festivala dječje knjige u Srbiji iz perspektive knjižničara koji organizira i realizira festival knjiga. Istaknuta je važnost dobrog planiranja svih segmenata organizacije festivala, od osmišljavanja programa do izrade finansijskog plana.

U drugom dijelu Skupa predstavljena su pozvana izlaganja s primjerima dobre prakse iz područja suradnje dječjih knjižnica i festivala knjige. Zanimljiv festival knjige „Uberi priču!“ predstavile su idejna začetnica manifestacije, književnica Sanja Lovrenčić, te partneri u realizaciji u svojim sredinama, Danijela Petrić iz Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica i Vjeruška Štivić iz Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar. Ana Đokić iz Knjige u centru i Marina Marušić iz Gradske knjižnice Pazin govorile su o dobroj suradnji i iskustvima koje imaju u organizaciji Festivala slikovnice „Ovca u kutiji“. Bernardica Ivanković iz Gradske knjižnice Subotica predstavila je manifestaciju „Dani Balinta Vujkova“ koja promovira narodno stvaralaštvo. Nadija Crkvenac iz Gradske knjižnice i čitaonice Pula u izlaganju „U knjižnicu na Nulti dan: od 2012. do 2017. godine“ govorila je o danu rezerviranom za knjižničare na sajmu knjiga „Monte Librić“. O manifestaciji „Zadar čita“ govorile su Matea Bakmaz i Žozefina Žentil Barić iz Gradske knjižnice Zadar. U trećem dijelu predstavljeni su prijavljeni primjeri dobre prakse koje je prihvatio programski odbor. Branka Bacinger i Zvjezdana Babić iz Knjižnice grada Zagreba – Knjižnice Medveščak održale su izlaganje „Medveščak čita! – kako i zašto organizirati festival knjige i čitanja?“. Martina Domaćinović i Danijela Petaros Globan iz Knjižnice grada Zagreba – Knjižnica Vladimira Nazora predstavile su primjer suradnje dviju knjižnica s Festivalom knjige i književnosti „Pazi, knjiga!“ i Festivalom priče „Afrička bajka“, a Mirjana Kotromanović i Silvija Perić iz Gradske knjižnice i

čitaonice u Virovitici govorile su o posebnosti „Virolibera“ – virovitičkog sajma knjiga. Verena Tibljaš iz Gradske knjižnice Rijeka predstavila je „Tjedan dobre dječje knjige“. Iva Klak Mršić, Davorka Semenić-Premec i Arijana Herceg Mićanović iz Knjižnica grada Zagreba izlagale su o statusu koji su knjižničari imali na Interliberu tijekom višegodišnje organizacije radionica kao dodane vrijednosti sajmu knjiga. Daniela Skoković iz Narodne biblioteke Požega održala je izlaganje o Festivalu slikovnica „Čigra“ te koju ulogu ima festival u promociji rane pismenosti.

Na Skupu je predstavljena knjiga „Što ako knjigu iz knjižnice pojede pas?“ u izdanju Gradske knjižnice Beli Manastir. O ideji i nastanku knjige govorili su Krunoslav Mijatov i Renata Benić. U dijelu rezerviranom za raspravu doneseni su zaključci u kojima je istaknuto da knjižnice suradnju s festivalima knjiga prepoznavaju kao potencijal za ostvarenje jednog od svojih ciljeva, a to je povezivanje knjige i mladih čitatelja. Knjižničari

su važan čimbenik u promicanju knjiga i čitanja, a festivali dobra prilika da se ostvaruju pozitivni pomaci u stvaranju kulture čitanja.

STRUČNI IZLET U VINKOVCE

Marinko Iličić, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Bivši i sadašnji zaposlenici, članovi Upravnog vijeća, vanjski suradnici na projektima, volonteri i stažisti Narodne knjižnice

„Petar Preradović“ Bjelovar u travnju 2018. posjetili su Gradsku knjižnicu u Vinkovcima. Tom prilikom upoznali su se s uvjetima rada, programima i djelatnicima ove srodne ustanove koja ima slične funkcije kao i bjelovarska knjižnica. Srdačno dočekani, bjelovarski knjižničari poželjeli su domaćinima što skorije rješavanje prostornih problema vinkovačke knjižnice koja je, kao što je poznato, teško nastrandala u Domovinskom ratu 1991. godine. Prisjetili smo se i akcije prikupljanja knjižne građe u kojoj je značajno sudjelovala i bjelovarska knjižnica. U sklopu stručnog izleta posjetili smo Gradski muzej u Vinkovcima gdje smo upoznali osam tisućljetnu povijest Vinkovaca i neponovljive tradicijske autohtone proizvode ovoga kraja. Osim toga, obišli smo Memorijalno groblje žrtava iz Domovinskog rata u Vukovaru, Muzej vučedolske kulture u Vukovaru, Crkvu sv. Ivana Kapistrana, Iločki podrum i OPG Knezović u Ilokru.

9. OKRUGLI STOL „ISKUSTVA U RADU S ROMSKOM DJECOM U DJEĆJIM VRTIĆIMA, ŠKOLAMA I KNJIŽNICAMA NA KOPRIVNIČKOM PODRUČJU“

Koprivnica, 9. 4. 2018.

Danijela Petrić, Ana Škvarić, Dijana Sabolović-Krajina, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica jedina je knjižnica u Hrvatskoj koja kontinuirano od 2010., jedanput godišnje organizira stručne skupove posvećene problematiki Roma. Naziv okruglih stolova „Iskustva u radu s romskom djecom u dječjim vrtićima, školama i knjižnicama na koprivničkom području“ upućuje na lokalno definiranu

problematiku, kao i potrebu razmatranja konkretne stručne prakse. Međutim, izbor predavača, recepcija i tzv. dodana vrijednosti ovakvih godišnjih stručnih okupljanja prelaze granice koprivničkog područja zato što zadiru u interdisciplinarno područje ljudskih prava, tolerancije i društvene pravednosti. Teme dosadašnjih okruglih stolova

bile su: *Identificiranje problema* (2010.), *Važnost uključivanja romske djece u predškolske odgojno-obrazovne programe* (2011.), *Romski pomoćnici u nastavi* (2012.), *Važnost unutarsektorske i međusektorske suradnje* (2013.), *Uvjeti stanovanja kao čimbenik odrastanja romske djece* (2014.), *Uključivanja romske djece u predškolske programe* (2015.), Radionica *Identificiranje problema u području obrazovanja i cjeloživotnog učenja naših romskih članova zajednice - mogućnosti koje se pružaju za financiranje iz Europskog socijalnog fonda 2014. - 2020.* (2016.) i *Suradnja s roditeljima Romima* (2017.).

Prošlogodišnji, 9. okrugli stol održan je 9. 4. 2018. povodom 8. travnja, Svjetskog dana Roma, ali i Europske godine kulturne baštine, pa mu je tema bila „**Kulturna baština Roma na području Koprivničko-križevačke županije**“. Organizator stručnog skupa bila je Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“, a suorganizatori Udruga Roma „Korak po korak“, Pučko otvoreno učilište „Korak po korak“ iz Zagreba te Mreža podrške romskoj djeci REYN Hrvatska. Sudjelovalo je 50 sudionika – stručnjaka iz dječjih vrtića, škola i knjižnica na koprivničkom području, predstavnika Vijeća romske nacionalne manjine Koprivničko-križevačke županije, udruga Roma u Koprivničko-križevačkoj županiji i Udruge osoba s invaliditetom „Bolje sutra“ grada Koprivnice, predstavnici Grada Koprivnice, Koprivničko-križevačke županije, Ministarstva znanosti i obrazovanja, Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH. Sudionici su bili i knjižničari uključeni u program Erasmus+ i projekt „*Migrate to Library*“ iz Poljske, Španjolske, Litve i Hrvatske, kojima se projektna aktivnost boravka u Hrvatskoj podudarila s održavanjem ovog stručnog skupa, pa su odlučili upoznati se s koprivničkim modelom multikulturelne knjižnice.

U prvom dijelu stručnog skupa pod nazivom „**Povijest, jezik i kultura**“ održana su četiri izlaganja. Dr. sc. Hrvoje Petrić, izv. profesor na Odsjeku za povijest Filozofskoga fakulteta u Zagrebu održao je izlaganje „**Iz starije povijesti Roma u Podravini**“ o doseljavanju Roma na područje Hrvatske od 14. stoljeća, o netolerantnom odnosu prema Romima u 17. stoljeću, protjerivanju prema odluci Hrvatskog sabora, kralja Ferdinanda II. te o naseljavanjima u 18. stoljeću kada im je Vojna krajina davala besplatna kućista te o naseljavanju na prostoru ulice Crna gora krajem 18. i početkom 19. stoljeća. Polovicom 19. stoljeća je na prostoru današnje Rumunjske ukinuto ropstvo nad Romima što je rezultiralo njihovim velikim migracijama. Time se objašnjava i podrijetlo današnjeg rumunjskog baješkog kojim govore Romi u Podravini i ostalim krajevima sjeverozapadne Hrvatske. Tada je došlo do susreta stare i nove romske populacije na ovim prostorima. Usprkos progonima, Romi su se uspjeli integrirati u ovu zajednicu i žive na ovim prostorima u kontinuitetu već šest stoljeća. Naročito je Virje poznato kao mjesto njihove integracije u Podravini, a učitelj i knjižničar Franjo Fancev popisao je njihove običaje. Statistika stanovništva koja se u Hrvatskoj vodi od 1875. govori o visokoj koncentraciji Roma u sjeverozapadnoj Hrvatskoj u 19. i 20. stoljeću do Drugog svjetskog rata, kada Romi kao

i Židovi masovno stradavaju u holokaustu. Spomenuo je i stav Mihovila Pavleka Miškine o naseljavanju Roma na nekadašnje veleposjede, kako bi im se dala šansa za bolji život, materijalni uvjeti i obrazovanje.

Dr. sc. Petar Radosavljević, docent na Odsjeku za romanistiku Filozofskoga fakulteta u Zagrebu održao je izlaganje „**Bajaški rumunjski u Hrvatskoj - jezikoslovni, sociolingvistički i kulturološki aspekti**“. Prema Popisu stanovništva iz 2011. u Hrvatskoj se 17 000 stanovnika deklarira Romima, iako je njihov broj barem dvostruko veći. Govore tri potpuno različita jezika. Roma Bajaša u Hrvatskoj ima najviše, a najveća im je koncentracija u sjeverozapadnom djelu Hrvatske. Bajaški jezik je zapravo varijetet rumunjskog s tri različita dialekta (erdeljski, baranjski muntenski i ludarski muntenski). Govoreći o tradicijskoj kulturi i stvaralaštву Bajaša, naglasio je da su izradivali predmete od drva, bavili se rudarstvom (otuda i njihov naziv, jer baja na mađarskom znači rudar), gradili su kuće od drva, slame i blata, a poznata je njihova sklonost prema glazbi i plesu. Poznati su i po specifičnoj narodnoj nošnji. Usmena književnost bazira se na tradiciji pričanja priča poučnog i zabavnog sadržaja, dok pisanih tragova nema. Kako bi se baješki rumunjski jezik sačuvao od izumiranja, u pripremi je C model za učenje baješkog rumunjskog i romskog u školama Republike Hrvatske te eksperimentalni kurikulum. Istaknuto je i da je u pripremi jednostavan baješko romsko - hrvatski rječnik. Kada jezik nema institucije u pisanim oblicima (časopise, nastavu...), tada umire.

Biljana Oršoš, romska asistentica u OŠ Kuršanec u Čakovcu održala je izlaganje „**Iskustvo vođenja tečaja za učenje baješko-rumunjskog uz kratku vježbu**“. Predstavila je program učenja osnova baješkog rumunjskog jezika „Buna zua! Kum ješ?“ (Dobar dan! Kako ste?) za odrasle osobe koje rade s romskom djecom. Program je nastao u suradnji dr. sc. Petra Radosavljevića i POU „Korak po korak“ iz Zagreba. Tečaj se sastoji od sedam tematskih cjelina i uče se osnove za svakodnevnu komunikaciju s djecom govornicima baješkog rumunjskog jezika. Edukacija se radi prema istoimenom priručniku. Naglasila je kako se djeca kojima se u dječjim vrtićima, u maloj školi i u nastavi odgajatelji i učitelji obraćaju na materinjem jeziku osjećaju prihvaćenima, lakše se uključuju u zajednicu. Uključivanju u predškolske i školske odgojno-obrazovne ustanove doprinosi i prihvaćanje kulturoloških razlika romske djece. Sudionici okruglog stola i sami su pokušali naučiti nekoliko riječi.

Ana Škvarić, dipl. knjižničarka u Bibliobusnoj službi Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ održala je izlaganje pod nazivom „**Rastemo čitajući: knjižnična građa na temu interkulturnalizma i tolerancije**“. Govorila je o projektu koprivničkog bibliobusa koji je nagrađen kao inovativan program u knjižnicama jugoistočne Europe na natječaju međunarodne organizacije Future Library, a financirala ga je Zaklada Bill and Melinda Gates. Osmišljen je kako bi se poticala rana pismenost te informacijska i informatička pismenost djece, posebno u vrtićkim skupinama koje polaze

djeca hrvatske i romske nacionalnosti. U svom izlaganju naglasila je problem nedostatka literature na bajaškom rumunjskom jeziku, osobito slikovnica.

U drugom dijelu okruglog stola pod nazivom „**Umjetnost i etnografija**“ održana su tri izlaganja. Kustosica Muzeja grada Koprivnice Helena Kušenić održala je izlaganje „**Romi u naivnoj umjetnosti**“. Na temelju slika poznatih naivnih umjetnika Ivana Generalića, Josipa Generalića, Martina Mehkeka, Nade Švegović-Budaj i Josipa Horvata-Ždalskog pokazala je kako Romi čine važan dio podravske kulture. Posebno se osvrnula na rad Milana Horvata, Roma koji je izrađivao skulpture od drveta.

Vesna Peršić Kovač, etnologinja i viša kustosica u Muzeju grada Koprivnice, održala je izlaganje „**Etnografska baština Roma na koprivničkom području**“. Načine stanovanja, običaje, posao te život u obitelji predstavila je prvenstveno kroz život u romskom naselju Žlebic u prvoj polovici 20. stoljeća. Ispričala su živjeli u nastambama ispod zemlje s kosim krovovima u razini tla, da bi 1920-tih živjeli u malenim, jednostavnim nastambama od drveta, bez namještaja i s vrlo malo stvari u vlasništvu, a vrijeme većinom provodili vani (i spavaju na otvorenom kad to dopuštaju vremenske prilike). Po zanimanju su bili koritari (izrađuju predmete od drveta – korita, struganje, kuhače, žlice, metle) i/ili drobni kovači (izrađuju grebene, rilje, krampove, lance), trguju konjima. Rijetko su korisnici bilo kojeg oblika socijalne pomoći. Sade nešto kukuruza, krumpira, duhana i tikvi te svinje za prodaju. Sačuvane su dvije fotografije iz Žlebica koje prikazuju koritare čija imena su također zabilježena (Mihael Čonka, Jakob Bogdan). Romi u Žlebicu također su se bavili nadriličničtvom kod životinja i ljudi, prodajom drva i granja, prošnjom i proricanjem, a išli su i u nadnicu gdje su bili plaćeni kulturom koju su brali. Zabilježeno je da 1930-ih i 1940-ih godina određen broj Roma ide u školu, ali ta je pojавa rijetkost, pogotovo kad su u pitanju djevojčice. Romi koji se školjuju, u školu idu u naselje Reka, međutim, često su zbog „bijede i siromaštva“ oslobođeni škole. Deklariraju se kao rimokatolici (u skladu s religijom većinskog stanovništva), ali nisu praktični vjernici. Brakove sklapaju neslužbeno, u skladu s običajima, a razvrgavaju ih rijetko, najčešće samo ako je dokazano da žena ne može roditi potomstvo.

Vesna Perhoč, učiteljica razredne nastave u OŠ dr. Ivana Novaka Macinec u Međimurju, koju većinski pohađaju romska djeca, u izlaganju „**Etnografski pristup u nastavi**“ govorila je o iskustvima u provođenju istraživanja na terenu s učenicima 3. razreda osnovne škole u sklopu nastave domaćinstva, sata razrednika i građanskog odgoja. Više od 80% učenika u ovoj školi je romske nacionalnosti, a kako bi pomogla učenicima odlazi u romsko naselje te ih pobliže upoznaje. Djeca su radila istraživanje o značajnim osobama u romskoj zajednici i za što su sve zaslužni. Ovakav pristup u nastavi inspirirala je rečenica romske djevojčice u razredu – „Vi Hrvati ste bolji...“, nakon čega su djeca zajedno s učiteljicom krenula u istraživanje. U naselju Parag posjetili

su romske obitelji i fotografirali ljude koji su u nečemu dobri i cijenjeni u zajednici (zidari, glazbenici, ljudi koji su likovno nadareni, koji pomažu u pisanju zamolbi i rješavanju raznovrsne službene dokumentacije i prepiski). Također, u projektu istraživanja običaja, došli su do zaključka da su Romi u naselju Parag gotovo u potpunosti preuzezeli običaje većinskog stanovništva.

Učenici su također proveli istraživanje na temu „Koja je naša uloga u zajednici?“, u okviru kojega su učili rješavati probleme: istražili su što ih smeta u naselju i što bi promijenili (smeće, napušteni psi, stare kuće, neuređena dvorišta, nepostojanje dječjih igrališta...), a sastavili su popis onoga što u naselju žele (uređena dvorišta, cvijeće, igralište). Nakon provedenog istraživanja, u školu su pozvali vođu sela/naselja kojem su postavili pitanja i tražili odgovore. U akciji „Kako do cilja?“ u školu su pozvali romsku učenicu srednje škole da im kaže što sve treba napraviti da se uspješno dođe do 8. razreda. Pozitivnom identifikacijom kod romske se djece jača samopouzdanje i vjera u sebe. Kroz duži rad i drugačiji pristup aspiracije djece spram školskog uspjeha su se povećala pa je zabilježen pad napuštanja škole, uspješniji završetak osnovne škole, kao i srednje škole. Najvažniji zaključci ovog stručnog skupa, jednog od programa potpore Romima koje provodi Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“, jest da svijest o povijesti, porijeklu, jeziku i kulturnom stvaralaštvu predstavlja važan dio identiteta svakog naroda, pa tako i Roma. Stoga ih treba njegovati i čuvati, između ostalog i radi stvaranja pozitivne slike o sebi i stjecanja samopouzdanja. Kulturna baština Roma ima veliki potencijal u nastavi, kao put za uključivanje djece u kvalitetno obrazovanje od predškolske do fakulteta. Bolje upoznavanje romske kulturne baštine doprinosi smanjivanju predrasuda i stereotipa. Da bi se u tome uspjelo, potrebna je sinergija svih sudionika u odgojno-obrazovnom procesu, kao i na svim razinama političkog odlučivanja - od lokalne preko regionalne do nacionalne razine.

9. okrugli stol „Iskustva u radu s romskom djecom na koprivničkom području“, 9.4.2018.

8. FESTIVAL HRVATSKIH DIGITALIZACIJSKIH PROJEKATA

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 3 – 4. 5. 2018.

Josipa Strmečki i Kristian Ujlaki, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Osmu godinu za redom u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu održao se Festival hrvatskih digitalizacijskih projekata. U dva dana, 3. i 4. svibnja 2018., moglo se čuti i vidjeti preko 30 izlaganja na temu digitalizacije kulturne baštine i njenog kreativnog korištenja, o digitalnim kulturnim proizvodima, baštinskim ustanovama te njihovim aktivnostima i ulozi na digitalnom tržištu i u gospodarstvu, s naglaskom na turizam. Ovogodišnji Festival održan je kao dio nacionalnoga programa obilježavanja Europske godine kulturne baštine.

Početna izlaganja na Festivalu predstavila su stanje na području digitalizacije u Hrvatskoj i Sloveniji. Za razliku od Slovenije, gdje se intenzivno radi na uspostavi jedinstvenog repozitorija za knjižnični sustav narodnih i nacionalne knjižnice, u Hrvatskoj nemamo Digitalnu knjižnicu koja bi na jednom mjestu omogućavala korisnicima pregled digitalizirane građe. Jelena Bilić iz Ministarstva kulture dala je iscrpnu analizu trenutačnog stanja digitalizacije kulturne baštine u Republici Hrvatskoj. Nakon provedene ankete rezultati su u svim područjima niski. Samo 36% institucija ima neki plan digitalizacije, a tek 9% ima strategiju.

Slijedila su izlaganja o europskim i domaćim suradničkim projektima u kojima su digitalne platforme ključan element za okupljanje i predstavljanje digitalizirane građe baštinskih ustanova – muzeja, arhiva, knjižnica i instituta.

Za istaknuti je projekt Digitalni repozitorij secesijske arhitekture dunavskih zemalja na kojemu sudjeluju partneri iz Budimpešte, Beča, Bukurešta, Beograda, Ljubljane, Sofije, Subotice, Szegeda i Zagreba. Oformljen je digitalni repozitorij najvređnije secesijske arhitektonske baštine u dunavskoj regiji, a jedan od ciljeva projekta je i izrada

interaktivne mobilne aplikacije zasnovane na geolokaciji za turističke potrebe, stručnjake i ostale zainteresirane. Tu je i projekt *Digitalizirane njemačke novine u Muzeju Slavonije, Mrežni katalog i virtualna izložba o valpovačkim vlastelinima Prandau-Norman*, Tematski portal *Znameniti.hr*, Digitalna platforma *Topoteka*, Projekt *Hrvatska glagoljica* i portal *Glagoljica.hr*, a rezime stanja digitalizacije s pozicije narodnih knjižnica u Hrvatskoj dala je Vikica Semenski (Knjižnice grada Zagreba) kroz izlaganje *Digitalizirana zagrebačka baština: što, kako, kamo nakon 10 godina?*

Drugi dan Festivala bio je posvećen temama kreativnoga korištenja digitalne kulturne baštine, izrade digitalnih kulturnih proizvoda i kulturnoga turizma. Dosta izlaganja bavilo se pojmovima i primjenom proširene i virtualne stvarnosti. Trendove u kulturnome turizmu predstavila je Vlasta Klarić s Međunarodnoga sveučilišta Libertas, dok su predstavnici Centra za industrijsku baštinu Sveučilišta u Rijeci i Muzeja grada Rijeke izlagali na temu digitalizacije u službi turizma. O mogućnostima realna prikaza građevina od povijesnoga značaja preko virtualne stvarnosti govorio je Milan Gudeljević iz tvrtke VR pole d.o.o., a s digitalizacijskim projektima predstavili su se i Hrvatska matica iseljenika, Centar za ženske studije, Hrvatski povijesni muzej i drugi. Nakon svih izlaganja moguće je zaključiti da se brzo i radikalno mijenja ponašanje korisnika pri upotrebi novih tehnologija i korištenju interneta. Umjesto pružanja i otkrivanja informacija, internet sve više služi za pružanje i otkrivanje iskustava. Neophodno je da se ustanove poput muzeja i knjižnica prilagode ovim promjenama jer je nemoguće oslanjati se samo na tradicionalne usluge i građu, upravo zbog brzog razvoja tehnologije i novih navika korisnika.

STRUČNI SKUP KNJIŽNICE U PROCJEPU 4: A ŠTO SA SITNIM TISKOM I SIVOM LITERATUROM?

Ranka Janus, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

U Sisku se od 17. do 18. svibnja 2018. godine četvrti put održao stručni skup namijenjen katalogizatorima, klasifikatorima i predmetizatorima u organizaciji Knjižničarskog društva Sisačko-moslavačke županije i suorganizaciji Komisije za katalogizaciju Hrvatskog knjižničarskog društva i Narodne knjižnice i čitaonice Vlado Gotovac Sisak. Tema – sitni tisk i siva literatura – još uvijek je aktualna za knjižničare u narodnim knjižnicama jer se većina narodnih knjižnica ne bavi stručnom obradom ove vrste građe ili stručno obrađuje jedan njegov manji dio, a tema je značajna i stoga jer sitni tisk ima lokalnu i zavičajnu vrijednost kao dio fonda zavičajnih zbirki.

Na samom je početku stručnog skupa predstavljen novi Pravilnik za katalogizaciju koji bi u svibnju ove godine trebao biti završen, moderniziran i objavljen u e-obliku i koji bi konačno katalogizatorima trebao biti pomoći u stručnoj obradi knjižnične građe. Pozvana izlaganja održale su Ivana Knežević Križić i Marina Vinaj pod naslovom „Sitni tisk u Muzeju Slavonije – knjižnična i muzejska građa“ kao i Diana Polanski i Vesna Stričević „Katalogizacija tematskih mapa sitnog tiska po višerazinskom modelu opisa neomeđene građe u sustavu ZAKI“. U ostalih su devetnaest izlaganja, u dva dana, obrađene teme stručne obrade razglednica, sitnog

tiska i sive literature odnosno ocjenskih radova. Izlaganja o stručnoj obradi doktorskih disertacija i magistarskih radova, temi koja je bila zastupljena u nekoliko izlaganja, omogućila su da se dobije bolji uvid u katalogizaciju sive literature ili polupublikacija. Ocjenski radovi koji su najzastupljeniji u specijalnim visokoškolskim knjižnicama nezaobilazan su dio fonda tih knjižnica te su njihovi knjižničari prenijeli svoja iskustva u katalogizaciji ove vrste građe kao i pojedina rješenja tijekom katalogizacije sa svrhom što boljeg opisa ovih publikacija i njihovog pretraživanja u e-katalozima. Dva su se izlaganja bavila stručnom obradom razglednica kao jednom vrstom neknjižne i grafičke građe koje se isto tako skupljaju i čuvaju kao dio fonda zavičajnih zbirki. Najveći dio izlaganja bavio se samom obradom sitnog tiska kao što su kalendarji, plakati, pozivnice, a pojedine narodne knjižnice baveći se građom sitnog tiska „katalogizaciju“ sitnog tiska svele su na izradu popisa. Ovakvo rješenje u praksi pojedinih knjižnica ponekad je zadovoljavajuće s obzirom na manji fond sitnog tiska u nekim od knjižnica. Druge gradske knjižnice koje sustavno prikupljaju i čuvaju ovu građu već desetljećima, a koja ima veliku lokalnu vrijednost, pronašle su vlastita rješenja te su unutar mogućnosti zadanih računalnih programa izradili kataložne zapise sitnog tiska s ciljem da brošure, katalozi, kalendarji, plakati i ostala građa budu pretraživi u e-katalozima kao i sva ostala knjižnična građa. Tako primjerice Narodna knjižnica „Vlado Gotovac“ Sisak

od 1978. godine ovu raznovrsnu građu sitnog tiska razvrstava u tematske kutije i mape i stručno ih obrađuje. Knjižnice grada Zagreba imaju praksu katalogizacije tematskih mapa i njima pripadajućih jedinica po modelu obrade serijskih publikacija. Izdvojila bih još izlaganja knjižničara iz našeg Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog Prigorja Tine Gatalice i Nede Adamović koje su ovu temu predstavile kroz izlaganje pod naslovom „Zastupljenost i uloga sitnog tiska u Bjelovariani – zavičajnoj zbirci Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar“ gdje su predstavile sitni tisk u zavičajnoj zbirci Bjelovariana i ukratko prikazale praksu obrade sitnog tiska u računalnom programu Metel.win. Ranka Janus predstavila je praksu stručne obrade razglednica kao dijela fonda zavičajne zbirke Caproncensis Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica.

Skeniranjem QR koda možete pristupiti pojedinim prezentacijama sa Stručnog skupa

STRUČNI SKUP „NAKLADNIŠTVO U BAŠTINSKIM USTANOVAMA KAO PRILOG NJEGOVANJU ZAVIČAJNOSTI“

Šibenik, 24. – 25. 5. 2018.

Dijana Sabolović-Krajina, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“ Šibenik i Knjižničarsko društvo Šibenik organizirali su dvodnevni stručni skup „Nakladništvo u baštinskim ustanovama kao prilog njegovovanju zavičajnosti“ koji se održao u šibenskoj knjižnici 24. i 25. 5. 2018. Skup je održan povodom 25. obljetnice izdavaštva Gradske knjižnice „Juraj Šižgorić“, a bio je posvećen njezinom pokretaču, prerano preminulom Milivoju Zeniću (1953. – 2011.), ravnatelju šibenske knjižnice, izuzetnom stručnjaku i intelektualcu širokih nazora, koji je, između ostalog, ostao zapamćen po bogatoj izdavačkoj djelatnosti šibenske knjižnice, koja danas broji 140 naslova. Tema skupa bilo je izdavaštvo baštinskih ustanova, prvenstveno knjižnica, muzeja i arhiva u Hrvatskoj kojim doprinose zavičajnom identitetu sredina u kojima djeluju. Osim što svojim izdavačkim aktivnostima obuhvaćaju kulturnu i književnu djelatnost niza znamenitih ljudi koji su svojim djelima obogatili baštinu te potiču suvremeno književno stvaralaštvo, baštinske ustanove objavljaju zbornike znanstvenih i stručnih skupova, doprinoseći teorijsko-znanstvenom i stručnom evaluiranju svoje dobre prakse.

Nakon uvodnog izlaganja ravnatelja Gradske knjižnice

„Juraj Šižgorić“ Šibenik Vilijama Lakića, izlaganja o svojim izdavačkim aktivnostima održalo je četrdesetak suradnika i prijatelja šibenske knjižnice – predstavnici Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, Gradske knjižnice Marka Marulića Split, Javne ustanove „Nacionalni park Krka“ Šibenik, Muzeja Slavonije Osijek, Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ i Gradskog muzeja Karlovac, Instituta za klasične jezike i antičku civilizaciju Latina et Graeca iz Zagreba, Gradske knjižnice i čitaonice Požega, KUD-a „Dućec“ Mraclin, Gradske knjižnice Velika Gorica, Gradske knjižnice Samobor, Instituta za etnologiju i folkloristiku iz Zagreba, Sveučilišne knjižnice Rijeka, Gradske knjižnice Kaštela, Knjižnice Arheološkog muzeja Zadar, Državnog arhiva u Šibeniku, Općinske narodne knjižnice Drenovci, Gradske knjižnice Ante Kovačića Zaprešić, Sveučilišne knjižnice u Splitu, Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske iz Zagreba, Umjetničke akademije u Splitu, Gradskog muzeja Drniš, Matice Zadrana i Memorijalnog centra „Faust Vrančić“ Prvić Luka.

I članice Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja također su održale zapažena izlaganja. Neda

Adamović i Tina Gatalica održale su izlaganje o dobroj praksi u njegovanju zavičajnog nakladništva bjelovarske knjižnice pod nazivom „**Od plakata do digitalizirane grade: nakladništvo Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar**“, dok je potpisnica ovog priloga održala pozvano izlaganje „**Male knjižnice kao nakladnici**“. Istaknula je kulturološki i širi društveni značaj nakladništva malih narodnih knjižnica na primjeru prakse narodnih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji. Od pet narodnih knjižnica, četiri su nakladnici (knjižnice u Koprivnici, Križevcima, Đurđevcu i Virju). Premda nakladništvo nije njihova glavna zadaća, koriste ga kao alat na nekoliko razina poslovanja: u zaštiti i promociji bogatstva lokalne kulturne baštine, obogaćivanju knjižničnih zbirki specifičnim lokalnim temama, obogaćivanju lokalnog identiteta, boljem pozicioniranju u

javnosti kao važnih kulturnih, obrazovnih i informacijskih središta svojih lokalnih zajednica te stvaranju nove, dodane vrijednosti knjižnica u društvu. U izlaganju je dan pregled vrsta, tema i oblika nakladništva narodnih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji, kao i njihovi napor u pronalaženju finansijskih sredstava u suradnji s privatnim i javnim sektorom.

Zaključak ovog izlaganja, a možemo reći i cijelog stručnog skupa o ulozi izdavaštva baštinskih ustanova u njegovanju zavičajnosti jest da izdavačke aktivnosti ne ovise prvenstveno o vrsti i veličini baštinskih ustanova, niti o finansijskim sredstvima kojima raspolažu, već o njihovoј poslovnoj politici i strateškoj orientaciji koja uključuje i nakladništvo kao poslovni model.

II. SUSRET BIBLIOBUSA I MEĐUNARODNA KONFERENCIJA BIBLIOBUSA

Pečuh, Mađarska, 31. 5. - 2. 6. 2018.

Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Od 31. 5. do 1. 6. 2018. u Pečuhu u Mađarskoj drugi je put održana međunarodna konferencija na temu putujućih knjižnica – II Mobile Library Meeting Pécs. Odazvali su se predstavnici knjižnica i bibliobusnih službi iz **Mađarske, Hrvatske, Srbije, Slovenije, Njemačke, Nizozemske i Rumunjske**. Iz Hrvatske, konferenciji je prisustvovalo ukupno četrnaest **knjižničara i to iz Vinkovaca, Bjelovara, Karlovca, Zagreba i Koprivnice, s tri hrvatska bibliobusa**.

Glavna tema konferencije bile su aktivnosti i obrazovno-

u takvim aktivnostima zato što žive u malim naseljima, udaljenima od većih središta. Hrvatski knjižničari, a među njima i članovi Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, sudjelovali su u stručnom dijelu programa s nekoliko prezentacija i posterskih izlaganja. **Dijana Sabolović-Krajina i Ana Škvarić** predstavile su koprivničku Knjižnicu i aktivnosti koprivničke Bibliobusne službe, a posebno projekt „Rastemo čitajući“ – program poticanja rane pismenosti u ruralnim područjima Koprivničko-križevačke županije koji je proveden tijekom prošle, 2017. godine u pet seoskih djeci vrtića koje posjećuje koprivnički bibliobus, dok je postersko izlaganje pripremila **Dražena Rajsz** iz Bibliobusne službe Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar.

Na **festivalu bibliobusa** koji je održan drugog dana konferencije, sudjelovalo je **deset bibliobusnih vozila** - uz četiri mađarska bibliobusa (dva iz Pečuha, jedan iz Nyiregyhaze i jedan iz Miskolca) sudjelovala su i dva bibliobusa iz Slovenije (iz Ljubljane i Ajdovščine), jedan bibliobus iz Rumunjske (iz grada Cluja-Napoce) te **tri hrvatska bibliobusa - iz Vinkovaca, Bjelovara i Karlovca**. Festival je održan u središtu Pečuha, na glavnom gradskom trgu, gdje je privukao pažnju velikog broja posjetitelja, osobito djece i roditelja, a bibliobuse je posjetio i veliki broj organiziranih skupina školske djece. Svi bibliobusi predstavili su se posjetiteljima dijeljenjem turističkih publikacija o gradovima i zemljama iz kojih dolaze, kao i informacijama o knjižničnim uslugama koje pružaju svojim korisnicima, a **bjelovarski Bibliobus** dostojno je predstavljao ne samo svoju knjižnicu, grad i županiju, već i naše Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja!

Konferencija je kroz održana izlaganja te predstavljene primjere dobre prakse, a posebno festivalom bibliobusa,

Sudionici konferencije iz Hrvatske

kulturni **programi knjižnica i bibliobusa usmjereni obrazovnom, kulturnom i tehnološkom osnaživanju stanovnika ruralnih područja, osobito djece i mladih** koji imaju manje mogućnosti sudjelovanja

Bjelovarski bibliobus u Pečuhu [na slici: Iva Pezer i Dražena Rajsz]

pokazala raznolikost bibliobusnih usluga u različitim zemljama i sredinama te potvrdila značaj pokretnih knjižničnih usluga u cjeloživotnom učenju i u izgradnji jednakih kulturnih i obrazovnih mogućnosti za sve. Niz iskustava i primjera viđenih kod europskih kolega moglo bi se učinkovito primijeniti i u hrvatskim pokretnim knjižnicama, od modela nabave i uređenja bibliobusnih vozila, pa do aktivnosti koje provode za korisnike. Dodana su vrijednost skupa uspostavljene međunarodne veze i poznanstva, kao temelj za novu suradnju i moguće zajedničke knjižničarske projekte u budućnosti.

Festival bibliobusa u središtu Pečuhu

Za više informacija učitajte kod!

MEĐUŽUPANIJSKI STRUČNI SKUPOVI – RASADNIK IDEJA, BOGATSTVO SURADNJE

Sisak, 5. 7. 2018.

Mirjana Milinović, OŠ Rovišće

Članovi triju županijskih stručnih vijeća školskih knjižničara, Bjelovarsko-bilogorske, Virovitičko-podravske i Sisačko-moslavačke županije, već godinama surađuju na korist i dobrobit svih naših članova. Osim što na zajedničkim skupovima uvijek imamo priliku slušati eminentne predavače, do kojih samostalno možda i ne bismo mogli doći, tu su s nama uvijek i naše više savjetnice iz Agencije za odgoj i obrazovanje, Ministarstva znanosti i obrazovanja te Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Sve to daje dodatnu vrijednost i težinu našim stručnim skupovima. Svaki je voditelj pojedinog Vijeća dužan jednom u tri godine organizirati zajednički međužupanijski skup. To je prilika za stjecanje i razmjenu novih znanja, ali vjerujem da se svakom susretu jednako veselimo i zbog druženja, obično u nekom lijepom ambijentu, kad je većina školskih obaveza iza nas (zato su naši skupovi u srpnju).

Protekle je godine takav jedan međužupanijski skup održan 5. srpnja u Gimnaziji Sisak, jer je Sisačko-moslavačko županijsko vijeće bilo organizator. Voditeljica vijeća, kolegica Mirjana Čubaković, doista se potrudila i pripremila nam

zanimljiva predavanja i još zanimljiviju „terensku nastavu“. Tema je bila Školski knjižničar – motivator u nastavnom procesu i osobnom razvoju.

Prije samog početka predavanja, na scenu je stupila djevojčica Manuela Tominac, učenica 5. razreda OŠ Budaševo-Toplovac-Gušće, prikazavši nekoliko latinoameričkih plesova. Nakon pozdravnih govora, kolegica Jadranka Groza iz OŠ „Braća Bobetko“ Sisak ispričala nam je slikom i riječju kako smo radili sve ove godine. Bilo je to vrlo emotivno izlaganje, osobito za one među nama koji dugo, dugo rade u školskim knjižnicama i lijepo surađuju više od četvrt stoljeća. Sljedeće je predavanje održala prof. dr. sc. Tajana Ljubin Golub s Učiteljskog fakulteta u Zagrebu. Govorila je o tome kako održati motivaciju s osobitim naglaskom na temeljnim potrebama kao činiteljima intrinzične motivacije: autonomiji, kompetenciji te povezanosti. Naglasila je i važnost određivanja cilja, koji mora biti specifičan, mjerljiv, izazovan, ali dostižan, smislen i konkretni.

Navikli smo razmjenjivati primjere dobre prakse pa je tako bilo i u Sisku. Kolega Damir Balković iz SŠ Slatina bavio se

motiviranjem učenika da kroz igru otkriju ljepotu poezije; Natalija Miletić iz Gimnazije Sisak predstavila nam je rad s učenicima na izbornom predmetu Dramski odgoj u srednjoj školi; Sanja Bužimkić, Iva Dužić, Manuela Leskovar i Natalija Miletić održale su Književni kružok koji je moderirao Dejan Šiptar. Stručni je skup nastavljen u neformalnom druženju: obilaskom grada Siska i razgledavanjem postava i knjižnice Gradskog muzeja Sisak, a zatim posjetom Dječjem odjelu Narodne knjižnice i čitaonice „Vlado Gotovac“ Sisak. Oduševila nas je vožnja brodicom Juran i Sofija, od Malog Kaptola do Utvrde, te razgledavanje Starog grada Siska. Ove je godine domaćin međuzupanijskog skupa Bjelovarsko-bilogorska županija, a voditeljica je već sve dogovorila i vjeruje da će i ovaj skup biti i koristan i zanimljiv. Vidimo se kod Starog mlina!

U muzeju – na galeriji

Pogled s brodice na Utvrdu

Zorka i Mirjana – malo ja, malo ti, pa opet ja ...

SUBREGIONALNA RADIONICA ZA BIBLIOTEKARE: MEDIJSKA PEDAGOGIJA U BIBLIOTECI

Goethe Institut Sarajevo, 27. – 28. 9. 2018.

Maja Krulić Gačan, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

U organizaciji Goethe Instituta u Sarajevu je 27. i 28. rujna 2018. godine održana dvodnevna radionica o medijskoj pedagogiji za knjižničare na kojoj su sudjelovali knjižničari i informacijski stručnjaci iz Hrvatske, Srbije i Bosne i Hercegovine. Radionicu su vodile Bianca Franzese i Judit Böttger iz Gradske knjižnice München koje su sudionike upoznale s knjižnicom u kojoj rade i programima koje provode, a vezani su uz razvoj medijskih kompetencija kod djece i mladih. U uvodnom su predavanju definirale medijske, informacijske i čitateljske kompetencije te govorile o tome što sve medijske kompetencije podrazumijevaju. U vrijeme kada smo svi okruženi različitim medijima koji se vrlo brzo mijenjaju postavlja se pitanje koja je uloga knjižnica i postoji li ona uopće u širenju medijske pismenosti. Zanimljivim su primjerima pokazale kako knjižnice zaista mogu imati važnu ulogu ne samo u podučavanju djece i mladih tome kako koristiti nove tehnologije, nego i u poticanju kritičkog mišljenja o medijima i sadržajima koje nude. Cilj je radionice bio omogućiti sudionicima da isprobaju konkretne i praktične alate, tj. aplikacije za iPad koje omogućuju obradu fotografija,

stvaranje filmova, stripova, fotopriča, slikovnica i knjiga, kao i da se upoznaju s novim konceptima i isprobaju nove medije te da pri tome uvide mogućnosti koje oni pružaju knjižnicama. Među programima Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica vrlo su zastupljeni programi koji su u nekom svom segmentu vezani uz korištenje novih tehnologija. Planovi za daljnji razvoj programa uključuju stavljanje naglaska na razvoj medijskih kompetencija kao što su sposobnosti korištenja različitih medija i novih tehnologija, medijski dizajn koji obuhvaća stvaranje različitih medijskih sadržaja te razvoj sposobnosti kritičkog promišljanja medija i medijskih poruka u svrhu sprječavanja manipulacija.

Na radionici su sudjelovale Maja Krulić Gačan iz Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica i Antonija Mandić, voditeljica Sveučilišne knjižnice na Sveučilištu Sjever, što je bila izvrsna prilika za planiranje buduće suradnje među ovim institucijama na razvoju programa medijske pedagogije za mlade koji bi se provodili kroz različita predavanja i radionice, a čija se realizacija očekuje uskoro.

Sudionici radionice „Medijska pedagogija u biblioteci“ u Sarajevu
[©GoetheInstitut]

SVEZAK 2019

Praktični dio i rad u timu - stvaranje stop motion filma
[©GoetheInstitut]

KONFERENCIJA LIFE AFTER LIFE: NEW HORIZONS FOR THE MUNICIPAL LIBRARIES IN TURKEY

Antalya, Turska, 2. – 4. 10. 2018.
Ana Škvarić, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Od 2. do 4. listopada 2018. u Antalyji u Turskoj održana je konferencija „Life after LIFE: New Horizons for the Municipal Libraries in Turkey“ kao zaključna konferencija i završna svečanost dvogodišnjeg projekta „Libraries for Everyone – LIFE“ provedenog u turskim knjižnicama pod finansijskim pokroviteljstvom programa Global Libraries Zaklade Bill & Melinda Gates. Konferencija je okupila brojne knjižničare i informacijske stručnjake iz Turske, ali i stručnjake iz svijeta. Ana Škvarić iz Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica na konferenciji je predstavila „Rastemo čitajući“, nagrađeni program koprivničke Bibliobusne službe čija je implementacija omogućena zahvaljujući sudjelovanju u programu INELI Balkans od 2015. do 2017. godine.

Projekt „Libraries for Everyone – LIFE“ kreiran je i implementiran na inicijativu i pod finansijskim pokroviteljstvom programa Global Libraries koji je, nakon uspješnih dvadesetak godina djelovanja, ugašen s početkom 2019. godine nakon što je ispunio svoju misiju. Osim što su na konferenciji predstavljeni brojni programi turskih knjižnica, prvenstveno orijentirani prema socijalnoj, društvenoj i digitalnoj inkluziji, konferencija je ujedno bila i završna svečanost i okupljanje sudionika koji su na određeni način povezani sa Zakladom Bill & Melinda Gates i čiji su programi posljednjih godina ostvareni zahvaljujući Zakladi. S već spomenutim naglaskom na iskustvo turskih knjižnica, prisutni knjižničari su kroz brojna izlaganja saznali kakvi se programi i aktivnosti provode u knjižnicama u Jugoistočnoj Aziji, Indiji, Africi, Oceaniji, zemljama Balkana (Hrvatska, BiH, Kosovo, Grčka, Rumunjska, Bugarska), Latviji, Moldaviji, Poljskoj, Ukrajini...

Konferencija Life after LIFE

Prvi dio konferencije bio je posvećen iskustvu turskih knjižnica u kreiranju i provođenju inkluzivnih knjižničnih programa. Program LIFE okupio je narodne knjižnice pod kapom sveučilišta Hacettepe u Ankari koje je bilo koordinator projekta, a svoje iskustvo predstavilo je 12 turskih knjižnica iz različitih regija zemlje. Većina knjižnica uključenih u projekt djeluje u sredinama u kojima živi siromašno, neobrazovano i na druge načine ranjivo stanovništvo pa je opći cilj projekta bio unijeti pozitivne promjene u životе pripadnika zajednice te ohrabriti i osnažiti ranjive skupine. Sve su knjižnice provodile projekte prema zadatom konceptu – prvi je zadatak knjižničara bio izaći iz knjižnice (doslovno, u trgovачke centre, mjesna okupljalista, kafiće, parkove i sl.) i pored

postojećih, naći i nove korisnike za nove usluge. Inkluzivni programi ponuđeni su nezaposlenima, izbjeglicama, ženama, umirovljenicima, osobama sa zdravstvenim teškoćama i ovisnicima te djeci koja odrastaju u siromaštvu. Sve su knjižnice prethodno informatizirane, a osoblje je prošlo edukaciju za provođenje planiranih programa. Rezultat su brojna pozitivna iskustva kao što su samozapošljavanje žena koje su sudjelovale na radionicama i edukacijama, bolji obiteljski odnosi kao rezultat komunikacijskih radionica i obiteljskih terapija te kvalitetnija briga o fizičkom i psihičkom zdravlju. Zahvaljujući sudjelovanju u projektu LIFE, turske su knjižnice modernizirane, educirale su osoblje i doobile su kvalitetne alate za daljnji razvoj knjižničnih usluga i, posljedično, društva u cijelini.

Izlaganje koprivničke knjižničarke Ane Škvarić na konferenciji

Drugi dio konferencije bio je posvećen velikoj inicijativi Global Libraries – INELI programa koji su održani ili se još uvijek održavaju širom svijeta. Svi INELI programi pokrenuti su s ciljem umrežavanje knjižničara i informacijskih stručnjaka iz različitih zemalja, širenja ideja i iskustava, zajedničkog stvaranja novih usluga i poboljšanja kvalitete života korisnika knjižnica i zajednica u kojoj knjižnice djeluju u cijelini. Same projekte, njihove rezultate i planove za održivost predstavili su voditelji i sudionici programa INELI-Asean, INELI-India and South Asia, INELI-MENA Tunisia, INELI-Oceania, INELI-Sub-Saharan Africa, pri čemu je jedan od posljednjih provedenih, INELI-Balkans, bio predstavljen s čak šest izlaganja – o održivosti mreže i programu INELI-Balkans govorio je Rob Davies, a dobitnici nagrade *INELI Balkans Innovation Award* (Aleksandar Stokić iz BiH, Teodora Peycheva-Dyankova iz Bugarske, Ana Škvarić iz Hrvatske (program „Rastemo čitajući“), Fatime Mehmetaj s Kosova i Ioana Crihana iz Rumunjske) govorili su o nagrađenim projektima koji su u njihovim knjižnicama implementirani tijekom 2017. godine.

Treći dio konferencije okupio je projekte i iskustva ostalih partnera programa Global Libraries iz Moldavije, Rumunjske, Južnoafričke Republike, Kolumbije, a konferencija je završena diskusijama o mogućnostima održivosti postojećih programa, mogućnostima pokretanja novih, te o planovima IFLA-e da kao jedan od nasljednika programa Global Libraries razvija skup vrijednosti zadanih programom u svrhu poboljšanja ljudskih života unapređenjem knjižničnih usluga.

SAVJETOVANJE „PRIMJENA NOVIH TEHNOLOGIJA I METODA RADA U RADU S DJECOM I MLADIMA U KNJIŽNICAMA“

Gradska knjižnica Subotica, 5. 10. 2018.

Branka Mikačević i Tatjana Petrec, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

U Gradskoj knjižnici Subotica 5. listopada 2018. održano je savjetovanje na temu „Primjena novih tehnologija i metoda rada u radu s djecom i mladima u knjižnicama“. Savjetovanje je održano u okviru manifestacije XVII. dani Balinta Vujkova, dani hrvatske knjige i riječi. Organizacijski odbor trećeg po redu knjižničarskog savjetovanja, u okviru kojeg se tematizirao odnos knjižnice i korisnika, za cilj je imao povezivanje i suradnju među knjižnicama i knjižničarima te razmjenu iskustva u radu. Sudjelovalo je oko 50 knjižničara iz Srbije i Hrvatske.

Savjetovanje je održano u Čitaonici Gradske knjižnice Subotica

Skup su otvorile su Alka Stropnik i Ana Sudarević s temom *Korištenje novih tehnologija u poticanju čitanja*. One su predstavile portal eLektire koji je nastao na inicijativu i uz potporu Ministarstva obrazovanja i znanosti, a u njegovoj realizaciji sudjelovali su Bulaja Naklada i Hrvatska akademска i istraživačka mreža CARNet. Zatim su govorile o Robotskom kazalištu lutaka kao obliku integriranog iskustvenog učenja o scenskoj umjetnosti i književnosti, robotici i osnovama programiranja. Mirjana Nešić, ravnateljica Beogradske politehničke, govorila je o *Digitalnoj transformaciji u bibliotekama*. Digitalna transformacija koja je zahvatila čitavo društvo, odnosi se i na knjižnice i podrazumijeva složen proces promjena koje sa sobom nose upotrebu novih medija na najrazličitije načine. Ostala izlaganja bila su podijeljena u 3 sesije na kojima je bilo mnogo primjera dobre prakse. Iz Hrvatske s primjerima dobre prakse sudjelovali su: Bojan Lazić, Petra Dravinski, Janja Severović, Niko Cvjetković, Kristian Benić, Branka Mikačević i Tatjana Petrec.

Bojan Lazić, knjižničar OŠ Negoslavci i OŠ Bršadin, održao je izlaganje *Predstavljanje udruge građana Hrvatska mreža školskih knjižničara* na kojem je predstavio udrugu, govorio o njezinim ciljevima te promicanju unapređenja školskog knjižničarstva. Predstavio je i *Repozitorij UDK o2* iz kojeg je nastala i ideja osnivanja udruge, a govorio je i o projektima *Čitamo mi u obitelji svi, Tulum s(l)ova, Čitanjem do zvjezda i Daj šapi glas*.

Petra Dravinski iz Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica imala je izlaganje na temu *Digitalno učenje, izražavanje i provođenje slobodnog vremena - sve je u Knjižnici*. Koprivnička knjižnica kontinuirano nabavlja najnoviju opremu i tehnologiju koju uklapa u svoje aktivnosti. U svojim individualnim i grupnim podukama o informacijsko-komunikacijskoj tehnologiji uči djecu i mlade kako tehnologiju koristiti na zabavan, kreativan i svrshishodan način.

Petra Dravinski (Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica): *Digitalno učenje, izražavanje i provođenje slobodnog vremena – sve je u Knjižnici*

Janja Severović iz Gradske knjižnice Ante Kovačića iz Zaprešića sudjelovala je s temom *Izazovi i postignuća projekta Wiki-dveri: primjena novih tehnologija u radu s mladima*. U okviru tog projekta učenici osnovnih škola zaprešićkog kraja pod mentorstvom knjižničara stvaraju mrežne stranice [wiki-dveri.info](http://wikipedia.info).

Iz Gradske knjižnice Rijeka, Niko Cvjetković i Kristian Benić govorili su o *Dječjoj kući – (Gradska)knjižnica (Rijeka)* za jutubersku generaciju. Dječja kuća će biti mjesto posvećeno kulturi za djecu gdje će svoje prostore pronaći Dječji odjel Stribor.

Spikaonica – program za mlade na Dječjem odjelu Narodne knjižnice „Petar Preradović“ predstavile su Branka Mikačević i Tatjana Petrec iz Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar. Radi se o programu Dječjeg odjela namijenjenom učenicima sedmih i osmih razreda osnovne škole. Program je zamišljen kao ciklus od 8 radionica ili predavanja od kojih svako ima svoju temu, a koje se održavaju jednom mjesečno u dogovorenom terminu tijekom školske godine. Spikaonica je zamišljena kao neka vrsta parlaonice/radionice u kojoj mlađi aktivno sudjeluju, iznose svoje stavove i mišljenja. U suradnji s drugim organizacijama i ustanovama u zajednici na ovaj način podržani su svi vidovi zdravog i uspješnog razvoja mlađih pa gostuju stručnjaci iz raznih bjelovarskih institucija, ustanova i organizacija.

Branka Mikačević i Tatjana Petrec (Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar): *Spikaonica – program za mlade na Dječjem odjelu Narodne knjižnice „Petar Preradović“*

Nakon savjetovanja doneseni su zaključci kako knjižnične usluge u Srbiji i Hrvatskoj imaju iste ciljeve. Knjižničari rade na programima za poticanje čitanja, popularizaciji knjige i razvijanju ljubavi prema knjigama, unapređenju čitateljskih sposobnosti te konstruktivnom korištenju novih tehnologija u radu s djecom i mladima. Održana izlaganja bit će objavljena u zborniku.

18. OKRUGLI STOL O SLOBODNOM PRISTUPU INFORMACIJAMA

Zagreb, 10. 12. 2018.

Ranka Janus, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Tema 18. Okruglog stola o slobodnom pristupu informacijama bila je „Knjižnice i alternativna (druga) istina“. Okrugli su stol organizirali Hrvatsko knjižničarsko društvo, Komisija za slobodan pristup informacijama i Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, a održan je 10. prosinaca 2018. u Europskom domu u Zagrebu. Iako se može reći da alternativna istina oduvijek postoji, danas se ona upravo zbog razvoja tehnologije i društvenih mreža vrtoglavno širi u svim društвima i kroz sve društvene skupine, posebno među onima koji koriste internet, ali i druge masovne medije.

Knjižnicama kao javnim prostorima koji osiguravaju slobodan pristup informacijama vrlo je zanimljiva ova tema jer i same mogu biti širitelji lažnih vijesti. Upravo bi stoga knjižničari trebali biti stručnjaci koji znaju odabrat informaciju koja je relevantna i vjerodostojna na temelju kriterija za razlikovanje istinitih informacija od lažnih. Tomislav Levak s Odjela za kulturologiju, Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku u svom izlaganju jasno definira termin „fake news“ kao namjerno plasirane i provjerljivo netočne informacije koje se šire u svrhu propagande ili manipulacije javnosti. IFLA je u listopadu 2017. donijela smjernice pod nazivom „How to detect fake news“ u kojima se ukratko određuju kriteriji za razlikovanje lažnih od istinitih informacija: svaki korisnik treba dobro proučiti stranicu, istražiti njezinu svrhu, pročitati u potpunosti vijest, provjeriti autora i je li uopće stvaran, provjeriti dodatne izvore, provjeriti datum objave, osvijestiti svoje stavove koji mogu utjecati na prosudbu informacije,

pitati stručnjake o istinitosti i vjerodostojnosti informacija. Knjižničar Martyna Wade iz Velike Britanije koji je održao predavanje pod nazivom „IFLA i lažne vijesti“ iz perspektive organizacije kao što je IFLA koja već godinama ulaže veliki napor za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja svakog pojedinca te propituje digitalni svijet u kojem postoje velike mogućnosti za slobodom izražavanja, ali isto tako i mogućnosti za širenje dezinformacija te vidi veliku ulogu knjižnica upravo u informacijskom društvu jer mogu pomoći korisnicima da se snađu u mnoštvu dezinformacija. Još jedno vrlo zanimljivo predavanje s naših prostora predstavio je knjižničar Mario Hibert s Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu pod nazivom „Mašina i kurikulum“. On je dugi niz godina istraživao utjecaj tehnologije na društvo u kojem stroj postaje novi kapital, a ideologija silicijske doline dominantna ideologija u suvremenom društvu. Na žalost, danas se događa da kultura slijedi tehnologiju umjesto da se događa suprotan proces u kojem će tehnologija slijediti kulturu društva pa tako nam društvene mreže određuju tko smo, Amazon definira što želimo, Google definira što mislimo – čovjeka je potpuno potopila kultura stroja. Upravo se stoga danasjavlja potreba za razvojem kritičkog i angažiranog knjižničarstva u kojem bi učenje, znanje i društvena odgovornost bili temelji knjižničarstva, a primjena novih tehnologija u svim sferama društvenog života nužno se propitivala na kritički način. Sve teme s 18. Okruglog stola o Slobodnom pristupu informacijama mogu se pročitati u stručnim radovima objavljenim u ovogodišnjem zborniku radova.

FORUM ZAGREBAČKOG KNJIŽNIČARSKOG DRUŠTVA

Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu, 20. 2. 2019.

Marina Junger, Gradska knjižnica Slavka Kolara Čazma

Forum Zagrebačkog knjižničarskog društva pod nazivom „Nove PRiće iz knjižnice“ održan je 20. veljače 2019. na Filozofskom fakultetu. To je bio tek drugi forum ovoga društva, osmišljen kao neformalan način stručnog usavršavanja, dijeljenja iskustva, praksi i ideja. Prije svega, svrha foruma je informiranje o aktualnim pitanjima iz struke, ali i o temama iz drugih područja potrebnih u knjižničarskom radu. Ovoga puta tema je bila „Nove PRiće u knjižnici“, odnosno PR i marketing u knjižnici. U prvom dijelu foruma predavanje o osnovnim pojmovima održala je direktorica agencije Prorsus komunikacije, Krešimir Rendulić. U drugom dijelu održala se panel rasprava. Sudionici rasprave bili su Niko Cvjetković, ravnatelj Gradske knjižnice Rijeka, Kristian Benić, kotač marketinga i inovativnih projekata Gradske knjižnice Rijeke,

Alis Marić, osnivačica bloga Čitaj knjigu, Gordan Nuhanović, novinar HRT-a i Anita Golubićek, urednica portala Djeđi događaji. Tema rasprave bila je „Knjižnica u doba dominacije ekrana“. Ovako organiziran forum jedna je od novina u načinu organiziranja foruma i stručnih skupova. Forum traje kraće, svega tri – četiri sata, što znači da sudionicima nije zamorno slušati prezentirani sadržaj. Teme su već dobro poznate, ali obrađene na malo drugačiji način. Prije svega zbog sudionika panel rasprava koji su uglavnom poznate osobe široj javnosti, a ne samo knjižničarskoj struci. Atmosfera je vrlo opuštena i ugodna, a rasprava dobrodošla. Ovo su razlozi zašto postoji veliko zanimanje za forme u organizaciji Zagrebačkog knjižničarskog društva i knjižnice Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Sudionici panel rasprave

Nove PRIče iz knjižnice

MODULARNI CIKLUS STRUČNOG USAVRŠAVANJA ZA KNJIŽNIČARKE I KNJIŽNIČARE „BOJE, SLOVA I SLIKE“

Jasminka Vajzović, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Goethe-Institut Kroatien u suradnji s književnim projektom „pinselfisch“ i Hrvatskim knjižničarskim društvom organizirao je modularni ciklus stručnog usavršavanja za knjižničarke i knjižničare iz Hrvatske. Stručno usavršavanje obuhvaća tri modula koji se bave trima različitim aspektima književnosti za djecu i mlade u dobi od 7 do 14 godina. Svaki modul osmišljen je kao dvodnevna radionica. Radionice su vodile Jule Pfeiffer-Spiekermann i Katrin Seewald iz organizacije pinselfisch. Jule Pfeiffer-Spiekermann studirala je grafički dizajn i ilustraciju na Visokoj školi za umjetnost Berlin i radi kao ilustratorica i grafička dizajnerica. Katrin Seewald studirala je bibliotekarstvo na Freie Universität Berlin. U fokusu njezina rada su medijske kompetencije i pismenost, a na te je teme vodila brojne radionice u organizaciji Goethe Instituta te stručna usavršavanja za knjižničare, nastavnike i odgajatelje. Zajedno su osmislijeli modularni ciklus radionica za knjižničare i knjižničarke pod nazivom „Boje, slova i slike“.

„Sve je u boji“ naziv je prve radionice koja se održala u listopadu 2017. u Goethe Institutu Kroatien u Zagrebu i okupila je dvadeset i pet sudionika. Voditeljice su sudionicima

predstavile pristupe slikovnici kroz igru i omogućile im da sami isprobaju i realiziraju vlastite ideje. Druga radionica „Igre s abecedom“ održala se u svibnju 2018. Na ovoj radionici radilo se s aktualnim i odabranim književnim naslovima za djecu, u fokusu su bile knjige o abecedi. Sudionici su isprobali niz zanimljivih i primjenjivih igara riječima i slovima koje potiču kreativnost i maštovitost te razvijaju zanimanje za riječi, govorenje, slušanje i čitanje. Treća radionica pod nazivom „Knjige lijepe kao slika“ održala se u veljači 2019. Slika kao estetski i umjetnički izričaj bila je središnji element zadnje radionice iz ciklusa „Boje, slova i slike“. Slika potiče kreativno izražavanje, razvoj stvaralačkog mišljenja i omogućuje nove spoznaje kroz vlastiti doživljaj, stoga je važno odabratи kvalitetno ilustrirane slikovnice i knjige za rad s djecom. Na radionici su voditeljice predstavile dobre primjere knjiga i slikovnica, a sudionici su zajedno izradili kriterije za izbor koji će im pomoći u njihovom radu.

Sva stečena znanja i iskustva iz ovih radionica bit će objedinjena i objavljena kako bi bila dostupna svim knjižničarima.

DRŽAVNI SKUP – 31. PROLJETNA ŠKOLA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA RH

Nataša Švaco, OŠ Grgura Karlovčana Đurđevac

U organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje održan je u Šibeniku Državni skup s međunarodnim sudjelovanjem – 31. Proljetna škola školskih knjižničara RH (8. – 11. travnja 2019.). Tema skupa bila je *Ogledni nastavni sat stručnog suradnika knjižničara – Informacijska pismenost (IP)*. Organizirana su

plenarna predavanja i ogledni nastavni satovi.

Ivana Stričević i Ivana Perić u predavanju *Značenje informacijske pismenosti u digitalnom dobu: kontekstualizacija u nastavnom satu stručnog suradnika knjižničara* govorile su o informacijskoj pismenosti u nastavi, o ulozi stručnog

suradnika knjižničara u kurikulumima međupredmetnih tema *Učiti kako učiti i Uporaba IKT-a*, o njihovoj suradnji s učiteljima te nastavnim satovima stručnog suradnika knjižničara.

Ruža Jozić, Alta Pavin Banović, Hrvoje Mesić i Ivana Tolj predstavili su knjigu *Od knjige do oblaka: informacijsko-medijski odgoj i obrazovanje učenika*. Knjiga sadrži bogatu zbirku praktičnih primjera nastavnih jedinica knjižničara u srednjoj školi. Naglašena je uloga knjižničara koji je uključen u školski kurikulum te doprinosi kvalitetnijoj realizaciji odgojno-obrazovnog procesa.

Ana Saulačić govorila je o ulozi AZOO u 50-godišnjoj povijesti nastavnog sata stručnog suradnika knjižničara. Njeno istraživanje starijih dokumenata pokazalo je da je nastavno područje Školsko knjižničarstvo bilo suvremeno nekada isto kao što je i sada.

Nikola Ivančić govorio je o izradi pristupačnih internetskih stranica obrazovnih ustanova kao o obliku pripreme za Europsku direktivu o pristupačnosti, a Marin Matuha pokazao je na primjerima primjenu interaktivnih tehnologija. Mirjana Polić Bobić i Dubravka Oraić Tolić predstavile su časopis *Hrvatska revija* u kojem se obrađuju suvremene umjetničke i kulturne teme.

Ljerka Čulina i Marijana Pezelj predstavile su *Digitalne obrazovne sadržaje* (DOS) suvremenog učenja i poučavanja. U okviru DOS-a nalaze se Scenariji poučavanja kao niz ideja koje pomažu nastavnicima osvremeniti nastavu. Predstavile su i sadržajno obogaćeni izbor e-lektira na Portalu e-lektire. Novosti su, između ostalog, aktivnosti namijenjene učenicima koji žele znati više, literarni kviz, rječnik, audiomamac i videomamac za lektirna djela s

prijevodom na hrvatski znakovni jezik, zvučne knjige i građa lagana za čitanje. Sve e-lektire objavljene su u četiri formata: web format, PDF, EPUB i Brailleov digitalnom format. Na kraju su sudionici skupa sudjelovali u interaktivnoj raspravi o školskom knjižničarstvu u ozračju novih kurikuluma. Najznačajniji dio ovogodišnje Proljetne škole školskih knjižničara posvećen je oglednim nastavnim satovima koje provode knjižničari u knjižnicama svojih škola. Bogati izbor tema s detaljnim uputama i pripremama nalaze se u Zborniku 31. Proljetne škole školskih knjižničara koji je objavljen u digitalnom obliku na stranicama AZOO-a.

CSSU I KONTINUIRANO STRUČNO USAVRŠAVANJE ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE

Mirjana Milinović, OŠ Rovišće

Školski knjižničari BBŽ-a nikad ne propuštaju priliku naučiti nešto novo. Oni jednostavno moraju biti u toku sa svim suvremenim zbivanjima vezanim za struku, a ako mogu slušati vrhunske predavače Centra za stalno stručno usavršavanje, rado će se odazvati pozivu. Tako je i ove školske godine, kao već mnoge prije toga, voditelj Matične službe Narodne knjižnice „P. Preradović“ Bjelovar Ilija Pejić, knjižničarski savjetnik, u suradnji sa Stručnim vijećem školskih knjižničara, organizirao dva vrijedna i zanimljiva predavanja s radionicama Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara.

Prvo od njih održano je 25. rujna 2018. u Veleučilištu u Bjelovaru. Velik broj knjižničara iz osnovnih i srednjih škola, narodnih knjižnica, Državnog arhiva Bjelovar i Gradskog muzeja Bjelovar imalo je priliku slušati predavačice dr. sc. Sofiju Klarin Zadravec, knjižničarsku savjetnicu i Anitu Marin, višu knjižničarku. Tema njihova predavanja bila je

Virtualne izložbe digitalizirane građe. Virtualna izložba je „mrežno utemeljena višemedijska zbirka informacijskih objekata koja se uspostavlja oko određene teme, pojma ili ideje i tehnološki je primjerena za korisnički usmjereni iskustvo otkrivanja, učenja, sudjelovanja i zabave kroz svojstva dinamičnog proizvoda i usluge“ (S. Foo, 2012.). U uvodnom dijelu, voditeljice radionice prikazale su koncept virtualne izložbe digitalizirane građe, potom dosadašnji rad na izradi virtualnih izložbi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu te ostalim knjižnicama, da bi na kraju predavačkog dijela predstavile alate za izradu virtualnih izložbi. Posebno su istaknule da je nakon NSK u Zagrebu, Bjelovar prvi grad u kojem je napravljena virtualna izložba digitalizirane građe. Radi se o projektu digitalizacije „Preradović na internetu“ čije su autorice mr. sc. Zorka Renić i Tatjana Kreštan. Možemo biti ponosni što su sada dio naše školskoknjničarske zajednice!

Drugi dio bio je radioničkog tipa pa smo, slijedeći detaljne upute od prijave u administracijsko sučelje, rada s nadzornom pločom do izrade i uređivanja sadržaja, nastojali savladati tajne, ili bar ono najosnovnije, administriranja CMS sustava WordPress. Bilo je korisno i zabavno, a neki od nas shvatili su da to i nije tako strašno teško. Treba imati ideju, prikupiti i dobro organizirati materijale, instalirati WordPress i – biti uporan. Trud će se sigurno isplatiti. Ali ako nam je to ipak prezahtjevno, uvijek nam ostaje Digital Storytelling!

Polaznici predavanja Zaštita osobnih podataka u knjižnicama, Gimnazija Bjelovar, 22. 3. 2019.

Gimnazija Bjelovar ugostila je 22. ožujka 2019. četrdesetak knjižničara iz svih vrsta knjižnica BBŽ-a, najviše školskih knjižničara, čak trideset. Povod je bilo predavanje **Zaštita**

osobnih podataka u knjižnicama koje je održala viša knjižničarka Anita Katulić. Posljednjih se godina sve češće susrećemo s mogućnošću zloupotrebe osobnih podataka na svim razinama komunikacije, osobito kad je u pitanju korištenje interneta. Cilj predavanja bio je upoznati knjižničare s pravilima postupanja s osobnim podacima knjižničnih korisnika i autora. U tu svrhu predavačica nas je upoznala sa zakonskim okvirima zaštite osobnih podataka u Hrvatskoj i Europi s posebnim naglaskom na Opću uredbu o zaštiti podataka (GDPR). U drugom dijelu predavanja komentirala je primjere iz prakse nekih europskih knjižnica s organizacijskim rješenjima vezanim uz poboljšanje zaštite osobnih podataka i privatnosti korisnika knjižnice u skladu s GDPR-om.

S obzirom na to da školske knjižnice nisu samostalne, nego djeluju u sastavu škole, naša odgovornost nije tako velika kao što je to slučaj u ostalim vrstama knjižnica koje su samostalne ustanove. Za sve što kao knjižničari radimo s našim mладим korisnicima moramo imati privolu roditelja/skrbnika, osobito ako se radi o fotografiranju ili snimanju učenika i objavljivanju takvog materijala na web stranicama. Takve privole obično se daju školi već na početku školske godine. Što se tiče osobnih podataka potrebnih za evidenciju/upis članova u školsku knjižnicu, ništa nam nije sporno, osim pitanja koliko dugo treba čuvati te podatke nakon što učenik ode iz škole (iz bilo kojeg razloga). Vjerujemo da će nam knjižnični program Metel i tu biti na pomoći jer bi se ti podaci nakon određenog vremena trebali brisati.

No, i mi sami korisnici smo najrazličitijih internetskih (i drugih) usluga, skloni smo olako i bez većih preispitivanja ostavljati svoje osobne podatke i kome treba i kome ne pa je ovo bilo veoma korisno predavanje nakon kojega ćemo, nadam se, biti oprezniji, ali i bolje shvatiti svu kompleksnost ovoga problema.

O RADU STRUČNOG VIJEĆA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA BBŽ-A

Zorka Renić, Medicinska škola Bjelovar i Mirjana Milinović, OŠ Rovišće

Županijsko stručno vijeće školskih knjižničara osnovnih i srednjih škola Bjelovarsko-bilogorske županije radilo je prema usvojenim godišnjim planovima i programima rada. U konkretnim godišnjim planovima i programima nastojalo se povezati podjednako stručno-teorijske obrazovne sadržaje i praktično-obrazovne (aplikativne) sadržaje. Nastojali smo pratiti aktualne teme školskog knjižničarstva i odgoja i obrazovanja. Pored izbora sadržaja važan segment je bio odabir kvalitetnih i stručnih predavača. Uz ustaljenu shemu - predavanja, radionice i primjeri iz prakse - na svakom stručnom skupu izdvojeno je i vrijeme za tematske rasprave, predstavljeni su kvalitetni projekti, predstavljena je nova stručna literatura, poticala se izvrsnost, predlagalo se članove Vijeća za nagrade i priznanja i sl.

Županijsko stručno vijeće školskih knjižničara u 2018. godini promijenilo je svoga voditelja. Do 31. kolovoza voditeljica je bila mr. sc. Zorka Renić, a nakon toga voditeljstvo je

preuzela Mirjana Milinović, knjižničarka savjetnica, zaposlena u Osnovnoj školi Rovišće. Za početak predstaviti ćemo dva Zorkina skupa. Prvi je organiziran 28. ožujka 2018., a domaćin je bila Medicinska škola Bjelovar. Na početku skupa izlaganje je imala viša savjetnica za školske knjižnice iz Agencije za odgoj i obrazovanje, Adela Granić, koja je govorila o projektima i istaknula koje su osobine i kompetencije uspješnog voditelja projekta. Docentica na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Ivana Hebrang Grgić, govorila je o važnosti povezivanja tiskanih i elektroničkih izvora u obrazovanju. U svom izlaganju osvrnula se i na svoju knjigu „Kratka povijest knjižnica i nakladnika“. Tekstu knjige dodani su QR kodovi koji čitatelje povezuju s digitaliziranim izvorima, omogućuju detaljnije istraživanje i na svojevrstan način obogaćuju čitateljsko iskustvo. Pomoći, ali i izazov čitateljima je i aplikacija koja kroz kviz omogućuje ponavljanje i savladavanje sadržaja.

Sudionici i predavačice na Stručnom vijeću u Medicinskoj školi Bjelovar

Dvije knjižničarke koje su uključene u timove za kurikularnu reformu, dr. sc. Jasna Milički iz OŠ Marija Bistrica i Draženka Stančić iz OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec, predstavile su kurikulume *Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije i Učiti kako učiti*. Nakon toga, uslijedio je niz odličnih primjera iz prakse. Suzana Pušić iz SŠ Čazma predstavila je školski projekt obilježavanja smrti Marije Jurić Zagorke, a Alica Baćeković Pavelić iz Ekonomsko i birotehničke škole Bjelovar projekt obilježavanja smrti Krste Špoljara. Voditelj Županijske matične službe govorio je o bolnoj temi koja je vezana uz statistiku u školskim knjižnicama. Na kraju skupa mr. sc. Zorka Renić iz Medicinske škole Bjelovar predstavila je radionice koje provodi Goethe Institut vezane uz informacijske kompetencije. Predstavila je aplikaciju proširene stvarnosti Aurasma za koju je napravila i upute.

Dana 20. lipnja 2018. godine u Ekonomskoj i birotehničkoj školi Bjelovar održan je skup na kojem su knjižničari dobili upute za unos statističkih podataka o radu školskih knjižnica u sustav online statistike. Knjižnična statistika potrebna je za učinkovito upravljanje knjižnicama, potvrđivanje vrijednosti koju knjižnice imaju za zajednicu i za pojedinca, utvrđivanje utjecaja knjižničnih usluga na stanovništvo i promicanje knjižničnih usluga. NSK prikuplja statističke podatke o poslovanju svih vrsta knjižnica u skladu sa svojim temeljnim zadaćama koje su određene Zakonom o knjižnicama (1997.) i Pravilnikom o matičnoj djelatnosti knjižnica u RH (2001.). Voditelj Županijske matične službe Ilija Pejić dao je detaljne upute kako ispuniti online upitnik.

Gradski muzej Bjelovar bio je 23. studenog 2018. domaćin stručnog skupa koji su u suradnji organizirale voditeljice ŽSV-a učitelja i nastavnika Hrvatskoga jezika i ŽSV-a školskih knjižničara BBŽ-a. U prvom dijelu skupa imali smo priliku slušati vrsnu jezikoslovku mr. sc. Nives Opačić, uvijek rado viđenu i slušanu, koja nam je ovom prilikom govorila o suvremenim kretanjima u hrvatskom jeziku, svim stranputicama na kojima se možemo naći govoreći naš materinji jezik, s posebnim naglaskom na govor koji svakodnevno slušamo u medijima. Potom smo čuli predavanje *Poučavanje o holokaustu* učiteljice Hrvatskoga jezika Davorke Jug iz OŠ Rovišće, koja je tijekom travnja 2018. boravila u Yad Vashemu, svjetskom centru za sjećanje na holokaust u Državi Izrael. Drugi dio skupa za knjižničare održan je u III. OŠ Bjelovar. Bilo je riječi o Nacrtu

Zakona o knjižnicama, o čemu je govorio voditelj Matične službe Ilija Pejić. Ono što najviše tišti nas, školske knjižničare, ipak neće biti posve regulirano novim Zakonom, nego tek pravilnicima i standardima koji će biti doneseni u roku od godine dana od dana stupanja na snagu novoga Zakona. Zanimljiv primjer iz prakse prikazala nam je naša kolegica iz SŠ Čazma, Suzana Pušić. Sa svojom kolegicom Renatom Špehar, prof. sociologije, provela je projekt *Priče iz davnine iz Moslavine*, čime je još jednom potvrdila svoju kreativnost. Kolegica Zorka Renić deset je godina bila na čelu našega Vijeća, organizirala brojne stručne skupove i radionice, održala mnoga predavanja, ugostila stručne predavače te svojom marljivošću, predanošću i znanjem visoko podigla ljestvicu koju će biti teško nadmašiti, dok ona ostaje uzor svima nama. O svemu što se u našem Vijeću događalo za to vrijeme, mr. sc. Zorka Renić ispričala nam je u svome predavanju *Županijsko stručno vijeće šk. knjižničara BBŽ-a od 2008. do 2018.*

mr. sc. Zorka Renić – 10 godina uspješnog vođenja Vijeća

U OŠ Rovišće 26. veljače 2019. održan je još jedan županijski stručni skup. Glavna gošća bila je Draženka Stančić iz OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog Ivanec, a prikazala je svoje istraživanje o ugledu školskog knjižničara u stručnoj javnosti. Još jedno istraživanje, ovaj put o informacijskoj pismenosti učenika završnih razreda osnovne škole, pokazala nam je Jasmina Bunčić, prof. engl. jezika i mag. bibl. iz OŠ Rovišće. O digitalnim alatima koje koristi u praksi govorila je Višnja Veber Malina iz ČOŠ Josipa Ružičke Končanica te s nama podijelila i svoja iskustva višegodišnjeg sudjelovanja u Tulumu s(l)ova. Escaperoom ili virtualna potraga (za blagom?) novija je metoda korisna u obrazovanju, osobito u istraživačkoj nastavi, a temelji se na korištenju digitalnog alata za skraćivanje poveznica bit.ly te drugih web alata. Radi se o izradi zadataka čija rješenja postupno vode do sljedeće razine, novih zadataka i novih rješenja, da bi se na kraju potrage došlo do konačnog odgovora. Zadatci su vrlo različiti, sadržaj i metode uvelike ovise o znanju, kreativnosti, vještini i trudu samoga učitelja, no rezultat je višestruka korist za učenike.

Kolegica Milinović prikazala je filmić s uputama koji je objavila Arjana Blažić, trenerica trenera u Školi za život, a Zorka Renić pokazala je kako to izgleda u praksi pa su se knjižničari i sami mogli uvjeriti koliko je zanimljivo i zabavno rješavati ovakve zadatke. Pokazala je nekoliko svojih uradaka, knjižničari su se natjecali tko će prvi doći do rješenja, a potom je dala i neke korisne napomene o teškoćama s kojima se susrela pripremajući svoje potrage. Zatim je na redu bila Dejana Bedeković iz IV. OŠ Bjelovar s predavanjem *Medijska pedagogija u knjižnici*, a skup je završio pregledom izlaganja sa stručnog skupa za voditelje ŽSV-a, održanom u Zagrebu u siječnju 2019. koje je prikazala M. Milinović.

Kao i većina naših skupova i ovaj je bio izvrsno posjećen,

sudjelovalo je 36 knjižničara, a voditeljica već planira novi susret, u svibnju, te Međuzupanijski stručni skup koji će se održati 5. srpnja 2019. u OŠ Mate Lovraka u Velikom Grđevcu.

Ovako je bilo u Rovišću

STRUČNO USAVRŠAVANJE ČLANOVA ŽUPANIJSKOG STRUČNOG VIJEĆA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA KOPRIVNIČKO – KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE

Adrijana Hatadi, voditeljica ŽSV-a šk. knjižničara osnovnih i srednjih škola u Koprivničko – križevačkoj županiji

Dana 5. studenog 2018. u Centru za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Podravsko sunce u Koprivnici održan je stručni skup Županijskog stručnog vijeća školskih knjižničara osnovnih i srednjih škola Koprivničko – križevačke županije pod nazivom „Razvoj temeljnih kompetencija za cijeloživotno učenje“.

Školske knjižničarke Tihana Doskočil i Ivana Đikić predstavile su primjer dobre prakse vezan uz projekt eTwinning. Radi se o projektu „Upoznajmo se“, u koji su se uključili polaznici COOR-a Podravsko sunce, COOR-a Križevci i V. OŠ Bjelovar pod vodstvom knjižničarki Tihane Doskočil i Ivane Đikić, pedagoginje Martine Hautman Matijaš i učiteljice Lidije Mihoković i Snežane Premužić. Cilj projekta bio je poticati učenike na samostalno i samouvjereni predstavljanje sebe drugima, prihvatanje različitosti te uviđanje kako je među svima nama više sličnosti nego razlika, razviti komunikacijske sposobnosti, ovladati razmjenom informacija i iskustva te se međusobno povezati. Savjetnica Adela Granić održala je predavanje „Napredovanje“. Prisutne je upoznala s kriterijima i elementima vrednovanja uspješnosti, stručnosti i kvaliteti rada, dokumentacijom, načinom ispunjavanja tiskanica te obavezama. Na kraju predavanja, savjetnica se osvrnula na stanje promoviranih knjižničara u Koprivničko – križevačkoj županiji. Nataša Karlovčec i Đurđica Krčmar Zalar održale su radionicu „Suradnja školske knjižnice i lokalne zajednice u poticanju čitanja - kurikularno planiranje“. Cilj radionice bio je predstaviti stručnim suradnicima školskim knjižničarima

ideju i mogućnost otvaranja školske knjižnice lokalnoj zajednici i potaknuti školske knjižničare na njegovanje dobre suradnje s lokalnom zajednicom u misiji poticanja čitanja. Tijekom radionice iznjedrili smo nekoliko idejnih rješenja kurikularno planiranih aktivnosti suradnje školske knjižnice i lokalne zajednice. Suradničko učenje je strategija učenja djece u manjim skupinama koja povećava broj aktivnih sudionika nastave uz pozitivnu interakciju među članovima grupe. Predstavlja suvremeni pristup učenju u kojem učenici uče kako uspješno učiti u grupi, usvajaju vještini pozitivne komunikacije kao pretpostavku uspješne suradnje. Nikolina Sabolić upoznala je sudionike radionice s načelima, koracima i oblicima suradničkog učenja. U „terenskom“ dijelu ŽSV-a posjetili smo izložbu „Razvoj pučkog školstva u Koprivnici i okolici do 1940. godine“ u Muzeju grada Koprivnice. Kroz izložbu vodila nas je Maša Zamljačanec, mujejski pedagog. Izložba daje prikaz rada pojedinih škola od kraja 18. do sredine 20. stoljeća, a izložbom su okupljene glavne karakteristike pučke škole - njezine podjele na svakidašnju i opetovnu, predmeti kojima su učenici poučavani, zgrade u kojima se održava nastava i njihov inventar te popratni dijelovi škole poput gombališta (igrališta), školske knjižnice i školskog vrta. Za predsjednicu podružnice HUŠK-a izabrana je Nataša Karlovčec, a za zamjenicu Maja Baksa Žeđa. Dana 18. travnja 2019. u Osnovnoj školi Molve u Molvama održan je ŽSV pod nazivom „Multidisciplinarnost u radu školskog knjižničara“. Školska knjižničarka Tatjana

Kreštan (Komercijalna i trgovacka škola Bjelovar) održala je predavanje „Izložbena djelatnost školske knjižnice“. Predavanje se bavilo prilagodbom prostora knjižnice za izložbenu djelatnost, potrebnim preduvjetima za postav i drugim relevantnim elementima te praksom organiziranja autorskih izložbi. Školska knjižničarka Marina Vidović Krušić održala je predavanje „Poticanje čitanja – zašto, kada i kako?“. Predavanje je tematiziralo poticanje čitanja među djecom i mladima. Polazište je na važnosti čitanja kao temeljne ljudske vještine višestruko korisne za cijeloživotno učenje, a posebno čitanja iz užitka. Analiza do sada provedenih anketa o čitanju među djecom i mladima donosi korisne zaključke za rad s pojedinim skupinama učenika, ali i sliku o ulozi knjižnica među korisnicima, provođenjem zanimljivih i kreativnih aktivnosti te sudjelovanjem u projektima. Kako abeceda može biti zabavna i zanimljiva pokazale su nam školske knjižničarke Luca Matić i Lidija Levačić Mesarov radionicom u kojoj su polaznici usvojili kreativne tehnike koje će moći primijeniti u radu s učenicima u razredu. Svojim su tijelima oblikovali abecedu, radili tematsku abecedu, izrađivali slova od kolaž i novinskog papira, pisali pjesme, stvarali domino priču, kreirali svoju abecedu. Jasmina Rep članovima ŽSV-a održala je radionicu na temu citiranja koju redovito provodi u Strukovnoj školi Đurđevac, u sklopu sata razredne zajednice. Kolegica je podijelila i svoja iskustva o Erasmus + projektima, Treningu za ljudska prava, Youth Passu i što nam donosi sudjelovanje na takvim oblicima neformalnog učenja. Tihana Doskočil i Nikolina Sabolić izvijestile su članove ŽSV-a o održanoj 31. Proljetnoj školi školskih knjižničara RH. Državni stručni skup za stručne suradnike knjižničare osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova Republike Hrvatske održao se od 8. do 11. travnja 2019. godine u Šibeniku. Krovna tema ovogodišnje Proljetne škole školskih knjižničara RH bila je Ogledni nastavni sat stručnog suradnika knjižničara - Informacijska pismenost. Županijska matična služba nadležna je za stručni nadzor i stručno savjetodavnu pomoć u radu školskim knjižnicama. Ljiljana Vugrinec iz Županijske matične službe Koprivničko – križevačke županije informirala je školske knjižničare o stručnim usavršavanjima

i skupovima za knjižničare u regiji i šire, a jedna od tema bila je suradnja školskih i narodnih knjižnica u Županiji, osobito suradnja škola i pokretnih knjižnica. Redovita razmjena informacija i suradnja Matične službe i školskih knjižnica putem ŽSV-a potrebna je i vrlo korisna za unapređivanje rada samih knjižnica, kao i županijske mreže školskih knjižnica u cjelini. Predsjednica podružnice HUŠK-a Nataša Karlovčec uputila je članovima Vijeća poziv na Međunarodni kongres školskih knjižničara u Dubrovniku koji će se održati od 21. do 25. listopada 2019. godine u Dubrovniku. Naziv skupa je Okupljanje – Osnaživanje – Preobrazba: Školske knjižnice (Convergence – Empowering – Transformation: School Libraries). Osim toga, riječi je bilo i o Knjižnoj booki koja se održala u NSK te je pozvala na učlanjenje za nove članove Vijeća. Stručni skup Županijskog stručnog vijeća školskih knjižničara osnovnih i srednjih škola Koprivničko – križevačke županije u Molvama bio je posljednji koji je vodila Adrijana Hatadi, a koja je voditeljstvo Županijskog stručnog vijeća školskih knjižničara osnovnih i srednjih škola Koprivničko – križevačke županije obnašala od 2009. godine.

Stručno usavršavanje članova Županijskog stručnog vijeća školskih knjižničara osnovnih i srednjih škola Koprivničko – križevačke županije

PREGLED RADA ŽUPANIJSKOG STRUČNOG VIJEĆA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE

Josip Strija, Gimnazija Petra Preradovića Virovitica

Županijsko stručno vijeće školskih knjižničara Virovitičko-podravske županije u proteklom razdoblju održalo četiri županijska stručna skupa i jedan međuzupanijski stručni skup. Osim toga, održana su i tri webinara, a Čitateljski klub ŽSV-a sastao se točno dvanaest puta.

Prvi stručni skup pod nazivom "Knjižnice, knjižničari i književnost od povijesnih promjena do suvremenih rješenja" održan je 7. ožujka 2018. godine u Tehničkoj školi Virovitica, drugi stručni skup "Pitanje knjige i knjižnica u

suvremenom društvu i odgoju i obrazovanju" 15. svibnja 2018. godine u Strukovnoj školi Virovitica, treći skup (prvi u školskoj godini 2018./2019.) "Suvremeni pristupi učenju i poučavanju i tradicija u školskim knjižnicama Virovitičko-podravske županije" održan je 13. studenoga 2018. godine u Osnovnoj školi Ivane Brlić-Mažuranić Orahovica, a zadnji, četvrti skup "Organizacijske vještine – društvo, rad i zdravlje kroz perspektivu školskoga knjižničara" održan je u Špišić Bukovici 24. veljače 2019. godine.

Školski knjižničari su svoj godišnji plan i program rada ostvarili izlaganjima, radionicama i prezentacijom primjera dobre prakse iz različitih područja: Arhitektura modernih knjižnica (M. Schmitz), DAR – Digitalni arhiv radova učenika i nastavnika Gimnazije Petra Preradovića (J. Strija), Distribucija nakladničkih proizvoda (M. Šalinger), Dobio sam potvrdu i što sada? (J. Strija), Igramo se s Preradovićem (D. Balković), Imala li mjesto knjizi u 21. stoljeću?! (M. Schmitz), Izrada mrežne stranice u tren oka (J. Strija), Kako se mijenja književnost za djecu i mlade (S. Pajnić), Medijski odgoj u školskoj knjižnici (D. Najmenik), Napredovanje stručnih suradnika knjižničara u viša znanja (A. Granić), Posljedice i oboljenja uzrokovana dugotrajnim sjedenjem - prevencija nastanka i razvoja profesionalnih oboljenja knjižničara (S. Dupan), Spaljivanje i progon knjige (S. Dupan), Suvremenim pristupi učenju i poučavanju - Poučavanje s mozgom na umu (M. Schmitz)...

Osim županijskih stručnih skupova, održan je i međuzupanijski stručni skup Bjelovarsko-bilogorske, Sisačko-moslavačke i Virovitičko-podravske županije. Skup je organizirala kolegica Mirjana Čubaković, voditeljica ŽSV-a školskih knjižničara Sisačko-moslavačke županije, a skup se pod nazivom "Školski knjižničar: motivator u nastavnom procesu i osobnom razvoju" održao u Sisku 5. srpnja 2018. godine.

Osim tradicionalnih stručnih skupova, održana su i tri webinara: 2. Webinar Županijskog stručnog vijeća školskih knjižničara Virovitičko-podravske županije održan je 28. kolovoza 2018. i temom je bio vezan uz početak nove školske godine i organizaciju rada ŽSV-a; webinar MeisterTask - planiranje i suradnja na mreži održan je 30. kolovoza 2018. godine i bio je javno dostupan svim školskim knjižničarima Republike Hrvatske, a treći webinar za školske knjižničare Virovitičko-podravske županije održan je 11. veljače 2019. godine na temu Actionbound ili kako izraditi virtualnu potragu za blagom. Webinare je održao voditelj ŽSV-a Josip Strija.

Susreti Čitateljskog kluba ŽSV-a održavani su redovno. Školski su knjižničari raspravljali o književnim predlošcima povezujući temu, motivaciju i fabulu romana s osobnim doživljajem, iskustvom i shvaćanjem. Razgovor je obuhvaćao pojmove i dijelove teorije o načinu pripovijedanja, biografskoj podlozi, pripovjedaču, odnosu romana i zbilje, kronotopu, književnoj konvenciji te odnosima i statusu likova, a čitali su se trenutno popularni autori: Gail Honeyman, Slavenka Drakulić, Pieter Steinz, Han Kang, Jane Harper, Ante Tomić, Marina Vujčić i sl.

Izvješća i zaključci su dostupni na blogu Čitateljskog kluba na sljedećoj poveznici:
<http://bookclub-vpzschoollib.blogspot.com>

POSJET GRADSKOJ KNJIŽNICI REYKJAVIK U OKVIRU PROGRAMA ERASMUS+

16. - 24. 6. 2018.

Dijana Sabolović-Krajina, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Književna šetnja po Reykjaviku

U Gradskoj knjižnici Reykjavik boravila sam u okviru programa Erasmus+ od 16. do 24. 6. 2018. Cilj ovog programa je poboljšanje kvalitete neformalnog obrazovanja odraslih diljem Europe. Omogućuje učenje jednih od drugih i razvijanje strateških partnerstava. Hrvatske knjižnice ga još

uvijek premalo koriste, a koprivnička knjižnica je do sada koristila mogućnosti jednog od prethodnica ovog programa (pod nazivom Grundtvig) za posjet njemačkim narodnim knjižnicama 2009. i finskim knjižnicama 2013.

Glavni cilj mojeg posjeta Gradskoj knjižnici u Reykjaviku bio je poboljšati vještine i znanja u knjižničnom menadžmentu uvidom u rad islandskih knjižnica koje su poznate u svijetu po inovacijama u uspješnom povezivanju književne baštine i jake tradicije čitanja s novim tehnologijama.

Moj izbor pao je na učenje od islandskih knjižnica zato što je Island poznat po visokoj razini kulture čitanja. Islandani slave kao nacija čitatelja. Primjerice, knjiga je na Islandu izbor broj jedan za božićni poklon. Čitanje je na Islandu poželjna aktivnost u studiji koju je proveo Weingand (1992) uzimajući u obzir i broj objavljenih knjiga godišnje. Otpriklike jedan od deset građana Islanda objavit će barem jednu knjigu, a više se knjiga čita po osobi nego bilo gdje drugdje u svijetu prema izvješću BBC-a (2013.). Zbog važnosti čitanja, pismenosti i slavljenja književnosti koja je toliko popularna na Islandu, Reykjavik je odabran kao peti UNESCO-ov grad književnosti, zahvaljujući prvenstveno naporima Gradske

knjižnice Reykjavik u provođenju programa koji promoviraju knjige, autore i čitanje (Pike 2015). Projekt Reykjavik UNESCO-v grad književnosti snažno naglašava središnji položaj književnosti u kulturnom životu grada i nacije. Osim promicanja vrijednosti kulturne baštine na inovativan način u digitalnom dobu, praksa islandskih knjižnica uspješna je i kao model u promicanju kulturne, obrazovne, digitalne i socijalne uključenosti. Island ima i jednu od najviših stopa upotrebe interneta i društvenih medija u svijetu (prema Svjetskom gospodarskom forumu, 2014.), pa me zanimalo kako tome doprinose i islandske narodne knjižnice. Moju pozornost privukli su i rezultati istraživanja o visokoj razini zadovoljstva knjižničara svojim poslom zbog fleksibilnosti rada i vrijednost koja se daje radu knjižničara sa zajednicom (Wyman 2008). Iako sam Reykjavik posjetila u drugoj polovici lipnja, dočekale su me zimske temperature od 7 do 12 stupnjeva Celzija uz jak vjetar, fenomen ponoćnog sunca, česte kiše i rijetki sunčani trenutci. I naravno, atmosfera Svjetskog nogometnog prvenstva. Valja još reći da je Island jako skupa zemlja, pa su cijene oko tri puta više nego u Hrvatskoj. Što se članarine u knjižnici tiče, osobe mlađe od osamnaest godina, osobe s invaliditetom i starije osobe imaju pravo na besplatnu člansku iskaznicu. Drugi trebaju platiti za Island zaista malu naknadu od 2.000 ISK za knjižničnu iskaznicu (oko 110 kn). Mala naknada plaća se i za korištenje interneta u knjižnicama. Moje šestodnevne projektne aktivnosti započele su kulturno-turističkim istraživanjem Reykjavika korištenjem mobilne aplikacije *Kulturna šetnja Reykjavikom*. Radi se o zbjirci vođenih pješačkih tura, koje su nastale u suradnji knjižnice, muzeja i drugih gradskih kulturnih i obrazovnih institucija. Budući da su šetnje oblikovane prema književnim motivima i temama, te povijesnim i arheološkim lokacijama, informacijsko-komunikacijska tehnologija koristi se za promicanje kulturnog turizma na inovativan način.

Ostalih pet dana boravka na Islandu provela sam u Gradskoj knjižnici Reykjavik radi upoznavanja s organizacijskom kulturom, zbirkama, korisnicima, opremom i prostorima, marketinškim aktivnostima, ICT uslugama, modelima partnerstva u oblikovanju inovativnih programa i usluga za korisnike te ulozi Gradske knjižnice u Reykjaviku u nacionalnom knjižničnom sustavu.

Gradska knjižnica Reykjavik (<https://reykjavik.is/en/reykjavik-city-library>) najveća je narodna knjižnica na Islandu i kao takva predvodi u kreiranju niza projekata, poput već spomenutog Reykjavik UNESCO-v grad književnosti, ali i izradi web stranice posvećenoj islandskoj književnosti (www.literature.is), koja sadrži informacije o suvremenim islandskim autorima i njihovim djelima. Vrlo je aktivna i u održavanju kataloga Leitir.is, koji je više od knjižničnog kataloga - omogućuje pristup Islandskom jedinstvenom katalogu (Gegnir), pretplatama elektroničkih časopisa, e-knjigama, doktorskim i magisterskim radovima i digitaliziranim slikama. Također omogućuje obnovu posudbi, zahtjeva za građom i dr.

Vrijeme mojeg posjeta poklopilo se s velikim promjenama u reorganiziranju knjižničnih prostora Glavne gradske knjižnice i njenih ogrankaka, uvođenjem nove informacijsko-komunikacijske tehnologije, zapošljavanjem stručnjaka izvan knjižničarske struke te širenjem kruga partnera u suradnji sa zajednicom. Od alata za inovativno upravljanje u knjižnicama ova knjižnica primjenjuje tzv. design thinking (dizajnersko razmišljanje), kao upravljačku metodu za povećanje kreativnosti i kao način kreativnog rada u oblikovanju novih usluga. U knjižnicama se miču police s knjigama koje se otpisuju ako se ne posuđuju u nekoliko posljednjih godina, kako bi se oslobodio prostor za boravak korisnika. Uvodi se novi namještaj sa svijetlim policama i pastelnim bojama. Teži se opuštenoj i prozračnoj atmosferi dnevnog boravka s puno dizajnerskih fotelja, naslonjača, ležaljki i sl. Budući da Island pripada nordijskom kulturnom krugu i knjižnice dijele niz sličnosti prvenstveno s danskim knjižnicama u dizajnu interijera, ali i konceptima poslovanja.

Gradská knjižnica Reykjavík sastoji se od Glavne knjižnice Grófin u središtu Reykjavíka, pet ogrankaka u predgrađima (posjetila sam četiri od njih), bibliobusa (na tragu nordijskog običaja da se daju imena bibliobusima, ovaj se zove Höfðingi, što na hrvatskom znači „Šef“) i bibliokombija (Æringi ili pokretna knjižnica za pričanje priča). Upoznala sam njihove programe i knjižnične usluge: *Umjetničku radionicu za djecu*, *Obiteljski program za bebe, malu djecu i njihove roditelje*, *Književnu gradsku šetnju* - upoznavanje Reykjavíka tragom motiva islandskih krimića (za turiste je jednom tjedno vode knjižničari, uz prethodno gledanje dokumentarnog filma o vjerovanju Islandana u trolove i druga nadnaravna bića), *Maker space* – obuka za djecu u digitalnim kompetencijama u knjižničnom ogranku Gerðuberg, *izložbe fotografija i slika* u ograncima Spöngin i Gerðuberg. Također, saznala sam više o bibliobusu koji posjećuje djeće vrtiće i zgrade sa stanovima za starije osobe u predgrađima. Bibliokombi pak ima isključivu zadaću pričanja priča u dječjim vrtićima, a vozačica je profesionalna glumica – „storytellerica“. O ulozi suradnje i potpore interkulturnosti saznala sam više u programima i projektima: *Kućna dostava* medija starima i nemoćnima, *Kafić Lingua* (učenje islandskog i drugih jezika), *Obiteljska druženja* imigranata i stranaca s domaćim stanovništvom, *Uvod u knjižnicu za učenike*, *Pričanje priča* na različitim jezicima, *Studijski kafić* - pomoći u izradi domaćih zadaća, Što je u vijestima? – diskusionska grupa o vodećim društvenim i političkim temama u novinama, *Soba za pisanje* – davanje slobodnog prostora knjižnice piscima koji rade na vlastitim projektima ili se susreću s istomišljenicima; Ženski krug – forum koji okuplja žena iz različitih zemalja uz razmjenu priča i iskustava i sudjelovanje u kreativnim aktivnostima.

Ono što razlikuje knjižnice u Reykjaviku od hrvatskih je *klokacija* ili dijeljenje zgrada s nekim drugim institucijama i javnim namjenama, npr. s gradskim arhivom i muzejom fotografija, obiteljskim centrom, trgovačkim centrom, gradskim kazalištem.

Knjižnične usluge neuobičajene za hrvatske knjižnice su *artoteka* u Glavnoj knjižnici – iznajmljivanje ili posredovanje u prodaji islandske suvremene umjetnosti pojedincima i tvrtkama. Svaka knjižnica ima tzv. *knjižničnu mini trgovinu*, odnosno kutak za prodaju knjižničnih suvenira (obrazovne i zabavne igračke za djecu, kao što su zagonetke, lutke, slagalice, društvene igre i sl.). Glavna knjižnica nudi i mali *podcast studio* koji korisnici mogu rezervirati zajedno s opremom za snimanje (podcast je digitalna datoteka koja sadržava audio ili audio-video zapis koji se distribuira putem interneta). Jedan ogrank ima *restoran s hranom i pićem za posjetitelje*.

Kako bih saznala više o konceptu *Reykjav UNESCO-v grada književnosti*, posjetila sam tzv. Gröndalovu kuću, nazvanu po bivšem vlasniku, piscu, umjetniku i znanstveniku Benediktu Gröndalu (1826.-1907.). Kuća je u vlasništvu grada Reykjavika i vodi se kao književna kuća - muzej, ali i objekt za rezidencijalne boravke književnika i znanstvenika iz cijelog svijeta.

Kako bih dobila dublji uvid u islandsku tradiciju čitanja i kulturnu baštinu, u slobodno vrijeme sam posjetila Nacionalni muzej, Muzej Saga i Kuću kulture (zajednički centar institucija islandske kulturne baštine s kvalitetnim izložbama i odabranim nacionalnim blagom poput rukopisa sa starijim sagama).

Na kraju boravka održala sam za knjižničare Gradske knjižnice Reykjavik, koji su me prethodnih dana ugostili u svojim ograncima i Glavnoj knjižnici, prezentaciju o uslugama i programima koprivničke knjižnice s naglaskom na usporedbi sličnosti i razlika. Domaćine su impresionirale naše inkluzivne knjižnične usluge i proaktivna društvena uloga u razvoju zajednice te razgranata međunarodna suradnja.

Moj stručni boravak u Gradskoj knjižnici Reykjavik rezultirao je povećanjem osobnih i stručnih kompetencija kako bih unaprijedila organizacijsku kulturu knjižnice i povećala motivaciju i zadovoljstvo osoblja, kao i korisnika s ponudom novih programa i projekata koji podržavaju kulturu čitanja i cjeloživotno učenje.

Europska se dimenzija projekta ostvarila kroz suradnju, mobilnost i umrežavanje islandskih i hrvatskih knjižničara u promicanju uloge narodnih knjižnica u poboljšanju kvalitete života svojih građana diljem Europe.

Potencijalna dugoročna korist bit će integracija povećanih kompetencija i iskustava stečenih sudjelovanjem u projektu u strateški razvoj koprivničke narodne knjižnice – uslugama dizajniranim prema potrebama lokalnog stanovništva i specifičnih ciljnih skupina, kao i uspostavljanje suvremenog koncepta lokalne književne baštine (što uključuje građu, usluge i događanja).

Možemo zaključiti da knjižničari, bez obzira na visoku posjećenost knjižnice u Reykjaviku i na Islandu, uvode nove kulturno-obrazovne usluge i programe kako bi bile još atraktivnije u digitalnom okruženju. Usto, reorganiziraju knjižnične prostore, uvode nove informacijsko-komunikacijske tehnologije, zapošljavaju stručnjake koji nisu samo knjižničari, šire krug partnera u suradnji sa zajednicom te primjenjuju *dizajnersko mišljenje* kao metodu za povećanje kreativnosti. Poučena ovim iskustvom, knjižnica u Koprivnici planira uvesti nove usluge i programe poput jezičnog cafea, dostave knjiga i drugih medija starijim i teško pokretnim ili nepokretnim osobama u njihove domove, čitanje volontera osobama u udomiteljstvima i domovima za starije, mobilnu aplikaciju, književne šetnje po Koprivnici i dr.

Sufinancirano sredstvima
programa Europske unije
Erasmus+

Ovaj tekst odražava isključivo stajalište autora teksta i Komisija se ne može smatrati odgovornom prilikom uporabe informacija koje se u njoj nalaze.

Knjižnični ogrank Spongin

Kutak u odjelu multimedije Glavne knjižnice Reykjavik

PUČKA KNJIŽNICA I ČITAONICA DARUVAR U DUGOGODIŠNJOJ SURADNJI S GRADSKOM KNJIŽNICOM ČEŠKI TEŠIN

Romana Horvat, Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar

Knjižnice u svijetu

Knjižničari Pučke knjižnice i čitaonice Daruvar surađuju s knjižničarima Gradske knjižnice Češki Tešin još od jeseni 2011. godine. Suradnja je svake godine sve intenzivnija i kvalitetnija, a uoči unaprijed dogovorenih zajedničkih aktivnosti komunikacija se ostvaruje i na dnevnoj razini.

U svibnju 2014. godine ravnateljica Romana Horvat i voditeljica Središnje knjižnice za češku manjinu u RH, Francika Stehna službeno su posjetile knjižničare u Češkom Tešinu. U četiri dana, koliko je trajao službeni posjet, obiše su matičnu gradsku knjižnicu i većinu područnih knjižnica. Bila je to iznimna prilika vidjeti primjere dobre prakse koje su prenijele i u svakodnevni rad Pučke knjižnice i čitaonice Daruvar.

Grad Češki Tešin nalazi se na istočnoj strani Češke Republike, na samoj granici s Poljskom. Grad živi bogatim kulturnim, društvenim i sportskim životom. U njemu živi 25 000 stanovnika što je dva puta više stanovnika u odnosu na broj stanovnika u Daruvaru.

Gradska knjižnica Češki Tešin osnovana je 1945. godine, a Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar 1948. godine. U svom sastavu Gradska knjižnica Češki Tešin ima matičnu knjižnicu i područne knjižnice rasprostranjene po cijelom Češkom Tešinu. Nakon 1990. godine Gradska knjižnica Češki Tešin doživjela je svoj najveći razvoj. Zbirke knjiga uvelike je promijenila i obogatila novim kvalitetnim naslovima. Knjižnica i danas vrlo pažljivo stvara svoj knjižnični fond kako bi zadovoljila potrebe svojih korisnika. Jedna od glavnih briga knjižničara Gradske knjižnice Češki Tešin je promicanje čitanja. U tu svrhu knjižnica organizira razne programe i projekte od kojih su mnogi u suradnji s Bibliotekom u Cieszynu i Pučkom knjižnicom i čitaonicom Daruvar.

Slika Gradske knjižnice Češki Tešin

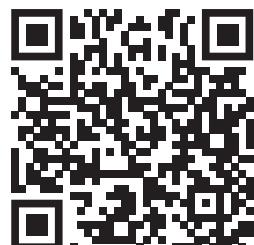
U proteklih 8 godina zajednički su održeni mnogi prepoznatljivi programi. Jedan od najpoznatijih je obilježavanje Andersenovog rođendana spavanjem u knjižnici pod nazivom Noć s Andersenom. Dvadesetak najmlađih

članova Pučke knjižnice i čitaonice Daruvar svake godine uoči Andersenovog rođendana čita i crta Andersenove bajke te spava u knjižnici. Tu noć sudionici objiju knjižnica komuniciraju video konferencijom.

Noć s Andersenom 2018. godine

Izrađen je i tzv. Webik (na mrežnoj stranici Gradske knjižnice Češki Tešin nalazi se zajednička poveznica na kojoj se mogu vidjeti aktivnosti objiju knjižnica). Spomenuta poveznica je:

Obilježen je Naple Sister Libraries Day, 13. rujna 2013. godine. Najmlađi članovi objiju knjižnica jedni su drugima poslali razglednice s mislima o čitanju preko mrežne stranice Naple Sister Libraries, a nakon razmijene svaka je knjižnica svojim najmlađim članovima podijelila spomenute razglednice u svrhu poticanja čitanja i korištenja knjižnice.

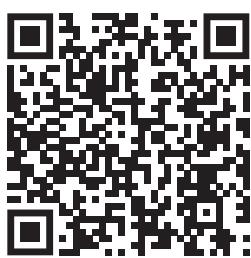
Izrađene su Knjige o gradu 2013. godine. Naime, Knjige o gradu izradivala su djeca osnovnoškolske dobi, a svečana promocija održana je koncem godine kada su u programu sudjelovali gradonačelnici Daruvara i Češkog Tešina. Nakon promocije Knjige o gradu su razmijenjene. Knjiga se može vidjeti na sljedećoj poveznici:

Izrađeni su e-zbornici na temu Postani pisac s.... u 2014. godini, 2016. godini i 2018. godini.

To je međunarodni projekt kreativnog pisanja u kojemu, osim Pučke knjižnice i čitaonice Daruvar i Gradske

knjižnice Češki Tešin, sudjeluju i knjižnice iz Slovačke i Poljske. Svake dvije godine u knjižnici gostuje na određenu temu poznati spisatelj koji djecu osnovnoškolskog uzrasta pripremi i motivira za pisanje literarnog rada. Najuspješniji radovi promoviraju se u e-zborniku koji se nalazi na mrežnoj stranici knjižnica sudionica projekta. Posljednji e-zbornik se nalazi na sljedećoj poveznicu:

Škola naruby (Škola naopačke) zanimljiv je projekt u kojem sudjeluju roditelji i djeca, govornici češkog jezika. Cilj programa je poticanje čitanja i razgovaranja o pročitanome. Kvartalno se roditelji s djecom sastaju u knjižnici i raspravljaju o pročitanome. Svaka obitelj vodi svoj dnevnik čitanja, a djeca ocjenjuju roditelje. Program vodi Francika Stehna.

Radeći s knjižničarima Gradske knjižnice Češki Tešin, knjižničari Pučke knjižnice i čitaonice Daruvar stekli su mnoga korisna stručna iskustava, ali što je najvažnije, stekli su prave suradnike i prijatelje.

Promocija e-zbornika 2018. godine

BJELOVARSKO NAKLADNIŠTVO U 2018. GODINI

Tina Gatalica, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Bjelovarsko nakladništvo po broju objavljenih naslova bilježi porast u odnosu na ranije godine. Nakladnici su društva i udruge, upravna tijela, znanstvene, obrazovne i kulturne institucije, sportski klubovi, ali i pojedinci koji objavljaju knjige u vlastitoj nakladi. Već tradicionalno Gradski muzej Bjelovar objavljuje kataloge izložbi koji i kada izložba završi dokumentiraju muzejsku djelatnost. Kataloge svojih velikih izložbi objavljuje i Narodna knjižnica. Izdvajamo katalog „Antologische pjesme Petra Preradovića“ koji je knjižnica objavila povodom 200-te obljetnice pjesnikova rođenja. Zagonetačko društvo „Čvor“ obilježilo je 50 godina svoga rada velikom monografijom. Izašle su i spomenice Liga protiv raka Bjelovarsko-bilogorske županije i Dobrovoljnog vatrogasnog društva „Sirela“ koji su proslavili pola stoljeća djelovanja. Češka obec Bjelovar uz svoju 100-tu obljetnicu objavljuje dvojezičnu monografiju autorice Silvije Sitta. Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru pored 11. sveska Radova objavljuje i knjigu o Rudolfu Bičaniću, ekonomistu, sociologu i političaru rođenom u Bjelovaru. Napisao ju je Željko Karaula.

U nakladi HPKZ-a, Ogranak Bjelovar, a u biblioteci Stvaralaštvo učitelja izlaze tri knjige: zbirka humorističnih crtica „Žena, majka i nečija kraljica“, „Deset pučkih komedija“ i zbirka poezije „Jedrenjak kapetana Kuke“. Autori su Anita Sertić Kurtušić, Stjepan Banas i Nada Crnogorac. A nakon 71 godine izlaženja najdugovječniji bjelovarski tjednik „Bjelovarac“ prestaje izlaziti. Zadnji broj izašao je 18. listopada 2018. Istovremeno, u 2018. počinju izlaziti novine „043 : Bjelovarski tjednik“. U prilogu koji slijedi građa je podijeljena prema vrsti na četiri skupine: monografije, godišnjaci, katalogi i vodiči, časopisi i novine. Sva građa dio je zavičajne zbirke Bjelovariana.

Monografije

BANAS, Stjepan: Deset pučkih komedija. - Osijek

: Studio HS internet ; Bjelovar : Hrvatski pedagoško-književni zbor, Ogranak, 2018.

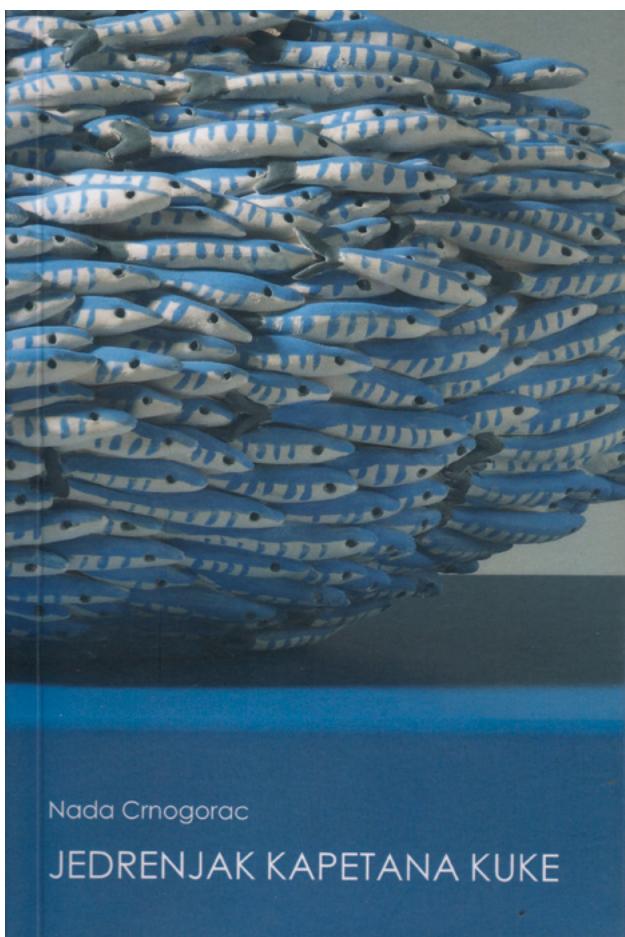
Profesor Stjepan Banas (1946.-2019.) najviše nam je poznat kao utemeljitelj međunarodnoga festivala „Dani hrvatskog pučkog teatra“ koji se od 1995. održava u Hercegovcu. No on je i autor nekoliko zavičajnih monografija i metodičkih priručnika. Pored toga, pisao je pjesme i pučke komedije, a 30 njih je režirao kao voditelj Pučke scene Hrvatske čitaonice u Hercegovcu. Ova knjiga, koju je uredio Ilija Pejić, donosi izbor njegovih deset pučkih komedija.

BEGOVIĆ, Branko: Općina Nova Rača : pregled povijesti, izabrane teme. - Nova Rača : Općina Nova Rača, 2018.

Ovom knjigom Nova Rača je dobila svoju prvu opsežnu monografiju. Na 400 stranica autor prikazuje golemu geografsku i povjesnu baštinu, društveni, kulturni, vjerski i gospodarski razvoj račanske općine.

CRNOGORAC, Nada: Jedrenjak kapetana Kuke. -

Bjelovar : Hrvatski pedagoško-književni zbor, Ogranak, 2018.

Pišući o ovoj zbirci, Branislav Oblučar kaže: „Nada Crnogorac osvjeđočuje se kao zrela pjesnikinja koja s lakoćom nalazi prikladnu sliku ili formulaciju za određenu misao i emociju, bez obzira radilo se o radosti ili strahu, o divljenju ili gorčini.“

DOŽUDIĆ, Radovan: Zapisi iz Vretanije : eseji o ponornici. - Bjelovar : Vijeće srpske nacionalne manjine BBŽ

Nova knjiga Radovana Dožudića, odvjetnika i pisca, sadrži 23 eseja objavljenih na portalu www.srbibbz.hr u razdoblju od 2014. do 2017. godine. Izuzetno elokventan i obrazovan pisac, Dožudić i u ovoj knjizi spaja duhovitost i duhovnost istražujući mesta, ljude i običaje zemlje Vretanije. Eseji naslovljeni: Ime ruže, Vladika Emiljan, Svetski čovek, Jovan Četirović Grabovan, Prognani ostankom, Kodrat Lepavinski, Sjedinjenje svih, Pavle Solarić, Stado popa Stevana, itd. upućuju čitatelja da je riječ o sudbini i „putešestvijima“ srpskoga naroda.

FEHIR, Petar: Dvorac od komušne. - Bjelovar : Tiskara Horvat, 2018.

Petar Fehir rođen je u Grbavcu, selu pokraj Grubišnog Polja, 1955. godine. U ovoj zbirci pjesama oživljava ne samo specifičan govor sela istočne Bilogore nego i duh, narav i običaje ljudi svoga djetinjstva.

HORVAT, Stjepan: Pedeset godina bjelovarskog

„Čvora“ : 1968. - 2018. - Bjelovar : Čvor, 2018.

Zagonetačko društvo „Čvor“ osnovano je 1968. godine kao Enigmatsko udruženje Bjelovar. Tijekom 50 godina svoga djelovanja ostavilo je neizbrisiv trag kako u hrvatskom tako i u regionalnom i svjetskom zagonetaštvu. Monografiju je napisao Stjepan Horvat, začetnik i prvi predsjednik „Čvora“ čiji su rad i entuzijazam utkani u sve godine djelovanja Društva. Kronološki pristup u obradi grade i obilje fotografija i ilustracija (više od 450) doprinosi preglednosti i slikovitosti ove vrijedne knjige.

HPD "BILOGORA" kroz medije : 2008. - 2017. /

urednik Željko Vinković. - Bjelovar : Hrvatsko planinarsko društvo "Bilogora", 2018.

U knjizi su sakupljeni svi novinski prilozi, prilozi s internetskih portala i prilozi u časopisima koji su objavljivani o planinarskom društvu "Bilogora" od 2008. do 2017. godine.

IVANIĆ, Stjepan: 105. brigada HV-a Bjelovar :

zapovjednikovi zapisi. - Bjelovar : Udruga 105. brigade Hrvatske vojske, 2018.

Knjiga donosi do sada nepoznate tekstove o brigadi i govore njezina zapovjednika Stjepana Ivanića izrečene u raznim prigodama, najčešće godišnjicama osnivanja brigade, značajnijim bitkama i mjestima stradavanja. Posebno poglavje govori o nagradama i priznanjima brigadi.

KARAULA, Željko: Rudolf Bičanić : intelektualac,

ideolog, antifašist, ekonomist : prilozi za

biografiju. – Zagreb ; Bjelovar: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru, 2018.

Knjiga je strukturirana u tri cjeline. Prva donosi biografiju Rudolfa Bičanića, druga pruža dokumente o internoj i tajnoj komunikaciji između Josipa Broza Tita i Bičanića, dok treća donosi bibliografiju koja Bičanića portretira kao političara i ekonomista. Za Bjelovarčane su posebno zanimljivi dijelovi koji opisuju Bičanićevo djetinjstvo i mladost provedene u Bjelovaru te sudbinu njegove obitelji.

KIRIN, Zlata: List na vjetru. – Bjelovar: vlast, nakl.,

2018. (Bjelovar : Tiskara Horvat)

Prva stihozbirka Zlate Kirin podijeljena je u četiri tematske cjeline: Život je lijep, Zavičaj duše, U sjeni uspomena i Štit života moga. Kako kaže autorica ove su pjesme "odraz moje duše... Tu su pohranjene moje misli o životu i o svemu onom što on donosi. Prije svega to su ljubav, ljepota, ostvarene i neostvarene čežnje, ali i sumnje, rastanci i tuge."

KONTRIBUO de esperantistoj al la kultura progreso de Bjelovar tra la historio = [Doprinos esperantista kulturnom napretku Bjelovara kroz povijest] / [redaktori Franjo Forjan ; la tekstojn tradukis Josip Pleadin]. - Bjelovar : Bjelovara esperantista societo, 2018.

Knjižica sadrži pet priloga o poznatim bjelovarskim esperantistima: Ivanu Barešiću, Franu Kolaru Kromu, Vilimu Polašeku, Željku Sabolu i Dragutinu Štokiću. Tekst je usporedo tiskan na esperantu i hrvatskom jeziku.

KRIVIĆ LEKIĆ, Martina; ĐURASEK, Magdalena: Etnografska spomenica - Raven. - Bjelovar : Državni arhiv u Bjelovaru, 2018.

KUDUMIJA SLIJEPEČEVIĆ, Marija; PUHARIĆ, Zrinka; SALAJ, Tamara: Ovisnosti. - Bjelovar: Veleučilište u Bjelovaru, 2018.

Novi udžbenik Veleučilišta u Bjelovaru prvenstveno je namijenjen studentima zdravstvenih studija, a posebice onima koji slušaju i polažu predmet Zdravstvena njega ovisnika. U knjizi su izložene osnove psihopatologije, dijagnostike i terapije bolesti ovisnosti kao značajnog javnozdravstvenog problema u Republici Hrvatskoj.

LIDRANO 2018 : zbornik radova gradske smotre / [uredila Zorka Renić]. - Bjelovar : Medicinska škola Bjelovar, 2018.

Gradski susret srednjih škola Lidorano 2018. organizirala je Medicinska škola Bjelovar. U Zborniku se nalaze literarni radovi učenika bjelovarskih srednjih škola, program dramsko-scenskih radova te podaci o povjerenstvima.

MOJOJ majci : [zbornik literarnih i likovnih radova]. - Bjelovar : Udruga za zdravo i sretno djetinjstvo : Bjelovarski list, 2018.

Zbirka dječjih literarnih i likovnih radova na temu majke. Autori su učenici osnovnih škola s područja općine Bjelovar, polaznici Dječjeg vrtića Ciciban i polaznici Igraonice Narodne knjižnice "Petar Preradović" Bjelovar.

PANGERČIĆ, Javorka: Utišana pjesma : kako se nosim sa strahom od raka. - Bjelovar : Vijeće ograna Matice hrvatske Bjelovarsko-bilogorske županije, 2018.

U ovoj iskrenoj isповијedi autorica priča o suočavanju s opakom bolešću, o gubitku svega onoga što ju je određivalo kao pjesnikinju i osobu. Unatoč tome, njeni ispovjed u svakoj je rečenici protkana vjerom u snagu dobrote i čovjeka.

PANIĆ, Davor; BATINOVVIĆ, Vlado: 50. obljetnica DVD Sirela Bjelovar : 1968. - 2018. - Bjelovar : Tiskara

Horvat, 2018.

Spomenica Dobrovoljnog vatrogasnog društva Sirela Bjelovar prati povijest i razvoj Društva od njegova osnutka 1968. pa do naših dana. U prvom i drugom poglavlju autori daju pregled dobrovoljnog vatrogastva u Hrvatskoj, a potom i bjelovarskog vatrogastva. U trećem poglavlju pratimo razvoj mljekarske industrije u Bjelovaru i u okviru ove gospodarske grane osnivanje DVD-a Sirela. U sljedeća četiri poglavlja autori kronološki riječju i slikom prate rad Društva.

PAŠTROVIĆ, Manfred: Generacija dvaju ratova / pripremio i uredio Željko Karaula. - Bjelovar : Tiskara Horvat ; Zadar : Državni arhiv u Zadru, 2018. (Bjelovar : Tiskara Horvat).

Memoare „Generacija dvaju ratova“ napisao je hrvatski i dalmatinski političar Manfred Paštrović (1902.-1992.) sredinom sedamdesetih godina 20. stoljeća. Sada se prvi put objavljaju, a uredio ih je i pripremio za tisk Željko Karaula.

[PEDESET] 50 godina u službi zdravlja i ozdravljenja : 1967. - 2017. : Liga protiv raka Bjelovarsko-bilogorske županije / urednici Želimir Bertić, Slavko Kirin. - Bjelovar : Liga protiv raka Bjelovarsko-bilogorske županije, 2018.

Monografija sadrži ove tematske cjeline: Povijesni pregled, Humanitarne akcije i javnozdravstvene kampanje, Donacije, Buduće akcije, Društvena priznanja, Zajedno do zdravlja, Članstvo i vodstva.

PEMPER, Tugomir: Lovački bonton : pisana i nepisana pravila lovačkog ponašanja. – Bjelovar : Družba bilogorski kovrtanj, 2018.

Prva knjiga takve vrste u hrvatskoj lovačkoj literaturi u kojoj su izložena pisana i nepisana pravila lovačkog ponašanja. Sadržaj knjige upotpunjeno je najznačajnijim zakonskim aktima koji se odnose na lov te karikaturama i crtežima na temu lova.

SERTIĆ KURTUŠIĆ, Anita: Žena, majka i nećija kraljica. - Bjelovar : Hrvatski pedagoško-književni zbor, Ogranak Bjelovar, 2018.

Zbirka humorističnih crtica iz obiteljskog života koje su najprije nastajale na autoričnom blogu. Izuzetan odjek i uspjeh što su ovi zapisi pobrali kod virtualne publike koja je pratila njezin internetski dnevnik nestripljivo iščekujući svaki novi nastavak, doveo je do ideje da se one ukoriče i nađu sabrane i u obliku tiskane knjige.

STANČIN, Lucija: Šetnja Bjelovarom. - Bjelovar : Društvo Naša djeca Bjelovar, 2018.

Slikovnicu je napisala i ilustrirala djevojčica Lucija Stančin. Ona je rezultat prve nagrade literarno-likovnog natječaja

„Bjelovar u očima djeteta“ koji je organiziralo Društvo Naša djeca Bjelovar.

TRIBUSON, Goran: Fruaj tagoj : kiel ni plenkreskigis apud filmoj kaj televideo / [tradukis Josip Pleadin]. - Bjelovar : Bjelovara Esperantista Societo, 2018.

Josip Pleadin preveo je na esperanto Tribusonov roman „Rani dani“, a roman je objavilo bjelovarsko esperantsko društvo.

Godišnjaci

GODIŠNjak Atletskog kluba Bjelovar : za sezonu 2017. / [tekst i fotografije Zvonimir Ivezović ; uredio Milan Divić]. - Bjelovar : Atletski klub "Bjelovar", 2018. - 110 str. : ilustr. u bojama ; 30 cm

LJETOPIS : 2017./2018. / Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar ; [urednice Nataša Vibiral, Tatjana Kreštan]. - Bjelovar : Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar, 2018. (Bjelovar : KB color). - 121 str. : ilustr. u bojama ; 30 cm

PUČKI kalendar Bjelovarsko-bilogorske županije : 2018. / [urednik Stjepan Horvat ; fotografije Štefan Brajković... [et al.]. - Bjelovar : Čvor, 2018. - 160 str. : ilustr. (djelomice u bojama) ; 24 cm

RADOVI Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru : svezak 11 / [glavni i odgovorni urednik Slobodan Kaštela ; urednik sveska Vladimir Strugar]. - Zagreb ; Bjelovar : Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru, 2018.

U ovom se svesku objavljeni radovi sa znanstvenog skupa Odgoj i obrazovanje : interdisciplinare perspektive. Skup je održan u Bjelovaru 28. rujna 2018. godine. U zborniku je objavljeno 17 cijelovitih članaka, zaključci sa skupa i četiri članka u rubrici Prikazi i osvrti.

ŠKOLSKA godina 2016./2017. : ljetopis / [priredio Vojislav Kranželić]. - Bjelovar : Ekonomski i birotehnička škola, 2018. (Bjelovar : Amanita). - 124 str. : ilustr. u bojama ; 30 cm

Katalozi, vodiči

BJELOVAR i Bilogora / [stručni suradnik Slaven Klobučar]. - Bjelovar : Turistička zajednica Bilogora - Bjelovar, 2018.

Vodič kroz turističku ponudu Bjelovara i Bilogore obiluje brojnim fotografijama u boji i zanimljivim podacima iz bjelovarske prošlosti. U njemu su zabilježene i najvažnije

kulturne i gospodarske manifestacije što se održavaju u Bjelovaru i okolici.

Bok fest : bjelovarski odjeci kazališta : 27. 4. - 12. 5. 2018 : vodič kroz program. - Bjelovar : Grad Bjelovar, 2018.

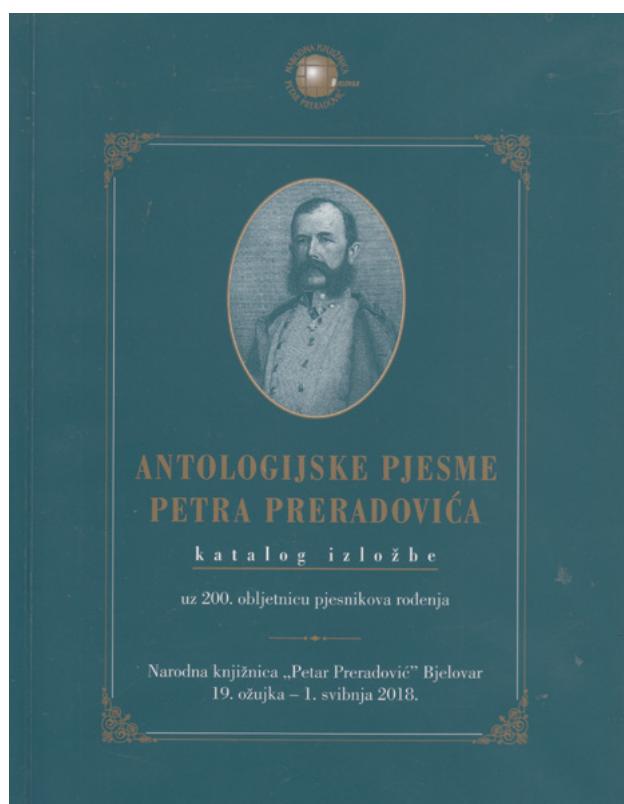
BLAŽEKOVIĆ, Ivana: Upisana materijalna i nematerijalna dobra Republike Hrvatske na UNESCO-ovom popisu svjetske baštine : katalog izložbe : Predvorje Kulturnoga i multimedijiskog centra Bjelovar, studeni - prosinac 2018. - Bjelovar : Kulturni i multimedijiski centar, 2018.

DEVET desetljeća motociklizma s Moto klubom Bjelovar : Gradski muzej Bjelovar, Galerija Nasta Rojc, 26. 1. - 28. 2. 2018. : [katalog izložbe] / [tekst Damir Cvjetičanin, Antonija Ravenščak]. -

Bjelovar : Gradski muzej Bjelovar, 2018.

DokuArt : Dani dokumentarnog filma : Kulturni i multimedijiski centar Bjelovar, 6. - 12.10. 2018 : [katalog] / [tekst Rada Šešić ; uredili Denis Hlađić, Marijana Kranjec, Dražen Kranjec]. - Bjelovar : Udruga za promicanje kulture DOKUart, 2018.

GATALICA, Tina; ADAMOVIĆ, Nedja: Antologische pjesme Petra Preradovića : katalog izložbe uz 200. obljetnicu pjesnikova rođenja : Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar, 19. ožujka - 1. svibnja 2018. - Bjelovar : Narodna knjižnica „Petar Preradović“, 2018.

Narodna knjižnica je 200. obljetnicu rođenja Petra Preradovića, između ostalog, obilježila i velikom izložbom "Antologische pjesme Petra Preradovića" i objavljinjem istoimenoga kataloga. Katalog na 95 stranica donosi Preradovićeve antologische pjesme i opsežan prikaz Preradovićevih uglazbljenih pjesama s mnošvom notnih zapisa. Autorice su posebno istražile i pjesnikove bilogorske korijene pa su ti podaci, a neki od njih i po prvi put, zabilježeni u katalogu.

KLASNIĆ, Marijana; KOVAČEK, Nikola: Da umrem ne bih stao : arheološke i povijesne priče o trčanju : Gradski muzej Bjelovar, 21. 9. - 20. 10. 2018. - Bjelovar : Gradski muzej Bjelovar, 2018.

KRIVIĆ LEKIĆ, Martina: Sportska društva i udruženja : tematski vodič kroz fondove Državnog arhiva u Bjelovaru. - Bjelovar: Državni arhiv, 2018.

Državni arhiv u Bjelovaru, između ostaloga, posjeduje devetnaest fondova sportskih saveza, društava, udruga i udruženja koja su djelovala uglavnom u Bjelovaru, a nešto manje u Daruvaru, Narti, Đurđevcu i Garešnici. Važnost ovih fondova, kao primarnih izvora, je nemjerljiva za istraživanje sportske povijesti Bjelovara i navedenih mjesta. Vodič donosi popis fondova, povijest stvaratelja fonda, sadržaj i ustroj fonda, podatke o jeziku i pismu građe, stupnju sačuvanosti i izvorima i bibliografiju.

LACKOVIĆ Croata, Ivan: Izbor iz zbirke Ivan Lacković Croata Muzeja Grada Đurđevca : Gradski muzej Bjelovar, Galerija Nasta Rojc, 21. 3. - 15. 4. 2018. - Bjelovar : Gradski muzej Bjelovar, 2018.

LUKAČ, Karolina: Vezena ponjava : Gradski muzej Bjelovar, Galerija Nasta Rojc, 19. 12. 2018. - 13. 1. 2019. - Bjelovar : Gradski muzej Bjelovar, 2018.

LJEPOTA majčinstva : [katalog modne revije] / [uvodna riječ Marija Čatipović ; fotografije Leon Hribljan]. - Bjelovar : Udruga za zdravo i sretno djetinstvo ; Radio Terezija, 2018.

MAHATMA Gandhi : indijski vođa za građanska prava : izložba fotografija : Gradski muzej Bjelovar, Galerija Nasta Rojc, 27. 8. - 8. 9. 2018. - Bjelovar : Gradski muzej Bjelovar, 2018.

PISANIČKA eko-etno staza / [fotografije Delimir

Hrestak, Štefan Brajković, Željko Smešnjak ; stručni suradnik Slaven Klbočar]. - Bjelovar : Turistička zajednica Bilogora-Bjelovar, 2018.

U ovom turističkom vodiču predstavljeni su eko i etno objekti koji se nalaze u općini Velika Pisanica i njenim naseljima: Novoj Pisanici, Babincu, Polumu, Čađavcu, Baćkovici, Bedeničkoj i Ribnjačkoj.

ŠUMA okom šumara : 14. bjelovarski salon fotografije s međunarodnim sudjelovanjem

Gradski muzej Bjelovar, Galerija "Nasta Rojc", 19. lipnja - 10. srpnja 2018. - Bjelovar : Hrvatsko šumarsko društvo, Ogranak Bjelovar, 2018.

TRAGEDIJA Velikog rata : katalog izložbe : Gradski muzej Bjelovar, Galerija Nasta Rojc, 11. 11. - 8. 12. 2018. / [tekst Zoran Abramović, Filip Katanić, Helena Marušić Lazić, Zorka Renić, Martina Krivić Lekić]. - Bjelovar : Državni arhiv Bjelovar, 2018.

Časopisi, novine, listovi

BJELOVARAC / [glavna urednica Slavica Trgovac Martan]. – God. [73], br. 3501(2018) - god[73], br. 3540(18. listopada 2018). – Bjelovar : Exstra, 2018.

BJELOVARSKI list : županijski tjednik / [glavna urednica Alica Pintarić]. - God. 10, br. 475(2018)-god. 10, br.524(2018). – Bjelovar : Bjelovarski list, 2018.

BJELOVARSKI učitelj : časopis za odgoj i obrazovanje / [glavne i odgovorne urednice Zdenka Brebrić, Nataša Ljubić Klemše]. – God. 23, br. 1-3(2018). – Bjelovar: Ogranak Hrvatskoga pedagoško-knjjiževnog zbora, 2018.

043 BJELOVARSKI tjednik : nezavisni tjednik Bjelovarsko-bilogorske županije / [glavni urednik Ivan Cvetković]. – God. 1, br. 1(2018) – god.1, br. 43(2018). – Bjelovar : Smart Content, 2018.

RIBOLOVAC / [glavni urednik Siniša Slavinić]. – God.3, br. 24(2018) – god.3, br. 35(2018). – Bjelovar : Bjelovarski list, 2018.

SVEZAK : časopis Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja / [glavna urednica Vinka Jelić-Balta]. – God. 20, br. 20(2018). – Bjelovar : Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, 2018.

KOPRIVNIČKO NAKLADNIŠTVO U 2018. GODINI

Josipa Strmečki, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Iako iz godine u godinu zamjećujemo trendove slabije čitanosti i pad u nakladničkoj djelatnosti, u cjelini možemo biti zadovoljni brojem i kvalitetom tiskanih djela. Domaći autori i nakladnici ponovo su nas obdarili vrijednim i zanimljivim naslovima, a kao kuriozitet spominjemo našeg najstarijeg zavičajnog stvaratelja, 100-godišnjeg Zvonimira-Zvonka Tomca, koji je prošle godine objavio dvije poetsko-prozne zbirke! On je ujedno i naš najstariji knjižničar, jer je tridesetih godina prošloga stoljeća radio u Knjižnici kluba akademičara, koju su vodili koprivnički studenti, a bila je otvorena javnosti. Ima autora koji svake godine napišu nešto novo; u prošloj godini to su bili Ivan Picer, Tereza Salajpal, Dragutin Feletar, a Marko Gregur napisao je roman o temi neprisutnoj u hrvatskoj književnosti, temi nemogućnosti imanja i posvajanja djeteta. Što se tiče nakladnika, rekorder po broju tiskanih djela u 2018. je Figulus, izdavač pretežno vjerske literature, a slijede ga Šareni dučan, Umjetnička organizacija Artikulacije, Udruga hrvatskih branitelja Domovinskog rata '91, Sveučilište Sjever, Društvo hrvatskih književnika, Podravsko-prigorski ogranač Koprivnica, Matica hrvatska, Ogranač Koprivnica, Muzej grada Koprivnice, Naklada Vošicki...

Ove godine bilježimo veći broj tiskanih stručno-popularnih i publicističkih djela, a valja istaknuti monografiju „Reka : povijest, priče, ljudi“ Vladimira Milivojevića i zbornik radova sa Znanstveno-stručnog skupa „Socijalno inkluzivne knjižnične usluge“, čiji je izdavač koprivnička Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“. Slijedi popis koprivničkog nakladništva:

Stručne knjige

FELETAR, Dragutin: Procesi dramatične depopulacije gornje hrvatske Podравine. - Samobor: Meridijani, 2018. (Koprivnica : Bogadigrafika)

GAZDEK, Davorka: Stanje i trendovi zlouporabe sredstava ovisnosti među srednjoškolcima

Koprivničko-križevačke županije: komparativna studija: 2002., 2007., 2012., 2017. - Koprivnica: Zavod za javno zdravstvo Koprivničko-križevačke županije, 2018.

GERIĆ, Božidar: Novigradska prezimena i Novigraci koji su doprinijeli razvoju Novigrada Podravskog. - Novigrad Podravski: Općina, 2018.

HORVATIĆ, Elizabeta: U prilog sjećanju: u povodu 65. obljetnice Hrvatskog liječničkog zbora Podružnica Koprivnica (1953.-2018.). - Koprivnica: Hrvatski liječnički zbor, Podružnica Koprivnica, 2018.

İŞTVAN, Zvonimir: Rodoslovlje obitelji Išvan: genealogija obitelji iz molvarske Podравine. - Samobor: Meridijani ; Križevci: Družba „Braća Hrvatskog Zmaja“ ; Molve: Općina Molve, 2018. (Koprivnica : Bogadigrafika)

JESENOVIĆ, Franjo: Pjevani psalmi i himni. - Koprivnica: Grafička kultura DTS tisak, izdavaštvo i poslovne usluge, 2018.

KOTUR Jakupić, Renata: Ivanečki vez: izvorni vez Koprivničkog Ivanca. - Koprivnica [etc.] : Muzej grada Koprivnice [etc.], 2018.

KNAPIĆ, Darko: 50 godina sporta u Sokolovcu. - Sokolovac: [s. n.], 2018.

MATURANTI starog kova VI. - Koprivnica: Gekoma - Udruga generacije koprivničkih maturanata, 2018.

MILOVOJEVIĆ, Vladimir: Reka: povijest, priče, ljudi. - Koprivnica: Muzej grada Koprivnica [etc.], 2018.

PODRAVSKI zbornik. - Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2018.

PAVKOVIĆ, Mladen: Popis junaka Domovinskog rata, ratnih profitera, desertera i domaćih izdajica. - Koprivnica: Udruga hrvatskih branitelja Domovinskog rata '91., 2018.

PAVKOVIĆ, Mladen: Preveli nas žedne preko vode. - Koprivnica: Udruga hrvatskih branitelja Domovinskog rata '91., 2018.

PAVKOVIĆ, Mladen: Razgovori. - Koprivnica: Udruga hrvatskih branitelja Domovinskog rata '91., 2018.

PAVKOVIĆ, Mladen: Razgovori s Perom Zlatarom: milijunaš bez milijuna. - Koprivnica: Udruga hrvatskih branitelja Domovinskog rata '91., 2018.

[PETNAEST] 15 GODINA djelovanja KUD-a Ivan vitez Trnski, Novigrad Podravski / [odgovorna urednica Katarina Franjo]. - Novigrad Podravski: Općina, 2018.

RAZVOJ pučkog školstva u Koprivnici i okolicu do 1940. godine: [Muzej grada Koprivnice, 7. 9. 2018. - 7. 12. 2018.] / [autorice tekstova Božica Anić, Ksenija Krušelj, Helena Kušenić, Marija Mesarić...[et al.]. -

Koprivnica: Muzej grada, 2018.

TRADITIONAL cookbook from Virje. - Virje: Osnovna škola prof. Franje Viktora Šignjara ; Općina Virje, 2018.

VIRJE na razmeđu stoljeća. - Virje: Općina Virje ; Družba Braća hrvatskoga zmaja, Zmajski stol u Križevcima, 2018.

ZABJAN, Žuža: KUD Ždala: uloga i važnost u očuvanju materijalne i nematerijalne kulturne baštine. - Koprivnica: Bogadigrafika ; Gola: Općina Gola, 2018.

ZNANSTVENO-sručni skup Socijalno inkluzivne knjižnične usluge: zbornik radova / uredila Dijana Sabolović-Krajina. - Koprivnica: Knjižnica i čitaonica "Fran Galović", 2018.

Slikovnice

ARČABIĆ, Željko: Prvih 120 godina. - Koprivnica: vlast. nakl., 2018.

DOLENEC, Branimir: Koprivko i legenda o Ričini i Hahliću. - Koprivnica: Bogadigrafika, 2018.

DOLENEC, Branimir: Koprivko na Kalniku. - Koprivnica: Bogadigrafika, 2018

DOLENEC, Branimir: Koprivko-eko. - Koprivnica: Koprivkov svijet - udruga za kulturu i umjetnost [etc.], 2018.

FERENČIĆ Martinčić, Ivanka: Priča o vitezu i Martinu. - Virje: Narodna knjižnica Virje, 2018.

KRALJ, Boris: 0 mački, ribi i ostalima. - Koprivnica: vlast. naklada, 2018.

Knjige za djecu i mlade

OREŠIĆ, Sunčica: Joha i vilenjaci. - Kalinovac: Udruga građana Stih, 2018.

PETRLIĆ Pjer, Josip: Detektiv Pero. - Koprivnica: Naklada Vošicki, 2018.

THE VOICE from Sahara = Glas iz Sahare / [urednik Damir Vujnovac]. - Koprivnica : Umjetnička organizacija Artikulacije, [2018?]

Drama i proza

ČAPEK, Karel: Rossumovi univerzalni roboti: drame. - Koprivnica : Umjetnička organizacija Artikulacije, 2018.

FRANJO, Katarina: Trnski, Mađer i Rašan: razmišljanja, razgovori i rasprave. - Koprivnica: Naklada Vošicki, 2018.

FRANJO, Katarina; KRČMAR Zalar, Đurđica: Tri koraka sim, tri koraka tam: kazališno-amaterski pokušaji. - Virje: Općina Virje, 2017.

NEIMAREVIĆ, Hrvoje: Moj otac Ante Neimarević: hrvatski književnik u domovini Bosni i Hrvatskoj. -Koprivnica: Matica hrvatska, Ogranak [etc.], 2018.

PODSTENŠEK, Tomo: Kamen, škare i papir. - Koprivnica : Umjetnička organizacija Artikulacije, 2018.

Poezija

BALI, Nikol: Tetovirana stvarnost. - Koprivnica: Društvo hrvatskih književnika, Podravsko-prigorski ogranač, 2018.

FELETAR, Dragutin: Zebrani versi : drage popevke zmetane na kup. - Samobor: Meridijani ; Koprivnica: Društvo hrvatskih književnika, Podravsko-prigorski ogranač, 2018.

GALOVIĆ, Fran: Z mojih bregov. PICER, Ivan: Most prema Galoviću. - Koprivnica : Matica hrvatska, ogranač Koprivnica, 2018.

GRGIĆ, Marija: Na vjeđama djevojčice. - Đelekovec: Vendi : udruga za očuvanje prirodne i kulturne baštine, kulturu i umjetnost te promidžbu seoskog turizma ; Varaždinske Toplice: Tonimir, 2018.

HRUŠKA, Petr: Dan velik kao oborenj jelen: izabrane pjesme. - Koprivnica : Umjetnička organizacija Artikulacije, 2018.

IGREC, Zvonimir: Kotač živlenja. - Koprivnica: Matica hrvatska, Ogranak: Baltazar, 2018.

KRALJ, Marijana: U početku bijaše ljubav. – Ferdinandovac: vlast. nakl., 2018.

LEVAK, Mladen: Putuju dani. - Koprivnica: Društvo hrvatskih književnika, Podravsko-prigorski ogranač, 2018.

NAJLJEPŠE su oči moje majke : antologija izabranih pjesama o hrvatskim majkama. - Koprivnica: Udruga hrvatskih branitelja Domovinskog rata '91., 2018.

PAVLEK, Vinka: Podravska sneha. - Koprivnica: Matica hrvatska, Ogranak, 2018.

PERNJAK, Darko: Pisani prostor. - Koprivnica:

Umjetnička organizacija Artikulacije, 2018.

PICER, Ivan; HENC, Katarina: Na najlepši zvezdi : poetsko-grafička mapa. - Koprivnica: Bogadigrafika, 2018.

RAJIĆ Popijač, Katica: Zviranjki žubore. - Koprivnica: Matica hrvatska, Ogranak ; Varaždin: Mini-print-logo, 2018.

ŠERBEDIJA, Jela: U dolini perunika. –

Koprivnica: vlast. nakl., 2018.

Nakladnička kuća Figulus

EGGERICHES, Emerson: Ljubav i poštovanje u obitelji: roditelji čeznu za poštovanjem, djeca trebaju ljubav. - Koprivnica: Figulus, 2018.

GLOGOVIĆ, Marko Kornelije: Jao, jao Babilon je pao: a ti ne moraš ako nećeš! - Koprivnica: Figulus, 2018.

LONČAR, Josip: Želim da živiš: (možda bi ti Isus govorio upravo ovako). - Koprivnica: Figulus, 2018.

MACNUTT, Francis: Može li se homoseksualnost „izlijeviti“? - Koprivnica: Figulus, 2018.

MACNUTT, Francis: Umalo ugašena milost: kako je Crkva umalo utrnula službu ozdravljanja. - Koprivnica: Figulus, 2018.

PELANOWSKI, Augustyn: Josipov dom. - Koprivnica: Figulus, 2018.

PELANOWSKI, Augustyn: Od duha do uha: napravi korak prema radosti svoje duše. - Koprivnica: Figulus, 2018.

PELANOWSKI, Augustyn: Ono najvažnije. - Koprivnica: Figulus, 2018.

VIRKLER, Mark: Čuti Boga u snovima: razumijevanje jezika kojim nam Bog govorи noćу. - Koprivnica: Figulus, 2018.

YOUNG, Sarah: U Tvojoj prisutnosti: misli za svaki dan u godini. - Koprivnica: Figulus, 2018.

Sveučilište Sjever

CRKVENČIĆ, Maja: Upravljanje lancima opskrbe. - Koprivnica: Sveučilište Sjever, 2018.

JEZIK književnosti, znanosti i medija : zbornik

radova sa znanstvenog skupa u povodu 80. rođendana akademika Milivoja Solara, Koprivnica, 21. i 22. listopada 2016. = The language of literature, science and media : conference proceedings on the occasion of the 80th birthday of the academician Milivoj Solar, Koprivnica, 21 and 22 october 2016. - Koprivnica: Sveučilište Sjever, 2018.

KONVERGENCIJA kulture: mediji kao kulturni sustavi : knjižica sažetaka / Međunarodni interdisciplinarni znanstveni skup [u okviru priredbe] 2. znanstveni susreti na Sjeveru, Koprivnica, 23. - 24. studeni 2018. ; [uredili Mario Kolar, Zvonko Kovač, Gordana Tkalec]. - Koprivnica : Sveučilište Sjever, 2018.

MEDIJSKA promišljanja: zbornik radova studenata treće godine preddiplomskog studija Novinarstva i treće godine preddiplomskog stručnog studija Poslovanja i menadžmenta / [urednice Dinka Kovačević, Dora Mesić, Maja Mutavdžija]. - Koprivnica: Sveučilište Sjever, 2018.

NA SJEVERU s Pavlom Vuk-Pavlovićem : zbornik radova s međunarodnog znanstvenog simpozija održanog 13. 11. 2017. u Koprivnici = On the North with Pavao Vuk-Pavlović : proceedings of the International Scientific Symposium held on November 13. 2017 in Koprivnica / [urednik Sead Alić]. Koprivnica: Sveučilište Sjever = University North : Zagreb: Centar za filozofiju medija i mediološka istraživanja, 2018.

SPOREDNA uloga istine u medijima : zbornik radova s međunarodnog znanstvenog simpozija Filozofija medija održanog 21. - 22. rujna 2017. u Zagrebu = The secondary role of truth in the media : proceedings of the International Scientific Symposium Philosophy of Media held on September 21 – 22 2017 in Zagreb / organizator skupa Sveučilište Sjever ... [et al.] = organizers of the symposium University North ... [et al.] ; [urednici Sead Alić i Marin Milković]. [Koprivnica]: Sveučilište Sjever ; Zagreb: Centar za filozofiju medija i mediološka istraživanja, 2018.

Šareni dućan

BALL, Hugo: Hesse - život i djelo. - Koprivnica: Šareni dućan, 2018.

BOCCACCIO, Giovanni: Dekameron. - Koprivnica: Šareni dućan, 2018.

CALVINO, Italo: Barun penjač. - Koprivnica: Šareni dućan, 2018.

IL'F, Il'ja Arnol'dovič: Zlatno tele. - Koprivnica: Šareni dućan, 2018.

ORWELL, George: Životinjska farma : bajka. - 2. izd. -

Koprivnica: Šareni dućan, 2018.

SHELLEY, Mary Wollstonecraft: Frankenstein ili moderni Prometej. - Koprivnica: Šareni dućan, 2018.

Katalozi

HLEBINSKA škola u u Zadru = The Hlebine school in Zadar / [prostorna koncepcija i postav izložbe Helena Kušenić ; autorica predgovora Helena Kušenić ; prijevod Ivana Polančec]. - Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2018.

SVEZAK 2019

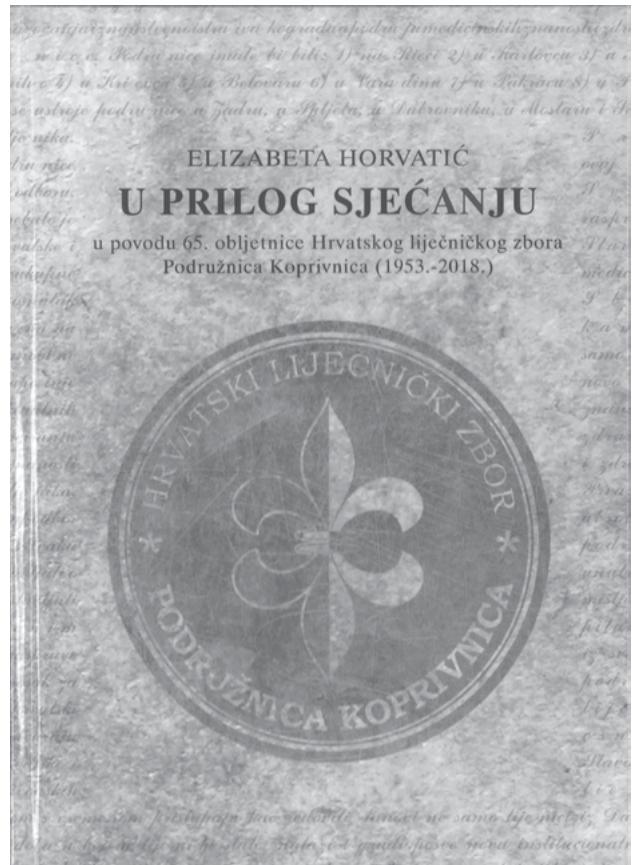
JALŠIĆ ERNEČIĆ, Draženka: Podravka : industrijska baština : Galerija Koprivnica, 9. 11. - 9. 12. 2018. / [autor teksta, esej Draženka Jalšić Ernečić ; fotografije Vladimir Kostjuk, Draženka Jalšić Ernečić]. - Koprivnica : Muzej grada Koprivnice, 2018.

KUŠENIĆ, Helena: Putevima Hlebinske škole =

Following the routes of the Hlebine school. – Koprivnica : Muzej grada Koprivnice, 2018.

ŠPOLJAR, Marijan: Mijo Kovačić : crteži = drawings. -

Zagreb [etc.] : Zaklada Mijo Kovačić [etc.], 2018.

KRIŽEVAČKO NAKLADNIŠTVO U 2018. GODINI

Marjana Janeš-Žulj, Gradska knjižnica "Franjo Marković" Križevci

Zavičajna zbirka „Crisiensia“ obogaćena je novitetima objavljenim na području Grada Križevaca i okolnih općina: Sv. Ivan Žabno, Sv. Petar Orehovec, Gornja Rijeka i Kalnik, koju smo darovima, kupnjom ili otkupom nabavili za potrebe knjižnice. Ovaj popis ne sadrži novitete zavičajne zbirke objavljene izvan teritorija zavičaja.

Ukupno je u 2018. godini objavljeno 10 knjiga i 31 jedinica ostale građe. Sve se to pohranjuje i čuva u Zavičajnoj zbirici „Crisiensia“. Valja istaknuti kako je časopis Cris u cijelosti dostupan na portalu znanstvenih časopisa Republike Hrvatske: „HRČAK“. Svi naslovi zavičajne tematike dostupni

su i pretraživi preko web portala Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci: www.knjiznica-krizevci.hr.

Knjige

ANTOLČIĆ, Branimir: Po dragom kalničkom kraju.

– Križevci : vlastita naklada, 2018. (Zbirka pjesama na kajkavskom dijalektu)

BALOG, Zdenko; ŽULJ, Nikola: Zadar : tisućljetna metropola istočne obale Jadrana. – Križevci : Veda, 2018.

Nova fotomonografija križevačkog izdavača Nikole Žulja. U knjizi su prikazani najznačajniji kulturno povjesni spomenici arhitekture i umjetnosti Zadra i okolice od antike do danas. Fotografije koje prate tekst donose najatraktivnije poglede na grad, krajolike, vizure, sve protkane osobnim fotografovim stilom, budeći u čitatelju želju da i osobno doživi opisane i prikazane ljepote.

BARAN, Tanja: Zvijezda sjajna : deset godina Udruge za promicanje znamenitih Križevčana „Dr. Stjepan Kranjčić“. – Križevci : Udruga za promicanje znamenitih Križevčana „Dr. Stjepan Kranjčić“, 2018.

BOG nosi moje cipele : 10. Susret hrvatskoga duhovnoga književnoga stvaralaštva "Stjepan Kranjčić". – Križevci : Udruga za promicanje znamenitih Križevčana „Dr. Stjepan Kranjčić“ 2018. ; Zagreb : Glas Koncila, 2018.

BOGDANOVIĆ, Tomislav: Križevci u Prvome svjetskom ratu. – Zagreb – Križevci : HAZU, Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad Koprivničko-križevačke županije, 2018.

Opsežno i cijelovito djelo o ratnim sukobima u Prvom svjetskom ratu. Autor se bavi pozadinskim kontekstom, društvenim okolnostima te pojedinačnim sudbinama i globalnim promjenama Prvog svjetskog rata. Vrlo zanimljivo i vrijedno izdanje iz tematike Križevaca i križevačke povijesti.

CIVITAS crisiensis : radovi zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad Koprivničko-križevačke županije u Križevcima. – Zagreb – Križevci : HAZU, Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad Koprivničko-križevačke županije, 2018.

DEČEK, Ivo: Raven i okolica : knjiga druga. - Zagreb (Križevci) : vlastita naklada, 2018.

Drugi svezak monografije o selu Ravnu kod Križevaca. Autor je zagrebački novinar i publicist, koji je 1938. rođen u Ravenskim Novakima, a djetinjstvo proživio u Velikom Ravnu.

GRLOVIĆ, Milan: Dnevnik : svezak 1. – Zagreb – Križevci : HAZU, Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad Koprivničko-križevačke županije, 2018.

RADNIK d.d. Križevci : 70 godina djelovanja (1948.-2018.). – Križevci : Radnik, 2018.

SUSRET hrvatskoga dječjega duhovnoga stvaralaštva "Stjepan Kranjčić" (7 ; 2018 ; Križevci): Čuvarica srca moga. – Križevci ; Zagreb : Glas Koncila, 2018.

Katalozi, brošure

Gradski muzej Križevci

ABOU Aldan, Damjan ; OSTOJIĆ, Nikola: Pet desetljeća Križevačkog velikog spravišča : Likovna galerija, 14. - 17. 6. 2018. - Križevci : Gradski muzej Križevci, 2018.

BLAGEC, Ozren: Križevci u velikom ratu (1914.-1918.) : Likovna galerija, 18. 10. -10. 11. 2018. – Križevci : Gradski muzej Križevci, 2018.

DOMBAJ, Nada: Svaki dan je novi dan : Likovna galerija, 16. 3. - 5. 4. 2018. – Križevci : Gradski muzej Križevci, 2018.

HOTI, Franjo: Radovi iz mapa (crteži, skice, vinjete, ilustracije, kolaži) : Likovna galerija, 27. 9. -13. 10. 2018. – Križevci : Gradski muzej Križevci, 2018.

MENTALNI procesi: skupna izložba suvremenog nakita : Likovna galerija, 20. 6. - 7. 7. 2018. – Križevci : Gradski muzej Križevci, 2018.

NEŠTO staro, nešto novo : izložba fotografija povodom obilježavanja Dana grada : Likovna galerija, 13. - 28. 4. 2018. – Križevci : Gradski muzej Križevci, 2018.

POLJANA Križevačka 1 i 2 : nove spoznaje o prošlosti

križevačke okolice : Likovna galerija, 5. - 22. rujna 2018. / [autori tekstova Lana Okroša Rožić, et all]. – Križevci : Gradska muzej Križevci, 2018.

Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci

AUGUSTINOVIC, Katica: Akvareli : Gradska knjižnica „F. Marković“ 23. 1. - 17. 2. 2018. – Križevci : Gradska knjižnica „Franjo Marković“, 2018.

BUDIJA, Ana: Kolorit u očima : Gradska knjižnica „F. Marković“ 22. 5. - 12. 6. 2018. / [tekst kataloga Zoran Homen]. – Križevci : Gradska knjižnica „Franjo Marković“, 2018.

Križevačko nakladništvo

GUŽVINEC, Vesna: Magija baroka : Gradska knjižnica Križevci, 14. 6. - 4. 7. 2018. / [tekst kataloga Stanko Špoljarić]. – Križevci : Gradska knjižnica „Franjo Marković“, 2018.

ANA BUDIJA
Kolorit u očima

Križevci, Gradska knjižnica "Franjo Marković"
22. svibnja do 12. lipnja 2018.

KEFELJA, Mladen: Školjke i oblici : Gradska knjižnica „F. Marković“, 10. - 30. 4. 2018. / [tekst kataloga Rudi Stopar]. – Križevci : Gradska knjižnica „Franjo Marković“, 2018.

RIJEĆ, doživljaj, slika : izložba plakata učenika Gimnazije I.Z.D. Križevci : Gradska knjižnica „Franjo Marković“, 23. 4. 2018. – Križevci : Gradska knjižnica

SVEZAK 2019

„Franjo Marković“, 2018.

ZLATIĆ, Želimir: Teselacije : igra svjetla i sjene

: Gradska knjižnica „F. Marković“, 3. - 21. 12. 2018. – Križevci : Gradska knjižnica „Franjo Marković“, 2018.

ZURUB, Damir: Plavi svijet : Gradska knjižnica „F. Marković“, 5. 4. - 8. 5. 2018. – Križevci : Gradska knjižnica „Franjo Marković“, 2018.

Matica hrvatska Križevci

SUČIĆ, Stjepan: Slovaci i Slovačka u Hrvatskoj knjizi kroz stoljeća : katalog izložbe : Gradska knjižnica „Franjo Marković“, 2. 2. 2018. – Križevci : Ogranak Matice hrvatske u Križevcima, 2018.

ZEDNIK, Vesna: Personae gratae : katalog izložbe

fotografija : Muzej Mimara Zagreb, 18. -28. 10. 2018. / [tekst kataloga Davor Velnić]. – Križevci : Ogranak Matice hrvatske, 2018.

Udruga K.V.A.R.K. Križevci

BUNTAK, Tomislav: Izložba ambijentalnog crteža : Galerija K2, rujan, 2018. / [tekst kataloga Željko Marciuš]. – Križevci : Udruga K.V.A.R.K., 2018.

GRGIĆ, Antonio: Melankonija II : Galerija K2, siječanj 2018. / [tekst kataloga Saša Živković]. – Križevci : Udruga K.V.A.R.K., 2018.

MITOVI i legende : županijska smotra likovnog stvaralaštva osnovnih i srednjih škola LIK 2018.

: Galerija K2, veljača 2018. / [tekst kataloga Ana-Marija Smoljanec]. – Križevci : Udruga K.V.A.R.K., 2018.

PETEK, Ana: Tišina : Galerija K2, ožujak, 2018. / [tekst kataloga Zdenko Balog]. – Križevci : Udruga K.V.A.R.K., 2018.

PROSTOR zaigranih oblika : izložba studenata učiteljskog fakulteta u Zagrebu : Galerija K2, svibanj, 2018. / [tekst kataloga Luka Petrač]. – Križevci : Udruga K.V.A.R.K., 2018.

TURKOVIĆ, Petra: Kreativni red : Galerija K2, lipanj, 2018. / [tekst kataloga Igor Brkić i Petar Babić]. – Križevci : Udruga K.V.A.R.K., 2018.

Ostali

21. obrtnički i gospodarski sajam Koprivničko-križevačke županije : Sportska dvorana OŠ Lj. Modeca, 9. - 11. 11. 2018. / [tekst kataloga Darko Koren, Mario Rajn]. - Križevci : Grad Križevci, 2018.

IZLOŽBA starih novina : iz privatne zbirke Ottonea

Novosela - Franza : Gradska knjižnica, studeni, 2018.
– Križevci : HAZU, Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad Koprivničko-križevačke županije, 2018.

Periodična izdanja

CRIS : časopis Povijesnog društva Križevci = CRIS : Journal of the Historical Society of Križevci. - God. 20, br.1 (2018) / [glavna i odgovorna urednica Tatjana Tkalčec ; prijevod Ivan Markota ; naslovnica Ivan Nemet]. – Križevci : Povijesno društvo Križevci, 2018.

2019 : godina sv. Marka Križevčanina : u povodu 400. obljetnice mučeničke smrti : [kalendar] / [autor uvodnog teksta i fotografija Zdenko Balog]. - Križevci : Ogranak Matice hrvatske, 2018.

IZVOR : list učenika OŠ Ljudevita Modeca. – Križevci : OŠ Ljudevita Modeca, 2018. (elektroničko izdanje: <http://www.izvor-osmodec.hr/>)

ĐURĐEVAČKO NAKLADNIŠTVO U 2018. GODINI

Bernarda Ferderber, Gradska knjižnica Đurđevac

Đurđevačko nakladništvo u 2018. godini zabilježilo je nešto manje naslova nego proteklih godina.

Đurđevčanin Davor Jendrašić, učitelj glazbene kulture u Osnovnoj školi Petra Preradovića Pitomača i strastveni zaljubljenik u lego kockice objavio je autorsku slikovnicu u kojoj potpisuje i tekst i ilustracije. Đurđevački Dokumentacijski esperantski centar tiskao je na esperantu roman nobelovca Ive Andrića *Na Drini ćuprija*, a Muzej Grada Đurđevca i Gradska knjižnica Đurđevac nakladnici su nekoliko vrijednih kataloga izložbi.

JENDRAŠIĆ, Davor: Moja priča o zdravlju. - Đurđevac : vlast. nakl., 2018.

U ovoj prekrasno ilustriranoj slikovnici beba nam priča u prvom licu. Vodi na igralište, u šume, ali i poneke bolničke odjele i pri tome nas poziva da čuvamo svoje zdravje.

ANDRIĆ, Ivo: La punto super Drino = (Na Drini ćuprija) / tradukis Antonije Sekelj. - Đurđevac : Dokumentacijski esperantski centar, 2018.

HOMMAGE à Picasso : iz zbirke: [katalog izložbe] / [autori tekstova Edita Janković Hapavel, Krinoslav Kamenov]. - Đurđevac : Muzej Grada Đurđevca, 2018.

IZ naše baštine : izložba foto radova : [katalog izložbe] / [autor teksta Edita Janković Hapavel]. – Đurđevac : Gradska knjižnica Đurđevac ; Muzej Grada Đurđevca, 2018.

KRUH nebeski : izložba starih molitvenika : [katalog izložbe] / [autori tekstova Marko Rac, Vladimir Miholek, Nikola Cik]. – Đurđevac : Gradska knjižnica Đurđevac, 2018.

MARC Chagall : Stvaranje i Biblija : [katalog izložbe] / [autori tekstova Edita Janković Hapavel, Krunoslav Kamenov, Ana Huzjak]. - Đurđevac : Muzej Grada Đurđevca, 2018.

MIR i veselje : izložba unikatnih keramičkih radova : [katalog izložbe] / [autor teksta Mihaela Ćik]. – Đurđevac : Gradska knjižnica Đurđevac, 2018.

S Rogožarom na putu : izložba unikatnih, ručno ukrašenih cekera : [katalog izložbe] / [autor teksta Božica Jelušić]. – Đurđevac : Gradska knjižnica Đurđevac, 2018.

VIROVITIČKO NAKLADNIŠTVO U 2018. GODINI

Nela Krznarić, Gradska Knjižnica i Čitaonica u Virovitici

Kao i prethodnih godina i u 2018. godini virovitički autori knjige tiskaju uglavnom u Zagrebu i Osijeku. Vrijedno je spomenuti da je zahvaljujući zagrebačkom Vedisu knjiga virovitičkog pisca Milana Nikolića „Tajna kanarinčeve krletke“ prvi put, nakon 56 godina, objavljena na hrvatskom jeziku. Virovitička glumica Vlasta Golub objavila je svoj drugi roman „Eva, mala žena“ u izdanju Hrvatskog društva književnika za djecu i mlade, a dekan Visoke škole za menadžment u turizmu i informatici Oliver Jukić objavio je svoj treći roman „Bablje ljeto“ u izdanju Funditusa. Književno iznenađenje u Viroviticu je Zlatko Erjavec, ekonomist koji je strast za pisanjem otkrio u poznim godinama, te je u izdanju zagrebačke Beletre objavio zbirku priča i humoreski pod nazivom „Žene vole pametne muškarce“.

Virovitički nakladnici u 2018. godini bili su : Zavod za javno zdravstvo „Sveti Rok“, Državni arhiv, Gradski muzej, Gradska knjižnica, Likovni klub „Nikola Trick“, Ogranak Matice hrvatske, Virovitičko-podravska županija i sami autori. Objavljeni naslovi pokrivaju različita stručna područja: psihologiju, kuharstvo, biologiju, povijest, književnost. Svi naslovi su jednako važni, ipak izdvojila bih tri: „Virovitica u Domovinskom ratu“, „Sokolski pokret u Virovitici“ i „Plemička obitelj Janković i Suhopolje“.

BRLAS, Siniša: Psihologija ovisnosti u interdisciplinarnom kontekstu borbe protiv ovisnosti. – Virovitica : Zavod za javno zdravstvo "Sveti Rok" Virovitičko-podravske županije, 2018.

Knjiga je svojevrsna komplikacija ranije objavljenih publikacija prof. Brlasa, upotpunjena novim spoznajama o važnosti interdisciplinarnog pristupa u borbi protiv ovisnosti. Autor ističe važnost primjene psihologije u svakodnevnom životu i pozicioniranja psihologije kao jedne od najvažnijih suradničkih struka u području prevencije ovisnosti i tretmana ovisnika.

Virovitica u Domovinskom ratu : zbornik / glavni urednik Miljenko Brekalo ; [prevoditeljica i lektorka za engleski jezik Zvjezdana Penava Brekalo]. – Virovitica : Državni arhiv, 2018.

Virovitica i virovitičko područje odigrali su značajnu ulogu u Domovinskom ratu, jer tu je bila bitka za granicu, oslobađanje vojarni, prvo naoružavanje. Upravo je na virovitičkom području oslobođeno prvo naselje u Hrvatskoj - Jasenaš, osnovana je 81. gardijska bojna HV, pokrenuto je virovitičko ratno novinarstvo, primljene su izbjeglice i prognanici itd. U ovom Zborniku teme o Domovinskom ratu na virovitičkom području po prvi put su obrađene na znanstvenoj razini.

MIJAC, Sanja: Iz života Domaćice : recepti za maglovite ponedjeljke i sunčane nedjelje. – Virovitica: DOMA, 2018.

Najpopularnija hrvatska gastrobloggerica iz Virovitice, Sanja Mijac objavila je svoju prvu knjigu - kuharicu u kojoj su na 320 stranica ispisani različiti recepti uz izvrsne ilustracije. Kuharica koja, kako kaže autorica, „mirše na bakino dvorište“ sadrži domaća jednostavna jela i deserte pa će mnogima poslužiti kao inspiracija, ali i kao izvor dobrih i provjerenih recepata za sve prilike.

Sokolski pokret u Virovitici

PAVLIČEVIĆ, Matija: Sokolski pokret u Virovitici. -

Virovitica: Matica hrvatska, Ogranak Virovitica, 2018.

Sokolski pokret se proširio iz Češke na ostale slavenske zemlje, a u Virovitici je djelovao od 1906. do 1941. godine. Tijekom postojanja mijenjao je ime i bio zabranjivan, što je svakako odraz društveno-političkih promjena. Glavna djelatnost Sokolskog pokreta bila je uvježbavanje članstva u gimnastici i predstavljanje na sletovima, ali pokret je bitno utjecao i na odgoj mladeži. Otvaranje knjižnica, osnivanje glazbenih odjela, pjevačkih zborova, organiziranje priredbi, izleta, koncerata, plesova – neke su od brojnih aktivnosti pokreta. Tekst prati obilje starih fotografija, kopija novinskih članaka, plakata priredaba i gostovanja koji svjedoče o životu jedne druge Virovitice. Osobito je vrijedan popis članova Društva otisnut na kraju knjige.

BERNARDO Bernardi i TVIN / [urednice kataloga

Mihaela Kulej, Dubravka Sabolić : Gradska muzej Virovitica, prosinac 2017.-travanj 2018]. – Virovitica: Gradski muzej Virovitica, 2018.

Katalog izložbe o poznatom, nagrađivanom arhitektu i njegovoj dugogodišnjoj suradnji s virovitičkom drvnom industrijom TVIN. Bernardi je jedan od osnivača grupe EXAT 51. To je bila umjetnička grupa slikara i arhitekata koja je djelovala u Zagrebu od 1950. do 1960., a zalagala se za apstraktnu umjetnost, suvremene vizualne komunikacije i sintezu svih disciplina likovnog stvaralaštva.

GODIŠNJA izložba LIK Nikola Trick : [Gradska knjižnica i čitaonica, Virovitica, 06. 12.2018]. – Virovitica: Likovni klub „Nikola Trick“, 2018.

Izložba LIK-a „Nikola Trick“ otvorena je prigodom obilježavanja 40 godina postojanja u Virovitici.

Goran Kosović: [katalog izložbe : Gradska knjižnica i čitaonica, Virovitica, 04. lipnja 2018]. – Virovitica: Gradska knjižnica i čitaonica, 2018.

Goran Kosović, virovitički amaterski slikar, po struci dipl. ing. agronomije, izlagao je najistaknutije rade u kojima se spajaju slikareva stvaralačka prošlost i sadašnjost - platna na kojima se susreću strip i pejzaž, crtež i ulje.

THE WINDOW Seat : Meet Their Eyes : [katalog izložbe : Gradski muzej Virovitica, 14.08.-30.09.2018. /

Saša Pjanić, Anamarija Kučan]. – Virovitica: Gradski muzej Virovitica, 2018.

The Window Seat je samostalni fotografski projekt poznatog autora Saše Pjanića, koji je započeo 2013. godine u Indiji. Osnovna misao njegovog projekta je da je doživljaj prostora, dalekog ili bliskog, potpun samo kroz ljude.

CIMERMAN, Slavko: Mal di Fero : pomorska nostalgija – putopis. – Virovitica: vlast. izdanje, 2018.

Virovitički „morski vuk“ Slavko Cimerman u svojoj pomorskoj karijeri obišao je svijet tri puta i posjetio 156 država. Prošlog ljeta objavio je svoju treću knjigu u vlastitom izdanju o kojoj kaže da je presjek njegovih sjećanja: „Sva ona beskrajna putovanja, boravak u tropskim krajevima, ali i u hladnim i krajnje negostoljubivim područjima, susreti s ljudima različite boje kože, vjerskih uvjerenja; kulturne i civilizacijske razlike... Neobična ljepota flore i faune egzotičnih krajeva, tople zelenkaste plaže s bijelim koralnjim pijeskom, domorodačke ljepotice, nepoznato voće i povrće... Loši i teški, ali i lijepi i nezaboravni trenuci. Sve je to bilo dio mene i moga zanimljivoga života kao pomorca.“

PLEMIĆKA obitelj Janković i Suhopolje : studija valorizacije kulturne ostavštine plemićke obitelji

Janković / [autori Sanja Galović... [et al.] ; prijevod dokumenata s latinskog jezika Luka Vukušić Sabolić]. – Virovitica : Virovitičko-podravska županija, 2018.

Publikacija sadrži stručne radove zajedno s izvornim prijevodima povjesnih spisa i slikovnim prilozima dokumenata, povjesnih izvora i fotografija, a tiskana je u sklopu provedbe projekta Centar za posjetitelje – Dvorac Janković. Plemićka obitelj Janković gospodarila je suhopoljskim vlastelinstvom od kraja 18. do tridesetih godina 20. stoljeća i značajno je utjecala na gospodarski, društveni i kulturni život mjesta. Njihov utjecaj posebno je vidljiv u vrijednoj povjesnoj arhitekturi Suhopolja.

MALI vodič ljekovitog bilja virovitičkog kraja /

[Jasna Razlog Grlica, Anamarija Kučan]. - Virovitica: Gradski muzej Virovitica, [2018].

Ovaj informativni vodič sadržajem obuhvaća zavičajne biljke kojih je sve manje u gradskim sredinama. Fotografirane su na virovitičkom području, a učenici OŠ Ivane Brlić-Mažuranić (uključeni u GLOBE program) izradili su crteže kojima su pridonijeli umjetničkom izričaju ovog vodiča.

NAKLADNIŠTVO ČEŠKE NACIONALNE MANJINE U 2018. GODINI

Fanika Stehna, Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar – Središnja knjižnica za češku manjinu u RH

Nakladništvo češke nacionalne manjine u 2018. godini bilježi tek nekoliko novih naslova, a Novinsko–izdavačka ustanova Jednota iz Daruvara jedina u Bjelovarsko–bilogorskoj županiji objavljuje građu tiskanu na češkom jeziku. NIU Jednota najvećim se dijelom financira sredstvima Savjeta za nacionalne manjine, a dijelom iz Ureda za ljudska prava te iz proračuna Bjelovarsko–bilogorske županije i grada Daruvara. Periodička izdanja zadržala su kontinuitet izlaženja. To je godišnjak „Český lidový kalendář“ (Češki pučki kalendar), zbornik „Přehled“, tjednik „Jednota“ i časopis za djecu „Dětský koutek“. Naklada ovih periodičkih izdanja ostala je nepromijenjena. U protekloj godini izdano je 50 brojeva tjednika „Jednota“ i deset brojeva dječjeg časopisa „Dětský koutek“. Nastavljen je projekt digitalizacije starih novina i do sada su digitalizacijom obuhvaćeni svi brojevi „Jednote“ od 1946. do 1970. godine. U sklopu tjednika, počevši od 1961., izlazi dvaput godišnje književni prilog „Studnice“ (Izvor) s tekstovima i stihovima manjinskih autora. Svi su ovi prilozi također digitalizirani.

Od monografija tiskana je knjiga „Sto godina Češke obeci Bjelovar“, autorice Silvije Sitta i drugo izmijenjeno izdanje knjige „Česi u Hrvatskoj“, autora Josefa Matuška. Pored ovih publikacija, „Jednota“ je u 2018. tiskala i nekoliko promotivnih materijala.

Sva građa na češkom jeziku nalazi se u fondu Središnje knjižnice za češku nacionalnu manjinu.

ČESKÝ, lidový kalendář : 2019. / hlavní a odpovědná redaktorka Jana Staňová. – Daruvar : Jednota, 2018.

Češki pučki kalendar za 2019. godinu donosi kratke informacije i sažete preglede iz života češke nacionalne manjine u Hrvatskoj. Sadržajno obuhvaća sve aktivnosti Saveza Čeha, čeških beseda, škola, vrtića, Središnje knjižnice za češku manjinu i medijske programe na češkom jeziku. Kalendar je strukturiran u nekoliko tematskih skupina i rubrika. U rubrici *Obljetnice* čitamo o godišnjicama pojedinih čeških beseda i njihovim manifestacijama, godišnjicama manjinskih kulturnih djelatnika i poznatih Čeha. U rubrici *Naši korjeni* predstavljena je povijest poznatih čeških manjinskih obitelji koje žive u Dubravi pokraj Vrbovca. U rubrici *Literarno stvaralaštvo* uvrštene su kratke pripovijetke i stihovi čeških zavičajnika. Tematska skupina *Zanimljivosti* prikazuje ugledne manjinske ličnosti i njihov utjecaj na sredinu u kojoj su živjeli. Karel Blaha daje prikaz o stvaralaštvu Luke Štekovića i Bohumila Krejčića. Posebno vrijedan prilog je o Ameliji Jurković Baxi. Josef Kolouch govori o prvoj elektrifikaciji u Doljanima pokraj Daruvara. Marijan Lipovac piše o češkom i hrvatskom kralju Žigmundu Luksemburškom. Svi tekstovi dopunjeni su fotografijama i ilustracijama zavičajnih likovnjaka.

PŘEHLED : kulturních a historických, literárních

a školských otázek 2018 / [hlavní a odpovědná redaktorka Jana Staňová]. – Daruvar : Jednota, 2018.

U prvom dijelu zbornika u rubrici *Povijesni obzori* Alen Matušek piše o doprinosu čeških glazbenika hrvatskom zborском stvaralaštvu. Libuše Stranjik daje kraći osvrt na Češku besedu Daruvar i njenu ulogu u osnivanju češkog školstva u Hrvatskoj. Marie Štěpanová napisala je opsežan rad o češkoj manjini koja živi u Bosni (Nova Ves i Maćino Brdo).

U drugom dijelu zbornika u rubrici *Jezik i književnost* daje se osvrt na asimilaciju češke manjine. Ivo Bartoček i Andrea Preissová Krejčí pišu zanimljivo viđenje o češkim enklavama u svijetu i uspoređuju je s našom češkom manjinom na području Daruvara. Helena Stranjik piše o svom istraživačkom radu na terenu u okolini Daruvara i govoru koji je istraživala na primjerima bilingvalnih obitelji. Monika Veltruski piše o govoru i specifičnostima jezika u mjestu Ljudevit Selo pokraj Daruvara. Jarmila Vojtová daje pregled istraživanja suvremenog češkog jezika i njegovo korištenje u pravopisnom obliku. Luděk Korbel piše o putovanju Jaroslava Hašeka po Međimurju. Silvija Sitta opisuje doprinos Kamila Dočkala hrvatskoj muzeologiji i glazbi.

U trećem dijelu zbornika nalaze se recenzije zavičajnih autora o novim knjigama iz nakladništva češke nacionalne manjine u Hrvatskoj.

SITTA, Silvija : Sto let spolku Česká obec Bjelovar.
– Daruvar : Jednota, 2018.

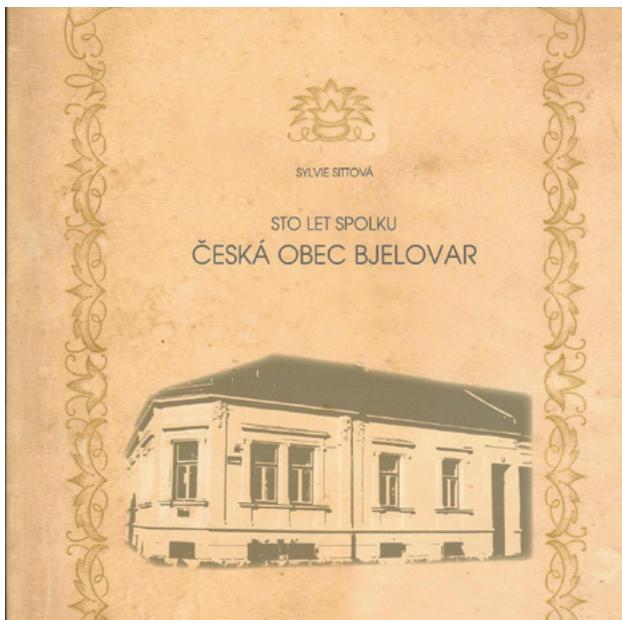
Češka obec Bjelovar jedno je od čeških manjinskih društava koje djeluje punih sto godina i zasluzuje trajno mjesto u povijesti češke manjine u Hrvatskoj, a prije svega u gradu Bjelovaru. Ova monografija tematski se sastoji od dvije cjeline. Prvi dio napisan je na češkom jeziku i predstavlja povijest Češke obeci od utemeljenja do danas. Budući da je uz Češku obec djelovala češka Masarykova škola, u poglavljju *Školstvo na češkom jeziku u Bjelovaru* opisana je povijest škole kao i nastojanje članova Obeci da se kroz tečajeve jezika češki jezik održi što duže u gradu. Drugi dio monografije napisan je na hrvatskom jeziku i čitatelj koji ne zna češki može se ukratko upoznati sa svim segmentima rada i djelovanja Češke obeci u Bjelovaru. Monografija je nastala u sklopu obilježavanja stote obljetnice Češke obeci Bjelovar.

MATUŠEK, Josef : Češi v Chorvatsku. – Daruvar : Jednota, 2018.

Knjiga „Česi v Chorvatsku“ izlazi po drugi put. Ovo je drugo izmijenjeno izdanje. Prvo izdanje objavljeno je 1994. godine, a 1996. to je izdanje prevedeno i na hrvatski jezik. Knjiga je vrijedan doprinos istraživanju prošlosti češke

manjine od doseljavanja do kraja Drugog svjetskog rata. Podijeljena je u tri dijela i dopunjena fotografijama, zemljovidima i faksimilima dokumenata. Prvi dio nosi naziv *Putovi su vodili na jug* i u njemu su opisana sva doseljavanja Čeha u Hrvatsku, od srednjeg vijeka pa do razdoblja između dvaju svjetskih ratova.

Drugi dio *U novoj domovini* je najopsežniji i tu je obrađeno sve što je važno za život Čeha u Hrvatskoj. Autor je na mnogim primjerima pokazao kako su Česi, donoseći ovdje gospodarsku i kulturnu tradiciju razvijenih dijelova srednje Europe, podizali gospodarsku i kulturnu razinu područja u

koje su došli. Vidimo da je češka manjina postala nezaobilazan dio hrvatske povijesti i kulture. Treći dio knjige govori o radu čeških društava (čeških beseda) u mjestima gdje je bio veći broj pripadnika ove narodnosti.

NAKLADNIŠTVO OPĆINE VIRJE U 2018. GODINI

Tomislav Embreuš, Narodna knjižnica Virje

Virovsko nakladništvo u 2018. godini nastavlja svoju tradiciju te bilježi svega nekoliko publikacija objavljenih na području Općine Virje. Kao novitet u virovskom nakladništvu izdvaja se Narodna knjižnica Virje koja se po prvi puta pojavljuje kao samostalni izdavač. Naizgled mali broj objavljenih publikacija zbog svoje različitosti sadržaja uspijeva pridobiti interes mještana te ponuditi zanimljiv sadržaj svim dobnim skupinama.

FERENČIĆ Martinčić, Ivanka: Priča o vitezu i Martinu. - Virje : Narodna knjižnica Virje, 2018.

Prvi izdavački pothvat Narodne knjižnice Virje slikovnica je „Priča o vitezu i Martinu“. Ona je svojevrsni nastavak tradicionalnih Martinjskih pričaonica u Virju – selu svetog Martina. Te su pričaonice jedan od prvih susreta djece predškolske dobi sa zavičajnim identitetom i kulturnom baštinom svojeg mjesta. Zbog toga je bilo logično da za

tu pričaonicu imamo ukoričenu i ilustriranu knjigu. Ivanka Ferenčić Martinčić autorica je do sada objavljenih dviju dječjih knjiga „Matilda i vještički mačak“ i „Matilda i zagonetne žabe“, a „Priča o vitezu i Martinu“ objavljena 2018. godine njezina je treća knjiga. Ilustracije koje potiču dječju maštu i kreativnost izrađene su u kombinaciji fotografija, jednostavnih crteža i handletteringa. Orginalne fotografije korištene kao baza za ilustraciju snimio je amaterski fotograf Darko Šostarec, dugogodišnji volonter Narodne knjižnice Virje.

TRADITIONAL cookbook from Virje / [forewords (to the Croatian and English edition of book) Dražen Đurišević, Lena Njemeček ; editor and head of the project of English edition of the book Lena Njemeček]. Virje : Osnovna škola prof. Franje Viktora Šignjara ; Općina Virje, 2018. (Bjelovar : Tiskara Horvat)

U izdanju Osnovne škole Franje Viktora Šignjara 2014. godine objavljena je kuharica s receptima pod nazivom

Recepti virovske sokačic. Knjiga recepata nastala je kao izvannastavna aktivnost pod mentorstvom učiteljica Željke Ivorek i Katarine Franjo, koje su potaknule svoje učenike na istraživanje starih recepata. Učenici su marljivo vlastoručno prepisivali recepte, te je kao rezultat toga 2018. godine nastala ova lijepa kuhanica. Budući da je Virovska prkačijada međunarodni festival, pojavila se potreba da gostima koji nam dolaze iz stranih zemalja ponudimo knjigu recepata na engleskom, kao jednom od svjetskih jezika.

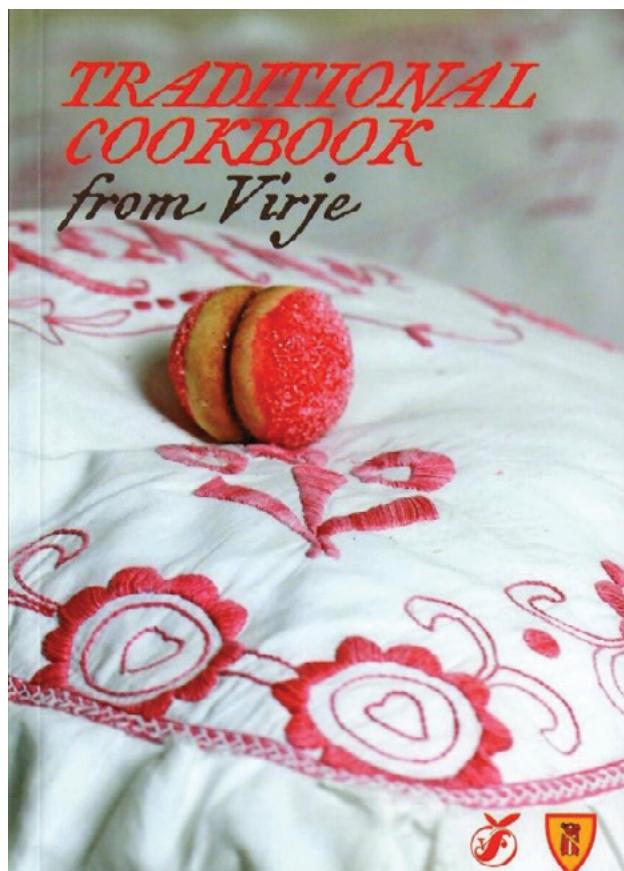
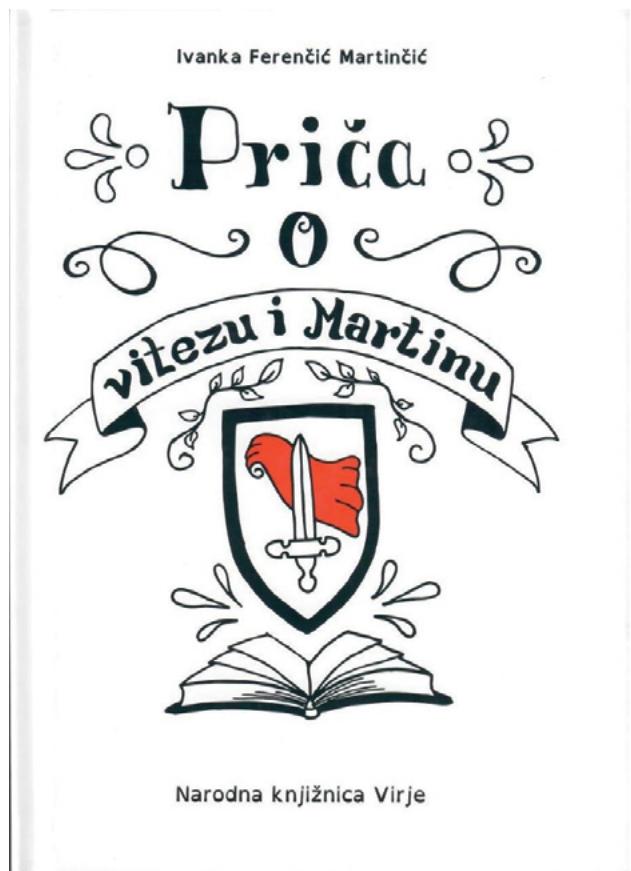
VIRJE na razmeđu stoljeća : zbornik 8 / [urednici Dragutin Feletar, Dražen Podravec]. - Virje : Zavičajni muzej, 2018.

Osmi broj zbornika „Virje na razmeđu stoljeća“ predstavljen je na Martinje 8. studenoga 2018., u sklopu obilježavanja Dana općine Virje. Zbornik na oko 220 stranica donosi mnoštvo

zanimljivih članaka o prošlosti i sadašnjosti mjesta, životu u njemu od 19. do 20. st., o poznatim Virovčima i mještanima Općine, sportu i kulturi, od kojih je najopsežniji posvećen 25. godišnjici djelovanja nove općine u Virju.

VIROVSKI bobnar : godišnjak Općine Virje /
[odgovorna urednica Danijela Sunara-Jozek]. - Br.3(2018)-Virje : Općina Virje, 2018.

Zahvaljujući bogatoj tradiciji izdavaštva u Virju, zabilježena su brojna povjesna zbivanja značajna za podravski kraj. „Virovski bobnar“ godišnjak je Općine Virje kojemu je cilj informirati mještane o radu Općine i općinskih udruga. „Bobnar“ redovito izlazi od 2016. godine te se nastavlja na bogatu virovsku tiskarsku tradiciju.

O RADU DRUŠTVA U PROTEKLOM RAZDOBLJU

Branka Mikačević, Narodna knjižnica „Petar Preradović“, Bjelovar

Iz rada Društva

Proteklo razdoblje u radu Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja bilo je intenzivno i radno, ali i u znaku mnogobrojnih obljetnica. Tako je zadnji broj časopisa bio jubilarni dvadeseti broj. Tema broja je bila:

Zelene knjižnice. Posljednja, 36. Skupština održana je u Pučkoj knjižnici i čitaonici Daruvar prilikom koje je ujedno proslavljen 70. rođendan knjižnice. Prijasnjih godina nagrade najknjižničarima dodjeljivale su se na kraju Skupštine, no od 2018. godine Glavni je odbor odlučio promijeniti praksu. Naime, kako bi se samim priznanjima i vrijednim kolegama dala dostojna pažnja, koju itekako zaslužuju, donesena je

knjižnične usluge. Također, imenovana je nova glavna urednica časopisa: Maja Krulić-Gačan i zamjenica Ana Škvarić. Imenovani su i novi urednici rubrika časopisa.

Sljedeća Skupština održat će se 17. svibnja 2019. u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica.

Članovi Glavnog odbora na prethodnim su sastancima odlučili o odlasku na stručni izlet u Suboticu i Novi Sad, 6. i 7. travnja. Odabrana je agencija za izlet NIBA Tours iz Koprivnice upravo zbog najpovoljnije i najadekvatnije ponude. Dogovoren je smještaj u Tavankutu, mjestu pored

Sastanak Glavnog odbora, Nadzornog odbora i uredništva Sveska u Čazmi

odлуka da će se dodjela nagrada održati na samom početku Skupštine. Dodijeljena su priznanja sljedećim članovima Društva: Nagrada Društva za iznimne zasluge u knjižničarstvu dodijeljena je **Silviji Perić**, Nagrada za iznimne zasluge u promicanju rada Društva dodijeljena je **Romani Horvat** te Nagrada za iznimno uspješan i zapažen rad u knjižničarstvu dodijeljena je **Nataši Karlovčec**.

Održana su i korisna izlaganja: Božica Dragaš - Zelene knjižnice, Sandi Antonac - Zeleni festival, Jasna Kovačević - promocija knjige Narodna knjižnica - središte kulturnog i društvenog života te Vinka Jelić-Balta - predstavljanje 20. broja časopisa Svezak i predstavljanje digitaliziranog Sveska. Na Skupštini su imenovani Delegati za 43. skupštinu Hrvatskoga knjižničarskog društva u Opatiji. Također, Glavni odbor predložio je kandidate za Nagradu Eva Verona i Kukuljevićevu povelju. Društvo je prihvatio prijedlog. Odlučeno je da **Tina Gatalica** bude predložena za Kukuljevićevu povelju te **Maja Krulić Gačan i Lucija Miškić-Barunić** za Nagradu „Eva Verona“. Na Skupštini je imenovana nova predsjednica **Silvija Perić** kao i članovi Glavnog i Nadzornog odbora.

Glavni odbor, Nadzorni odbor i uredništvo Sveska održali su 3 sastanka. U Virovitici, Bjelovaru i Čazmi. Na drugom sastanku dogovorena je tema 21. broja Sveska: Inkluzivne

Subotice, a iznosi 10 eura po osobi. Domaćin je Bernardica Ivanković knjižničarka iz Hrvatske čitaonice u Subotici.

Javni pozivi i natječaji 2019. prema gradovima su u tijeku, a Društvo se natjecalo za javne pozive za izdavanje časopisa Svezak, br. 21. za 2019. godinu prema gradovima Bjelovar, Čazma, Koprivnica i Virovitica. Čekaju se još natječaji za BBŽ, KKŽ, VPŽ. U periodu od posljednje Skupštine u Društvo su se učlanila 4 nova člana - Tanja Nađ iz knjižnice OŠ Ivanska, Andrea Petrić iz knjižnice Turističko-ugostiteljske i prehrambene škole Bjelovar, Anja Krmpotić iz Tehničke škole Virovitica i Jelena Mihelčić iz Gradske knjižnice Orahovica.

Osim aktivnosti u Glavnom odboru, Nadzornom odboru i Uredništvu Sveska, članovi Društva bili su aktivni i na mnogobrojnim skupovima na području Hrvatske ali i šire, u inozemstvu. Redovito prate stručne vijesti iz područja knjižničarstva, pišu članke, stručne radove, informacije, prikaze i obavijesti iz područja knjižničarstva, informacijskih znanosti i kulture općenito. Tako knjižničari razmjenjuju pozitivna iskustava i stručno se usavršavaju, ali i unaprjeđuju komunikaciju s korisnicima u cilju poboljšanja pružanja knjižničnih usluga, te razvijanja u skladu s potrebama korisnika kao i s aktualnim trendovima.

36. SKUPŠTINA DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA

Branka Mikačević, Narodna knjižnica Petra Preradović Bjelovar

U Pučkoj knjižnici i čitaonici u Daruvaru u petak, 25. svibnja 2018., održana je 36. Skupština Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja. Ova Skupština bila je i izborna, a sudjelovala su 64 člana. Skupštinu Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja otvorila je i pozdravila sve prisutne Romana Horvat, predsjednica Društva i ravnateljica daruvarske knjižnice. Pozdravima su se još pridružili Damir Lneniček, gradonačelnik grada Daruvara te Ilija Pejić, voditelj županijske matične službe. Potom je uslijedio kulturno-umjetnički program domaćina. U svečanom dijelu Skupštine, dodijeljene su i nagrade za najknjižničare.

Predsjednica Društva Romana Horvat čestitala je u ime Društva knjižničarima i knjižnicama koje su primile vrijedna nacionalna i druga priznanja u razdoblju između dvije Skupštine i to: Jerku Barišiću, umirovljenom školskom knjižničaru i učitelju hrvatskoga jezika Osnovne škole „Grigor Vitez“ Sveti Ivan Žabno za državno priznanje djelatnicima u odgoju i obrazovanju – „Nagrada Ivan Filipović“ za 2016. godinu; dr. sc. Dijani Sabolović–Krajinu, knjižničarskoj savjetnici, ravnateljici Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica, dobitnici Nagrade Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, te Gradskoj knjižnici „Franjo Marković“

Križevci koja je nagrađena Plaketom Grada Križevaca.

Stručni dio Skupštine započeo je predavanjem Božice Dragaš o Zelenim knjižnicama. Uslijedila su još i predavanja Sandija Antonca o Zelenom festivalu, promocija knjige „Narodna knjižnica - središte kulturnog i društvenog života“ Jasne Kovačević, te predstavljanje 20. broja časopisa Svezak kao i predstavljanje digitaliziranog Sveska Vinke Jelić-Balta. Na Skupštini se tijekom stanke moglo obići bibliobuse iz Koprivnice i Križevaca te pogledati dva postera: Alice Baćeković Pavelić Krsto Špoljar: *40. obljetnica smrti književnika te Tatjane Petrec* i Branke Mikačević (Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar) *Spikaonica*. Također, članovi komisija i sekcija pri HKD-u podnijeli su pisana izvješća Glavnog odboru o radu u protekloj godini.

U Glavni odbor za mandat 2018. - 2010. imenovani su novi članovi te je izabrana nova predsjednica Društva, Silvija Perić iz Virovitice i Robert Fritz za dopredsjednika. Imenovani su i delegati za 43. Skupštinu HKD-a u Opatiji. Na kraju Skupštine ravnateljica knjižnice domaćina, Romana Horvat, sve sudionike pozvala je na zajednički ručak, a nakon ručka i obilazak Grada Daruvara, Julijevog parka kao i Dvorca Janković.

NAJKNJIŽNIČARKE U 2018. GODINI – ROMANA HORVAT, SILVIA PERIĆ I NATAŠA KARLOVČEC

Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Josip Strija, Gimnazija Petra Preradovića, Virovitica

Stjepana Kadić, Osnovna škola „Fran Koncelak“ Drnje

Iz rada Društva

Romana Horvat rođena je u Virovitici 2. listopada 1976., a u Daruvaru, gdje i danas živi i radi, završila je osnovnu i srednju školu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirala je slavistiku, dok je studij knjižničarstva završila na Filozofskom fakultetu u Osijeku. Prvo radno mjesto bilo joj je u OŠ Dežanovac u kojoj je četiri godine predavala Češki jezik. Potom je tri godine radila u Ekonomskoj i turističkoj školi kao školska knjižničarka. Od 1. siječnja 2008. godine do danas, ravnateljica je Pučke knjižnice i čitaonice Daruvar. Udana je i majka dvoje djece, a u slobodno vrijeme, osim čitanjem, bavi se i rekreativnim trčanjem te promicanjem zdravog načina života.

U deset godina njezinoga rada kao ravnateljice, daruvarska Knjižnica profilirala se kao vodeća kulturno-obrazovna ustanova u gradu Daruvaru, a po inovativnim programima i posvećenosti zajednici i korisnicima, svrstala se među jedinstvene knjižnice u regiji, ali i u Hrvatskoj.

U dva mandata, 2014. - 2018., Romana je bila predsjednica Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja te dopredsjednica HKD-a. Obavljanju ovih zahtjevnih funkcija prionula je svim svojim snagama, uz puno pozitivne energije i entuzijazma. U rad u Društvu uložila je mnogo svog slobodnog vremena te sve svoje stručne i organizacijske sposobnosti. Uspjela je oko sebe okupiti tim ljudi s kojima je u suradnji uspješno radila na stalnom unapređivanju rada Društva. U vrijeme njezinog prvog mandata, časopis Društva, Svezak, ušao je u fond i u bazu najprestižnije knjižnice na svijetu – Washingtonske Library of Congress! Zaslужna je za izradu novog statuta Društva i usklajivanje poslovanja sa Zakonom o udružama. Također, upravo za njezinog mandata u sklopu skupština Društva, prvi put su se uz godišnje skupštine počeli organizirati mini-festivali bibliobusa s područja Društva, kao važan način promicanja putujućih knjižnica, ali i općenito struke u javnosti. U zadnjoj godini mandata kao predsjednica, realizirana je i digitalizacija Sveska.

Romana se u svom radu stručno stalno usavršava – sudjelovanjem na stručnim skupovima predstavljala je svoju knjižnicu i Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja u Češkoj, Mađarskoj, Bosni i Hercegovini te Srbiji; držala je izlaganja na domaćim i stranim stručnim skupovima, pisala u stručnim časopisima. Za vrijeme svojih mandata kao predsjednice Društva uspješno je organizirala četiri skupštine Društva, stručne izlete u zemlji i inozemstvu, radila je redovito na promidžbi Društva kao administrator na web stranici i FB profilu Društva, zastupala interes Društva i njegovih članova na nacionalnoj razini kao članica Glavnog odbora i dopredsjednica HKD-a.

Od Grada Daruvara Romana Horvat 5. svibnja 2016. primila

je Povelju Grada Daruvara za dugogodišnji aktivni rad u Pučkoj knjižnici i čitaonici Daruvar, značajan doprinos kulturi Grada Daruvara te unapređenje i promicanje knjižnice i knjižničarske struke. Izbor za „Najknjižničarku“ u 2018. godini izraz je priznanja i zahvalnosti Društva Romani Horvat kao iznimno zaslужnoj osobi u ostvarivanju ciljeva i uspješnog rada Društva te za njegovo promicanje, kako u stručnoj zajednici, tako i u cijelokupnoj javnosti.

Silvija Perić rođena je 1976. godine u Virovitici. Diplomom Hrvatskih studija u Zagrebu 2000. godine je stekla zvanje prof. sociologije i dipl. kroatologa, a na Katedri za bibliotekarstvo Filozofskog fakulteta u Zagrebu diplomirala je 2002. godine. Od 2001. godine zaposlena je u Gradskoj knjižnici i čitaonici Virovitica gdje najprije radi na poslovima stručne obrade i nabave knjižnične građe, a od 2007. prelazi na radno mjesto informatora te postaje voditeljica Odjela za odrasle. Od 2008. je voditeljica Matične službe Virovitičko-podravske županije. Nastojeći unaprijediti svoja znanja i kompetencije, Silvija Perić redovito sudjeluje u mnogim oblicima stručnog usavršavanja knjižničara – predavanjima, seminarima, radionicama, stručnim skupovima, okruglim stolovima i sl. – gdje je uključena kao polaznik ili aktivni sudionik pa i kao organizator. Stalnim stručnim usavršavanjem osobno je napredovala, a time i omogućila napredak članova našeg ŽSV-a kroz smjernice i naputke svojega županijskog stručnog vijeća i ostalih vijeća s kojima je surađivala. Članica je Hrvatskog knjižničarskog društva od 2001. godine, a od 2002. godine Glavnog odbora Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, te od 2006. godine i potpredsjednica Društva. Od 2011. članica je Glavnog odbora Komisije za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja pri HKD-u, a zadnje dvije godine Programskega odbora Okruglog stola te redovita suradnica HKD novosti – glasila Hrvatskoga knjižničarskog društva. Redoviti je suradnik stručnog časopisa „Svezak“, a sudjeluje i u svim drugim programima Društva. Glavna je urednica Sveska 2012. i 2013. godine, a 2016. i 2017. godine urednica je rubrike Stručni skupovi. Školski knjižničari Virovitičko-podravske županije ovim prijedlogom žele izraziti zahvalnosti za njezino dugogodišnje zalaganje za dobrobit i razvoj školskoga knjižničarstva naše županije kao i konstantno praćenje našeg rada, trud u organizaciji brojnih aktivnosti i edukacija te ogromnu pomoć u svladavanju svih problema vezanih uz struku i posao školskoga knjižničara i to već puno desetljeće – od 2008. godine do danas. Kao koordinatorica za područje Virovitičko-podravske županije, sudjelovala je u organizaciji svih aktivnosti u okviru Programa „Informacije

o EU u narodnim knjižnicama" koji su se odvijali u ovoj Županiji, a od 2003. u Virovitici pokreće Sajam knjiga *Viroliber*. 2007. i 2008. godine provodi zajedno s kolegom Jasenom Platenikom u Gradskoj knjižnici i čitaonici Virovitica projekt *Glazbene slušaonice*. U svom svakodnevnom, praktičnom radu u knjižnici Silvija Perić istakla se u mnogim aspektima unaprjeđivanja i promicanja knjižnice i knjižničarske struke. Zahvaljujući izraženim sposobnostima timskog rada i suradnje s drugima, ona je dragocjen suradnik u svakom knjižničnom projektu. Rad kolegice Silvije prepoznat je i cijenjen i kao takav predstavlja prvi i najvažniji kriterij za dodjelu Nagrade. U svojem dosadašnjem radu, kolegica Silvija se oslanjala na inovativne metode, napredak školskoga knjižničarstva i kolega školskih knjižničara pokrenut osobnim naporom i stalnu edukaciju u procesu napredovanja i otvaranja novih mogućnosti kolegama kroz svakodnevnu podršku i savjetovanje. Cijenjena od svojih suradnika u svojoj matičnoj knjižnici, kolega s kojima dijeli struku te posebno školskih knjižničara Virovitičko-podravske županije, kolegica Silvija Perić zaslužuje nagradu kao najknjižničarka koja uistinu svojim radom, zalaganjem i trudom potvrđuje definiciju toga pojma.

Nataša Karlovčec radi kao stručni suradnik školski knjižničar u Osnovnoj školi Sokolovac. S obzirom na to da je Nataša sudjelovala i pokrenula mnogo programa, izdvojili smo nekoliko. Prvi program poticanja čitanja započela je prije 9 godina, a zove se *Pričaonica srijedom*. Program je pokrenula jer je temeljnim za poticanje čitanja smatrala okružiti djecu kvalitetnim slikovnicama i puno im čitati. *Pričaonica srijedom* uskoro je postala gotovo svakodnevna pričaonica, stoga sada puno čita i predškolcima i nižim razredima u svojoj školi. I to ju jako raduje jer vidi da u dječjim srcima priče mogu učiniti čuda. Kroz pričaonice provodi i skupnu biblioterapiju, a po potrebi i pojedinačnu. Redovito se usavršava na svim područjima knjižničarstva, a pogotovo na području pripovijedanja vodeći se primjerom Jasne Held, čijoj je trodnevnoj radionici prisustvovala, a koja joj je skrenula pogled s čitanja na pripovijedanje. U školi već niz godina provodi nacionalni projekt *Čitamo mi, u obitelji svi*, a komunikacija i suradnja s roditeljima svih razreda i predškole odvija se putem roditeljskih sastanaka s temama čitanja i medija. S predavanjima je sudjelovala na aktivima u školi, na županijskim i međužupanijskim vijećima knjižničara i učitelja razredne nastave i na državnoj razini - na Proljetnoj školi školskih knjižničara s radionicom *Suradnja školske knjižnice i lokalne zajednice u poticanju čitanja*. Županijsko stručno vijeće školskih knjižničara Koprivničko-križevačke županije predlažilo je Natašu Karlovčec za dodjelu Nagrade Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja za iznimne uspjehe u knjižničarstvu i uzoran rad u svojoj knjižnici. Prošle godine projekt školske knjižnice Osnovne škole Sokolovac *Biblioceker* – školska knjižnica putuje u područne škole prošao je na natječaju „Naš doprinos zajednici“, koji je raspisala Regionalna zaklada za razvoj

lokalnog društva „Zamah“. Kroz istoimenu građansku akciju i suradnju s lokalnom zajednicom, a zahvaljujući donaciji od 10.000,00 kn od zaklade „Zamah“ uspjela je u četiri područne škole otvoriti male knjižnice, tj. knjižne kutke, i na taj način omogućiti učenicima u područnim školama pristup literaturi koja im je potrebna za njihov odgoj i obrazovanje. Zajedno sa suradnicima projekt nastavlja širiti i dalje.

Nataša Karlovčec radi svojih postignuća i predanog rada izvrstan kandidat za Nagradu Društva, a svoj prijedlog završavamo Natašinim rečenicama o svojem pozivu: *Jako me veseli što imam poziv raditi s djecom, jer tako uopće ne primjećujem da staram. Nije da se bojam starosti, jer vjerujem da sa starošću ide i mudrost, ali važno je da duša ne ostari. Njihova mladost me neprestano obnavlja.*

Romana Horvat i Silvija Perić - Najknjižničarke 2018.

STRUČNI IZLET U SUBOTICU I NOVI SAD

Silvija Perić, Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

Iz rada Društva

Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja posjetilo je u travnju 2019. Suboticu i Novi Sad.

Tom prilikom posjetili su Gradsku knjižnicu Subotica u kojoj su ih dočekali Dragan Rokvić, ravnatelj Knjižnice, Darko Sarić Lukendić, član Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužen za kulturu i draga kolegica Bernadica Ivanković, urednica kulturnih programa u subotičkoj knjižnici. Nakon pozdravnih riječi, predsjednica Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja Silvija Perić uručila je donaciju knjiga, a radi se o novim naslovima hrvatskih autora koje nedostaju u fondu subotičke knjižnice. Knjižničare je kolegica Ivanković upoznala s prostorom, fondom i opremom ove zanimljive knjižnice. Naime, Gradska knjižnica Subotica jedina je knjižnica u Srbiji koja svakodnevno funkcioniра i pruža usluge na tri službena jezika Grada Subotice, srpskom, mađarskom i hrvatskom. Upravo je Knjižnica mjesto poticanja, usvajanja i njegovanja posebnog odnosa prema hrvatskome jeziku.

Ovaj posjet značajan je za jačanje veze Gradske knjižnice Subotica i Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja kao i mogućnost suradnje u budućnosti.

Svojim dolaskom knjižničari su podržali rad i aktivnosti zajednice Hrvata u Subotici koji, iako suočeni s brojnim poteškoćama i nejednakostima, uspješno djeluju i promoviraju hrvatsku riječ.

Nakon razgledavanja Subotice, knjižničari su noćili u malom mjestu Tavankutu u kojem ih je dočekao gospodin Ivica Dulčić, voditelj Hrvatskog kulturnog prosvjetnog društva Matija Gubec te je knjižničare upoznao s aktivnostima i položajem Hrvata u Tavankutu i Vojvodini.

Sljedeći su se dan knjižničari uputili prema Novom Sadu u kojem su uživali u prekrasnom danu razgledavajući kulturne znamenitosti.

DIGITALIZIRANI SVEZAK

Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Dugo planirani projekt digitalizacije Sveska napokon je doživio svoju realizaciju, i to upravo u godini obilježavanja 20. godišnjice izlaženja časopisa. Njegovo digitalno izdanje predstavljeno je na 36. skupštini Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja u Daruvaru 26. svibnja 2019.

Zasluge za obavljenu digitalizaciju idu gospodinu Danku Tkalcu i poduzeću Point d.o.o. iz Varaždina koji su posao obavili odlično i u vrlo kratkom roku. Digitalizacija je uz to odrađena besplatno, kao donacija, na čemu im Društvo i ovom prilikom još jednom zahvaljuje. Drugi dio zahvale ide kolegi Lovri Janešu iz Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci, web masteru mrežnih stranica Društva, koji je priredio stare brojeve Sveska kako bi se uopće mogli digitalizirati. Također, zasluge pripadaju i Jovici Opačiću, donedavnom grafičkom uredniku Sveska koji se posljednjih godina brinuo da se Svezak već kod grafičke pripreme za tiskapripremi i za objavljinje u elektroničkom obliku. Kako izgleda digitalizirani Svezak i kakve mogućnosti nudi nova, digitalna dimenzija časopisa?

Digitaliziranim časopisu može se pristupiti putem mrežne stranice Društva ili preko Metelgrada, na poveznici:

Po različitim kriterijima moguće je pretraživati sadržaj svih brojeva časopisa, od prvog broja nove serije, objavljenog 1999. godine pa sve do danas. Zbirni podaci za cijelu bazu donose informaciju da je u 20 brojeva Sveska 1999. - 2018. objavljeno 1275 članaka i 1643 slike - grafička priloga.

Osnovna je dostupna mogućnost pretraživanja članaka ponuđena već na početnoj stranici, kao i na glavnom izborniku. To je pregled **sadržaja** prema broju i godini izdanja te zatim unutar pojedinog broja po rubrikama i po člancima, redom kako su članci i objavljeni u pojedinom broju. Klikom na naslov pojedinog članka otvara se cijeli članak koji se može čitati u prilagođenoj veličini prikaza ili se

može unutar istog broja nastaviti listanje i čitanje, bilo prema naprijed ili unazad.

Ulaskom u izbornik „**Autori**“ pojavljuje se najprije popis autora poredanih tako da su na vrhu oni koji su imali najviše članaka. Dodatna opcija je traženje autora prema abecedi prezimena. Klikom na ime pojedinog autora otvara se popis svih brojeva u kojima je taj autor objavio članak.

Jedna od opcija pretraživanja koja prosječnom korisniku sigurno može najviše koristiti, osobito ako ne zna u kojem je broju nešto objavljeno, niti koji su autori pisali o temi koja ga zanima, svakako je **tražilica pojmova** koja se nalazi u glavnem izborniku i u koju se može upisati bilo koji pojам radi pretraživanja svih brojeva. Trenutno su **dostupne**

dvije mogućnosti: preko poveznice „Tekst“ - traženje pojma bilo gdje u tekstu u svim digitaliziranim godišтima ili preko poveznice „Traži“ - izlistavanje svih brojeva (godišta), s naznakom u kojem je broju pretraživač u naslovu članka pronašao zadani pojam.

Kroz daljnje dorade u planu su još neka poboljšanja u postojećim modulima – npr. u modulu „**Autori**“ - ugradnjom dodatnih filtera kako bi ciljana pretraživanja bila brža i s točnijim rezultatima. Preostale rubrike glavnog izbornika – Teme, Impressum i Sponzori – također se još uređuju. No digitalni Svezak već i u prvoj, početnoj fazi razvoja digitalne baze nudi široki raspon mogućnosti pretraživanja tema i članaka, rubrika i autora koji su tijekom puna dva desetljeća bili zastupljeni u Svesku.

43. SKUPŠTINA HRVATSKOG KNJIŽNIČARSKOG DRUŠTVA U OPATIJI

Branka Mikačević, Narodna knjižnica Petar Preradović, Bjelovar

U Opatiji se u Hotelu "Ambasador" od 10. do 13. listopada 2018. održavala 43. Skupština HKD-a. Glavna tema Skupštine bila je *Uloga i mogućnosti knjižnica u ostvarivanju globalnih ciljeva održivog razvoja UN Agende 2030*, a podteme Skupštine bile su: *Inkluzivne knjižnične usluge; Knjižnice i zakonski propisi; Knjižnice i kvaliteta obrazovanja; Knjižnice i održivi razvoj; Knjižničarsko nazivlje te Regionalna društva – razvoj i suradnja*. Mnogi članovi Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, kao i delegati, imali su izlaganja ili posterska izlaganja na 43. Skupštini HKD-a. Tako je Dijana Sabolović-

Krajina iz Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica održala izlaganje Što možemo naučiti od Gradske knjižnice Reykjavík? te predstavila najnoviju stručnu publikaciju u izdanju koprivničke knjižnice, zbornik *Socijalno inkluzivne knjižnične usluge*; Petar Lukacić govorio je o *Next Library – konferenciji koja motivira*, a prezentirao je i inicijativu uvođenja nacionalnog servisa posudbe e-knjige u hrvatske knjižnice. Maja Krulić Gačan predstavila je novi projekt *Volonteri kao suradnici u knjižnici Koprivnica*, dok je Ljiljana Vugrinec kroz postersko izlaganje prikazala dvadesetogodišnji

razvoj i aktualno stanje županijske knjižnične mreže narodnih knjižnica Koprivničko-križevačke županije.

Iz Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica održano je također više izlaganja. Silvija Perić i Robert Fritz održali su izlaganje *Knjižnične usluge za slike i slabovidne korisnike Virovitičko-podravske županije*. Mirjana Kotromanović i Silvija Perić održale su izlaganje naslova *Promicanje kvalitete života od najranije dobi kroz suradnju s udrugama, ustanovama i pojedincima na Dječjem odjelu Gradske knjižnice*. Silvija Perić je također na posteru predstavila *Deset godina Matične knjižnične službe Virovitičko-podravske županije*. Silvija Perić i Robert Fritz, predsjednica i potpredsjednik Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, zadnji dan Skupštine sudjelovali su na Okruglom stolu posvećenom radu regionalnih knjižničnih društava.

Iz Narodne Knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar, Slaven Pejić održao je izlaganje *Edukacijske radionice korisnika o načinima korištenja informacijske i komunikacijske tehnologije*. Postersko izlaganje imale su još Vinka Jelić-Balta iz Gradske knjižnice Slavko Kolar Čazma Dani Slavka Kolara, a Lucija Miškić Barunić iz Narodne Knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar prezentirala je *Knjigom do zdravlja - blog odjela za odrasle*.

Na Skupštini je Tina Gatalica iz Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar primila „Kukuljevićevu povelju“ koju HKD dodjeljuje kao oblik javnog priznanja knjižničnim djelatnicima, članovima Hrvatskoga knjižničarskog društva za dugogodišnji rad i značajne rezultate na unapređenju knjižničarske djelatnosti. Lucija Miškić Barunić iz Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar i Maja Krulić Gačan iz Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica primile su Nagradu „Eva Verona“ koja se dodjeljuje mlađim knjižničarima, članovima Hrvatskoga knjižničarskog društva, za posebno zalaganje u radu, inovacije i promicanje knjižničarske struke.

Članovi Društva na 43. Skupštini HKD-a u Opatiji

TRI DOBITNICE NAJVEĆIH NACIONALNIH KNJIŽNIČNIH NAGRADA ZA 2018. IZ DRUŠTVA KNJIŽNIČARA BILOGORE PODRAVINE I KALNIČKOGL PRIGORJA

Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica
Siniša Krpan, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Hrvatsko knjižničarstvo društvo svake dvije godine dodjeljuje nagradu „Kukuljevićeva povelja“ najistaknutnijim i najzaslužnijim knjižničarima – članovima Društva te nagradu „Eva Verona“ najboljim mlađim knjižničarima u Hrvatskoj do 35 godina, za ostvarena iznimna postignuća i izvrsnost u radu. Na 43. skupštini Hrvatskoga knjižničarskog društva održanoj 10. - 12. listopada 2018. u Opatiji među nagrađenim knjižničarima iz cijele Hrvatske, bilo je čak troje iz Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja: Tina Gatalica iz Bjelovara primila je „Kukuljevićevu povelju“, a Maja Krulić Gačan iz Koprivnice te Lucija Miškić Barunić iz Bjelovara primile su nagradu „Eva Verona“. Čestitamo!!!

TINA GATALICA

dobitnica nagrade Hrvatskoga knjižničarskog društva „Kukuljevićeva povelja“ za 2018. godinu

Tina Gatalica rođena je 1955. godine u Pavlovcu. Od 1980. godine zaposlena je u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ Bjelovar gdje danas radi kao voditeljica zavičajne zbirke

Bjelovariana i informatorica na Studijskom odjelu. Tijekom 38 godina rada u knjižnici, radila je na različitim knjižničnim poslovima koje obavlja savjesno i profesionalno, čime pruža primjer svima ostalima, a posebno mlađim kolegama. Inicirala je, organizirala i vodila niz knjižničnih aktivnosti, programa i projekata te koordinirala stručni rad u knjižnici i knjižničnom sustavu kao voditeljica Službe nabave i obrade, voditeljica Zavičajne zbirke, voditeljica Općinske matične službe. Područja stručnog interesa su joj obrada knjižnične građe, zavičajne zbirke, bibliografski rad te rad s korisnicima, posebno mlađima, gdje je inicirala i provela niz uspješnih inovativnih programa i projekata. Neki od njih su: *U knjižnici do diplome* - knjižnične usluge u svrhu izrade stručnih radnji; *Bjelovariana* – bibliografska online baza podataka o Bjelovaru i bjelovarskom kraju i istoimeni CD ROM; *Grad i njegovi ljudi* - program kulturnih događanja u knjižnici s ciljem predstavljanja javnosti poznatih zavičajnika; *Priče iz potkrovљa* - program radionica za mlade na temu ljudskih vrijednosti; *Pričobudilice* - program pri povijedanja mudrih priča iz svih krajeva svijeta koje promoviraju vrline istine, ispravnosti, mira, ljubavi i nenasilja.

Samostalno ili u koautorstvu Tina Gatalica objavila je više zapaženih bibliografija i drugih stručnih radova i time pridonijela dalnjem istraživanju zavičajne povijesti i kulture. Članica je HKD-a te članica regionalnog Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja u kojem aktivno sudjeluje od 1981. godine. Obavljala je različite funkcije u Društvu, kojem je bila i predsjednica u mandatu 1990.-1991. te dopredsjednica 2014.-2016., a djelovala je i kao članica Komisije za zavičajne zbirke.

Godine 1985. sudjelovala je u pokretanju prve serije časopisa Svezak, a nakon što je Svezak obnovljen 1999. godine, kao autorica stručnih članaka, članica uredništva i urednica rubrika Knjižnice u svijetu i Zavičajno nakladništvo. Aktivno sudjeluje u oblikovanju časopisa u svih 20 objavljenih brojeva do danas. Sa Zorkom Renić izradila je i bibliografiju Svezak (1985.-2013.) koju je Društvo objavilo 2014. godine.

Za svoj dugogodišnji uspješan rad i postignute rezultate u području kulture Tina Gatalica primila je priznanje Pečat Grada Bjelovara 2005. godine, a za poseban doprinos u radu Društva i unapređenju knjižničarske struke, Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja dodijelilo joj je 2008. godine posebno priznanje Najknjižničar. Zahvaljujući iznimnom stručnom doprinosu kojeg je dala, ne samo u radu u svojoj knjižnici, već i u unapređenju knjižničarstva u cjelini, 2013. promovirana je u zvanje više knjižničarke.

MAJA KRULIĆ GAČAN

dobitnica nacionalne nagrade Hrvatskoga knjižničarskog društva "Eva Verona" za 2018. godinu.

Maja Krulić Gačan, diplomirana knjižničarka, rođena je 1984. u Koprivnici, a u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica radi od 2012. godine. U svom radu informatorice na Odjelu za odrasle osobito je usmjerena na mlade korisnike i nove usluge te inovativne knjižnične programe za poticanje čitanja. U knjižnici je osnovala Čitateljski klub „Između redaka“, a u suradnji s kolegom Petrom Lukačićem pokrenula TEDxKoprivnicaLibrary konferenciju. Koprivnička knjižnica prva je knjižnica u Europskoj uniji koja je počela održavati ove konferencije s ciljem razmjene i širenja vrijednih i poticajnih pozitivnih, kreativnih i originalnih ideja. U svojoj knjižnici Maja Krulić Gačan osmisnila je novu uslugu za korisnike - „Majin jezični kutak“ u kojem preporučuje korisne jezične priručnike i savjetnike, a njene popularne „Male jezične savjete“ korisnici mogu naći i na Facebook stranici Knjižnice.

Pokrenula je projekt poticanja čitanja pomoću QR kodova te, u suradnji s volonterima, opremila je knjige u Kutku za mlade QR kodovima kao poveznicama na zanimljive virtualne sadržaje vezane uz pojedini naslov, kako bi čitatelji dobili dodatne informacije i novu motivaciju za daljnje čitanje.

I u slobodno vrijeme nastavlja se Majina posvećenost populariziranju književnosti i poticanju čitanja uključivanjem u organizaciju književnih festivala u Koprivnici i Podravini kao što su Galovićeva jesen i Alpe Adria Festival mlađih pisaca. Također je aktivna i u Hrvatskom čitateljskom društvu, u sklopu kojeg je u Koprivnici inicirala akciju *Roditelji, čitate nam u vrtiću!* kojom je u proljeće 2018. obilježen Međunarodni dan dječje knjige i 5. rođendana kampanje Čitaj mi!, a u kojoj su sudjelovala 4 koprivnička dječja vrtića, više od 70 roditelja i više od 500 djece.

Maja Krulić Gačan bavi se i teorijskim radom te objavljuje članke u stručnoj periodici i zbornicima radova, a članica je i Uredništva regionalnog stručnog časopisa „Svezak“. Zajedno s Idom Gašpar, predstavljala je koprivničku knjižnicu i Hrvatsku na svjetskom kongresu IFLA-e (najveće Međunarodne federacije knjižničarskih društava na svijetu) u Wroclavu, u Poljskoj, gdje je održala vrlo zapaženo izlaganje na temu izazova s kojima se susreću knjižničari kao profesionalci. Nedavna promocija Maje Krulić Gačan u zvanje više knjižničarke dodatni je dokaz njene profesionalne izvrsnosti.

LUCIJA MIŠKIĆ BARUNIĆ

dobitnica nacionalne nagrade Hrvatskoga knjižničarskog društva "Eva Verona" za 2018. godinu.

Rođena je 8. listopada 1985. u Vinkovcima gdje završava osnovnu i srednju medicinsku školu. Diplomirala je hrvatski jezik i književnost i knjižničarstvo na Filozofskom fakultetu u Osijeku 2009. g. te stekla zvanje diplomirane knjižničarke i profesorice hrvatskog jezika i književnosti. Zaposlena je na neodređeno vrijeme u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ Bjelovar od 4. svibnja 2009. godine. Živi u Bjelovaru. Udana je, a u slobodno vrijeme planinari i bavi se slikanjem. U 2016. godini imala je prvu samostalnu izložbu slika *Između stvarnosti i kista* u školskoj knjižnici Medicinske škole Bjelovar (3. 11. - 1. 12. 2016.). Sudjelovala je u više grupnih izložbi od kojih možemo izdvojiti 31. susret likovnih stvaraoca Hrvatske u organizaciji Hrvatskog sabora kulture (Rovinj, 14. - 24. 10. 2015.).

Angažirana je na uvođenju novih sadržaja za mlade u Odjelu za odrasle bjelovarske knjižnice, tako je 2016. godine s kolegom Goranom Barunićem pokrenula D&D grupu za mlade, koja kontinuirano djeluje do danas. Pomoću društvene igre Dungeons & Dragons okupljeni su mladi ljudi koji vole knjige, pričanje priča i fantasy. Članovi se sastaju dva puta mjesечно. Organizirala je i koordinirala ciklus Radionice govorništva za mlade koje su provođene u studenom 2016. Osim toga, na Danima profesionalnog usmjeravanja za učenike viših razreda osnovnih škola Bjelovarsko-bilogorske županije predstavljala je bjelovarsku knjižnicu dva puta: 2015. s kolegicom Tinom Gatalicom i 2018. s kolegicom Anom Peranić. Godine 2014. s kolegom Slavenom Pejićem pokrenula je uslugu SOS knjižničar. Usluga obuhvaća edukaciju svih zainteresiranih korisnika za informacijsko

pretraživanje pisanih i online izvora podataka ili osnovnu informatičku obuku, tj. korištenju računala. Korisnici te usluge su uglavnom bili umirovljenici i nezaposlene osobe. Usluga SOS knjižničar još uvjek se provodi na upit korisnika. U suradnji s kolegicom Nedom Adamović pokrenula je TEDxNKPP Bjelovar konferenciju u siječnju 2017. godine. Do sada su održane tri vrlo uspješne i zapažene TEDxNKPP Bjelovar konferencije u čijoj je organizaciji i provedbi sudjelovala. Koordinira, organizira i vodi književne susrete, neki od njih su: književni susret s Ivanom Šojat-Kuči; predstavljanje romana „Izborna šutnja“ i „Ispovjedna tajna“ Drage Hedla; književni susret s Marinom Vujičić; predstavljanje romana „Rupa“ Ivane Bodrožić; književni susret s Majom Hrgović i Željkom Špoljarom (Pavle Svirac); Tko čita?: javno čitanje mladih hrvatskih pisaca – Sven Popović, Darko Šeparović i Andrija Škare; predstavljanje zbirke pjesama „Jedrenjak kapetana Kuke“ Nade Crnogorac. Redovito piše za Svezak, izlaže na stručnim skupovima, aktivna je u Društvu knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja gdje je u dva mandata bila tajnica i u jednom mandatu potpredsjednica. Osim toga, činjenica da je uvjek spremna pomoći, pružiti toplu ljudsku riječ, čini je ne samo sjajnom knjižničarkom, nego i sjajnim čovjekom nezamjenjivim u kolektivu. Stoga je Lucija Miškić Barunić za svoj uzoran rad, doprinos i izvanredna postignuća u knjižničarstvu sasvim zasluženo primila Nagradu "Eva Verona".

Maja Krulić Gačan, Tina Gatalica i Lucija Miškić Barunić na 43. skupštini HKD-a u Opatiji

PLAKETA „TIHOMIR TRNSKI“ ŽUPANIJSKE SKUPŠTINE BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE PUČKOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI DARUVAR

Romana Horvat, Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar

Pučkoj knjižnici i čitaonici Daruvar na svečanoj je sjednici Županijske skupštine Bjelovarsko- bilogorske županije 8. lipnja 2018. godine dodijeljena Plaketa „Tihomir Trnski“ za izuzetne rezultate na obrazovnom, kulturnom, sportskom i drugim područjima kulturnog života Županije.

Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar osnovana je krajem 1948. godine te od tada obogaćuje kulturni život grada Daruvara. Godine 2018. Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar proslavila je 70. rođendan.

Misija Pučke knjižnice i čitaonice Daruvar je približiti informacije, znanje i kulturu građanima grada Daruvara i okoline te njihovim gostima, odgovoriti na potrebe i zahtjeve korisnika odabranim, stručno utemeljenim uslugama kojima se potiče čitanje, pridonosi nepristranoj obavijestenosti građana, obrazovanju i bogaćenju kulturnoga života svakog pojedinca u zajednici. Uvažavajući načela Ustava Republike Hrvatske, Kopenhaške deklaracije o ulozi narodnih knjižnica

u Europskoj Uniji, dokumenata UNESCO-a i IFLA-e, osobito Manifesta za narodne knjižnice, knjižnične se usluge pružaju svim stanovnicima Grada i okoline bez obzira na njihovu dob, rasnu ili nacionalnu pripadnost, vjersko ili političko opredjeljenje, u različitim oblicima i pomoći suvremenih tehnologija. Knjižnica je samim time prepoznata u javnom životu ne samo grada Daruvara nego i šire. Druga je po veličini narodnih knjižnica u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Posljednjih desetak godina Knjižnica se profilirala kao nositeljica kulturnog života u gradu Daruvaru, a time postala i dio kulturnog života Županije. U Pučkoj knjižnici i čitaonici Daruvar zaposleno je šest djelatnika (5 knjižničara i 1 spremačica) koji, osim tekućih stručnih poslova, osmišljavaju programe po kojima su prepoznati na nacionalnoj razini. Knjižnica ima oko 55 000 jedinica knjižne građe te oko 5000 jedinica AV građe. Zbog razvijanja knjižničarske struke razvijaju se dobri partnerski odnosi s dvjema međunarodnim knjižnicama: Gradskom knjižnicom Češki Tešin u Republici Češkoj te Narodnom i univerzitetском bibliotekom Tuzla

u Bosni i Hercegovini. Programi koje su do sada ostvarili su: Noć s Andersenom, Postani pisac s..., Čitajmo im od najranije dobi, Knjižnica za korisnike 50+, Ženski tjedan, Tjedan psihologije, U.D.K. festival, Besplatne instrukcije za učenike nižih razreda osnovne škole, Besplatni tečajevi češkog jezika, razgled Zlatne Biblike.

Ravnateljica Romana Horvat, predsjednica Županijske Skupštine je Durdica Ištef Benšić i župan BBŽ-e Damir Bajs

Plaketa Tihomir-Trnski

MR. SC. ZORKA RENIĆ DOBITNICA NAGRADE „VIŠNJA ŠETA“ ZA 2019.

Ilja Pejić, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Stručno vijeće knjižničara srednjih škola, Stručno vijeće knjižničara osnovnih škola Bjelovarsko-bilogorske županije i Županijska matična služba koja prati i nadzire rad školskih knjižnica predložili su mr. sc. Zorku Renić, dipl. knjižničarku Medicinske škole Bjelovar za prestižnu Nagradu „Višnja Šeta“. Prijedlog se temelji na osobnim i stručnim knjižničarskim kompetencijama mr. sc. Zorke Renić, njezinom doprinosu razvoju školskih knjižnica na području Bjelovarsko-bilogorske županije kao voditeljice Županijskog stručnog vijeća stručnih suradnika školskih knjižničara Bjelovarsko-bilogorske županije (2008.- 2018.) te na doprinosu u promicanju ugleda knjižničarske struke gotovo 30 godina.

Radni vijek mr. sc. Zorka Renić započela je 1991. u Narodnoj knjižnici „P. Preradović“ Bjelovar kao knjižničar-informator na Posudbenom odjelu za odrasle i u toj ustanovi ostala je sve do 2007. kada je prešla u knjižnicu Medicinske škole Bjelovar. Brojna gostovanja pisaca, brojne izložbe koje je s drugim kolegama u knjižnici priredila, posebice one sa slikaricom Tatjanom Kreštan, i danas su u živom sjećanju. Toliko je stekla prepoznatljivost da je 2001. godine proglašena najknjižničarkom u Republici Hrvatskoj. U kulturnoj i znanstvenoj javnosti kolegica Renić je poznata kao istraživačica kulturne povijesti Bjelovara, kako povijesti i razvoja čitaonica i knjižnica u gradu i okolici („Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar: od časničkog kasina

do novog tisućljeća“. Zagreb: HKD, 2012., suautorica Tatjana Kreštan), tako i povijesti tiskarstva („Pregled bjelovarskog tiskarstva do 1940.: bibliografija“. Zagreb - Bjelovar: HAZU, Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad, 2016., suautorica Tina Gatalica). Navedene dvije znanstvene publikacije danas su već nezaobilazna djela za sve istraživače kulturne povijesti Bjelovara. Isto tako, vrijedan je njezin doprinos u nastanku monografije „Uspješnih 50 godina Medicinske škole Bjelovar: 1959.-2009.“ (Bjelovar: Medicinska škola, 2011.). Sudjelovanje na znanstvenim skupovima Zavoda HAZU u Bjelovaru i poslije objavljeni članci u „Radovima“ 2008. i 2017. godine također govore o znanstvenom profilu mr. sc. Z. Renić.

Prešavši 2007. u školsko knjižničarstvo, Z. Renić nastavila je istom dinamikom i s puno ljubavi na uređenju tada zapuštene knjižnice Medicinske škole koja je jednu godinu dijelila prostor s knjižnicom Gimnazije Bjelovar. Kad su dovršeni radovi novih četiriju škola, knjižnica Medicinske škole smještena je 2008. u zajednički prostor (320 m²) s knjižnicama Ekonomski i birotehničke, Komercijalne i trgovачke škole te Turističko-ugostiteljske i prehrambene škole. Iste godine kolegica Renić je imenovana za voditeljicu SV školskih knjižničara BBŽ-a te je s kolegicom Mirjanom Milinović vodila spomenuto Vijeće od 2008. do 2014., a od 2014. do 2018. samostalno. Pod stručnim vodstvom mr. sc. Zorke Renić SV školskih

knjižničara BBŽ-a postalo je jedno od najboljih u Hrvatskoj po riječima tadašnje savjetnice za školske knjižnice Biserke Šušnjić. Znalački, s lakoćom svojstvenom vještim komunikolozima, Renić je tako spajala stručno-teorijske obrazovne sadržaje s praktičnim obrazovnim sadržajima. Retrospektivan pogled na održanih 26 stručnih vjeća i 3 radionice te na 8 radionica CSSU-a pokazuje kako su teme školskog knjižničarstva bile aktualne i uvijek su ukazivale na značenje školske knjižnice u nastavnom procesu kao i na položaj školskih knjižnica. Pozivanjem stručnjaka, školskih knjižničara iz drugih SV-a diljem Hrvatske kao i drugih stručnjaka naša SV-a uvijek su bila i stručni skupovi na kojima se pored predavanja moglo sudjelovati u radionicama, projektima, primjerima dobre prakse, tematskim raspravama... Krajnji cilj uvijek je bila IZVRSNOST.

Letimičan pogled na predavanja i gostovanja uglednih poznavatelja knjižničarstva, prvo iz SV-a drugih županija (Ivana Martinčić, Ruža Jozić, Jadranka Gabriša Perković, Ljerka Medved, Vanja Jurilj, Adriana Hatadi, Evica Tihomirović, Draženka Stančić...), profesora s fakulteta (dr. sc. Žarka Vujić, dr. sc. Ivana Hebrang Grgić...) i drugih stručnjaka (Jasna Held, mr. sc. Ivana Bašić, mr. sc. Alka Stropnik, Dinka Jurčić, mr. sc. Nataša Ljubić-Klemše, dr. sc. Danko Plevnik, dr. sc. Jasna Milički...) te na posljetku savjetnica iz AZOO i Hrvatskog zavoda za knjižničarstvo (Biserka Šušnjić, Tamara Zadravec, Adela Granić, mr. sc. Sonja Tošić-Grlač, Veronika Čelić-Tica, Mira Zovko, Frida Bišćan) samo potvrđuju misao kako su svi ti skupovi pomno promišljani i tematski profilirani, a to mogu samo rijetki znalci kao što je Zorka Renić jer imaju viziju, potrebna znanja

i energiju kako bi vizije postale naša stvarnost.

Kolegica Renić, kao članica knjižničarskih udruga, sudjelovala je i sudjeluje u kreiranju važnih dokumenata za razvoj školskog knjižničarstva počevši od Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti pa do podzakonskih akata (Standard za školske knjižnice). Argumentirane diskusije uz uvažavanje suprotnih mišljenja, ponuđena rješenja, oblikovanje zamisli, isto tako su prepoznatljiv rukopis njezine stručnosti i njezine osobnosti. Stoga je logično da je kolegica mr. sc. Zorka Renić dobitnica Nagrade „Višnja Šeta“ za 2019. godinu. Nagrada će biti dodijeljena 21. listopada 2019. na otvorenju Svjetskog kongresa školskih knjižničara u Dubrovniku. Čestitamo!

Kolegica Zorka Renić u prirodnom okruženju (radionica animacije s Irenom Jukić Pranjic u knjižnici Medicinske škole Bjelovar)

NAGRADA EIFL ZA INOVATIVNE KNJIŽNIČNE PROGRAME DODIJELJENA JE „MALOJ ŠKOLI PAMETNIH TELEFONA“ KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ“

Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Koprivnička Knjižnica svojim programom „Mala škola korištenja pametnih telefona“ jedna je od tri ovogodišnje dobitnice Međunarodne nagrade EIFL (EIFL = Electronic Information for Libraries) za inovativne knjižnične programe koji doprinose kvaliteti života u zajednici.

Program potpore starijim osobama nazvan „Mala škola korištenja pametnih telefona za starije osobe“ namijenjen je osobama koje se slabije služe novim tehnologijama – točnije pametnim telefonima. Usluga se sastoji od neformalnog tečaja jedan na jedan te traje maksimalno pola sata po osobi i održava se jednom tjedno. Polaznici se unaprijed prijavljuju.

Volonteri nositelji programa su učenici Gimnazije „Fran Galović“ Koprivnica Neven Lukić, Doris Hegedušić, Izabella Doris Panić, Doris Hegedušić te Iva Mlinarić i knjižničari - Petar Lukačić, koordinator volontera u Knjižnici koji je zajedno s Nevenom Lukićem osmislio program, Ana Škvarić koja je napisala projekt. Uz jednu bugarsku i jednu kenijsku knjižnicu, koprivnička knjižnica

je jedna od tri narodne knjižnice u svijetu koje su u 2019. godini dobitile ovu prestižnu nagradu za inovativnost u korištenju informacijsko-komunikacijske tehnologije (ICT-a) u knjižnicama za socijalno uključivanje osjetljivih skupina građana i poboljšanje kvalitete života u lokalnim zajednicama.

Nagrada se sastoji od priznanja, trofeja i novčanog iznosa od 1500 USD, koje će koprivnička knjižnica utrošiti na razvijanje mobilne aplikacije za bolje povezivanje sa svojim korisnicima.

Objava organizatora o nagrađenom programu koprivničke Knjižnice nalazi se na poveznici: <http://eifl.net/eifl-in-action/social-inclusion-innovation-award-3>

NAPREDOVANJA U STRUCI

Sanja Jozić, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Maja Krulić Gačan, dipl. knjižničarka, zaposlena u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica, Riješenjem Ministarstva kulture od 3.1.2019. napredovala je u stručno zvanje više knjižničarke.

Bernarda Ferderber, dipl. knjižničarka, dipl. učiteljica razredne nastave i hrvatskog jezika, ravnateljica Gradske knjižnice Đurđevac položila je stručni ispit za diplomiranog knjižničara 12. prosinca 2018. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Irena Nevjetić, dipl. knjižničarka i prof. hrvatskog jezika i književnosti, zaposlena u Srednjoj školi Koprivnica položila je dopunski stručni ispit za stručno zvanje diplomirani knjižničar 13. lipnja 2018.

Stjepana Kadić, prof. hrvatskog jezika i književnosti i dipl. knjižničarka, zaposlena kao stručna suradnica mentorica u knjižnici Osnovne škole Fran Koncelak Drnje položila je

13. lipnja 2018. stručni ispit za diplomiranog knjižničara u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Josip Strija prof. hrvatskog jezika i književnosti i dipl. knjižničar, zaposlen u knjižnici Gimnazije Petra Preradovića Virovitica 8. veljače 2019. napredovao je u zvanje stručnog suradnika knjižničara mentora.

Jasmina Rep, mag. bibl., zaposlena u Strukovnoj školi Đurđevac, položila je dopunski stručni ispit za stručno zvanje diplomirani knjižničar u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici.

Ivana Habijan, mag. bibl. i diplomirana novinarka, zaposlena kao v.d. ravnateljice Općinske knjižnice Sidonije Rubido Erdödy u Gornjoj Rijeci, diplomirala je 19.11.2018. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu s temom Važnost narodne knjižnice u odgoju i obrazovanju djece - Općinska knjižnica Sidonije Rubido Erdödy.

PROGNOZE I DAN MRTVIH

Marinko Iličić, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

„Dobro ste ovo osmislili“ – reče mi jedan redoviti posjetitelj događanja u knjižnici. „Što smo osmislili? Na što misliš?“ – zatekao me. „Pa ovaj program za Dan mrtvih u knjižnici.“ Premotao sam film u glavi. Mislio je na predstavljanje knjiga „Predsmrtni dnevnik“ našeg velikog esejista i kritičara Igora Mandića uoči Svih Svetih i „Pohvala starosti“ isto tako „velikog“ Pavla Pavličića odmah poslije Svih svetih u Mjesecu hrvatske knjige 2018. Aferim, majstore! Zaista ništa nismo planirali, ali se poklopilo i ispalо tako. A vratila se brate i publika! Navalili kao da je „sniženje mjeseca“ u Lidlu ili Kauflandu, a ne tako teške teme kao što su smrt i starost. Narodu se očito svidio i jedan i drugi način kako se smrti, odnosno starosti može napakostiti tako da im se opali pljuska u vidu ovakvih knjiga koje rade odmak od uobičajenog pristupa. Mandić je otiašao toliko daleko da je slučeni kraj predvidio prije ovog Mjeseca knjige vodeći se pritom bikini statistikom i godinama smrti dvojice kolega književnih kritičara. Srećom, nije pogodio, pa se naš Igor pojавio uživo u Knjižnici. A i to predviđanje smrti ne ide baš lako. Sjetio sam se jedne bake u svom zavičaju koja je u svojoj 95-oj godini zapala u komu i slutio se kraj. I, kako je i red, doputovala djeca iz svijeta da bi ispratili baku Katu. Ali baka se oporavila, a djeca i zetovi nazad u Zagreb, Njemačku i Australiju. Razgovaram s bakom ljeto poslije. Požalila mi se: „Moj Marinko, dobro ti se ja osramoti! Svi došli i istrošili se, a ja ostala živa!“ A Mandić bi rekao: „Teško je bilo što predviđati, pogotovo budućnost.“

Zar se cijela svjetska farmaceutska industrija ne upinje u neprihvaćanju starosti i nastojanju da se vječno bude mlad i lijep. A ja opet idem zagrabitи nešto iz zavičaja i djetinjstva. Upamtio sam anegdotu jednog seoskog šaljivdžije koji je po karakterima ljudi pojedinih prezimena – plemena iz mog sela napravio podjelu načina kako se u strahu od smrti ponašaju poslije 55-e ili 60-e godine. Moji Iličići paze na ishranu i „prelaze na mliko“, Jurčići prelaze na krunicu i molitvu, Mikulići ostaju na rakiji, a Žulji se međusobno tužakaju i sude. Danas su neki na yogi, neki na alkoholu i drogi, a ima još i onih koji su na „duhovnom fitnesu“ i idu na misu i liječe brige čitajući knjige.

Pavao Pavličić, čovjek duhovitih manira i decentnog humora

25 godina! s vama!

Meridijani su hrvatski časopis za zemljopis, povijest, ekologiju i putovanja koji izlazi svaka dva mjeseca tijekom školske godine.

Časopis je poznat po tome što je edukativnog karaktera te je u potpunosti hrvatski proizvod koji stvaraju hrvatski autori i fotografi. U časopisu se poseban naglasak stavlja na hrvatske teme, a i strane se reportaže pišu s hrvatskoga gledišta.

www.meridijani.com

GODIŠNJA PRETPLATA
pet brojeva + grafitne olovke na dar
cijena 150,00 kn

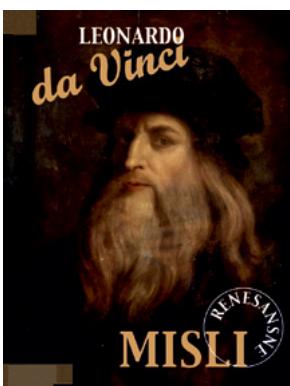
**ODJEL
PRETPLATE**
01/33-62-367

DVOGODIŠNJA PRETPLATA
10 brojeva + kutija za arhiviranje časopisa na dar
cijena 300,00 kn

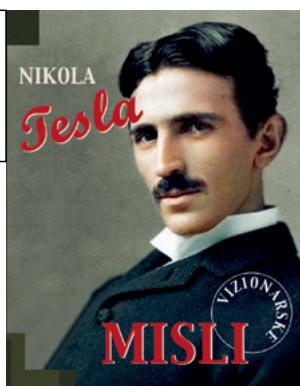

Ivana Generalića 3, 48000 Koprivnica
www.sareni-ducan.hr • e-mail: uprava@sareni-ducan.hr
tel. 048/222-828, 625-387 • fax: 048/210-133

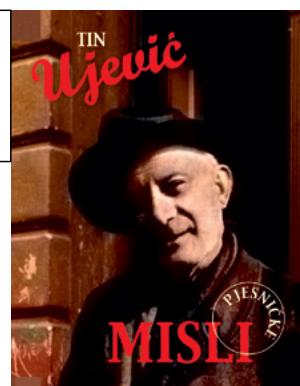
NOVO U ŠARENOM!

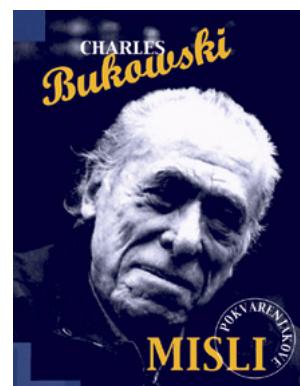
Leonardo da Vinci
RENESSANSNE MISLI

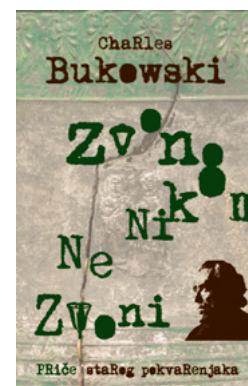
Nikola Tesla
VIZIONARSKE MISLI

Tin Ujević
PJESNIČKE MISLI

Charles Bukowski
POKVARENJAKOVE MISLI

Charles Bukowski
ZVONI NE ZVONI

Pet neizostavnih izdanja Šarenog dućana za svaku i svačiju biblioteku!

+

VELIKI IZBOR FILMOVA, PC IGRICA I GLAZBENIH CD-OVA

NOVI AMBIJENT

namještaj - vizualne komunikacije - grafički elementi - multimedijkska oprema

IZRADA PROJEKTA - IZRADA NAMJEŠTAJA - NABAVA OPREME ZA KNJIŽNICE

NOVA RJEŠENA ZA KNJIŽNICU NOVOG VREMENA

Ako Vam je način uređenja ovih knjižnica dopadljiv, ako trebate novu opremu ili nadopunu postojeće - kontaktirajte nas.

U suradnji s Vama, potrudit ćemo se napraviti najbolje rješenje za knjižnicu, čitaonicu ili multimedijski prostor.

Osim izrade projekta, troškovnika radova ili opreme izrađujemo namještaj svih oblika (tipski ili projektirani) i od različitih materijala.